LUCA PIȚU

LA CAFENEAUA HERMENEUTICĂ

NEMIRA

Colecție coordonată de DAN PETRESCU

Luca Pițu

LA CAFENEAUA HERMENEUTICĂ

Unde ne îndeletnicim îndeosebi cu vorbitura, cetitura și scriitura

Niscaiva cerceturi dezordonate în livada științelor umane

Ediție nouă: remaniată, îmbogățită cu intervenții recente și antidotată cu un pamflet prefațial contra-auctorial & alograf.

NEAMȚ
1998

Coperta colecției: DAN PERJOVSCHI
Ilustrația: RICHARD GESSNER, *Paris bei Nacht*,
ulei pe pânză, 1927/28

LUCA PIȚU
LA CAFENEAUA HERMENEUTICĂ
© Editura Nemira, 1998
Comercializarea în afara granițelor țării fără acordul editurii este interzisă.

Difuzare:
S.C. Nemira & Co, Str. Crinului nr. 19, sector 1, București
Telefon: 668.54.10, 223.48.54, Telefax: 668.70.51
Clubul cărții: C.P. 26-38, București

ISBN 973-569-206-6

DE ACELAȘI AUTOR

Le chasseur de corbeaux. Préface cynégétique à l'Histoire d'une Pine *de Ion Creangă* [împreună cu Jean-Paul Goujon], Éditions À l'Écart, Muizon, 1986.

Lettre à un ami occidental, Éditions À l'Écart, Muizon, 1990.

Naveta esențială, Editura Moldova, Iași, 1991: Premiul pentru Eseu Debutal, refuzat de auctor, al Uniunii Scriitorilor.

Sentimentul românesc al urii de sine, Institutul European, Iași, 1991.

La Cafeneaua hermeneutică, Editura Moldova, Iași, 1992.

Insem(i)nările Magistrului din Cajvana, Institutul European, Iași, 1992 – cu o prefață de Ion Bogdan Lefter.

Ultima noapte de dragoste și întîia noapte de filosofie, Edifufa Julimea, Iași, 1992.

Fragmente dintr-un discurs in?comod, Institutul European, Iași, 1993.

Eros, Doxa & Logos, Institutul European, Iași, 1995.

Breviarul nebuniilor curente, Editura Timpul, Iași, 1996 – cu un hipertext postfațial de Victor Georgescu.

Naveta esențială, ediția a doua, Moldova, Iași, 1996 – cu prefațete de Aurel Pantea și Mircea Mihăieș: Premiul de Eseu al «Convorbirilor literare».

Sentimentul românesc al urii de sine, ediția a doua, Institutul European, Iași, 1997 – cu un cuvînt de prefațare al lui Cornel Moraru.

Capodopul acesta – cu secțiunile, im?perfecțiunile și ruinurile sale [unde grăiește, se agită și vitupează un subiect ce, avînd membru, nu este membru al Uniunii Scriitorilor, ci un eseist libertar... deși depozitar al unui savoar riguros și al unor competențe de soi academic, titular chiar al unui doctorat: noțiune reabilitabilă sub liberalismul social-democrat al Convenției național-țărăniste, acest glorios succesor al Epocii de Argint iliesciene, cînd științele umane renunță să mai fie curve ale ideologiei marxiene, iar titlurile universitare rămîn doar odrasle de tranziție ale solidarității cumetriale și inflației curente] – se dedică, ab illo tempore, *unei ființe dragi, tovarășă de* freie Körperkultur *în minunatele veri vameze & doimaieze, ce mă va fi însoțit în pelerinaj la mormîntul scitic, îmi va fi purtat uneori noroc și alteori îndulcit raporturile, tensionate de regulă generală, cu Tovarășul Destin Destinovici.*

...la grande parole de Rabbi Iéshoua le Galiléen qui est ordre de pédagogue: Allez *[dans les cafés littéraires?]*, rythmo-catéchisez tous les Gôyim... *C'est cet ordre de Rythmo-catéchiste qui nous a guidé dans nos travaux anthropologiques.*

MARCEL JOUSSE: *Anthropologie du geste*

J'ai mal occu, j'ai mal occu,
J'ai mal occupé ma jeunesse;
J'ai trop été, j'ai trop été
Dans les cafés.

CANTUS GALLICUS

În loc de prefață:
Monstrum eruditionis

Quousque tandem abutere, Luca Pițu, patientia nostra? *Așa aș începe, dac-aș fi un Ciceron patafizic, «pițulinara» mea. Dar cum nu sînt decît un discipol, din fericire ratat, al celui ce-și zice L.P. sau Magistrul della Cajvana sau Căjvăneanul sau Traducătorul* Poveștii Dînsei *pe frîncie, cum răbdarea mea nu se confundă cu a ciurlăilor, wolfilor și a celorlalți din fauna securisto-universitară, voi da-o mai domol, zăbovind cu mirare în fața textelor sale [lui, dînsului, Domniei Sale, ăluia, lu' ăla, ale lui dom'doctor]: ?!? Și încă o dată: ?!?*

Precum țăranul în fața ornitorincului, mi-aș putea face cruce [cu limba], aș stuchi în sîn și mi-aș spune: «Așa ceva nu există!» Și totuși, există, este, se află, a ajuns la timp, ocupă și un loc. Și nu de azi, de ieri, ci – hăt! – de alaltăieri, de pe cînd «Dialogul» avea seri, «Opinia studențească» vedea farfurii zburătoare, iar de la Dl. Răduți se vorbea pe fir direct cu «Europa liberă». Glorioase vremi, pe care bietul om se străduia să le penetreze de subt ele! Șopîrle, fitile, două sute douăzeci și șapte empsoniene tipuri de ambiguitate, Emanuelle Kant, Brazde peste [ra]haturi, *note, notițe și notule – strașnic se mai băteau munții în capete! Cei opt virgulă doi cititori ai Căjvăneanului, excitați de subtila-i lectură, gemeau, chiuiau, bolboroseau, chițcăiau: «bahluieți», «băștinoși»,* «Wozu Noica?», «Ollam meam mecum porto», «cojones» *etc., etc. de dinainte și de dinapoi...*

Celebra definiție «Le style, c'est la femme même» *i se potrivește barocului [prin natură], manieristului [prin exces] și postmodernistului [că tot ar fi fiind termenul în vogă] Luca Pițu. Eseistul și-a construit imaginea – cu nespusă grijă pentru amănunt – la întretăierea eului empiric și a celui artistic. Egoist, nu egotist. Paginile viitorului profesor universitar de la Iași sînt, într-adevăr [cum cu orgoliu acceptă el însuși], greu clasificabile și încadrabile unui gen anume. [Cum să le definești, cînd ele nu au «gen proxim», ci numai «diferență specifică»?] Luca Pițu este un creator de limbaj, inconfundabil și inimitabil. A-i călca pe urme te transformă fie în epigon [puah!], fie în pastișor [hm...], fie în parodist [adio, maestre!].*

După șapte volume românești [i-au mai apărut două în Franța], s-ar putea spune că, rămas în captivitatea propriului său discurs, chiar Luca Pițu a devenit pastișorul și epigonul [vezi parantezele de mai sus] Magistrului Luke McPitoo. Naveta esențială [oare?] între pleonasm și oximoron, între tautologie și paradox, pe care ne-o oferă drept cheie hermeneutică și la care nu pare dispus a renunța, îl constrînge, o dată epuizat intervalul, la baterea aceluiași și aceluiași traseu. Domnia Sa nu conștientizează sterilitatea lustruită a acestui particular «danț bufon cu [i]reverențe și mecanice cadențe». A-l continua înseamnă [îi preiau ticul analitic]: 1. tautologizarea paradoxului; 2. paradoxizarea tautologiei; 3. pleonasticizarea oximoronului; 4. oximoronizarea pleonasmului. Pe nivelul [epistemo]logic, limitat la un capăt de tautologie și la celălalt capăt de paradox, și pe cel expresiv, limitat, la rîndu-i, de pleonasm și oximoron, se ajunge, prin reluare, la infinite mises en abymes. *Cum ar fi: paradoxul «Scriitura este cititură» devine paradoxul tautologizat «Scriitura este cititură» și înseamnă «Scriitura este cititură»; tautologia «Luca Pițu este Luca Pițu» devine tautologia paradoxizată «Luca Pițu este Luca Pițu» și înseamnă «Luca Pițu este Petruța Spînu»; oximoronul «Petru Pițu» se pleonasticizează în «Petruța Spînu» sau în «Luca Pițu», iar pleonasmul*

«Luca Pițu Magistrul din Cajvana» se oximoronizează în «Petruța Spînu din Cajvana» [unde, cică, sătenii dau cu barda în Dumnezeu]. Ni se răspică: «Oximoronul, pleonasmul, tautologia, paradoxul = cărămizi neutre. Important e ce edifici cu ele; capital e cum te deplasezi printre dumnealor; esențială îi naveta. Dar asta parcă am mai proferat-o. Ei și?» [Eros, Doxa & Logos, *Institutul European, p. 16*]. *Ei aș! Cele enumerate ≠ cărămizi esențiale. Ele = repere, poli, limite ale cunoașterii și expresiei. Esențială nu este naveta, ci forțarea limitelor navetei. Între tautologie și paradox nu edifici nimic: juisezi de unul singur, cum, cred, am mai, cu teribile precauții, sugerat. Între pleonasm și oximoron te amuzi pe seama limbajului. Precum în versurile unui pios amic, așa și pe pământ: «Între da și nu/Lulu [sau Nelu, sau Nietzsche, sau, de pildă, Pițu] strigă „Bu-hu-hu"!».*

De ce se va fi blocat Luca Pițu în acest stereotip du-te-vino? Ce determină, sub aparențe carnavalești, recursul, suspect de insistent, la metodă? Veți spune că, fără nici o legătură, mă grăbesc să evoc figura Joker-ului din benzile și filmele cu Batman. Așadar, înclin să cred că paradoxal-tautologicul eseist ascunde o vanitate academică, pe de o parte, și o apreciabilă megalomanie [resentimentară, se subînțelege], pe de aceeași parte. Dezabuzarea sa e un travesti, la care nu scapă ocazia de a ne face atenți. În cele șapte cărți [de fapt două, dacă eliminăm preluările de texte de la una la alta] amintește de douăzeci și trei de ori [atît mi-a ieșit mie la numărătoare] că este Doktor în Litere, cu o teză despre Lautréamont, scrisă după toate canoanele, apreciată de toate somitățile naționale; că știe șapte limbi [latină, engleză, franceză, spaniolă, italiană, germană, andorreză] și puțin rusește, că face onoare Catedrei de limbă franceză din Iași, că a publicat un studiu sub numele conspirativ Al. Casian în Direcții în critica și poetica franceză contemporană, *la Ed. Junimea, în 1983, și un altul, sub nume propriu, în «Caiete critice». Își mai trece în cont o scrisoare neinclusă în* Epistolarul

lui Gabriel Liiceanu și o poză în care apare alături de Cioran. Are, cu siguranță, un inventar acribios al textelor sale. Nu lasă nimic pe de lături. E convins că orice spune i se cade, orice face-i șade bine. Pentru el îndoiala nu există decît la Descartes. Propria-i valoare o «proferează» ca pe un postulat. Să nu uit dintre «realizări» – ca să nu mi se ia în nume de rău – refuzul net al lui L.P. de a semna în «Cronica» și în «Convorbirile literare» de pe vremuri, alături de... Liviu Antonesei.

Apelul insistent la titluri, vădind nevoia de recunoaștere, de impunere publică a imaginii, clamarea propriei erudiții, autoinvestirea cu autoritate, veto-urile discreționare conturează, sub săltărețele rînduri, portretul nu tocmai simpatic al unui ins în criză de identitate. Nu tocmai simpatic, deoarece această criză se ipostaziază – am mai arătat – în megalomanie. Sau, dacă urechile sensibile ale apropiaților Domniei-Sale suportă, într-o micuță paranoia. Un apropiat al său mărturisea: «Domnule, Luca are în el ceva de Führer...» Eu am spus: «Joker». De aceea, probabil, cultura nu rămîne, pentru Luca Pițu, un spațiu al gratuității ludice, cum ar fi fost de așteptat de la un patafizician. Așa-zisa gaya scienza *sublimează, de fapt, puternice refulări. Erudiția pituană se manifestă rareori decontractat [dar, cînd reușește, ce bijuterii!] ca subtilă artă pentru artă [cum se întîmplă în cazul unui Șerban Foarță]. Paginile lui Luca Pițu sînt deformate de turgescențe umorale, «țintesc» în referent, urmăresc o execuție [prin forța împrejurărilor] simbolică. Eseistului îi lipsește adeseori detașarea și clarviziunea. Este, cum ar spune indienii, captivul gunei roșii. Luca Pițu nu știe să se amuze cu adevărat. Ratează comicul în sensul puternic, universal, al cuvîntului. Rîsul gurului, cum ar zice Dorin Spineanu, e un rîs rău. Nu mușcător, ci îmbălător. Încearcă să descalifice. «Exige» blam social. Băscălește. Face de trei parale. Spurcă. Ia la mișto. Ridiculizînd, urmărește să anihileze un adversar foarte concret. De la relevarea inconsistenței intelectuale pînă la fiziologia genitală deficitară, totul poate fi întrebuințat ca argument împo-*

triva stigmatizatului. L.P. nu ezită, din nefericire, să-și coboare erudiția în răfuieli de gang. Se înverșunează să demonstreze că existența aceluia constituie o eroare și o ororare, un afront pe care doar izolarea prin rîs l-ar diminua într-o anumită măsură. Pe vremea Revoluției franceze, Luca Pițu s-ar fi dovedit un eficient acuzator public. A rîde, citindu-i paginile [uneori este irezistibil], îți dă o neplăcută senzație de complicitate. Și, pe revers, deși [de cele mai multe ori] n-ai nici un motiv să simpatizezi cu victima [dimpotrivă], cauți să-i găsești circumstanțe atenuante. [Și le găsești: nimeni nu merită să fie «tăvălit» într-un asemenea medieval spectacol al degradării. Mă surprind însă, ca de atîtea ori cînd e vorba de Luca Pițu și de propriile-mi resentimente, șovăind. Chiar nimeni? Nici Boțîrlan? Nici Ciurlău? Să nu aibă Luca Pițu dreptate să-i dea prin smoală și pene pe slujbașii terorii? Trebuie refuzată și această, în fond minoră, satisfacție? Singura. Compensatorie. Ireală. Răspunde chiar tu, cititorule! Eu mă mulțumesc să precizez că epitetele care i se potrivesc lui Ciurlău nu i se potrivesc lui Al. Călinescu, nici lui Al. Andriescu și nici altora pe care Luca Pițu îi stropește fără discernămînt.] Furia pițuană se ascunde după un pretext etic. Eseistul vrea să pedepsească răii, să corijeze moravurile, să se despartă de trecut rîzînd mai ceva decît Karl Marx și François Rabelais la un loc. În fapt, de cele mai multe ori își varsă năduful, plătind polițe personale. Ieșirile crîncene de după 1989 ale lui Luca Pițu sînt, repet, resentimentare și nu justițiare. La autopsia din 2050 a magistrului, bila sa va fi prilej de mare mirare și admirație pentru specialiști și nespecialiști și va păstra, în borcanul cu formol, faima Căjvăneanului mai mult decît, în biblioteci, unele din scrierile sale.

E adevărat, sub regimul de tristă amintire, Luca Pițu a atras – nici nu se putea, spre cinstea lui, altfel – aversiunea oficialităților, de la securiști la «universecuritari», a fost marginalizat, deținut ani de zile la «Corabia nebunilor», percheziționat, pus de serviciu la căminul C4 din Tg. Copou, în final,

«extirpat» din organismul «sănătos» al Universității comuniste. Aceasta ar fi partea goală a paharului. Totuși, în timp ce alții făceau naveta, Luca Pițu era universitar. În timp ce unora li se respingeau dosarele, Luca Pițu își da doctoratul. Totuși, în ciuda cenzurii, putea publica în «Dialog» și «Opinia studențească» texte cărora, după 1989, nu a avut motiv să le schimbe nici măcar un Umlaut.

Ce vreau să afirm cu această retorică năvală, ce riscă să devină «înfierbătoare» și antipatică? Am rămas un advocatus diaboli *necesar, ori mă voi fi boțîrlănit fără să-mi dau seama? Nici una, nici alta, sper. N-am făcut decît să exprim – că o fi, că nu o fi momentul – opiniile unui particular. Pe care societatea democratică – i-o fi plăcînd, nu i-o fi plăcînd – este obligată să le suporte. Iar dacă nu le suportă, are libertatea să le combată. Și, dacă nu le combate, să le ignore. Sau să se prefacă a le ignora, înghițindu-le. Din una-n alta, cum se vede, fandacsia-i gata. Adică:*

Stilistica eseisticii lui Luca Pițu este similară unei patologii a scrisului, cu toate implicațiile sale. Prezint, fără a mai numi termenul, definiția: «...trouble de l'esprit, caractérisé, selon Kraepelin, par un orgueil démesuré [hypertrophie du moi], par une susceptibilité exagérée [impression de persécution], par des erreurs de jugement [justifiées parfois par des arguments absurdes], par une inadaptation sociale (...) ...(là) se rangent les cas des persécuteurs, des érotomanes, des jaloux (...)». *Marca definitorie a «stilului Pițu» este egocentrismul [*«tendance à faire de soi le centre de l'univers» *– am vorbit de strategia de mitizare a persoanei proprii, Dl. Luca Pițu complăcîndu-se în a-l juca pe Luca Pițu, L.P., Magistrul din Cajvana, Luke McPitoo etc.] Din egocentrism derivă blocajul [epistemologic] în sofism patafizic și, la nivelul expresiei, manierismul. Iată, dar, fandacsia.*

Erudiția se arată a fi singura valoare în sine din cărțile D-lui Luca Pițu. Dar ne găsim în fața unei erudiții care, slujind vanitatea eseistului, devine partizană, carnivoră, bizutantă [ca

să preiau un termen din ultimul volum al Domniei-Sale]. Argument în plus că, dacă nu se manifestă castalian, erudiția, de fapt, nu este o valoare în sine. Să mai notez, cu neconsolată – și, pare-se, neconsolabilă – părere de rău că nici Dl. Luca Pițu nu este un magister ludi, *ci un* monstrum eruditionis.

N.B. Pendularea între paradox și tautologie a paginilor acestora este un defect și nu o metodă.

O. NIMIGEAN

«Timpul», Iași, mai 1996

L A
C A F E N E A U A
H E R M E N E U T I C Ă

On dit que l'énergumène allait beaucoup au café, et c'est vrai. Or, littéraires ou non, les cafés sont des endroits où l'on boit; où l'on fume; où l'on drague; où l'on se drogue aux illusions les plus récentes; où l'on se répand en propos amers sur cette putain de vie, en attendant de l'enculer, ou, faute de pouvoir, la culbuter; où l'on casse du sucre sur le dos de la Mort, cette gourgandine rouge, réfractaire aux cajoleries et imposible à amadouer; où, en règle générale, on passe au peigne fin le réel, en attendant d'y foutre la pagaille, sinon de le marx... turber.

PAUL CHAUVEAU: *Propos tabulaires sur le Maître de Kantschwana*

În Cafeneaua Hermeneuților

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Nene Lucușor...

MAGISTRUL SURD DIN CAJVANA: Ha?

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Iar plouă...

MAGISTRUL SICTIRIT DIN CAJVANA: Decriptează, că nu mă prind unde bați, gagiule.

PROVOCATORUL PROFESIONIST [aplecîndu-se la urechea nepăroasă, dar blazată a comeseanului din Cafeneaua Hermeneuților]: Iar ne ascultă convorbirile telefonice, ne cetesc vîrtos corespondența, ne augmentează dosarele, ne altoiesc dacă ridicăm vocea, promovează tot pe baze cumetriale, vechi și cunoscute, își trimit tot nașii, finii, verii, șogorii + nepoții în streinătate, se premiază între ei, își dau interviuri unii altora și, culmea ororii postmoderne, *ils viennent jusque dans nos bras sucer nos fils et gamahucher nos compagnes.*

MAGISTRUL DUBITANT DIN CAJVANA: Ești sigur? Ai niscaiva certitudini la purtător? Sau numai interpretezi interpretări, pe urmele lui Michel de Montaigne, în spatele lui Michel Foucault[1]? Atenție ca paranoia exegetică să nu te pască la cotitură, cafegiule literar!

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Cum te văz, cum mă vezi și cum îi vedem, nenicule. Eu unul nu cred că e minciună ce-i în mînă, că organul de aprehendare a realului mă înșeală și că, dincolo de vînzoleala asta aparentă, în structura de profunzime face echitație Spiritul Universal și se amuză la marea farsă tragică montată de Arhontele Debilescu...

MAGISTRUL ADVERBIZANT DIN CAJVANA [care, plictisit, urmărește zborul unei muște impavide și aterizarea ei forțată pe o chelie din vecini]: Da, da, da...

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Ce dada, cumetre eseistule, ce dadaism dadanubian, ce stuprarealism *ubu*covinean, nu vezi că iștea iar plouă?

MAGISTRUL LEHĂMITISIT DIN CAJVANA: Ba da, ba da, ba da.

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Și nu gîngurești nemica, nu-i așa? Că de întreprins...

MAGISTRUL PIZDUITOR DIN CAJVANA: Mai dă-i în Preda Marinescu!

PROVOCATORUL PROFESIONIST: ???

MAGISTRUL EXPEDITOR DIN CAJVANA: Inimos cum mă știi, îi trimit în *regressio ad uterum*, dîndu-le astfel șansa de a reveni ameliorați într-o altă existență, sub un alt regim, preferabil de banane[2], în cazul preafericit că doctrina veșnicei reveniri a lui Idem nu suferă de irealitate cît iadul lui Scotus Eriugena; dar, vai, suferă...

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Tare bun la suflet ești, *Magister ex Casvana ventus* fără șapcă de velur.

MAGISTRUL INSINUANT DIN CAJVANA: ...și nu gînguresc nemica, nu-i așa? Că de făcut...

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Chiar așa, te ocupi mai mult cu zisa, nu?

MAGISTRUL I-IPER-ILOCUȚIONAR DIN CAJVANA: Quand dire, c'est faire[3], fac și eu ce pot. *Je fous ce que je peux*[4]. *I fuck what I can.*

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Faci și tu ce poți: locutezi în dorul lelii, ilocutezi cît cuprinde, perlocutezi de dimineața pînă seara [doar-doar îl vei distrage pe Emil Brumaru de la șoldul lui Tamara... Dobrin], interpretezi caii verzi de pă pereți, efect creezi printre cirezi.

MAGISTRUL RESEMNAT DIN CAJVANA: După cum vezi. *Ich kann nicht anders. So helfe mir Gott*[5].

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Așa să-ți ajute dumitale Petre Got[6].

MAGISTRUL TIMID DIN CAJVANA: Atunci mi-i îngădui să dau drumul robinetului hermeneutician, cîntării cîntărilor, căutării căutărilor, interpretării interpretărilor cu tot ce presupun acestea într-o lume unde datul ni se dă, e drept, dar totdeauna sub etichetă ori marcă înregistrată.

PROVOCATORUL PROFESIONIST: Vas-y, mec. Start please doing new things with old words. Acționează prin – și cu – vocabule. Narativizează-ți gîndemele de moment.

MAGISTRUL POVESTITOR DIN CAJVANA: Să reîntîlnim, dară, lumea lui «ca și cum»; să începem cu statutul discursului ficțional și avantagiile sale; să trecem apoi la cestiunea paternității și maternității în autorlîcul literar, la masochism, carele nu-i inversul sadismului, la puterea fofoloancei, la dublul genitiv messalinian și *the basic instinct*, impotența ateilor, conotațiile emanate de tancurile Armatei Roșii, superioritatea lui Adrian Marino ș.a.m.d., spre a încheia cu niscaiva cerceturi dezordonate, *disiecta membra* titulate, nu?

PROVOCATORUL PROFE... SIONIST: Nu mai trage de timp, bădie, că acuși vine ora închiderii în cafenelele hermeneutice ale mileniului nostru. Dă-i cox!

MAGISTRUL OBEDIENT DIN CAJVANA: Așadar, deci, prin urmare, de aceea... merită să ne mai întîlnim o dată cu...

Reîntîlnirea cu lumea lui «ca și cum»

Ocazie preafericitei întîlniri îmi iaște recidiva romanescă a Magdei Ursache, de astă dată în colecția «Inorog» a Institutului European, cu *Astă vară n-a fost vară*... Murmur «recidivă» și nu mă retractez. Pe bune: căci auctricea a mai comis ficțiuni – una bunăoară pe tema entităților marginalizate de Vechiul Rejim cu excluderea din slujbe și multe tribulații, iar alta abandonată sertarului pentru o vreme și încă un sfert de vreme, *Universitatea care ucide*, celebrizată la începutul anului 1995 de Editura Tim-

pul a poetului Cassian-Maria Spiridon, dar și de recenzia «indirectă», cît o pagină de ziar, ce i-o va fi consacrat Țucu Andriescu în bahluvianul hebdou «Cronica» al Puiuțului Holban, semn că va fi făcut valuri opul în orizontul moldav, chiar măricele. În ele mărturisește Magda despre Epoca de Aur a tovilor Dej & Ceau ori cu privire la Epoca de Argint, plasată sub vocabulul Cucuvaiei ot Cotroceni, epoci agitate, frămîntate de curentul ideologic, învolburate, înlăncrănjate, crăcănate, perturbatoare de numeroase traiectorii destinale. Firește, cine mărturisește se și mărturisește. Drept care o întrebare se pune mintenaș. Aceasta: ce stratageme folosește auctricea pentru a [se] mărturisi? Răspunsul vine lin: multe + mari + mărunte.

Le-om circumscrie acușica.

∴

La viața ei va fi practicat Magda... redacția unui săptămînal socio-cultural, învățămîntul superior, institutul de cercet*u*ri, vacanțele marine, escapadele montane, automobilismul, escapadele montane, imobilismul, peregrinarea pedestră, lecturile cele mai obstinate, conversațiile cu oameni hiperinteligenți, conflictele cu obtuzii la nord de linia Mărășești-Oituz, șicanele mărginiților, imbecililor sau ticăloșilor ca și ale instituțiilor nivelatoare, inamicele personalităților accentuate. De aici a cules ea îmbielșugată *materia prima* în vederea travaliului ei de imaginalizare a [i]realităților imediate, cărora din adolescență va fi aspirat să le concocteze modelul narațional, grație unei neabătute «critici a narațiunii pure», prin recurs la inconturnabila «impuritate» a discursului ficțional postmodern, unde se revarsă de toate: eseu, notulă, scriitură de fragment, intertext citațional poetic, prozaic ori paremiologic, autobiografeme des- și transfigurate, la care se adaugă visul secret, dezagreabil unui Umberto Eco, vis și al ultimului Kundera, al celui din *Nemurire* și *Lentoare*, de a atinge inecranizabilitatea. A nu fi ecranizabil, da, îi un vis esențial pen-

tru auctorii domici să ocolească insațiabilul consum de masă, «cultura populară de calitate» și mai știu eu ce.

∴

Acu, să nu uităm de stratageme și de promisiunea devoalării lor. Mai cu seamă a unora dintre ele. De fapt, cea mai astutioasă ar fi însuși apelul la ficțiune, adică ridiculizarea pretinsului «roman autobiografic». Pentru Magda, romanul, de orice fel s-ar prezenta la interval, îi povestire la persoana întîi; pentru ea, romanul e istorisire ficțională și, ca orice narațiune – pură ori impură –, nu se poate relata singur, ci cărat este de un narator, de un ventilator, carele uneori se întîmplă să hie, chiar în cărțile unei instanțe auctoriale masculine, și o povestașă. Numai niște dobitoci de securiști [vai, ce pleonasm! vai, ce pleonasm!] l-au putut lua la întrebări pe Marcel Petrișor pentru că Lafon, un fost lector francez la Universitatea din Capitală, uzita în *Crébillon-sur-Bucarest* o naratrice occidentală ce se amorezează de un intelectual valah cu prenume marcelin. Lafon era însurat. De unde faptul că oxiurii antemenționați îl apostrofează pe M.P. așa: «Bă, cu care dintre ei ai trăit: cu el sau cu ea? Ori cu amîndoi? Că nu reiese din exemplarul confiscat de organele noastre la vamă!» Așadar + deci + prin urmare, eul auctorial nu coincide cu ăla naratorial; coincidența are loc doar în autobiografii, memorii, note informative și alte jurnale. Orice studinte absolvitor al anului întîi filologic o știe, fiindcă respectiva distincție funcționează ca *pons asinorum* în naratologie. Plus de asta, Dostoievski nu îi nici povestașul său, nici Zosima, nici Karamazovii, nici Katia, nici Grușa, cu toate că intromite fărîmele sale existențiale în toate personagiile. La fel, în *Astă vară n-a fost vară...*, povestașa îi și nu-i Magda, după cum, la palierul istoriilor vehiculate romanesc, Vali Munteanu, Popuțoaia, Vasile Ciubîcă ori Leon îs ființe fictive, de hîrtie, oricît ar încerca să ne convingă de contrariu un Adăscăliței, un Gavrilă Istrate, un Țucu Andriescu sau alții *eiusdem farinae*. Fernando Pessoa, în *Autopsihografia*-i, a versificat ideea limpede și memorabil:

O poeta é um fingidor.
Finge tão completamente
Que chega a fingir que é dor
A dor que deveras sente.

Eul auctorial nu se suprapune celui intratextual, carele este simulat, carele fentă îi: poetul iaște un plăsmuitor, un *fictor*, un navetist între *fictio* și *Fick-tion*, un *plastes*, un *maker*, un *fingidor*, un simulator ce... de varii ori vrea să ne deie impresia că îi durere pretinsă suferința pe care o trăiește realmente.

∴

Atingem aici problemul referinței din ficțiune, din «jocul de limbaj» construit pe simularea realității, asemeni oricărui act ludic de *mimicry*, de bună seamă. O propoziție ca «Actualul rege al Franței îi chel», neposedînd decît senz, nu și referință, nu e nici adevărată, nici mincinoasă. Ca să poată fi taxat un enunț ca adevărat sau fals, trebuie dumnealui să aibă corespondent în real, despre care să predicheze corect ori incorect. Diferit îi însă statutul unui enunț ca următorul: «Antoine nu mai exista nici pentru ea», aflător în ultima parte a romanului *Astă vară n-a fost vară*... Nu iaște oare, aristotelic + fregian grăind, nici adevărat, nici mincinos? Cestiunea se pune altminteri. Mai exact: o pun John Searle în *Logica discursului ficțional*, Freud în *Creatorul și fantazarea*, Käte Hamburger în *Logica genurilor literare* și, înaintea lor, speciosul Hans Vaihinger [cel pentru care orice zisă umană culisează pe traseele mit-ipoteză-dogmă și dogmă-ipoteză-mit]. Sub ăst unghi, propoziția ficțională aparține de un discurs ce ne descrie lumea pretinsă, lumea lui «ca și cum»; ea funcționează ca și cum ar fi adevărată sau falsă, ca și cum ar descrie, bine ori rău, universul imaginat de auctor, holonul simulat, adică populat cu acțiuni și ființe plăsmuite. «*La belle affaire!* ar mormăi cîrcotașii. Plus: Unde ni-i scofala?» Afle ei că este mare, cel puțin din punct de vedere juridic. Adicătelea? Păi,

avertismente de soiul «Orice asemănare dintre întîmplările și personagiile acestei cărți cu întîmplări și persoane reale îi pur coincidentală» nu îs numai creatoare ale efectului de real, ale «motivației realiste», tomașevskian definite, menite să incite cetitorii la depistarea de similitudini între datele ficției și environul istoric. Ele îl pot scuti pe auctor, într-o societate «deschisă», de unele procese păgubitoare. A se revedea cazul lui San-Antonio cu eroul Bérurier, fruct al minții sale. Însă hazardul va fi scos din Hexagonul profund un baronel cu același nume ce, la început, căta harță scriitorului pentru denigrarea imaginii de marcă aristocratică. Neținînd îmbîrligarea, îi solicită pe urmă un tribut de utilizare a etichetei nominale. Invers de cum i se va fi întîmplat lui Claude Lévi-Strauss: cînd un afacerist magrebin i-a propus cumpărarea dreptului de folosire a «poreclei» pentru crearea unei firme de ginși ca să o paraziteze comercial pe aia americană. Drept îi că, peste ocean, chelnerii californieni, mai culți decît colegii lor hexagonali, îl întrebau pe etnologul nostru, cînd se înscria pe listele de așteptare la restaurante: *Which Lévi-Strauss? The books or the pants?* Dar cu asta o cam luarăm pe digresie.

Magda, abilă, și-a anexat precauția suplimentară a redistribuirii semiotice și a dezarticulării biografemelor unor Țucu, Istrate, Buți, Stol etc. A pus în Popuțoaia, de exemplu, trimiteri ontice la mulți, inclusiv la Popârda. A mozaicat-o pînă la irecognoscibil. Leon are ochelari și în *Astă vară n-a fost vară...*, ceea ce nu posedă pretinsul corespondent din exteriorul istorial. Asta nu l-a împiedicat pe Țucu să-și depisteze cu îndîrjire demnă de o cauză superioară, sub jocul ficțional, unele psihografeme, ca și textele ouate entuziastic în cotețul proletcultist al diverselor publicațiuni dejiste, ca *Iașul nou* și *Iașul literar*, alături cu Ion Sîrbu, Liviu Leonte ori Al. Călinescu, despre experiența scriitorilor sovietici care, într-o adunare de partid, iau «atitudine hotărîtă împotriva abuzului de expresii locale sau triviale»; despre chiaburii «ce opăresc semințele»; despre «vălul limpezitor adus de Armata Roșie în satul lui Vasile Rebreanu»; despre Maria

Banuș, «adversară înverșunată a idealismului în artă»; despre «impostura letrismului»; despre... *j'en passe, et des pires*[7]*!* Deh, parcă mai nostimi ni se ivesc Vasile Adăscăliței fredonînd, șprițuit, *Plugușorul cu motor*, și Gavrilă Istrate căutînd cu busola, pe teren transilvan, casa lui Ion al Glanetașului. Asta nu l-a împiedicat să ruspeteze nechezator, pesemne cu gîndul misterios că, de vreme ce romanele îl deconstruiesc ficțional și-i augmentează faima locală de «fost», gagademizarea, la care s-a prezentat de vreo trei ori pînă acum, ar trebui să răsară de după colț în marș forțat.

∴

Avantagiul strategiei ficționale acesta îi: cutare personagiu romanesc funcționează «ca și cum» ar fi Țucu, dar, logic și juridic, nu e defeliu.

Cu asta regăsim poetica romanului «cu cheie», *Bijuteriile indiscrete* de Diderot, *Cele unșpe mii de vergi* ale lui Apollinaire de Kostrowitzki, *Mandarinii* Simonei de Beauvoir, *Istoria ieroglifică*, *Bietul Ioanide*, mai ales *Bietul Ioanide* [ce modelizează durabil sectorul universitar interbelicos]. Diderot, scriindu-și opul eroticesc în veacul 18, se vede silit să-și expună cheile personagiilor la finea cărții, ca să intensifice curiozitatea lecturală pentru povestea libertină în centrul căreia patrulează Regele Soare și iubita sa principală, trăitori cu un veac înainte, și să disipeze astfel intenția de a căuta aluzii în contemporaneitate. Cantemir va fi fost și el convins că-i abundă cetitorii dacă oferă un cod de intrare în universul bestiariului său destul de complicat, greoi chiar. Asta-i treaba, vrei să acroșezi, musai momești cu deschideri similitudinare spre spațiul mundan. Romanul lui Apollinaire nu fu echipat cu lista acestui gen de corespondențe, încît puțini se mai prind azi că Mony Vibescu desfigurează și refigurează pe Antoine Bibesco ori că Culculine d'Ancône face cu ochiul la cutare actriță de la începutul acestui veac, ceea ce sporește ficționalitatea și/sau poeticitatea operei în noul orizont

de receptură, lăsîndu-se istoricilor ori po[i]eticienilor sarcina ingrată de a dezvălui cum se originează – polemic sau intertextual – o carte și cu cine se răfuiește genitorele ei. Misia dumnealor îi să se întrebe dacă, în *Mandarinii*, Dubreuil îl remodelează pe Sartre, iar Henri pe Camus. Timpul trecînd veloce, cheile pierzîndu-se, textele de felul aista se transmută în ficții pure, cum se va întîmpla cu *Bietul Ioanide*, tematizator, și el, al «iarmarocului» universitar, ori cu *Universitatea care ucide*, cînd doar bunul Dumnezeu își va mai aminti cine fuseră Janeta Benditer, Gavrilă Istrate, Adăscăliței, Al. Andriescu, Iorgu Iordan, Titi Irimia ș.a., cînd numai specialiștii vor mai opera cu Teofil Simensky, Petru Caraman și alți faimoși dezuniversitați cu tăvălugul bolșevic, la incitarea Curvei Roșii, dîn învățămîntul moldav. Sigur, perdura-vor tezele de doctorat, precum aceea a lui Dănuț Doboș, respinsă la comisia superioară de validare printr-un istoric de serviciu și cărăuș al numelui platonic[8], dar și altele... ce vor anvizaja științific și măgăriile din periodul 1960-1989, în învățămîntul univer*secu*ritar ieșenesc.

Pe de altă parte, romanul cu cheie tot de regnul ficțional ține, treabă nulă are cu monstrul lingvistic botezat «roman autobiografic», nu cade sub incidența titilării judiciare și-l poate determina doar pe un «naiv» ca Blaga să-l reclame pe romancierul Mihai Beniuc la C.C. al P.M.R. Iar aserțiunea: «Viața mea, ce roman!», produsă de Napoleon, metaforă *in praesentia* se adeverează. Zic asta deoarece mulți neuniversitari bahluvieni, după lectura *Universității care ucide*, i-au reproșat auctricei că n-a dispus lista cheilor la închiderea textului ei ficțional. Imperturbabilă, ea le-ar fi putut dărui, în cel mai bun caz, ceva de soiul: «Protestez cu indignare proletară împotriva tutulor celor de îl cetesc pe Scarlat Carp drept Țucu Andriescu, pe Vali Munteanu drept Dumitru Irimia, pe Z drept Papa Stol, pe N drept Caraman, pe B drept Popuțoaia, pe L drept L.P.: să le fie o țîră de rușine pentru a lor *mélécture!*»[9] Le-ar fi putut răspunde

astfel, însă i s-ar fi părut facil procedeul din stimă pentru Viktor Șklovski, gigantul formalist rus...

∴

Cu asta voi fi debitat totul. Și totuși, parcă ar mai fi ceva de adăugare, în contextul cînd hoitarii Veroluției decabrii încearcă rescrierea Epocii de Aur în senzul cel mai convenabil, iar «foștii» reocupă, aidoma ciorilor, crăcile găinățate înainte de 1989. Au multe tertipuri la purtător. Exclamă, bunăoară, ca Țucu, că sub comuniști se vietuia mai rău decît în «comuna primitivă», dar se prefac a fi surzi cînd li se amintește că, ocupînd posturi de rectori, prorectori și decani, au întocmit liste cu studenții participanți la manifestația din februarie 1987, pentru care liste receptară congratulările și remunerațiile Secului, sau că au expulzat, conform imboldului dat de Iorgu Iordan altădată, profi din Universitate; organizează sesiuni de elogiere a activităților academice sub domnia lui Moș Ceau, dau titula de *doctor honoris pausa* cui oferă mai mult; își promovează numai neamurile; șicanează pe ăi cu discurs critic ori cu deziranțe de reformă instituțională a «M.A.I. Cuza», tratîndu-i drept «repetenți» și «golani». *Le fin du fin* îi să-i acuze pe an-amnezici că îs resentimentari, vindicativi și necreștini, că nu iartă, că persevereză întru veștejirea găinăremelor universecuritare. Ce replică li s-ar putea vehicula, în numele Magdei, creatrice, ea, numai a unui spațiu de simulare, a unui *as if world?* Aceea a lui Paul Goma comentînd pe «colaboul» Ivasiuc, ori a lui H.R. Patapievici glosînd pe Nenea Ceau ca sorginte a morții paterne: «Eu nu-i iert; să-i ierte Dumnezeu... dacă poate». Atîta slăbiciune umană ne îngăduim și noi. Ea îi sursa dignității noastre, a perseverenței noastre vituperante în mijlocul unui popol cam uitucel cu sine și cu istoria sa, lesne strigătoriu «Fără violență» cînd îi la trei pași de ananghie, des strivitoriu al buruienii curajului cu talpa bocancului său... În sfîrșit, s-a ivit momentul să punem în contact mottoul la *Universitatea care ucide*, întîiul roman al Magdei, unde li se acordă generos iertare exterminatorilor mo-

rali ai profesorului M.D., și ultima parte a declarației gomiene: «Să-i ierte Dumnezeu, dacă poate». Lectorii iscoditori ar putea s-o certe pe auctrice cam așa: «Creștinește-i oare, doamnă, să-i ierți, în paratextul epigrafic ori în viața cea de toate zilele, pe ticăloșii care nu numai că nu își vor fi cerut scuze, dar, replasați de Veroluție pe vechile crăci, dezvoltă ei înșiși ranchiună, resentiment + ură față de fostele victime? A se revedea situația lui Sulică Popesco, *l'indic* faimos[10], ce va fi dat Secului, în 1987, propriile studente, conversatoare în lectorat franțuz cu un jurnalist britanic: acu abuză de ele și le persefute. Just îi, gentilă duduie?» Răspunsul nu poate surveni decît sub chipul unui «Nu!» energic, ba și energizant. Apoi, Goma, transverberat fulgerător de însuși logosul ortodox, știe ce spune cînd zice «Să-i ierte Dumnezeu... dacă poate!» Goma, chiar de nu l-ar fi lecturat niciodată integral pe Origenes și nu s-ar fi familiarizat îndeajuns cu teologemul apocatastazei, intuiește că, iubirea Divinului Pantocrator inepuizabilă fiind, pînă și Satan ar putea fi mîntuit la sfîrșitul sfîrșiturilor... sub condiția să se pocăiască, să regrete sincer și să-și ispășească diabolicele-i potlogării.

En attendant, să-i vituperăm în continuare pe secii curiști, pe activiști, pe curlingăii Tovului Vechi, pe felatorii Tovului Nou, pînă iese untul din ei, dar să cetim *Astă vară n-a fost vară*... ca pe un document existențial, sociologic și, îndeosebi, ca pe o narațiune mai mult sau mai puțin «pură», însă alertă, vivace, petulantă. Că zău că merită![*]

Cestiunea maternității și a paternității în autorlîcul literar

Este cumva Corneille auctorul operelor lui Molière? Are el auctoritate asupra lor? Și în ce senz??? *Auctor*, derivat al lui *augere*, îl designează pe augmentator, pe sporitor, pe amplificator: în concepția aceasta particulară și ținînd seama de vînzoleala is-

[*] Am încercat: imposibil! (n. red.).

toriei în literatură, Jean-Baptiste Poquelin nu ar fi decît îmbogățitorul propriei sale opere, al cărei însămînțător și *primus movens* va fi fost Corneille. Voi lua de coarne în altă parte, mai la vale, acest taur și, polemizînd cu Pierre Louÿs, Henri Poulaille + Jean-Paul Goujon, mă voi strădui să argumentez că în afacerea corneliano-molierescă îi vorba de un gen de colaborare de care nu ne poate da seama, analogic, decît cooperarea dintre un tată și o mamă în vederea unui terț viitor. În acest fel ni se pare nouă a fi capabili să proiectăm lumină în *authorship*, în autor-itate, în faptul de a fi autor a ceva, de a genita ceva, un op sau un dop. Numai și numai în acest fel luăm de coarne cestiunea autorlîcului literar și a celălaltului ca auctor, cestiunea paternității și a maternității, căci și în travaliul script-oral, *pater incertus est*, iar nu de rareori și mama *est incerta*, ca în cazul textelor discursului anonim, al celui autogenerator, ce se dispensează de genitori, ori al celui creator, ce-și produce singur părinții[11].

Dacă Pierre Corneille este in-spiratorul, sfîntul duh fecundator, Molière nu mai rămîne decît mama operelor sale, în măsura în care îi instanță maternă și popicul din Caracas, a cărui *legenda aurea* o literaturizează Ezra Pound într-unul, nu vă spun care, din cele 33 de *Cantos*[12].

Cît privește statutul «negrului literar», eugen-barbian sau nu, el se luminează în relaționarea cu practica inseminării artificiale, dar mai cu seamă cu aceea a închirierii de către o damă – domnică de progenitură, însă atentă la siluetă – a unui uter etranjer, fertilizat cu material cumpărat de la o bancă de sămînță umană. El se luminează de-a binelea dacă ne coborîm la datina lui *adiutorium matrimonii* sau la aceea a vechilor slavi, *snohacestvo* numită. Ingrat mai erea, într-adevăr, soțul roman din satira iuvenală, care uită de cel ce i-a făcut copii soației sale, ajutîndu-l astfel să-și păstreze averea adusă în familie de către aceea! La vechii slavi era cu totul elementar: socrul avea datoria, în absența îndelungată a fiului, să întrețină focul sacru la

noră și, eventual, să pună de opere vii, cărnoase, cum se mai întîmplă azi în familia iugoslavă lărgită[13].

Greu de cernut e plagiatul. Unde să-l pui la judecare analogică? La furtul de copii [de care, sub Tovarășul Nekulay, erau suspectați periodic neoprotestanții ori gitanii, cu sectele – și insectele – lor]? La pedofilie și Marc Dutroux? Pesemne. Și ce contrapunem operației adoptatoare de puradei și sate moldovalahe? Iată, există o veche praxă a modestiei auctoriale, în simetrie inversă cu însușirea textului strein, fiindcă, elaborat poate sub inspirația unui sfînt precursor, apostol ori zeu, textul nou numaidecît se punea în cîrcă acelora. Intenția era pioasă. Și așa avem un corpus atribuit lui Hermes Trismegistul, numeroase evangheliii necanonice, atribuite lui Toma Necredinciosul sau altor ucenici iisusiaci, dar cu redactare tîrzie, *Cartea lui Enoh*, Legile lui Manu, doctrinele celor 23 de *tirthamkaras* ai religiei jainiste, anteriori lui Mahavira. Da, așa avem un problem al textelor apocrife. În maniera asta, salutul de bun găsit adresat de Marcel Petrișor oficialilor, la sosirea în Pyongyang, a fost transmutat de poeții de serviciu ai organului nord-coreean într-o poezea de douăspe stroafe, laudatrice a Marelui Chimir[14], sub semnătura însă a bucureșteanului nostru. În această manieră a fost făcut Marcel de rahat ideologic.

Situația familiară e și mai răscolitoare în cazul paternității feminine, atunci cînd entitatea masculină asumă maternitatea operei: în cazul cînd o asumă admițînd intervenția muzei, recunoscînd infiltrarea seminței streine, a vocii celeilalte ca *lógos spermatikós*. Am să prind în teorie fenomenul mai încolo, iar ilustrările, multe și bune, n-or să fugă de mine. Cioran, bunăoară, recunoaște că a primit sîmburele teoretic pentru doi copii spirituali ai săi, cazați în *Istorie și utopie*, de la Maria Zambrano[15]. Felibrii își spuneau *nourrissons de la Muse*; numele lor vine de la *fellare*, «a suge», și însemnează «sugaci». Ei îs așadar felatori ai Muzei, în măsura în care aceasta e o mamă falică, dispensatoare a sucului inspirațional și soră bună cu entitatea feminină,

dotată cu țeastă vulturie, din fantasmul dezghiocat de Freud în *Eine Kinderheitserinnerung des Leonardo da Vinci*. Nu degeaba invocă înjurătura spaniolă, citată în *Pentru cine bat clopotele* de Hemingway, *la leche de tú padre*, laptele patern și reveriile asupra lactației masculine[16].

∴

Legenda lui Erechteion o ai în *Metamorfozele* ovidiene. Nimfa e fugărită de zeu, care nu o prinde însă ca în anecdota cu ardeleanul tuciuriu din tren. Ei i se face totuși milă de picătura de *semen divinum* picată pe sol din boașele urmăritorului și îi dă îngrijirile necesare, așa cum i se face milă featei lui Faraon de micuțul Moise de pe apă ori editorului cumsecade față cu manuscrisul găsit, cu manuscrisul orfelin.

∴

Auctorul poate foarte bine să hie odrasla operei sale, generator generat. Valéry o spune pe șleau, iar Apollinaire floral și pe ocolite, în *Brîndușele de toamnă*[17]. Dar teoriile despre autogenerarea textului, a semnificatului + semnificantului, ne reamintesc modul cum unele religii păgîne rezolvau dificultatea spinoasă a începuturilor, a originii și a oului cosmic: Osiris provine dintr-un ou ouat de el însuși. Bineînțeles că exista falacia oului și a găinii, a materiei marxiene și a naturii engelsiene conștente de ea însăși, însă nu la Meister Eckhart, ce posedă o soluție creaționistă cu Dumnezeu ce întîi a produs-o pe ouătoare, ci în snoavele populare, exploatatoare ale circularității, regresiunii la infinit și «punerii în abis»[18]. La început a fost reînceputul, de acord, totuși, mallarméan grăind, la început n-au fost nici operă, nici auctor, căci auctorul nu-i auctor cît nu a ouat nemica, apoi, o dată ouat o[p]ul, acesta se descurcă singur, pe cînd tătînele se detătînizează, auctorul se dezauctorizează, trece la șomaj, cu sau fără alocație de la Uniunea Scriitorilor sau ASPRO.

Ce ne relevă însă o lectură severă a mallarméanului *Dar al poemului*, din fază poetică timpurie? Tot toposul, drag lui Jung

și alchimiștilor, tot toposul gestației cerebrale: copilul unei nopți idumeene, odraslă a neisprăvirii, născută mental, *fructus mentis suae*, înainte de a fi depusă pe foaia imaculată a scrisului empiric *que la blancheur défend*, și multă invidie pentru puterea genezică a femeii, *Vaginaneid*, ca la antifreudianul Bruno Bettelheim ori în cutuma cuvadei, de care om da seama acușica, după ce vom poposi nițel la nașterea rectală. Ea e pertinent evocată de expresia «a oua un poem», nu numai de țîșnirea lui Dionysos, a De-două-ori-născutului, din coapsa lui Jupiter. *De souffrance caquettent/Et poules et poètes*, formulează îndrăznet traducătorul frînc al lui Fritz Nietzsche.

Poetul = găină ouătoare de ouă de aur. Au cine iaște cucoșul, fecundatorul, călcătorul? Muza??? Poate că da, poate că nu. După propriile-i teorii tardive, auctorul de tip mallarméan iese din propriul său ou autofecundat, carele, ouat – și cum spuneam adineaori –, îl concediază, nemaiavînd nevoie de el, și se privatizează.

Femeia, iubita, e de multe ori pe post de inseminator, asumatoare a paternității. Altminteri greu putem explica de ce istoriile literare tradiționale, metodele biografice ori cele înrîurite de discursul freudian, acordă atîta importanță mamelor, soțiilor sau amantelor scriitoricești, de la Abélard și Ronsard pînă la Robert Desnos, Borges și Saul Bellow, ca să nu-i mai pomenim pe Catul și Properțiu. Exemplară pentru mersul și demersul nostru îi Lou Salomé. Ce năștea auctorii îndrăgostiți de ea după nouă luni? O capodoperioară. Așa se trezește ea, mai mult nevrînd, tătîne al operelor unor Nietzsche, Rilke, Freud. Realmente, de fiece dată cînd un intelectual se îndrăgostea de ea, nouă luni mai tîrziu dădea la iveală o[p]ul, capodoul, splendida carte[19].

∴

Acum, nițică incursiune în rostirea analitică nu strică. De ce? Pentru a plasa sub lupă rivalitatea mimetică a sexelor și lupta pentru o înaltă productivitate a travaliului generator.

Așa descoperim că normalitatea masculină se hurducă atunci cînd apar, la bărbat, gelozia și invidia cu privire la atributele tradiționale ale femeii: pasivitatea, fecunditatea, parturițiunea, sau cînd acceptă cu vioiciune să-i acorde părți din prerogativele de *macho*: pantalon, pălărie, șefia întreprinderii economice ori politiciane, cheile mașinii, hățurile cailor, mînerul coasei, mulsul oilor, reparatul gardului + postura – din momentele de intimitate erotică maximală – botezată «diligența din Lyon» [*mulier super virum*]. Aceste prerogative nu sînt toate cu bază fizică sau biologică; ele țin de convenții. de coduri sociale, de prejudecăți; îs totuși norme ce le adoptă un anumit mod de organizare a societalului, transmițîndu-le membrilor comunității, și de fiecare dată cînd sînt încălcate serios, de fiecare dată cînd cineva o ia pe deviantă și adoptă rolul social cuvenit sexului opus, politrucii diagnostichează la el/ea atitudine dușmănoasă față de proletariat, iz revizionist, antipartidism unic, iar psihanaliștii – disfuncții emoționale grave, poate chiar ceva nevroză. Indivizii ce fantasmează să aibă ciclu, să nască sau numai să rămînă acasă, între tigăi, copii de înfășat și alăptat, aspirator și televedenie chelioasă ori everachiană[20], incoloră + inodoră + insipidă, nu pot întotdeauna invoca scuza comodității. Lăsarea în voia impulsului profund însemnează pentru dînșii necurajul asumării rolului lor social și biologic, nu neapărat temeritatea singularizării.

Fiindcă trans-sexuarea e o izbîndă medicală de dată recentă, le mai rămîne travestirea prin Cișmigiu, Parcul Copoului, Bois de Boulogne ori Hyde Park; n-au alt recurs decît reveria, gluma, actoria, creația artistică, unde se pot manifesta liber maternitatea masculină, gestația imaginară și restul. Să nu uităm că, înaintea venirii pe lume a Atenei, pe Zeus efectiv la durut capul: el a trecut realmente prin durerile facerii. Dar și fabricarea o[p]ului dă bătaie de cap creatorului. Alternativa lui majoră nu-i alta decît aceasta: *aut liberi aut libri*. Ori cărți, ori copii: îs într-adevăr opțiunile principale pentru el. Însă cărțile elaborate sînt numai

substitute simbolice, premii de consolare[21]. Occiputul viril are numai forma uterului – și a atanorului –, totuși nu e uter.

Auctorii se referă fără încetare la această maternitate masculină ce este actul de a scrie: în prefețe, postfețe și alte trucuri paratextuale purecate de G.G. în *Seuils*. Nici avangardiștii de la *Tel Quel*, reconvertiți acum la farmecul discret al societăților burgheze [dar antologați cum se cuvine de Adriana Babeți în ediția de la Univers, colecția «Studii»], prin Sollers, Kristeva & Co, nu scăpau metaforismului obstetrico-ginecologic atunci cînd insistau, la sfîrșitul anilor șaizeci, pe practică, producție și productivitate textuală, atunci cînd marxi[mao]izau în draci. Parangonul ar fi următoarea declarație impudică: «Aștept o carte, și de nouă luni o duc în mine; de nouă luni nu-s în stare a da o formă convenabilă, un început, un mijloc și un sfîrșit chestiei ce se agită în forul meu interior.»

Unul își compară munca de editare cu aceea a struțului, carele își lasă oul în nisipuri, predînd soarelui deșertic grija clocitului; altul își înfașă manuscrisele în scutecele cele mai prețioase. Graiul franțuz, poet și el de multe ori, numește dosarul *chemise*, pe cînd Emil Brumaru poreclește *pampers* prosopelul cu care șterge regulat praful de pe dactilogramele plachetelor sale nepublicate încă. Veacurile trecute abundă în referințe la maternitatea masculină a scripțiunii, dar nici al nostru, după cum zărirăm, nu-i mai prejos. Descartes, spre exemplu, în epistola către Huyghens din 29 martie 1637, e cît se poate de explicit și de duios: «De altfel, cu toate că nu-mi închipui că vă veți da osteneala să recitiți acest *Discurs*, vi-l trimit împreună cu *Geometria*, ca să fie adăugate la *Dioptrica* și *Meteorii*, ce sînt deja în casa dumneavoastră, și mai vin cu un exemplar întreg. Sînt însă doi copii pe care vi-i trimit, din cauză că librarul m-a convins că nu se face să lege și coperteze cărțile înainte de a fi terminate, căci lipsesc două sau trei foi acesteia de față, adică să deie hăinuțe copiilor din prima zi cînd au venit pe lume.» Vezi-l și pe Kierkegaard, în *Jurnal*, încîntat de a fi asistat la o prelege-

re a lui Schelling, în Berlin: «De îndată ce a pronunțat cuvîntul „realitate", în legătură cu relația dintre filozofie și realitate, copilul ideilor mele a tresărit de bucurie ca sînul Elisabetei.»

Toți l-ar fi putut îngîna și, îngînîndu-l, transtextualiza pe nemîngîiatul Ovidiu, antic abonat la metafora parturiției virile, cînd ritmează *Palladis exemplo de me sine matre creata/Opera sunt.*

Cutare om politic – și homo – al Epocii Victoriene exploatează altă metaforă pejorantă, actualizatoare a locului nostru comun, ca și cum scriitorul disraelic și-ar exprima oroarea de propriul său limbagiu para- și metatextuant, fiindcă zice: «Autorul ce vorbește de propriile sale cărți rivalizează în ineleganță cu mama ce discută de copiii săi»[22]. La extrema opusă e un straniu biograf, mecena, protector, ce-și înconjoară poetul productor cu toate îngrijirile necesare parturiției: pune fîn pe stradă ca să înăbușe zgomotul trăsurilor și tramvaielor, alungă pisica, pune căluș la cîine, blochează soneria, strică televizorul și așteaptă ca prietenii textouătorului să vină spre a-l întreba de sănătate, a-l firitisi pentru conținutul uterului mental, aducîndu-i totodată borcănele cu gem, compot, magiun, cafea, Nutella, Finetti. Soros îi numele «generosului» mecena în versiunea sa americană și postmodernă.

∴

Opera, dac-ar avea gură, ar spune scriptorului ei, ca în povestea strămoșească binecunoscută nouă: «Tăticule, ai fost o mămică pentru mine!»

Însă nu s-au fișat cu elan bibliografic toate cărțile ce tematizează pe tinerii soți scriitori și cum încearcă ei să-și învingă frustrările, necazul, obida de a fi fost trecuți pe al doilea plan în urma graviditătii și parturiției nevestice. Trimitem, ilustrativ, la același *Don du poème*, unde ne este evocată pe un ton dușmănos tînăra femeie alăptîndu-și pruncul, în timp ce poeticul de bărbat n-a adus pe lume, după o noapte de nesomn și chin, decît un

ridiculs mus, decît un avorton caraghios: *«O la berceuse, avec ta fille et l'innocence/De vos pieds, accueille une horrible naissance...»*

Rivalitatea mimetică a sexelor e veche, după cum veche îi relaționarea travaliului artistic și al parturientei.

∴

Se va fi definit – de multe ori sau de puține, nu contează – traducătorul ca un băiat isteț ce face copii muzei auctorului de tradus, bărbatului pe care îl «traduce». Definitu-s-a și adulterul ca o traducere, ca o translație, ca răsărit al unui terț restructurant în cîmpul binomului conjugal, a cărui banalitate o salvează[23]. Ar trebui anvizajat inversul: că traducătorul gestant al traducției sale e o mamă, că muza celuilalt e fecundatoarea, asumatoarea paternității feminine. Michel Tournier, înainte de a-l´înfranciza pe Erik Maria Remarque, recitește romanele zoliene, se lasă pătruns de lexicul și stilul lor. Ați înțeles?

Cu auctorul și traducătorii săi navigăm în plină Poli...gamie, printre nenumăratele insule și fațete ale acesteia.

∴

Maternitatea masculină atrage paternitatea feminină, cu toate că aceasta din urmă a intrat mai puțin în vizorul exegeților. Manipulăm, pentru a ne dezinforma cititorii, un singur exemplu legmanian acilea, introducerea la cartea lui Lancelot Hogben: *De la pictura rupestră la banda desenată*, unde aflăm că: «Firește, numele meu figurează pe prima pagină ca acela al auctorului acestei cărți. Însă, cinstit vorbind, nu mă pot pretinde genitorele ei masculin. Actul fertilizant în urma căruia am conceput, foarte timid, planul unui text despre un muzeu ce urma să fie clădit trebuie căutat într-o sugestie a Mariei Neurath»[24].

Morala următoare îi de reținut, prieteni ai hermeneuticii auctoriale, în materie de istorii cu paternitate feminină, în materie de snoave cu maternitate masculină. Ea susură că «elementul

masochist ce intră în maternitatea masculină nu e niciodată mai evident ca atunci cînd este prezentă și femeia, în rol de bărbat. Cînd maternitatea îi exclusiv monosexuală, cînd bunăoară paznicii de la grădina zoologică se servesc de furci pentru a respinge maimuțele mame, mîngîie pui de maimuță sau le oferă tetine de cauciuc; ori cînd cortiștii, toți bărbați, încep să coase, să gătească și, în general, să fie plini de solicitudine unii față de alții, în cea mai bună tradiție a magazinelor pentru masculi, pentru masculi și numai pentru masculi, elementul esențial îi, atunci și înainte de toate, unul misogin și homosexual»[25].

∴

Benedictus fructus palmae tuae!
Benedictus fructus palmae scriptoris!

În povestirea lui Versin, encicloped al sefeului, cineva își invaginează mîna stîngă și își trișează bicotidian scorpia nedomesticită. Narațiunea lui coprinde, așadar, pe lîngă semne de misoginie, pederastie + autoerotism, urme ale rivalității genezice cu celălalt sex. Dovada? Intenția maternității masculine prin inseminare, gestație și naștere palmară.

Blanchot a polemizat cu Valéry pe tema mâinii pascaliene. Irina Mavrodin a dedicat o carte întreagă, la cuțovlahi, organului scriptural, atît de prolific[26], pînă la Dumnezeu de prolific, adeverindu-se acesta din urmă prolificul suprem.

∴

Auctorii veacurilor 17 și 18 găseau multă plăcere în a eșafoda fantezii medicale asupra vînturilor umane. Revezi, cu *Vulpile în vie* de Feuchtwanger, preocupările similare ale lui Franklin, sosit ca ambasador american la Paris, și memoriul său pe această temă adresat cutărei academii francofone.

Aristotel le opunea deja strănutului, expir divin, ca mesagere ale sacrului josnic, iar cinicii le integrau conduitei lor figante, contestării lor flatulențioase. Altfel fantasmau scriitorii veacu-

rilor 17 și 18. Conform reveriilor acestora, gazele, private de ieșirea inferioară, nu cereau decît să se urce la cap și să se transforme, acilea, în... vînt de nebunie. Expirația nemaiavînd loc, ele urmau să se transforme în inspirație și, cu această fericită ocazie, un *peditum*, un *bombus*, genera o carte stranie, se metamorfoza într-un poem bizar. Contemporanul nostru Vasko Popa ar fi zis despre ei că le făta mintea «adieri pestrițe», dacă nu cumva chiar la dînșii se referea în viersul său dulce, în stihul său sîrbo-croatec.

Procesul de fabricare a acestor elucubrații trece printr-o fază infantilă, prin ideea copiilor despre fecundare, gestație și concepție: *pater*, cocoșul de el, ar intromite gaze în puiculeana de *mater*, după modelul coitului galinaceesc ori cloacal[27]. Fanii discursului analitic au crezut a vedea înrudire între acest tip de crezuri copilărești și teologemul obumbririi spirituale din mariologie, al fecundării auriculare și al parturiției imaculate. Reamintiți-vă stihurile eretice convocate în *Latina mistică* a lui Remy de Gourmont: *Gaude, virgo, mater Christi,/Quae per aurem concepisti!*

Eu mențin că nu ai înrudire, cît simetrie inversă. Văd mai degrabă legătură între strănutul Stagiritului, indus de zei și întorcîndu-se la ei, și nașterea prin ureche, organ al receptării mesajului extramundan la creștinii de toate nuanțele, ca să nu mai vorbim de gnosticii doketiști. Flatulențele au legătură durabilă cu giosul, cu satanicul, cu infernalul, și, bun homeopat, știutor că *similia similibus curantur*, le recomand călduros în alungarea ghiavolilor, activiștilor partidului unic, politrucilor, securicomuniștilor, în exorcizarea vrăjmașilor staleniniști, în prigonirea boțîrlanilor, în gonirea ciurlăilor sereiști.

În mod tot atît de curios, zeița Atena trebuia să se nască din capul lui Zeus, iar Dionysos, fiul Semelei, să se ivească a doua oară, ca spre a-și justifica numele, din coapsa divină, adică din dos. *Benedictus fructus ventris tui*, repetă cu beatitudine evanghelistul translatat de Ieronim cel mare și sfînt. *Benedictus culi*

tui, țipă psihanalistul, anal...istul de el. *Benedictus fructus capitis tui*, îngaim eu, trecut prin *Psihologie și alchimie*, familiarizat cu analogia cap-uter-atanor.

Acela, minervic, este exemplul cel mai cunoscut de maternitate masculină oferit literaturii de mitologie. Alegerea craniului jupiteric drept amplasament al nașterii zeiței vergure, ca și a urechii mariale pentru întruparea Logosului neviolent în istorie, seamănă cu o supracompensație, dar de ce ar trimite neapărat, și sub deghizare, la parturiția rectală a mamei masculine[28]?

∴

Trec peste digresiunea relativă la ouarea de cărți, la *chier du fric* și *to make money*, la măgarul căcător de aur, la găina fermecată ori la rivalitatea dintre cocoșul moșului și puicuța babei. Le-am atins altundeva, într-un adaos humulesțesc. Mă încumet mai degrabă, încă o dată, la *Ich denke mich* din *Jurnalul de la Păltiniș*, la cel mai vechi suvenir noician, și-l interpretez ca o complexă împletire a gestației cerebrale cu parturiția rectală. Reamintiți-vă numai că proferatorul formulei se află pe oliță și e întrebat de guvernantă în germană cu ce se îndeletnicește. Dar, în germană, «gîndesc» este *Ich denke*, nu *Ich denke mich*. Avem și aici o identificare a actului de a gîndi, a strădaniei cogitante, cu acela de a naște, de a defeca în chinuri. De altfel românul, sensibil la trudă, la orice trudă, fizică ori intelectuală, spune «mă gîndesc», «mă plîng», «mă rîd», «mă piș», «mă cac», subliniind paralelismul operațiilor, participarea la chin și replierea către sine. În toate aceste operații ai scremere și se înalță broboanele frontale.

Englezii au ei înșiși un calambur trăgător de profit din atari analogii: *Sometimes I sit and think, but sometimes I only shit and stink*, pe cînd, la transilvani, Văsălie admite că nu cugetă, ci stă numai. Oricum, paralelismul cogitație-defecație îl surprinde talentuos și francuzul Lionel Lebel în *L'Endurance de la pensée à l'âge postindustriel*[29]: «Cînd era pe punctul de a gîndi – măr-

turisește auctorul despre aproapele său, inginerul Frank Pétain – dădea impresia că intră rapid într-o stare de concentrare intensă; deschidea ochii, strîngea buzele și dădea toate semnele unei vii tensiuni a sistemului muscular. Fața i se înroșea, vinele i se umflau pe frunte, ochii i se injectau vizibil. Un stomatolog ar putea compara acest proces cu tipul de presiune ce se manifestă în cursul unei treceri intestinale dificile.»

∴

Fantasmul maternității masculine cere, ca pe un complement necesar, miracolul lactației masculine. În *Bereshit Rabba*, un *midrash* din secolul al VI-lea e.n. pictează fenomenul ca real și întîmplîndu-i-se lui Mardoheu, unchiul Esterei, ai cărui sîni se măresc și încep să secrete lapte pentru a o hrăni pe viitoarea salvatoare a poporului hebreu de la genocidul plănuit de Haman[30]. În caz că povestea lui Mardoheu și a Esterei face semn la divinitățile Marduk și Ișstar, n-ar fi rău să percepem lactația personagiului ca o broderie mitică în jurul situației ciudate a consortului zeiței sau reginei dominante. Căci nu era ușoară viața consortului Mariei Tereza, Elisabetei, Victoriei, *consort qu'on ne sort pas toujours*, ca să nu mai insistăm asupra destinului nefericit al tovarășilor conjugali ai Marilor Zeițe, uciși, castrați, feminizați în varii rînduri și moduri.

Cînd femeia poartă pantalon de autor...itate, cînd găina cîntă la casa omului, și nu cu glasul cocoșului, asistăm la o veritabilă *katastroika* a virilității tiranice ori hiperactive. Față cu imperialismul zeiței Ișstar, ce asumă rolul bărbatec, Marduk preia din privilegiile feminine pentru reechilibrarea economiei cuplului.

Tema bărbatului lactant și hrănitor al copilului de sex feminin constituie după toate probabilitățile o prelungire arhaică. Latura miraculoasă din *lactatio mascula*, pe lîngă că ne reamintește modelele mitologice ale eroilor «hrănitori», poate semnaliza înspre zeitatea aurorală din *Urmonotheismus*, bună și rea, feminină și masculină, paternă și maternă, cumul de valori

contradictorii, *complexio oppositorum*. Urmele acestui fantasm îs găsibile în toate culturile. Astfel, o hagiografie a lui Rumi, a fondatorului frăției dervișilor rotitori [1207-1273], pretinde că ilustrul mistic îl alăptase pe Sultanul Wehd și că strămoșul nostru Avraam, marele prieten al lui Dumnezeu, supsese lapte pur din propriul său deget auricular vreme de patruzeci de zile. În orizont creștin, pe de altă parte, există două serii de legende, istoriete, anecdote, fabule, credințe: într-una, cutare sfînt, Mammano de pildă, poate, prin intervenție divină, alăpta un bebeluș orfelin; în cealaltă, ivirea laptelui în sîn bărbătesc are loc doar ca pedeapsă binemeritată pentru o purtare incompatibilă cu societatul[31].

Așa că nu ne miră că, într-o cărțulie autobiografică, fantasmează Michel Tournier pe acest fenomen, pe acest mitem, tocmai în India, departe de legendele bretone. «Ce am văzut mai frumos, mai exaltant și emoționant pînă la plîns, entuziasmant pînă la țipăt, nu erau Taj Mahalul, grotele de la Elefanta, ruguri-le funerare de la Benares, ne mărturisește dumnealui, pedofilul. Era un camion-cisternă vechi, hurducător și cobîlțiitor, iar îngustimea drumului ne împiedica să-l depășim. Se zdruncina din sat în cătun și, pesemne, se oprea în anumite puncte prevăzute, fiindcă era așteptat. Grupuri de copii zdrențăroși se adunau cuminți în spatele cisternei. Șoferul cobora și acționa un robinet gros ce pișa un terci de orez în micuțul bol întins de copil, care, îndată ce era servit, se așeza pe călcîie și își vîra boticul brun în recipient. Am crezut întîi că nemica pe lume nu e mai invidiabil decît rolul acestui șofer hrănitor și mi-am dorit cu putere soarta lui. Dar, sub înrîurirea – poate – a acestui cer indian saturat de mistere și monștri, am visat o metamorfoză și mai exaltantă: să fiu cisterna însăși și, asemeni unei scroafe uriașe cu o sută de țîțe imense, să-mi ofer burta ca hrană micilor indieni înfometați[32]».

Și alții le-au avut cu fantasmul «tătînelui hrănitor» ca sursă de creativitate poeticească, de-ar fi să-i numim deocamdată nu-

mai pe Jozsef Attila și Mihai Beniuc. Din întîiul îmi revin în memorie *«Cît aș vrea să fiu un pom sălbatec/Din coroana mea bogată, copilași flămînzi să poate/Să se satură odată!»*, celui de al doilea atribuindu-i-se capodopul *Mărul de lîngă drum*, fală a manualelor literare din Epoca de Aur, unde cetitoriul îi invitat să ia fără sfială, prin efracție metaleptică, merele roșii de la cheptul arborescu al eului liric. Mallarmé însuși, în precitatul *Dar al poemului*, teatralizează invidia masculă față cu laptele sînului matern: *«Avec le doigt fané presseras-tu le sein/Par qui coule en blancheur féminine la femme/Pour les lèvres que l'air du vierge azur affame?»* Dar, în căutarea de grile ale înțelegerii pentru auctorul ce își concepe, gestează și naște opera, nu e rău de poposit în *Povestirile secrete ale rușilor*, culese de A. Afanasiev, dragi și lui Apollinaire, care le va edita, alături de Sade, Baudelaire ori John Cleland, în colecția-i «Les Maîtres de l'amour», pentru La Bibliothèque des Curieux.

Noutatea de aici ar fi ostilitatea femeii față de bărbat, ostilitate ce o împinge să preia prerogativele exterioare ale aceluia și să-l lase acasă, unde joacă rolul mamei, printre cratițe și rufe de spălat. Maupassant însuși are o nuveluță cu un om normand, devenit neputincios și inutil în urma unei paralizii, dar regăsindu-și buna dispoziție, cheful de a perdura în ființă, în ziua cînd nevastă-sa, țărancă aprigă, îi dă un sens de viețuire: îl pune să clocească ouă la subțiori. Imaginați-vă bucuria lui, imensa lui bucurie, în clipa cînd iese din găoace întîiul puișor – bucuria utilității, bucuria maternității, bucuria creativității.

Bărbatul din povestirea slavă culeasă de Afanasiev, dacă s-a apucat de clocit, nu e pentru că ar dori ceva beneficii, dar pentru că, adormind acasă în vreme ce nevastă-sa trebăluia la cîmp, va fi venit uliul și-i va fi păpat toate orătăniile. Într-o altă povestire culeasă de același, se pune la cale o farsă în cursul căreia i se explică unui popă că vițelușul nou-născut de lîngă dumnealui are statut de *fructus ventris sui*. Cu asta regăsim, a nu știu cîta oară, legenda Papesei Ioana, literaturizată de Rhoides, tradusă de

Alfred Jarry și Dr. Saltas, reliteraturizată de Lawrence Durrell, probabil o sublimare și o raționalizare a unui vechi fantasm catolic stîmit de inconvenientele celibatului ecleziastic. Se știe că papesa legendară dă naștere, la Roma, unui plod... *coram populo*. Cartea lui Rhoides coprinde și aluzii la practicile creștinilor timpurii, condamnate oficial, de autocastrare în vederea nepăcătuirilor și a împărăției celeste: de aici, la conclav, controlul integrității corporale a candidaților; de aici formula *duos habet* + completarea pișicheră: *...et bene pendentes.*

∴

Ar mai fi o practică ancestrală, dar impactul ei asupra reveriilor auctoriale nu-l văz încă prea bine: cuvada, practica lehuziei «pe dos», în cursul căreia soțul, el, stă la pat după ce nevasta a născut un copil. Sub simpatia ce pretinde a oferi parturientei, acest răsfăț al masculinului se dovedește în fapt un șiretlic defensiv pus la punct de societal pentru a proteja nou-născutul de ostilitatea tatălui și a o ocroti pe mamă[33], invidiată nu doar pentru putința genitantă, ci și că se bucură de un tratament de favoare datorat stării sale, fiind ea degajată de obligația de a roboti și stîrnind, și prin aceasta, gelozia soțului. Legman ne reamintește, el, marele[34], pseudo-sarcinile trăite de unii bărbați în timpul graviditătii reale a nevestelor: slăbesc brusc, se îmbolnăvesc, trec la pat, gem, doctorul trebuie să se ocupe de cei, redescoperitori spontani ai lehuziei virile.

Ne putem însă imagina și cazuri de soții auctoriale, ostenite, marcate de travaliul scriptural al consortului, de parturiția lui livrescă, urmată de convalescența de rigoare. Să ne-o închipuim, dară, pe nevasta lui Blaga declarînd cu vocea lirică a poemului final: «O boală învinsă-i orice carte!»

∴

Relansez întrebarea de *incipit* textual: este cumva Pierre Corneille auctorul operelor lui Jean-Baptiste Poquelin? Și în ce senz? *Auctor*, derivat din *augere*, denumește pe sporitor, pe aug-

mentator, pe amplificator. Cu acest înțeles precis și cont ținînd de exigența clarteistă a istoriei literare, predica-vom că Molière nu ar fi, cum vom explica mai colea, decît îmbogățitorul propriei sale opere, pentru care Corneille va fi fost inseminator, fecundator, *primus movens* + muz. «Și, deși în zilele noastre muza a devenit un simbol desuet luat în derîdere ori de cîte ori avem ocazia, dacă ne gîndim bine... îi referința la ea mai puțin specioasă decît se crede. Așa cum preotul își trage puterea de la zeul său, poetul, vorbind de muză, de inspirație, chiar de inconștient, se referă la acest tip particular de experiență limbajieră, în cursul căreia locutorul se simte însuflețit de un glas ce nu coincide cu al său[35]». Ca să se arate cum imaginea carteziană a unui vorbitor bine individuat, și care și-ar controla perfect emisiunea vocală, nu se acordă defel cu producerea ficțiunii literare, îi de ajuns să argumentăm cît sînt de insesizabile jocurile vocii în discursul narațional. Diversitatea acestor posibilități [glasul scriitorului ca individ, glasul povestașului dign ori indign de încredere, glasurile personagiilor distincte unul de celălalt sau, dimpotrivă, mai mult sau mai puțin amestecate, vocile amalgamate ale inspiratului și inspiratorului, ale înrîuritului și înrîuritorului etc.] face superfetatorie orice tentativă de a ancora rostirea literară într-un punct de originare bine împrejmuit ori în metafizica prezenței, fie și revizitată de fenomenologii husserlieni.

∴

Ce obîrșie să atribui împletiturii vocale molierești? Poate convivialitatea dintre un tată și o mamă în vederea terțului viitor.

Căci, dacă Pierre Corneille este inspiratorul, sfîntul duh fertilizator, Molière va rămîne atunci, pentru totdeauna, mama operelor sale.

∴

În august 1919, Pierre Louÿs s-a interogat, la revista *Intermediarul cercetorilor și curioșilor*, dacă: «Este oare Corneille

auctorul lui *Amfitrion*?»[36] Și cititorii săi credeau poate că asistă la o încercare în genul celeia a lui Abel Lefranc, ce voia restitui altuia dramele lui Shakespeare. Ca replică la un articol al lui Emile Henriot, el publică în octombrie 1919, la *Timpul*, un articol sub intitularea *Genitorele lui «Amfitrion»*, unde ne asigură peremptoriu că «nu stilul lui Corneille – ci semnătura lui Molière – are necesitate de dovezi». Urmează un atac în regulă contra paternității și pentru maternitatea lui Jean-Baptiste Poquelin. Argumentează polemistul c-ar fi bucuroși molieriștii să posedeze două rînduri de Molière în legătură cu subiectul «amfitrionic» la data de 1650: ar ține la purtător dovada irefutabilă. Doar două chitanțe ne parvin de la acea dată și ne conving că, la 28 de ani, comediantul nu știa încă acordul participiului trecut. Cineva care scrie *accordez* în loc de *accordée* și *ordonné* în loc de *ordonnée*, nu veade unde sînt vocalele mute, e incapace să priceapă un alexandrin, nu știe unde respiră versul lui Corneille, nici locul lui *Amfitrion*.

Dezvoltîndu-și îndelung argutiile – în *Corneille cel Mare*, *Cele două texte pentru «Psyché»*, *Impostorul lui Corneille și ipocritul lui Molière* –, Louÿs insistă asupra unor puncte precise. Nu-i vine dificil să sublinieze vigoarea și prospețimea stihului corneillan, nici să arate că numeroase versuri molierești sînt de o slăbiciune și o platitudine digne de Ronsard și Emile Augier. «Nu simțiți aici – țipă el – două suflete și două stiluri fără contact?» Altundeva răcnește: «Pianistul de ocazie ce niciodată nu va înțelege de ce Bach ar înnebuni de mînie dacă ar putea citi *Ave Maria* de Gounod, nu ar pricepe nici de ce, într-o pagină de Corneille, patru versuri de Molière îs încastrate ca un sîmbure scuipat în fructul incomparabil al unei astfel de poezii.»

Drept exemplu de cooperare alege Louÿs pe *Tartuffe*, unde reperează stihuri slabe și șocante, unde «amestecul celor două fantezii și contactul celor două epiderme» dă de gîndit filologului. El crede că textul original, sămînța, era cornellian. Poquelin l-ar fi de...format, re...format, augmentat și mutilat prin introdu-

cerea unor cîrje explicative. Argumentul suplimentar în favoarea colaborării maritale, în favoarea cuplării celor doi, în favoarea mariajului lor scriptural, iată-l: Corneille a lucrat efectiv cu Molière pentru *Psyché*, piesă pe care cel din urmă a semnat-o mai tîrziu singur. Și dacă această cooperare se va fi extins la *Amfitrion*, *Mizantropul*, *Tartuffe*, *Don Juan*, *Școala femeilor*?

Articolele lui P.L. nu vizau decît să-i restituie lui Corneille paternitatea comediilor de caracter ale lui Molière, maternitatea continuînd să-i incumbe acestuia. Cu timpul, crescînd zarva stîrnită de intervențiile sale, omul nostru a ales silențiul și nu a mai dat luminii negre a tiparului rezultatele investigațiilor sale.

A acumulat, a acumulat, la sertar el a băgat.

∴

Cestiunea concubinajului literar Corneille-Molière a sfîrșit prin a deveni o adevărată obsesie pentru Louÿs. Se poate pretinde astfel că, din 1919 pînă în 1921, el a fost integral acaparat de acest caz de moștenire culturală, ce constituia pentru dînsul ilustrarea logică a poieticii sale, a doctrinei sale secrete despre geneză textuală și perdurare semantică. Polemica publică a mascat totuși adevărata miză a ceartei, a cherelii: era în joc o anchetă asupra autor...ității și autorlîcului, asupra maternității și paternității literare, asupra meșteșugului stihic ori a mariajului literelor cu istoria evenimențială și ne... Ea îmbrățișa toată literatura, de la Ronsard la Hugo, de la Shakespeare la Chénier, de la Corneille pînă în veacul nostru, pe care ni-l poluară saltimbancii și nărozii. Douăzeci de ani de lecturi și adnotări îl puseseră pe Louÿs în posesia unei erudiții excepționale, aliată cu o reală inițiere în cele mai obscure arcane ale paternității literare.

Ancheta și-o începuse cu Pierre Corneille, a cărui operă o recitea cu extremă minuție. De maternitatea literară a dramaturgului nu se va fi ocupat însă mai deloc. A studiat istoria familiei aceluia, pregătirea sa culturală și științifică, drumețiile, amorurile, lăsîndu-ne despre el o cronologie minuțioasă. Demonul fișă-

rii l-a împins să întocmească tabele cu dedicațiile, incipiturile prefațiale, autografele.

Cronologia vieții și operei corneillene l-a învățat multe lucruri. A decelat astfel în *Cidul* un suvenir de la blocada Rouenului, în 1592, de către flota engleză, iar în *Polyeucte* o aluzie la scandalul cu posedații de la Louviers, unde fusese implicată o rudă de-a autorului. A mers și mai departe, întocmind liste de anagrame, cataloage cu numele peronagiilor, relevee asupra rolului consoanelor în stihul corneillan, cu tabele, frecvențe, comparații. Nimic nu a fost lăsat în voia întîmplării.

Și lui Molière i-a cercetat viața + opera cu lupa. Așa a descoperit că studiile școlare ale lui Jean-Baptiste Poquelin fuseseră foarte vagi. Ori că nu se știe nemica despre anii cînd a dirijat o trupă de actori în provincie. Dar Louÿs evidențiază un fapt ce i se pare singular: acesta îi va furniza cheia problemei. În april 1658, Molière traversează rapid toată Francia pentru a reveni la Rouen, unde va rămîne aproape șase luni, înainte de a se transporta definitiv la Paris. Pentru P.L. și Goujon, pentru dumnealor, nu-i loc de îndoială: comediantul, ce pînă atunci nu scrisese nici nu publicase nemica, vine de bunăvoie la Rouen, în școala lui Corneille, și se lasă invadat de știința acestuia, a dramaturgului cel mai ilustru din Europa vremii; îi devine ucenic, mintea îi este fecundată de către maestru: «Molière este o capodoperă a lui Corneille. Nu-i seamănă nici la stil, nici la suflet, nu e sînge din sîngele său, dar îi din mîna sa scăpat»[37], *fructus palmae suae*. După acest sejur cu totul inexplicabil, entitatea fasonată, și inseminată cu grăunții savoarului teatral, urcă la Capitală, mîndră odraslă a labei corneillene; începe prin a juca tragedii de la Rouen, apoi își prezintă primele comedii personale, semnate cu pseudonimul Molière. Pentru Louÿs, pentru Goujon, pentru mine, aceste comedii sînt în realitate piese scrise, schițate ori însămînțate în occiputul sub formă de atanor al lui Poquelin de însuși auctorul *Cidului*, de însăși mama *Cidului*, de Marele P.C.

Louÿs analizează fragment cu fragment aceste opuri, ale căror eșecuri și incongruități le scoate la vedere dîrz, spre a trage concluzii relative la colaborare, nupții cerebrale, nunți necesare, coprezența în text a două limbagii: al unui dramaturg corneillan + al unui regizor molieresc[38].

∴

Acesta va fi fost mariajul putativ dintre doi clasici. Afacerea aceasta resurge însă periodic, precum șarpele mării sau monstrul scoțian din bine cunoscutul lac.

În 1951, Henri Poulaille, ce avusese acces la o parte din documentația lui P.L., editează, atribuind-o lui Corneille, versiunea rectificată a lui *Tartuffe*, iar în 1957 scoate un cărțoi, *Corneille sub masca lui Molière*, unde reia argumentația louÿsiană. Întreprinderea nu era lipsită de coragiu, dar s-a izbit de ostilitatea specialiștilor, ca și de mocheriile lor.

A fost respins în bloc.

Descoperirile celor doi rămîn totuși tulburătoare, iar punctele obscure ale vieții și practicilor molierești, irefragabile. Molière nu va fi fost decît cloșca lui Corneille? Decît omul său de [pe] paie? A devenit el cumva «ceea ce Corneille nu voia să hie – însă voia ca altul să hie în locul său»? Am fi nevoiți, în această ipoteză, să admitem că Molière, în 1664, a acceptat să ia asupra sa tărăboiul stîrnit de întîia versiune tartuffică, piesă pe care Corneille nu ar fi îndrăznit să o semneze cu numele său, iar favoarea de care primul se bucura din partea regală ar fi servit de paratrăsnet[39].

∴

Există și o morală. E aceasta: Pierre Louÿs, Henri Poulaille, Goujon și dumneaeu nu ne-am dat la bunul *baby-sitter* al piaselor corneillene, *puer spiritualis* totodată, născut după șase luni de ședere la Rouen; nu, nu ne-am dat la el cu încrîncenare: l-am recunoscut drept cel mai mare om teatral din Francia prebeau-

marchaisiană. Doar modul louÿsian de a proceda îi puțintel cam falocratic – deoarece tatălui operei molierești i se restituie tot remarcabilul, pentru a nu se lăsa parturientei decît realizări minore, dacă nu mediocre.

Masochismul nu iaște inversul sadismului

Iată despre ce îi vorba acum, șturlubaticii mei. Întîlnim în *Femeia și paiața*, ca și în *Afrodita* pînă la un punct, tematizarea iubirii ce transcende contactul epidermic și ajunge înrobire[40]. Pasiunea lui Mateo pentru Concha face din acesta o paiață, menită ridiculizării ori nemiloasei exploatări financiare, poate și un as al amorului pur neîmpărtășit.

Desigur, Mateo se prezintă la interval ca masochist: dar în ce senz? Oare în acela că sînt masochiști Hitler și Saddam Hussein, care fac tot ce le stă în putere pentru a fi bătuți de aliați, sau Hidra din Lerna, ce visează să fie omorîtă de Hercule, sau politrucii securicomuniști, ce caută cu lumînarea ocazii de a fi vituperați în publicațiile postceaușine? O, nu. Alta este experiența lui Mateo cu nebunateca de Concha. Aceasta ceva carmenesc, așadar drăcesc, în ea tot are – cum impune o întreagă tradiție literară vivificată de exotica Spanie, îndepărtată și totodată familiară, în orice caz stimulatoare pentru imaginarul neiberic. Experiența lui Mateo îi formatoare, e o *ausbildende Erfahrung*, este călitoare ca o boală grea de care tocmai ai scăpat, ca o carte pe care tocmai ai terminat-o de scris ori de cetit. El iese liber, șomer teafăr deși marcat, din angajamentul cu muierea, precum iese cu bine Pierre Louÿs din chinurile gestării romanului *Femeia și paiața*: deoarece avem, nu-i așa? [de vrea ori de nu vrea dumnealui], puțintică «punere în abis», nu degeaba va fi fost el prieten cu Gide, auctorul *Falsificatorilor*, întîiul exploatator nemilos al povestirii speculare, al povestirii autoreflectoare și autotematizatoare. Știm noi, înrăiții ascultării textuale, cine-i paiața! Ea nu e numai Mateo, terorizat de capricii carmenești; e și auctorul louÿsian, înrobit exigențelor poietice,

pretențiilor genului romanesc și ale scriiturii, incapace să se smulgă pru...riturilor stilului și altor chinuri gramatologice.

Pentru a nu ne frustra eventualii 8,2 cetitori[41], așa cum face sadicul cu masochistul [demonstrînd astfel că relația lor nu poate fi una antagonică, antitetică și, implicit, că din întîlnirea lor nu răsare copil masosadic, product sintetic, efect de *Aufhebung*], vom zgîndări o – doctă? – paralelă, poate și o perpendiculară, cu Leopold von Sacher-Masoch, origină inocentă a termenului creat de Krafft-Ebing în *Psychopathia sexualis*, adecătelea cu eroul său din *Venera îmblănită*, op ce ar merita, și el, propagat în spațiul cisnistrean și/sau cistisan.

Buuun: și ce ar ieși din asta? Păi, că, la Mateo, masochismul îi doar o etapă pe drumul vieții[42], o probă cam inițiatecă, în vreme ce lui Masoch – și, implicit, eroului său – îi este ființial, consubstanțial, esențial chiar, putîndu-se îngăima despre anume personagii ale sale, în care el se va fi proiectat vîrtos, ceea ce vocea autorizată a instrumentistului din Schitul Duca a murmurat pe timpuri despre ale lui Stelian Baboi: că iubesc [suferința] definitiv și mortal. Să ne reamintim apoi că masochismul lui Mateo îi unul al dragostei pure, postfizice, meta...fizice, neîmpărtășite, la care Conul Alecu Paleologu, în *Ipoteze de lucru*[43], oferă leacuri băbești de tipul: «Nu o iubi nici tu pre ea, flăcăule!» În replica sa, găzduită de hebdoul *Cronica*, pe care pretinde că a uitat-o, Mihai Ursachi îi argumenta viitorului ambasador monarhist al golanilor că iubirea, așa cum o pricepe el, nu-și merită numele fără un cît de neîmpărtășanie, căci împărtășirea completă, simetria perfectă din *l'amour [mal]heureux réciproque*, ar nihiliza-o.

Tot așa cum simetria, dedusă numai din studiul sadismului clinic, fără atentă aplecare asupra operelor Divinului Marchiz, dintre sadism și – ceea ce va fi bănuit un *aliud* al său, adică: – masochism îl degradează pe acesta din urmă, dacă nu cumva îi distruge specificitatea. E meritul lui Gilles Deleuze de a ne fi prezentat pe Leopold von Sacher-Masoch, împreună cu *Venus*

im Pelz, în această lumină neașteptată, și masochismul drept altceva decît contrariul, decît inversarea, decît răsturnarea gestului sadic: în relație de disparitate, neîmperechiabil cu acesta[44]. Derridian gîndind, chiar dacă am admite opoziție între ele, ar fi una slăbită, nu ar genera sintetizare și ar posibilita deplasări, ca pe banda lui Moebius, de la un termen la celălalt, îngăduindu-ne să decelăm un excedent sadist în masochism, un supliment masochist în sadism, pentru că amîndouă, la urma urmelor, musafiri și gazde ale unui Text General al Pasiunilor îs.

Și Mateo și eroul lui Leopold von Sacher-Masoch suferă umilințe din partea unei femei fascinante, uneori în prezența unei terțe persoane, masculină și aceasta. Osebirea e largă totuși: la auctorul din Lembergul de altădată există un contract cu o damă ce așteaptă să joace rol de Veneră îmblănificată, mînuitoare de bici nemilos [așa cum, într-o poză veche de tot[45], Lou Andreas-Salomé se preface a-i șfichiui pe Nietzsche & Paul Rée, trăgători la o sanie]. În *Femeia și paiața* e joc, nu e contract; acolo *trahit sua quemque voluptas*: Concha îi cum e prin firea ei, nu prin liberă consimțire la o comedie perversă. După clasificările lui Otto Weininger din *Sex și caracter*, ar fi doar o cochetă[46]. Are totuși ceva din cruzimea inițială a lui Chrisis față cu Demetrios, din aceea, finală, a lui Demetrios față de Chrisis. În *Afrodita* însă, nu avem terț pentru a juca rolul de amant al femeii șfichiuitoare, rol de «grec», precum în *Venera îmblănită*. L-avem poate în cutare roman al lui Camil Petrescu, știți voi, nebunaticilor în care, că doar nu în *Un om între oameni* [decît dacă acceptăm că iubita lui Bălcescu, patria, îl trișa intenționat pe acesta cu «turcul» și cu «rusnacul»], dar...

...nu numai pentru asta ar trebui să [re]cetim *Femeia și paiața*, *Psychopathia sexualis*, *Afrodita*, *Venus im Pelz*, *Filozofia din budoar*, *Ultima noapte de dragoste și întîia noapte de război*, *Geschlecht und Charakter*, *Histoire d'O*; nu numai pentru asta s-ar cuveni să regîndim, cîteodată, tribulațiile sadomasochiste ale omului și cetățeanului.

Il potere della fica

Sub această intitulanță pișicheră, poate chiar șocantă, se adăpostește un plan de lucrare de... plan, firește că științi*fică*. În chip de epigraf ar merita o stroafă dintr-un cînt individual alassian, pe aceasta: «*La fica* te ridică,/*La fica* te coboară,/*La fica* îți dă viața,/*La fica* te omoară». Dar ai de scotocit, pentru a-i da viață respectivului plan de lucrare, nu numai în politicul anti-co-modern: nu doar la puterea curtezanelor, la pornocrație, la porneionul parlamentar, la presiunea amantelor regale, prezidențioase ori dictatoriale, *mujeres de los dictadores*, Lupeasca, Leana Ceau, înfăptuitoarea societății multilateral bordelizate, savacă și chimizdă de renume mondial, nu numai la Doamna Pompadour, ce mare rol jucat-a în oblăduirea auctorilor *Enciclopediei*, a lui Diderot și a tovilor săi, sau în alungarea iezuiților din Francia...

Nu numai...

∴

Sofia gnosticilor te coboară, Tricksterița de ea, căci din greșeala, adică din concupiscența dumneaei, apărut-a lumea asta de rahat, apoi, la capăt de multiple suferințe și răbdări prăjite, tot prin ea te reintegrezi în Pleromă.

Das Ewig-weibliche zieht uns hinan, miaună dulce o voce goetheană la sfîrșit de *Faust*; *das Ewig-weibliche zieht Dich hinab*, murmura în vara lui 1991 *la ragazza di Genova*, vituperînd *il potere della fica* și îndemnîndu-te să devii independent de ea și mai aplecat către ale Spiritului, spre ale Pneumei, ca un adevărat valentinian: în stare să auză Materia plîngînd, capace să le vază pe Sofia și Elena din Troia înglodate pînă la brîu în irealitatea înconjurătoare, destoinic să-l surprinză pe Demiourgos că și-a ratat marea operă mundană. Fata din Genova mai insinua că, în plan personal, în cultura vieții, omul adevărat, pneumaticul, are nevoie de a trece *al dilà della fica*, aceasta ținîndu-ne

prizonieri la Arhontele din Hîrlău, carele strică bun și face rău; aceasta obligîndu-ne să ne multiplicăm fără socoteală și să ne pierdem locul din Plenitudine pentru o bucată de șoric[47].

∴

Narațiunea lui Yukio Mishima tematizează ceva asemănător: se pare că se înrădăcinează într-un străvechi apolog budist [poate chiar din *Tripitaka*, dacă ar fi să-l crez pe S.L.] ori hindus. Acolo, Tilotama, ispita nudă, îi special construită pentru a-i deruta pe zei, ce, fenomenologi husserlieni *avant la lettre*, își fabrică inumerabili ochi... spre a o putea savura simultan sub toate unghiurile, nemaipunîndu-și întrebarea dacă există fața ascunsă a lunii.

Aici, în istorieta lui Mishima, curtezana îl induce întru păcat pe ascet, deghizîndu-se în călugăriță și forțîndu-l pe acela, sub pretext că e obosită, să o care în spinare. Ca urmare, pustnicul se compromite, își pierde puterile magice și... o ia de la capăt.

O legendă medievală, zugrăvită și de Hans Baldung, acroșată exegetic și de Magistrul din Cajvana[48], îl arată pe însuși Aristotel, apostolul logosului, călărit de o fufă cu moravuri lucrative. Căci, dacă la Iena, în 1808, Hegel pe Napoleon vedea ca Spirit Universal călare, trecînd pe sub geamurile sale, cei din Evul de Mijloc și Renaștere zăreau, călărit de o gagică, pe însuși agentul principal al rostirii apofantice.

∴

Se știe trucul magistral al avocatului Frineei, ce exhibă completului judecătoresc caracterele sexuale secundare ale curtezanei și-i obține astfel achitarea. De multe ori însă, în procesele americănești ficționalizate de abundenta producție filmică de peste Atlantic, avocatul însuși, de data aceasta muiere emancipată, uzitează, pentru a salva viața cutărui răufăcător și a-l înrîuri pe betranul judecător, atuuri erotice terțiare: o voce

catifelată, de exemplu. S-a răsturnat lumea cu poponețul în sus? Dacă ne gîndim la *Body*, op cinematografic în care corpul delict se întîmplă să fie însuși trupul, pulsional + amețitor, al tipesei jucate de Madonna, ești mai degrabă tentat să fluieri: *Nil novi sub sole* + «Alte măști, aceeași piesă,/Alte voci, aceeași gamă».

Ciudat totuși este că, la ispitirile lui Iisus din pustie, principele acestei lumi, Dracul, nu implementează fufe, parașute, pîrțotine. *Warum? Why? Pourquoi?* [Cunosc răspunsul, însă nu-l produc acum: toate la vremea lor!] I le va aduce mai tîrziu Sfîntului Antonie, voiculescianului Părinte Evtichie ori celuilalt, drag lui Huysmans, care, legat fedeleș + pus în prezența unei tentații goale, se autocastrează metabolic, mușcîndu-și limba, pentru a împiedica erecțiunea mortală. Or, cu Tebaida Sf. Antonie, dăm și peste o contranarațiune: a ascetului ce o seduce [= o convertește] pe curtezana Thais, deghizat în curtezan înainte de a pătrunde – și ca să pătrunză – la ea. E drept că, în romanul lui Anatole France, asta costă; e drept că, în el, Pafnutie se pierde, iar practiciana amorului tarifat se mîntuiește; e drept că, acolo, avem un procedeu trans-textual, ba și trans-sexual, fiindcă pustnicul convertitor recade sub puterea ficii, pe cînd curtezana trece *al dilà della fica*, îngerizîndu-se, murind în miroaznă de sfințenie.

∴

Monokteism sau polikteism? *That is the question.* Calamburul e lesnicios dacă ne gîndim că, în greaca veche, avea *kteis* și misia semantică de a o în-*con*-ota pe smochinita de *fica*. Întrebarea adevărată e dacă s-ar putea armoniza, în teorie, monokteismul bărbaților cu propensiunea spre dictatură, totalitarism ori tiranie, polikteismul – cu înclinația către pluralism, liberalism, economie de piață, alegeri libere, environ poluat.

Răspunsul nostru ar fi: Poate, poate, măi nepoate. După care am grăi sentențios: *Timeo hominem unius mulieris.*

∴

E posibil oare să ajungem *al dilà della fica?* E posibil, oare, în universul acesta, unde – din cînd în cînd – le auzim pe Materia și pe Sophia plîngînd cînd sîntem singuri și ne duce gîndul la garsonierele lacustre? Îi ca și cu de-*con*-strucția, operație interminabilă, poate chiar minabilă; îi ca și cu exodul din falocentrism, din onto-teo-logo-falocentrism, operație neîncetată, cu metafizica tradiției certată.

Nihilismul lui Vattimo: îl cetește pe Heidegger cu lupa nietzscheană; pentru el, cînd ființa e redusă la fiind, acesta la valori, iar ele la valori de schimb, gîndirea este debilă, slăbită, suplă. *Il pensiero è debole.* Aceasta marchează sfîrșitul modernității, cînd nu ne mai rămîne decît să de-*con*-struim, cînd homosexualul trece drept singurul inteligent, *parce qu'il ne dé-con-ne jamais*[49].

Nu la fel se întîmplă cu heterosexualii, cu bieții de ei, și cu săracii de bisexuali, amanți ai deconării, iubitori ai înconotărilor și coneriilor de tot felul, în cel mai bun dintre cazuri reciclabili ca *empêcheurs de déconner en rond.*

∴

Lisistrata dă un senz pozitiv, ba și unul soteriologic, *al potere della fica.* La ea putem grăi despre *la force tranquille de la figue,* despre forța liniștii, despre forța ficii. Acolo, femeile grecești nu dau pildă bărbaților belicoși pînă nu se ajunge la pace între beligeranți. Practic, în piesa lui Aristofan întîlnim o grevă a ficii cu efect destabilizator asupra economiei de război. În direcția aceasta voia să se angajeze și Cicciolina cu ani în urmă, cînd tîrguia cu Saddam Hussein pacea în Golful Piersicii: o noapte de amor în schimbul încetării ostilităților și slobozirii ostatecilor; cu ani în urmă, cînd plănuia un Pod al Dragostei peste Carpații Occidentali, invitîndu-l pe Gyorgy Funar, transilvanul lidăr naționalist, la o partidă de ceardaș pe orizontală, prelungită cu ingurgitări pantagruelice de gulaș. I-a reușit figura doar cu

Vladimir Jirinowski, naționalistul moscoveț de operetă, tonitruantul, gagicarul, cacealmistul: cu acesta s-a tras... în poză certamente.

Pînă la un punct, și Iudita cea preafrumoasă cicciolinizează, căci, simbolic, tăierea capului de general inamic, pentru a salva poporul evreu de la asediu prelungit, ce altceva ar însemna? Însă cu tăierea, cu muierea, războinicului furios, cu ea dăm de alte chestii și nu vrem să arăm pe ogorul lui Georges Dumézil, în cîmpul trifuncționalității indo-evropenești[50].

∴

Restif de la Bretonne, în veacul al optsprezecilea, propunea naționalizarea stabilimentelor prostituționale pentru ca, în caz de răzmeriță, guvernanții să dispună de batalioane de fete, expediabile – cu țițele în vînt – spre insurgenți. Aceștia, zărindu-le, ar fi uitat obiectivul agitației lor și ar fi dispărut cu fufele în poienițele învecinate. Morala acestei istorisiri edificatoare nu e prea departe:

Guvernul petre-romanesc ar perdura și acum la oiștea statului dacă ar fi avut ideea de a exploata sugestia restifiană. Cum? Asmuțind asupra minerilor manipulați de Ion Ilicescu, în 1991, detașamente de entități specifícate de la Apaca, întărîtate cu țuică de Pitești vioaie și deschilotate, că n-o fi fost penurie și de *fica stretta* în Bucurescii acelor vremi de tranziție!

∴

Acum, că tot grăirăm de chiloții lucrătoarelor feseniene, să nu uitați că, dacă sonetul lui Mallarmé cu rime în /*ix*/ și /*or*/ alegoric pentru el însuși se adeverează, și bine face, eu nu posedez, pentru ideologemul schimbării – politice sau de soiul alternanței la Putoarea Puterii –, decît ilustrația narațională, decît ficția cu gardiana ce survine, pișicheră, în lagărul pentru femei, vestindu-le că are la purtător, întru uzul dînselor, două știri: una bună, alta proastă. «Pe care să v-o anunț întîi?» «Pă a bună.»

«Iat-o: astăzi o să vă schimbați dedesubturile.» «Ura! ura! ura!» «Da, dar între voi!»

Ne putem închipului, în locul ausvițului ori gulagului de rigoare, un tractir și să nu omitem faptul că prima intitulanță a binecunoscutei piase de Jean Genêt, alegorică pentru agitația mundană, erea nu *Balconul*, ci *Bordelul*, căci, la frîncii contemporani, cu această misie figurală îi echipat stabilimentul prostituțional, boxonul adicătelea: de a conota dezordinea, povestea idiotului shakespearian, plină de zgomot și furie, dar semnificatrice de nemica, ori, pur și simplu, banala *pagaille*, anostul *merdier*, curentul *foutoir*, gaullista *chienlit*. Bordelul, fiindcă și Eugen Ionescu îl convoacă într-un nume de bucată teatrală, unde-i înșurubează epitetul «formidabil», boxonul acesta ni-l reprezentăm cu alternanță, cu travaliu în două ture, cu schimbarea periodică a lenjeriei intime... între lucrătoare.

Da, dar... în ianuar 1990, cînd am clamat de la înălțimea *Convorbirilor literare* dobresciene strigătura că «vin Ai Noștri, pleacă-Ai Voștri,/Iar disidenții, opozanții + apoliticii activi pier[d] ca proștii», mi se va fi reprosat că bat cîmpii pesimismului integral, în timp ce, după mineriade și instalarea solidă a democraturii iliesciste, că am cobit mă acuzară. De aceea zîc: nu-i rău că, implodînd bolșevismul, pecereaua explodă în zeci de grupulețe, coterii și partiduțe, infiltrate, ici & colo, de cîte un betranel național-țărănist, un ghiuj național-liberal, un hodorog social-democrat sau vreun pezevenghi necomunist, june ori matur; nu-i rău nici că între ele răsar convergențe și/sau divergențe de interese, rupturi, alianțe, polemici și alte dialectici. Cu vremea, corabia Argo își va înlocui din mers piesele obsolete, betranii pecerii vor da ortul Popii Tatu, diabolicului arhimandrit de la Plumbuita, o dată cu fesenarii iliesco-romanieni, elementele tinerești or să preia succesiunea și așa mai departe.

Pînă s-o îndrepta vasul național către adevărata... ginecocrație, după o escală în Doulopolis[51]

Cam atîta pentru moment.

Despre dublul genitiv messalinian și *the basic instinct*

Buun. Ne înhămăm la o cercetură despre un dublu genitiv, implicat, în două romanțuri jarryce, de «căutarea Messalinei», și unde nădăjduim să ajungem? La cutare film vogos printre ianchei pentru că tematizează cel *basic instinct?* Mai degrabă la Divinul Marchiz, ce teatralizează, printre primii în Apus, «tendința criminală de a reduce viul la obiectualitate»: acela ne-ar servi de *terminus ad quem*, de *terminus a quo* ținîndu-ne loc opurile gemene *Messaline & Le Surmâle*, răsărite în 1901 și respectiv, 1902... pe fond de *art nouveau*, *modern style* sau *belle époque*, de *belle époque épique* și «apocalipsă veselă».

Buun. Ne înhămăm la un travaliu de cercetură asupra «căutării messalinice» și, de bună seamă, lansăm înainte cele două întrebări ghidante: *1.* Cine o caută pe respectiva duduie? *2.* Pe cine ori ce caută dînsa?

Dar... o vom lua dă depărtișor, molcom, necrispat, meandric. Așa vom observa că, pornind de la titulările originale, decelăm la auctoriul nostru, în context liberal-capitalist, intenția concurențială, invidia neamară și stimulatoare, avîntul de rivalitate, impulsul de a fabrica la fel de bine, chiar mai bine, decît unii dintre anceștrii și contemporanii săi nărăviți la Eros + Epos, cîrdășiți cu Epos + Logos, puși pe creativitate deșănțată și *poiein* multilateral. Căci, prin însăși titula a doua, *Supramasculul*, ne-a oferit o transtextuare parodică a unui concept nietzschean, iar dorul ajungerii dincolo de bine și de rău, transmutării valorilor *Gut & Böse* în *Gut & Schlecht*, se corelează lesne cu teoria lui Marcueil, protagonistul romanului, că, după ce depășești limita omenească, în imposibil, are loc un cu totul alt joc amoros: acolo, mașina dezirantă se defectează, numerele și recordurile nu mai contează și... poți face dragoste indefinit. Este probabil însă că, în cura-i scripturală, a tras cu ochiul Jarry și la alte opuri, de auctori amicali sau îndrăgiți, din categoria *Domnul Venus* de Rachilde, *Eva viitoare* de Villiers, *Afrodita* lui Pierre

Louÿs, *Salammbô* a lui Flaubert, *Thaïs* a lui Anatole France, *Grădina supliciilor* de Octave Mirbeau, *O mie și una de nopți* în versiunea Mardrus, *Fiziologia iubirii moderne* de Paul Bourget, *Logica sentimentelor* de Ribot, *Psychopathia sexualis* de Krafft-Ebing, a cărei transpunere hexagonală apare în 1896, *Psihologia iubirii* de Gaston Danville, *Fizica dragostei* de Remy de Gourmont[52], tezele schopenhaueriene din *Lumea ca voință și reprezentare* despre instinctul sexual și vrerea oarbă de a trăi. Și multe altele: *Gargantua & Pantagruel*, de exemplu, fiindcă, prin medierea lui Rabelais, grație largilor sale citate din antici, ajunge Alfred, eroto-tanatologul nostru, la Teofrast, Pliniu cel Betran, Aristotel, Plutarh, Dio Cassius, Diodor din Sicilia, Suetoniu, Columella, mai cu seamă la unele din istorioarele și teorioarele lor, căci se teoretizează + demonstrează + argumentează multișor în scrierile jarryce, unde răsar doctori, ingineri, chimiști, ofițeri; unde îi la mare preț erudiția; unde se convoacă autoritatea savanților vechi ori moderni.

Pentru analiza performanțelor erotice și a transmutării lor, prin distrugerea mașinii dezirante, găsim o sămînță, un germen, un spermatozoid textual, în intratextul însuși al lui Jarry, în ciclul ubuesc. Astfel, o conversație, ventilată de *Almanahul lui Taica Ubu pe 1901*, glosează pe marginea virtuților hrănitoare și afrodisiace ale alcoolului, iar Conștiința îl ia în derîdere pe Ubu pentru că nu e capace să toarne mai mult de 18 copii pe zi și că, pînă a doua zi dimineața, nu mai e bun de nemica. Sub acest unghi, în măsura în care Messalina și Marcueil ridiculizează sau pulverizează performanțele erotice ale celor din jur, au de-a face cu Ubu, vin în prelungirea sa. De la dumnealui își trag elanul spre infinit și supravirilul modern și hipergagica antică.

Să nu uităm, de asemeni, că *Messaline* poartă subtitlul *Roman al vechii Rome*, în timp ce *Supramasculul* îl are pe acela de *Roman modern*, fiindu-i intriga științifico-ficțională, cu acțiunea plasată în anul 1920, posedînd un personagiu Elson ce-l rechea-

mă amintirii pe Edison din *Eva viitoare*, propunînd obiecte avenirice precum trompeta zburătoare și lipsindu-i mottourile.

Romanul messalinic are însă cîte unul pentru fiecare din cele 15 capitole. Acest gen de textușor însoțitor, de paratext, deține funcții numeroase, și nu numai de conectare intertextuală, de contract generic sau de hipertextualitate; el posedează și celelalte funcții rubricate de agilitatea genettiană: de explicitare a titulei, de șapou, de apel la protecția unui auctor prestigios, ca Aristotel și Tertulian, de precizare ori de subliniere a esențialului, de exhibare a culturii clasice a lui A.J., deoarece mottoul devine și indice al capacității de a-i convoca în original pe Suetoniu, Tacit, Iuvenal, Plutarh, spre a oferi egida intelectuală și cauționa noul mod de a ceti căutarea și tribulațiile curtezanei imperiale, pofta ei de uniune cu zeul, ceea ce nici un Magre, Nonce Casanova sau Dumont nu vor fi fost în stare să execute, din moment ce-i interesa tîrfa de rang înalt, cu aventurile-i scandaloase pentru morala comună, și doar atît.

Supramasculul, el, nu are paratext epigrafic, adecă mottouri: poate pentru că Jarry îi plasează acțiunea în viitor; poate pentru că este exploatare a viitorului, a unui viitor improbabil din care vin fulgurații ale imposibilului, domeniu neincitant pentru savanți de soiul doctorului Bathybius – pentru că, în imposibil, oamenii de știință nu au norme de cercetare, nici catedre, nici state de funcții.

∴

La finea veacului nouăspe, în artă, străluce mare curiozitate pentru femeile fatale: pentru Irodiada, Iudita și, mai cu seamă, Salomeea. Ele nu le sînt indiferente unor Mallarmé, Oscar Wilde, Huysmans, Odilon Redon, Gustave Moreau, Beardsley, Gustav Klimt, Egon Schiele *et aliis*[53]. În măsura în care toate participă de la esența feminină ca messalinitate, îl vizitează oare acelea și pe jarrycul nostru auctor? Acesta le dă el lor tîrcoale uneori?

Iată, reîntîlnim cestiunea dublului genitiv, obiectiv și subiectiv, din «căutarea Messalinei». Da, tipesa caută și este căutată. Jarry nu avea cum să nu o caute. Din unghiul lui de vedere, Messalina îi tipul femeii normale; din punctul lui de vedere, eminamente patafizicesc, femeia se realizează cu adevărat atunci cînd își implementează întreaga messalinitate primită de la Demiourgos. Comparate cu Messalina, femeile celelalte se văd coborîte la rangul de excepții, deviații, sărmane *virgines intactae*.

E, aceasta, perspectiva din cărțile surori, din *Messaline* & *Le Surmâle*. Pentru că și Ellen Elson, fiica savantului ficțional, atinge, la finalul întrecerii cu supervirilul Marcueil, punctul messalinic, de unde cele șapte prostituate de rezervă îi apar ca niște biete vergure. Sub același unghi însă, toate muierile, toate muierile, pînă și mașina amoroasă, cu excepția lui Ellen, rămîn fecioare fragile pentru superpotent, pentru violatorul mortal. De două ori totuși, în raport cu Silius și cu Phales, Messalina îi și ea vergină: o dată fiindcă nu i-a aparținut, ca soție și împărătească, decît lui Claudius, și nu celui mai chipeș dintre junii romani, celui mai divin dintre ei; altă dată deoarece, atîta vreme cît numeroșii ei iubiți nu o satisfac, ea rămîne o biată fecioară în așteptarea întîlnirii cu falul, cu palosul zeiesc, obiect al căutării ei intermitente.

Pesemne: superfemeia s-ar împerechea cu superbărbatul Marcueil, așa cum cuplu fac cele două romane cărora le acordăm zel hermeneutic aici. Dar, se va pricepe acușica, supermasculul nu-i decît epifania modernă a străvechii curtezane romane. În cele două opuri, din 1901 și 1902, găsim două vieți în două inimi și un singur libidou, indestructibil, cîtă vreme numai nevoile se satisfac, iar dorința rămîne ardere nepotolibilă. Există, de altfel, două aluzii importante la Messalina în *Supramasculul*: o dată cînd se citează versurile lui Iuvenal, din *Satire*, cu privire la ieșirea nesatisfăcutei împărătese din lupanar[54]; a doua oară cînd, la prima ei discuție intimă cu supergagiul, Ellen îi murmură că, într-o viață anterioară, va fi fost el o regină prostituată.

Marcueil, dublul masculin al Messalinei, nu? Căutările unuia sînt și ale celeilalte?

Amîndoi îs protagoniști ai lipsei, ai neîmplinirii, ai penuriei... cîtă vreme nu-și află partener pe solul posibilului; amîndoi, spre a-l afla, trebuie să facă saltul absurd în imposibil sau, cum se exprimă Patafizica, știința soluțiilor imaginare, într-un univers ce trebuie să învățăm a-l vedea în locul acestuia prezent. Așa se unește Messalina cu paloșul – pe care imaginația o ajută să îl identifice cu falul lui Phales, cu sexul zeului – în moarte; așa ajunge Marcueil, dereglînd mașina amoroasă, variantă jarrycă a Evei lui Villiers, în moarte: cu Eros pe Thanatos călcînd, *the fucking machine* zdrobind.

Inspirați de etica nicomahică, am putea gini în Messalina pe campioana privațiunii, iar în Marcueil, pe campionul excesului, pe purtătorul Forței, al energiei debordante incapabile să-și descopere spațiu de investire. Buna mijlocie, *tò méson*, am decelat-o la oamenii de bine, la burghezi, la Ellen reînviată și unită cu un soț «în stare să-și mențină dragostea în limitele înțelepte ale tăriei omenești». Osebirea lor îi bine tranșată de exegeta apuseană: acești doi campioni «se opun unul altuia în ce privește esențialul. Vreau să spun că obiectul însuși al căutării îi desparte definitiv; în timp ce Messalina nu încetează a-și interoga trupul asupra unei dorințe ce se confundă cu existența ei, supervirilul, dimpotrivă, lansează în vid cestiunea iubirii pe care nu o cunoaște încă»[55].

∴

Cursa celor Zece Mii de Mile și întrecerea amoroasă ar fi paralela care centrează *Supramasculul*. Pe de o parte, o cursă între bicicliști și un tren îi cîștigată de un ciclistănac fantasmagoric: pe toți el îi supraclasează, lăsînd potoul încoronat cu roze, ca o emblemă priapică și o reverență pentru Phales; pe de alta, velocipedardul Marcueil se înfruntă cu locomotiva Ellen în cadrul unui concurs erotic inuman, ce se lasă cu moartea femeii,

înlocuită cu mașina-de-inspirat-dragoste, dar energia libidinală a supermasculului o încarcă și o transformă în mașină îndrăgostită, invers decît în povestea cu Yin și Yang, pînă ce mașina... Aici lucește Marcueil ca un fel de Silius, încoronat, fără voie însă, cu electrozii conectați la mașina dezirantă, atît de messalinizată.

Cu ispita concursului, ce germinează chiar în capitolul întîi din *Messalina*, unde hipergagica imperială se ia la întrecere cu o bordeleasă, cu această tentație, prezentă peste tot în celălalt roman, dăm de viziunea mecanicistă a amorului, a iubirii, întîlnibilă la pictorul Marcel Duchamp, la Kafka, la Charles Bukowski, la Villiers, în *Locus solus*, în *Impresii din Africa*, în...; cu ea întîlnim problemul cel mare al mașinilor celibatare, dragi unui exeget al suprarealismului și supraomului, pre numele său Michel Carrouges. Punctul de plecare al acestor mașini celibatare ar fi ceea ce S.F. numea compulsiunea de repetiție[56], atracția lui Thanatos, ce face din erotologie o erototanatologie și din orice romanț porno o copulație a clișeelor, coroborată cu intensificarea fantasmelor spre care năzuiește cetitoriul de cărți lecturabile unimanual: îi vorba de imposibilitatea dorinței de a se sustrage revenirilor încît dragostea să nu devină mecanică a morții[57].

Mașini, cifre, recorduri de atins ori de bătut, depășirea forțelor omenești, întreceri erotice, pariuri: ușor e de găsit – lesne îi de reaflat – o astfel de tematică în cele două opulețe sororale. Noutatea jarrycă ar fi că supervirilul defectează, distruge sau ridiculizează mașinăriile. Culmea culmilor este că mașina-de-ins-pirat-dragoste se înamorează, ea, de supraom, precum a lui Villiers, precum a lui Bukowski din *Poveștile nebuniei obișnuite*. Superpotentul se adeverează mai tare decît orice mașină dezirantă, deleuzian vorbind; el iese din mașinie ca o enigmă pentru a da prilej doctorului observator, mixoscopist pînă la Allah, să repună întrebarea oedipiană, întrebarea Sfinxului teban: «Cine ești tu, ființă omenească?»

∴

Căutarea Messalinei, *sa quête*, *her quest for*, îi, pînă la anume punct, aceea a lui Isis; e căutarea căutărilor; îi căutarea falului, ce mereu se repliază în ascundere, nimic absent din poala Ofeliei; dar e și explorare a sinelui secret. Imperiala îndrăgostită ia ca pretext al căutării teogamia, dorința de uniune cu zeul Amorului însuși. Hierofaniile și teofaniile nu-i lipsesc din momentul cînd o zguduie revelația specularității, cunoașterea în oglindă, în ghicitură, anume că ea și Roma stau față-n față, că numele secret al Urbei, obținut prin palindrom, Amor iaște. Înțelege că acesta are musai să i se dezvăluie, ceea ce se întîmplă în grădinile lui Lucullus, însă dorește să o accepte ca egală a lui, în *unio divina*, ceea ce se produce tot în grădina cu pricina, la sfîrșitul penultimului capitol, cînd zeul o penetrează în chip de paloș soldatesc, provocînd apoteoza curtezanei virgine.

În *Supramasculul*, ca o raritate a eroticii apusene, «bărbatul și femeia par să meargă la egalitate», și nu doar împreună, știutori de *ars bene co-eundi*, cum procedează Silius și Messalina; ei se duc egali întru enigma lor... și caută – nu falul zeului, nu vulva zeiței, ci – răspuns la tristanica întrebare: «Cine sîntem noi?»

«Și după ce mai umblă ei?» mă veți întreba, acuma, voi. Iar eu voi bolmoji ceva de feliul: dacă Blanchot, într-un timp nu prea îndepărtat, căuta comunismul de dincolo de comunism, cei doi caută dragostea ce e mereu dincolo de dragoste. În ei, ca și în sadiana Juliette, ai o «voință criminală de a merge pînă la capătul căutării»; la dînșii dai de inocolibilul *basic instinct*.

Ne întoarcem totuși la tematizarea specularã: în oglinda înpărătească din *Messaline*, acolo, se privesc femeia și Roma-Amor. Este ceea ce declanșează căutarea dublului și intensificarea nemulțumirii cu masculinii reali, deceptivi, care îi dau numai pentru o clipă iluzia de a fi manifestări ale zeului, purtători ai energiei nesecabile, capabili de a suscita beatitudinea sub forma orgasmului neîntrerupt. Ea nu cumulează amanți după amanți spre a le savura diferența, cum face seducătorul absurd al lui

Camus din *Mitul lui Sisif*. Boala ei, dacă Noica i-ar fi diagnosticat-o în cele *Șase maladii ale spiritului*, să fi fost neputința de a depista în singular universalul, *das Ewig-Männliche*, iar în individul omenesc zeiescul ori, măcar, făloșenia divină? Boala ei nu cumva Messalina și-o descoperă singură în grădinile lui Lucullus, unde e misterul în floare, împreună cu remediul? Messalina îi virgină, chinuită de castitatea suprafemeiască, atîta vreme cît nu a dat cu norocul peste acela în stare a o introduce în extazul fără de sfîrșit, peste zeiescul *ithyphallos*, ce va lua aspectul mundan al unui paloș.

∴

La sfîrșit de veac european, o dată cu *modern style, art nouveau, Sezession* + *Jugendstil*, se ițește și voga romanului antic. *Salammbô* deschisese calea. O urmează *Thaïs, Afrodita, Quo vadis*. Se poate să fi fost legată de expectanțe milenariste, de nostalgie, apetit pentru restaurație, aviditate de *renovatio*. Se poate, nu zice-voi că nu. Însă, iarăși + prin urmare, întîlnești o altă proiectare de fantasme, generată de insatisfacții curente și sentimentul decadenței, într-o lume unde credeai că se iubea mai patetic, mai intens ori mai mult[58].

Pe acest fond de așteptare a barbarilor trebuie plasată și moda romanelor messaliniene, a vieților amoroase de împărătese curviștine. I-am pomenit deja pe Dumont, Casanova și Magre. Dar... multă invidie a stîmit printre romancieri și succesul ficțiunii neocatolice a lui Sinkiewicz. Faima lui *Quo vadis* va fi umbrit oleacă intrarea *Messalinei* jarryce în orizontul de receptură hexagonală. Căci a intrat acolo o dată cu traducerea franceză a romanțului poleac. De unde întrebarea lecturală firească: fi-vor unele mici răfuieli, în opul lui A.J., cu neocatolicismul? Răspundem abrupt: !!!

Firește că expresia – folosită în penultimul capitol al părții întîi – de «prezență reală» a lui Phales comportă trimitere aluzivă, nu blasfematorie, la euharistie, dar, pe de altă parte, și Vassili

Rozanov, metafizicianul rus al sexului, visa, cam în aceeași vreme, un «creștinism falic»[59], ce să acorde un spațiu de împlinire dimensiunii erotice a pravoslavnicului. Mai e și povestea cu sclavii, al căror nume îi Chrestus ori Christus, ocheadă nietzscheană la interpreții creștinismului primitiv ca religie a robilor mulți, slabi + resentimentari, ca victorie a acestora asupra aristocraților puternici și solitari, necoalizați. Bănuiesc eu însă că patafizicul Alfred e mai degrabă atent la calambur și la efectul oximoronic, nepotrivindu-se numele de Chrestus decît cu o ființă excelentă, nobilă, superioară.

∴

Cine ia *Messalina* drept un roman de cetire unimanuală *sub nocte sola*, acela amarnic se înșeală. Explic și de ce: în cărțile porno copulează clișeele acestei specii de *Trivialliteratur*, iar lectorul grăbit [ce nu parcurge din *Răscoala* rebreniană decît pagina cu violul Nadinei] are impresia că asistă, ascuns în pielea copilăriei, la «scena primitivă», transmisă în direct de un povestaș complice[60].

Erotismul celor două romane jarryce s-a văzut cît îi de supus distorsiunilor și transmutațiunilor patanalitice. S-a văzut, dreptu-i, dar o să mai arătăm o dată și în dialect retoric dacă va fi cazul, căci gîndirea navetează între pleonasm și oximoron, între tautologie și paradox, între clișeele parmenidiene și obscuritățile heracliteene. Așa-i de cînd lumea.

Pe Jarry însă l-a terorizat toată viața ideea că, dacă nu-ți modelezi un suflet de băcan sau de portar al Universecurității, nu supraviețuiești[61]. Prin urmare, a încercat să viețuiască nu neapărat *pericolosamente*, cît diferit. A izbutit chiar să scrie diferit, adicătelea ca el însuși. De aceea nu ne-a propus spre degustare clișee, pleonasme ori tautologii. Decît arareori: și nu din întîmplare, ci pentru efecte ludice. Nu ne-a amăgit cu pleonasmul Messalinei curviștine, ci cu oximoronul curtezanei virgine,

modulat de Silius și de împărăteasa însăși în paradox, loc unde se hurducă și se reîmprospătează cugetarea teoretico-practică.

Aici s-ar cuveni să ne reamintim că Jarry era contemporan cu alt inamic al banalității, cu exegetul locurilor comune ale gîndirostivieţuirii burgheze, cu Léon Bloy. Deși o concesie pieței literare tot a făcut bietul analist patafizicesc.

A scris două romane sororale pe înțelesul oamenilor cu inteligență și cultură medie, le-a obscurizat mai puțin decît operele sale simboliste sau postsimboliste și, dacă omitem saga ubuescă, decît celelalte ficțiuni, decît *Isprăvile și opiniile doctorului Faustroll*, *Amorul absolut*, *Amorul în vizită*, *Zile și nopți*, *Dragoneasa* ori transpunerea frîncească a *Papesei Ioana*. Doar *Messalina* are un stil ceva mai complicat, mai mallarméan, cuprinzînd unele trimiteri la auctorul lui *Un coup de dés jamais n'abolira le hasard*, fiindcă și bătrînul Claudius lucrează la o *Carte a zarurilor*, inventează litere noi, pune în acord numele persoanelor cu realitatea lor fizico-socială, semnul cu referentul, iar cele ce i se întîmplă soției îi apar, în final de narațiune, ca un abur oniric, nicidecum ontic.

∴

Ar mai rămîne de luat în colimator o problematică a măștii în cărțile-surori[62].

Astfel, în primul dintre romane, peruca blondă, țoalele de curtezană, totul signalează bovaryca dorință de a fi altceva, mai tare și mai sus: paredra zeului; în al doilea, Marcueil are existențe multiple grație deghizării, datorită trecerii de la Jekill la Hyde și înapoi: îi cînd intelectual pirpiriu, cînd ciclistănac fantasmagoric ori indian cu piele roșie, dornic totuși de a-și arăta cu degetul masca, tot așa cum se autodenunță, prin trucuri autoreferențiale, literatura noii episteme: «De ce ar simți Marcueil nevoia de a se ascunde și trăda în același timp? De a-și nega forța și de a o dovedi? Pentru a verifica dacă masca-i erea bine prinsă, fără îndoială. Poate că mai erea și „bestia" care ieșea fără știrea

lui.» Această Bestie să fie oare Eros, Lupoaica, messalinitatea Messalinei, *the basic instinct?* Dacă îi pulsiunea eroto-tanatică, avem atunci în Sade un Jarry *avant la lettre*, de vreme ce ne exhibă printre primii, la rădăcina dorinței, «atracția pentru inuman, număr și repetiție», din moment ce teatralizează, întîiul, «tendința criminală de a reduce viul la obiectualitate»[63].

Ne oprim aici cu ancheta asupra dublului genitiv messalinic. Poate nu vom fi vorbit cu păcat capital. Doar cu venial.

Sînt oare impotenți... ateii?

Două întîmplări m-au determinatără să repun pe tapet întrebarea titulantă. Două întîmplări: destul de mărunte mi-au apărut ele.

Întîia va fi fost cetirea, în trenul navețial consumată, a unui soi de roman al lui Pamfil Șeicaru, al gazetarului interbelicos, al ăluia cu «șantajul și etajul», roman ce se vrea o retematizare a anilor de ucenicie și tinerețe ai Elenei Wolfescu, regala amantă, carlista liubovniță celebrată pînă și de un *limerick* al epocii. Opul, editat cu multe erori de culegere, cu vocativele neîncadrate de virgule și alte nostimade, la *Jurnalul literar*, se cheamă *Vulpea roșcată*. El m-a interesat cît de cît, doar fiindcă denudează un ins cu pană măiastră de ziarist, ceea ce, orișicît, cunoșteam din auzite sau din unele numere ale cotidianului *Curentul* colecționate cu sfințenie, la Sabasa, de regretatul poet & amic nemțean Aurel Dumitrașcu.

M-a surprins însă, și foarte agreabil, cultura literară a tipului, la curent cu toate marile cărți și mișculațiuni avangardiste din vremea sa, inclusiv cu ancheta lui Jules Huret, la care va fi răspuns, se știe cît de important, însuși Mallarmé. Lecturile alese i se văd cu ochiul liber chiar în scrisoarea deschisă către Sadoveanu, către «tovarășul Sadoveanu», ori în textula despre cupidul + egoistul + tarabagiul Tudor Arghezi[64]. Dar, *Vulpea roșcată* ficțiune vrîndu-se, Șeicaru nu-și etalează derect marile-i cetituri, ci le pune, pișicher, pe seama personagiilor cu care se

întretaie, în ascensiunea ei societală, Magda Lupescu, viitoarea metresă și, la urmă de tot, nevastă monarhică. Așa se face că, în capitolele despre gîndirostivieţuirea farmacistului Lupescu la Iași, în vremea Primului Rezbel, ofițerul francez cu care se iubește fiica-i în absența soțului, plecat pe front, îi prezintă acesteia un melitar și prinț rus, Dolgoruki: excentric, beutor și sentimental, însă mare degustător de Vassili Rozanov, filozoful nesistematic rus[65]. Or, interbelicoșii noștri îl consumau pe acesta, ca și pe ceilalți filozofi religioși petersburghezi, fie în germană – precum Blaga, Cioran, Crainic –, fie în franțuză, ca restul cuțovlahilor, căci avea exilul moscoveților activitate febrilă, iar *L'Esseulement + L'Apocalypse de notre temps* se găseau, la bibliotecile centrale universitare, în versiunea lui Vladimir Pozner, prefațată de Boris de Schloezer și, cu siguranță, conspectată de Pamfilul nostru cel Șeicar, ce convoacă unele gîndeme ale nesistematicului auctor chiar în hexagonală.

E așa de încărcat pasagiul din insul în cestiune că simțim nevoia să reproducem integral, sau aproape, pagina 120 din *Vulpea roșcată*, de unde aflăm că: «Atunci cînd memoria nu-l ajuta, lua din bibliotecă o carte a filozofului rus și-mi traducea ceea ce credea el că era necesar să-mi lămurească, la *primauté du corporel*, adevărata realitate fiind carnea și operele cărnii, iar spiritul... doar *l'arôme du corps*, ceea ce, în treacăt fie spus, nu este așa de rău. Pentru Rozanov, așa cum mi-a explicat prințul Dolgoruki, spiritul este fizicul nostru *porté à sa plus haute puissance*. Precum am înțeles, acest filozof rus vede tot ansamblul vieții omenești, îndrăznesc să spun, *sub specie carnis*. Și, în consecință, actul sexual este un act religios prin excelență. Ascultă, Elena, aforismul rusului: *Nu este ateu decît acela care nu are senzul cărnii*. Imaginează-ți și tu o noapte întreagă ascultînd apologia religioasă a sexului care, prin conținutul și funcția lui, este de ordin transcendent, religios. M-a impresionat, mărturisesc eu, cînd traducea, cu vocea lui de bariton: *Le spiritualisme intégral, c'est l'algèbre, c'est la réalité vidée de son contenu concret, de sa chair...*».

∴

A doua întîmplare ce ne va fi incitat să repunem întrebarea titulară îi prestațiunea televizuală a lui Adrian Marino la ședătoarea muzicală a lui Iosif Vissarionovici Sava din 31 august 1996, cînd erea secondat comparatistul clujean de doi fani iașioți, falnici *yesmen* în ritm cu magistrul de moment, țuțeri de ocazie. Atunci, titilat de muzicologul ce-și lansa propria carte o dată cu întreprinderea editoare, făcu dînsul declarația de raționalism nețărmurit și de ateism impenitent. Atunci ne-am pus a doua oară, dimpreună cu Rozanov, întrebarea despre impotența ateilor și raționaliștilor seci, duri + nemilosi, căutîndu-i totodată cîteva răspunsuri potrivite, maică, potrivite[66].

Desigur, noul conformism social exige cotroceanului iliescist, căgăbăucului de la Cotro, să-și facă mari cruci, și dese, înainte de alegeri, spre a liniști peizanii superstițioși din giudețul Vaslui; el cere unui tînăr istoric bahluvian, fost activist în structurile CUASC, să invoce la tot pasul de Dumnezeu cînd abordează, în serată de televedenie, metodologhia istoriografiei carpato-dunărene, de parcă s-ar fi întors vremile lui Bossuet ori Joseph de Maistre, cînd nu exige amicului nostru Sorin Antohi, genitore al unor articole în care, sub Nenea Ceau, trata episodul biblic al Genezei ca experiment de tip utopic, să se proclameze mare ortodox și să-și deie cu părerea asupra uniației. Toate bune și mișto: avem pluralismul meritat, iar a te declara, ca Marino, ateu cînd în țerișoară se ajunge la exces de imagerie creștină[67], nu e rău deloc. Doar că al nostru clujan de adopțiune dădea declarații de bezbojnicie și sub emblema secero-ciocanească, ceea ce putea fi tîlcuit ca oportunism deșănțat, cunoscîndu-se, de la Étiemble cetire, din opul acestuia despre Confucius, că insul cu spinare hiperflexibilă se dă comunist cu Mao și bonz cu un cîrmuitor budist, iar disidentul... invers: bonz cu Marele Timonier și marxian cu un principe religios.

Toate bune și drăguțe: poate că A.M. = național-țărănist reeducat în pîrnăile dejiste, după metodul dramatizat de Ionesco în *Setea și foamea* [cu referire, zice-se, la reciclarea canonitoare

a lui Nichifor Crainic], unde supa zilnică, aburinda supă, ateul o receptează în momentul cînd proferează *Tatăl nostru*, iar credinciosul... cînd proclamă cu putere inexistența Pantocratorului. Unde batem cu asta? Aici: Marino, de se vrea raționalist și om scientific, n-are cum să aserteze că posedează certitudinea absolută a nimicniciei divine, căci s-ar trezi un soi de spirit religios *à rebours*. Cel mult se poate cantona într-o poziție agnostică, aidoma unor Kant, Malraux, Koestler, adică în imposibilitatea epistemologică de a statua cu privire la existența ori inexistența unor realități transcendente, ultime, obiect al metafizicii tradiționale, atît de supusă deconstrucției, sireaca de ea, cu Nietzsche, Heidegger, Derrida sau Levinas. Însă, aici îi buba dulce – binara sforțare de gîndire marxiană a nihilizat cu șiretenie, cu tenacitate, cu brutalitate, această a treia. intermediară, poziție gnoseologică, mda. Cine ateu nu e, acela îi, conform doxei emanate din curul tancurilor kremlineze, musai religios, credincios, superstițios, în incompatibilitate cu mersul + demersul științelor. De aia zic și rezic: Marino se proclamă *urbi et orbi* ateu fiindcă va fi fost silit cîndva să telescopeze această poziție prudentă a cercetorului scientific nebolșevizat.

Să ne întoarcem însă la impotența bezbojnicului. Cu toate că mă tentează, nu mă raliez poziției rozanoviene cu privire la infertilitatea + neputința genezică a marilor speculativi, a grandioșilor abstracți. De ce? Păi, m-am prins că, rus, cu origini sănătoase, mujicești chiar, Vassili al nostru moștenește arhaica epistemă în care puterea sexuală se suprapune cu rodnicia.

Astfel, pentru consătenii comorieni ai foștilor mei colocatari Charafou și Mohamed, pentru dumnealor, dacă te-ai însurat și, după un an, nevasta nu se prezintă la interval cu burta spre gură, ceva șchioapătă în sistem: te iau deoparte bătrînii cătunului, *les anciens du village*, și, prin varii semne obscene cu degetul arătător, te interoghează dacă ai nițcai necazuri dinspre partea ziguneței, dacă, adicătelea, îți disfuncționează unealta genitantă. Aceia nu pricep gratuitatea relației sexuale, erotismul ca victorie asu-

pra reproducerii comandate de specie indivizilor. Sincer să fiu, mi s-a întîmplat și mie asta cu un musulman pakistanez, cînd ne îndreptam, partenera mea hexagonală și cu mine, către satul Bumburet din văile unde adastă Kalash People. Neglijenți, i-am concedat tovarășului de drum că sîntem căsătoriți de trei ani, dar nu deținem copii. Atîta i-a trebuit. Imediat m-a luat deoparte: să mă întrebe de frecvența erecțiilor și să-mi recomande un doctor bun, amic de-al său, din Rawalpindi sau Citral, nu mai țiu minte. Ca să nu mai fim amerdați cu filantropii dîn acestea, ne văzurăm nevoiți să concoctăm versiunea cu puradeii noștri, patru la număr, lăsați, la țară, sub îngrijire socrală.

E drept, Rozanov are metafizica sa, afină uneori cu nemțeasca filozofie a vieții, *et n'en démord pas*: spiritul neîntrupat, abstract, speculativ, hegelian, inamic al sufletului se adeverează și, îndeobște, al corpului, iar trupul spiritualizat, duhul încorporat, ele, cată să hie fertile, apte de multiplicare, conform comandamentului biblic venind tocmai din fundul Genezei. Ai zice, pe de altă parte, că în ale sale *Foi căzute* grăiește un gnostic ieșit parcă din *Pistis Sophia*, somatofil, ce acordă corpului un rol în epuizarea energiei demiurgice prin procreație, contribuind astfel la mîntuirea umanității ivite din eroarea eonului feminin, Trickster muieriu, și a Creatorului, fiul Sophiei, Păcălici masculin, îngîmfat, nechibzuit + fanfaron. Ai zice numai și, în concluzie, ai vedea în Marino un fals ateu, un agnostic ce se ignoră, fertil spiritual, ouînd *libri*, *non liberi*, ceea ce nu ar constitui, pentru filozofii religioși postmoderni de feliul lui Jean-Luc Marion, motiv suficient să-l taxeze de neputirință, iar pizmașilor le-ai clama: «Nu, domnilor tovarăși, nu, tovarășilor domni, nu și nu; ateii nu-s toți impotenți, ci mai mult sau mai puțin virili, ca toată lumea, pe cînd genialul comentator bibliografic de pe Someș îi foarte bărbat, cu toate că nu e activ din punct de vedere demografic, doar cultural și livresc dovedindu-se greu de întrecut.»

Conotațiile emanate de tancurile sovietice

••• Uf, greu am mai agiuns la tema ce justifică titula textului nostre!

∴

••• Aici reaminti-voi că e un popol *complètement foutu*, deci anchiulat în bulbul rahidian, cînd admite, pe lîngă ocupația materială a teritoriului, părerea învingătorului despre el și a lui Roller despre istoria sa. În genul: «Ești mancurt [ori: mistic, fascist, irațional, naționalist, guénonist, neprincipial, snob, cosmopolit, burghez, chiabur, exploatator, denigrator, calomniator, dușmănos, ciocoi, antiproletarian, anticolhozian, antimiciurinist, putred, dăunător, chiulău, trîntor, bogătan, *mamalîjnik*, necorespunzător etc.], valahule păduchios!» «Sînt, să trăiți veșnic, tovule & genialule Stalin!» «Cît e ceasul, mămăligarule[68]?» «Cît doriți matale, tovarășe Nikita Sergheievici!»

Unde bat? Unde vreau să ajung eu cu povestioare dîn astea? Acolo: adică în locul de unde pot aserta, sus + tare, că ele, conotațiile negative[69] ale unor vocabule ca «irațional», «mistic», «cosmopolit», «snob», «naționalist», «burghez», «chiabur», «neprincipial» sînt emanații mefitice din curul mefistofelic al tancurilor sovietice «eliberatoare»[70]. Cîtă vreme respectivele cuvinte se uzitează cu aceste conotații, ocupația sovietică nu s-a încheiat și Roller continuă neabătut travaliul la istoria sa.

∴

••• Proferez încă o dată, da, că-s emanații mefitice din găozul tancurilor sovieticești conotațiile negative ale unor slove ca «mistic», «irațional», «naționalist», «cosmopolit» sau «burghez», dar și caracterizarea statului național antonescian drept «fascist» ori excesul de insistență pentru «raționalism», înțeles ca variantă *soft* de marxism diabolectic și histrionic. Atîta timp cît preacinstitele unități lexematice se utilizează cu acele fetide

conotațiuni, prezența bolșevicioasă nu se va fi încheiat în *locus mioriticus*.

Ea nu se va fi încheiat și, cu toate că peste tot în Apus alegătorii au propulsat la cîrma cașcarabetei statale de drept guvernanți liberal-capitaliști, adică de centru ori de dreapta, aici nu se va putea coera un discurs politologician creștin-democrat, de extremă dreaptă, naționalist, social-democrat, de extremă stîngă, radical, tradiționalist, cosmopolit, socialist, comunist, federalist, monarhist; aici nu vei avea pluralism adevărat, nici *complexio oppositorum*, cartea lui Dodds, *The Greeks and the Irrational*, se va traduce, la Editura Meridiane, tot prin *Dialectica spiritului grec*, doctrinologii carpinschieni și alți neopolitruci miftodieni[71] vor mîrîi la transpunerile din filozofii religioși petersburghezi [Berdiaev, Șestov, Rozanov, Florenski, Soloviov], omul mar*inou* ne va reproșa editarea lui Vasile Lovinescu, traducerile din Keyserling ori din Guénon, reapariția – pe piața cetiturii – a lui Crainic, Nae Ionescu, Dan Botta, Țuțea, Pan M. Vizirescu, reeditarea tinerilor Cioran, Eliade, Ionescu + Noica, rostirile alternative ale unor Arșavir Acterian, Dan Stanca, Patapievici, Teodor Baconsky, Sorin Dumitrescu, Dan C. Mihăilescu, Liiceanu, Pleșu, Grigurcu, Alexandru George, Mircea Mihăieș, George Pruteanu, înțelegerea nepărtinitoare a fenomenului legionar, denudarea adevărului despre experimentul pitești*e*an, pe motiv că, «neraționaliste», îs susceptibile să nu placă lui cutare Roller *redivivus*, lui Petre și Walter Roman, Anei Pauker, lui Nikolski și Bodnăraș, adecă tancurilor antecitate, consumatoare de petrol mioritic și împrăștietoare de conotații negative către bulbul rahidian al mancurților anchiulabili, labili de tot.

∴

••• Vom zugrăvi altă dată de ce, la faza asta, le-am prefera lor, emanațiilor din găozul caghebeic infundibuliform, pe Vladimir Tismăneanu, Steinhardt, Ionel Vianu, Paul Goma, Theo Baconsky, Țuțea, Dan-Silviu Boerescu, Răzvan Codrescu, Emil

Iordache, Virgil Podoabă, Patapievici, Dan Stanca, Pleșu, Liiceanu, Monica Lovinescu, Florin Ardelean, Traian Ștef, Alexandru Mușina, Gh. Crăciun, Nicolae Oprea, Ierunca, Eliade, Cioran, Noica, Ion Cușa, Neculai Constantin Munteanu, Cornel Moraru, Cristian Livescu, Marius Ghica, Al. Cistelecan, V. Gogea, George Pruteanu, Dorin Spineanu, Dan Petrescu, Liviu Cangeopol, Livius Ciocârlie, Nicolae Manolescu, Mihai Zamfir, Dorin Tudoran, Doina Cornea, Gabriel Andreescu, Gheorghe Grigurcu, Mircea Mihăieș, Țeposu, Adrian Alui Gheorghe, Cezar Ivănescu, Ion Vartic, Radu și Doru Mareș, A. Babeți, Dan Alexe, Dan Arsene *et alii*; tot atunci vom descrie și de ce preferăm pe Liviu Ornea lui Zigu Ornea, pe Andrei Cornea lui Paul Cornea, pe Ornea editorul lui Ornea rescriitorul istoriei locale în direcție marxiană, pe Norman Manea ca fenomenolog al ontologiei diasporale lui Norman Manea cîștigătorul unui substanțial premiu în dolari ce recompensa un articol antieliadian vehement cît Tertulian, pe X lui Y, pe Y lui Z și așa mai departe.

Cu aceeași nobilă ocazie vom povesti pe larg ce visa odinioară Sergiu Streza, actualul paroh roman, spre a-i speria pe cei de la catedrele de materialism dia*bol*ectic și sifilizm scientific, anume: să intre, la respectivele lăcașuri de cult marxian, în toiul ședințelor tovărășești, și să urle: «Mistică! Mistică! Mistică!» Urma s-o ia la goană după ce ar fi savurat, preț de cîteva secunde, leșinul Doamnei Puha*, sughițul lui Mitiță Bulimar, infarctul prorectului Hagiu, colapsul lui Herșcovici, strănutul neprincipial al lui Moș Neculce + groaza efemeră de pe chipurile politrucilor străvezii.

⁂

••• Da, acuma, noii politruci, crezîndu-se degetul înmierdat al lui Maiorescu, se screm să înlocuiască doxa marxiană din

* *Puha* este unul din numele diavolului, repertoriat ca atare în *Magnum Moftologicum* (n. red.).

creierele contemporanilor cu una «raționalistă»: ca și cum marxiatismul nu ar fi cheia de boltă a raționalismului de la începutul veacului douăzeci, ba și «nedepășibil», cum îl descria cutare Jean-Paul Sartre.

Doxă raționalistă = ciopragizantă, somniferă, găunoasă. Da, găunoasă: căci limbii de lemn îi succede cu necesitate, în societatea semi-deschisă + tranzientă, limbagiul gol pe dinăuntru, *creux*, sforăitor, neabordat încă de Françoise Thom, iar activistului, dumnealui, îi urmează *homo latrans novus*, cu identitatea rănită, sfîșiată, în curs de restructurare, dar prizonier involuntar al multora din vechile ticuri ideologice.

Să nu ne amăgim: titulări de soiul *Politica și cultura* le-ar fi semnat Ion Dodu Bălan cu toate cinci membrele, ca să nu mai grăim de tovii Alecu Floareș, Crihană ori Constantin Coroiu, corespondentul bahluiesc al *Scînteii* redevenite *Adevărul*[72].

∴

••• Noii activanți se repräsesc. Ei se multiplică *praeter necessitatem*. Dînșii se înmulțesc exponențial.

Estimp, Derrida, Foucault, Levinas, Deleuze, Heidegger, Vattimo, Ioan Petru Culianu au lucrat, fiecare după puterile sale, la deconstruirea conceptului cartezian de raționalitate, făcîndu-l mai suplu, *fuzzy*, *debole*, cooperant cu marginalitatea, cu iraționalitatea, cu nebunia, pe a cărei excludere va fi fost el edificat, în veacul Marii Închideri[73], cu *la chose littéraire*[74] ori cu rostirea inspirată a poeților și mitografilor. Feyerabend, în *Against Method*, Mafia de la Yale, în frunte cu Paul de Man, Jung, păstorul arhetipurilor, Lacan, spionul inconștientului, al «celeilalte scene», Culianu mai ales, cu povestea mușteI aptere[75], ne arată ce se va fi tîmplat după nihilizarea puritană a pluralităților renascentiste, prin cenzurarea discursurilor astrologice, magice, erotice, în cadrul Reformei și Contrareformei. Dar, în acest timp, în Valachia Minor, unii telectuali folosesc «raționalismul» ca pe un

obiect contondent pentru a stîrpi grăirile alternative, așa cum odinioară uzitau discursul marxiatic pentru ca să nu-i percheziționeze în fund SeReIul predecembrist.

Îmi aduc aminte că, în separeul de la Casa Universecuritarilor Iașioți, profesorul Gheorghe Ivănescu îi recomanda unui june lector franțuz să-l cetească pe filozoful Mihai Ralea... «fiindcă este un mare raționalist», iar hexagonalul, normalian trecut pe la cursurile lui Michel Foucault, crezu că are de-a face cu un înapoiat mintal. Bietul prof subînțelegea probabil că, raționalismul nefiind incompatibil cu marx...turbarea, cetitoriul lui Ralea nu risca denunț la Secu nici închichinare pe linie de partid. Cam în aceeași vreme, Onofrio Cerbone, un lector talian, comunist și ahtiat să ouă o teză doctorală cu Raskolul din 1907, declara că auctorul său preferat îi Leopardi. Întrebat de ce, răspundea: «Pentru că este raționalist și materialist![76]» Curentul său filozofic îndrăgit erea *l'illuminisme*, ceea ce-i uimi pe colegii franțuji, care numaidecît mirosiră damf de ocultism, iluminare, esoterism, Saint-Martin *et compagnie*. S-au dezumflatără repede cînd i-am lămurit că omul, prost francofonf, voia să zîcă Epoca Luminilor, materialism, ateism, Helvétius, d'Holbach, Condorcet. Cam tot atunci, discipola cea mai importantă a profesorului Ivănescu, doamna cercetătoare Carmen Pamfil, susținea, într-o conversație animată cu Magistrul din Cajvana, că semnificantul lingvistic îi materialist-dialectic. Iar Sulică Popesco, delatorul studentelor conversatoare cu jurnaliști britanici, prodecanul de scîrbavnică pomenire filologică, atribuia același epitet... referentului extralingval chiar într-o teză de doctorat susținută la Universitatea din București.

Azi, desigur, și-au adaptat concepția «științifică» la necesitățile economiei de piață și strigă peste tot, cui vrea să le pună urechea nepăroasă la dispoziție, că semnificantul și referentul raționaliste adeverindu-se, conform noilor cerceturi, zbiară după integrare în structurile euro-atlantice.

Superioritatea lui Adrian Marino

Din serviciul melitar, această corvoadă pe termen lung, mă voi fi ales, ca tot răcanul nebelicos, cu o mulțime de istorioare sau întîmplări, ce nu se referă toate la leftenenții Bucur și Marin, senilul polcovnic Donica ori Năzăreanu, vigurosul Moș Teacă agrementat cu o alteritate tuciurie, ci și la numeroasele dispute dintre camarazii Vasile Crăiță-Mîndra, Paul Grigoriu, Ilie Vasile, Afilică Ganci, Radu Simionescu, Ilie Tecuță, Mircea Brînză, Cruciat, Hac & Co, unele susceptibile de a se preschimba, cu vremea, în *exempla*, în modele, în scheme heuristice, în chei paradigmatice. Așa a fost, bunăoară, aceea cu Bălinișteanu și Potorac, vechii mei colegi de la germană și, respectiv, rusă.

Parșiv se adeverea întîiul dintre ei... mai cu seamă cînd le venea rîndul să facă de planton unul după celălalt. Căci, dacă Bălini se nimerea schimbul trei, iar Potorac doi, ca să aibă cu cine omorî timpul pînă la cinci dimineața, îl stîrnea pe slavist întru convorbiri de specialitate. Acesta – grav, serios, pedant, nărăvit la jutele speculative de amiciția cu viitorul teolog Sandu Joița – se aprindea ușor: fie că erea anvizajată superioritatea limbii nemțești, posesoare de articol declinabil, asupra idiomului moscoveț, neposesor de așa ceva, ori întîietatea Titanului de la Weimar asupra Marelui Dosto. Ultima oară, înainte cu o săptămînă de lăsarea la vatră, s-au și certat la sînge, vreo două ceasuri, pe algoritmul următor: «Știi ceva, Potorace?» «Oi afla, măi Bălini, dacă mi-i spune.» «Ei bine, află că eu mi-s superior lui Fiodor Mihailovici!» «Cum așa, măi Bălini hrănit cu bîline de Șendriceni?» «Uite-așa, camarade din Zăpodeni: eu îl pot expedia pe Dostoievski al tău în *regressus ad uterum* cît ai zice pește, pe cînd incapac îi dînsul să mă trimeată pă mine în borta maternă, că este mort gagiul, iar *les morts, c'est sous terre et ça n'en sort guère*... ca să ne deie ultima replică și să ne închiză pliscul gălăgios.» Potorac, el, rămas fără glas după asemenea interpretare pișicheră, recurse la unica ieșire din ambuscada her-

meneutică întinsă de camaradul său de arme și *discordia concors*: nu mai grăi cu Bălini, germanistul poznaș din Șendriceni + fala liceului din Dorohoi, pînă la... demobilizare.

Mi-am reactualizat respectiva gîlceavă camaraderească dintre Bălini și Potorac după cetirea postumei textule cioraniene, *Mon pays* titulată, de Humanitas editată în 1996, unde ai și masa rotundă cu Alain Finkielkraut, Gabriel Liiceanu și un june tezard franțuz ce argumentează radiofonic [poate cu oarece temei] că Omul din Rășinari, fratele lui Aurel, s-a camuflat numai, asemeni amicului eliadesc, dar nu se va fi dezis de unele nebunii + ideologeme + păcate ale tinereții cuțovlahe. În fapt, o bună parte din intervențiile ori tulburările de genul ista vor fi reînceput – și la Heidegger, și la Mircea E., și la Paul de Man, și la Cioran – după decesul auctorilor, cînd aceștia, chiar de ar fi vrut[77], nu ar mai fi fost capaci să replicheze unor Tertulian, Isaac Chiva, Norman Manea, Victor Farias, Dubuisson *et aliis*. Mda, *les morts, c'est sous terre, et ça ne rétorque guère*, fiindcă s-au repliat sub sloganul *botus et mouche cousue*, fraților! Doar Levinas fu domn, ba și după ivirea cărții «denigratoare» + «dușmănoase» a chilianului Farias, zicînd el că, firește, raportul lui Heidegger cu Hitler va fi fost ce va fi fost, cît va fi fost, însă *Sein und Zeit* perdurează ca una din marile, numerabile pe degetele unei singure mîini, opere ale genului uman. A separat, dară, cu grije unele biografeme de aportul aletic al lui Martin cel Baban & Nesfînt. Iar Derrida, el, a dedicat chiar un op apărării memoriei lui Paul de Man, din a cărui vină juvenilă ar fi fost expusă Mafia Hermeneutică de la Yale acuzațiilor de «fascism» și «destabilizare» a Americii democraticești: da, omul – evreu de primă mînă – a desprins cu precauție ceea ce enumeram adineaori. Ceea ce, ahtiați după mediatizare, neglijaseră Norman Manea, Tertulian, «întreitul trambalator al babei»[78], Farias, Lucien Goldmann ori, să zicem Dubuisson, genitorele unui capodop ce stă să se iveas-că și la Nemira, care, deja în revista *Le Genre humain* a Școlii de Înalte Studii din Științele Sociale, ne introducea la «ontologia

antisemită» a lui Mircea Eliade, ca și cînd acesta ar fi fost, la vieața lui, filozof, nu istoric al religiilor; de parcă ontologia descrisă de dînsul, aceea a omului arhaic, ar fi și a lui personală; ca și cum a fi gospodar necolectivizat + nefesenist + nepedeserizat iliescănește, a gîndirostivieței cu reîntoarcerea meree a anotimpurilor, în timpul circular adicătelea, te-ar transforma numaidecît în antiiudeu + anticreștin + antihegelian, în vrăjmaș al devenirii liniare a Spiritului, a Istoriei sau a Materiei marx...turbate de facețioșii ideologi b*LENIN*oragici.

Să nu ne pierdem însă cu firea și să revenim voioși la gîlceava dintre camarazii Bălini și Potorac. Ne-am mai amintit de ea zilele trecute, cînd ni s-a narat că, la șezătoarea muzical-păunesciană a lui Iosif Vissarionovici Sava din 31 august 1996, aia de sîmbăta, caragialiana de ea, ce mereu se încheie în consens și pupatul Pieții Independente, Adrian Marino se va fi dovedit spectacular. Din mai multe pricini...

∴

...din mai multe pricini, da. Și-a declarat editorul iașiot, lansator de *Pentru Europa + Politică și cultură* [care lansator, scoțînd și un opușor al lui Iosif Vissarionovici Sava cel afin cu instanța-i paternă, accedea ingenios + automat la medierea televizuală], și l-a declarat mare cît Gallimard, uriaș cît Gallimerde, baban ca Galimatias, comparație cu care însă blagoslovea și Institutul European cînd îi răsăreau acolo *Evadările spre Europa Liberă a lui Gelu Ionescu*. Normal e: fiștece fierar își laudă ciocanul, uneori și nicovala. Mai haios ni se pare Marino cînd ia cîte un premiu și-i invitat la festivitatea decernării: imediat, ca memorandiștii ardeleni, se face judecător și parte; imediat se ridică în picioare și felicitează juriul pentru obiectivitate, mai ales cînd din juriu se întîmplă să facă parte și dumnealui. La revista *22*, de exemplu, a fost nevoie să se aleagă între Ilașcu, întemnițatul transnistrean, și comparatistul de la Cluj. Prezent în juriu,

acesta s-a votat, firește, pre sine, după care s-a autofelicitat pentru nepărtinire.

∴

Evoluînd maiestuos, precum policele uns cu fosfor, înmierdat și înmiresmat al lui George Călinescu, dă, în subtitlul celei de a doua cărți poliromizate, direcții pentru o nouă cultură română, ca și cum fenomenele spiritului s-ar dirija de la un centru de putere: dinspre Emil Bobu și Gogu Rădulescu ieri, dinspre Clujul marinou azi. *Politică și cultură* i-ar aminti, vai, tractoristului Alecu Floareș al județenei pecerii de pe impetuosul Bahluviu o carte diferită poate, însă cu titulă asemănătoare și de indicații culturale furnizatoare, scoasă de el, acu douăzeci de ani, la Editura Julimea a lui Andi Andrieș, țucălarul ceaușiu de la Ieș, reinstalat în funcție după 1992. Așa că ne întrebăm *à brûle-pourpoint*, brusc, deodată + instantaneu, cu Ion Simuț[79]: «Nu cumva „critica ideilor literare" teoretizată și practicată de Adrian Marino este o simplă [și doctă – e adevărat] critică bibliografică?»

Pârcă mai ponderat ni se ivește Napoleon cînd, întrebat de ce Francia vremii sale nu posedează o mare literatură, îl responsabilizează pe... Fouché. *Nous n'avons pas de bonne littérature? La faute en revient au Ministre de l'Intérieur*. Abia acesta se îndeletnicește cu luatul măsurilor și greutăților, cenzurarea corespondenței la Doamna de Staël, trasarea direcțiilor pentru cultura imperială, formularea prețioaselor indicații, recrutarea și instrucția indicatorilor de plan.

∴

Atins, pare-se, de luminismul transilvan, clujanul nostru se proclamă, și la televedenia savauană și în noile-i capodopuri, raționalist + bezbojnic. Asta e bine: sub condiția ca raționalismu-i să nu hie nemilos, ci bine temperat de savoarurile + sapiențele neevropenești; asta e bine: sub condiția ca bezbojnicia

să hie contrapusă tactic noului conformism social, ce te incită să te declari ortodox ori credincios, să invoci Numele Domnului la tot pasul, chiar într-o discuție de specialitate, și să înlocuiești citatele din clasicii marasmstaleninismului cu versete biblice, într-o vreme cînd amicul meu anglicist S.P. va fi lipit imagerie creștină chiar pe coperta orficului Dan Botta, ca pentru a ispăși participarea «interesată» – erea înaintea unei ieșiri în Apus – la o dezbatere ateist de științifică organizată de Petru Zugun, fratele ateologului Titi Eliohim, în amfiteatrul III-12, și prezidată de Papa Stol-Panaitescu; asta e bine, dar... Marino făcea profesiuni de bezbojnicie militantă și sub Nicolae Ateescu din Scornicești, ironiza pe Radu Gyr că i-a intrat Iisus Nazareteanul [și nu Duduia Kultura] în celulă, confunda eul auctorial cu ăla liric, putînd astfel trece drept oportunist, căci propriu acestuia e, o știm de la Étiemble, savant drag transilvanului nostru, să se manifesteze ca bonz sub un principe budist și comunist sub Mao cel Cîrnaci. Însă de această temă ne-am legat mai strîns în altă parte[80], unde am anchetat serios dacă Vassili Rozanov are dreptate cînd asertează că ateii, raționaliștii seci ai spiritului, s-ar adeveri, în praxa istorială, mari impotenți.

Isteț, Sorin Antohi, discipolul său ateu de ieri, se declară azi ortodox anticlerical, ceea ce pre toți împacă... ca la un final de clacă.

∴

Televizual & scriptural [însă nu cu intenționalitate poznașă, asemeni colegului meu Bălini], îi va fi luat la refec pe «camaradul Steinhardt», «Sfîntul Țuțea», Nae Ionescu, Pan M. Vizirescu, Noica, Emil Cioran, și culmea, chiar pe Eliade, căruia totuși i-a dedicat odinioară o carte excelentă, lăudată de toată lumea bună, cu excepția lui Dan Petrescu, ironizatorul său din *Tentațiile anonimatului*, și a lui Zahei Sângeorzan, nepotul său de la *Cronica* bahluiață. Or, cît erea Țuțea viu, pulsional și meticulos, îi atrăgea atenția că, în *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, vrînd să

comită un calambur epistemologician, cu opoziția *pars pro toto/toto pro pars*, confunda latina cu italiana ori uita momentan că romanii declinau substantivele și, prin urmare, ziceau *totum pro parte*, nu-i așa? [Scăpăciunea îi menținută și în versiunea hexagonală de la Gallimard, cum am băgatără și noi de seamă.] Îi mai atrăgea atenția și asupra faptului că arhetipurile, jungiene sau eliadiene, bine este să se definească platonician ori parmenidian, nu heraclitean, nu hegelian, deoarece dînsele din start se propun drept ceva *ne varietur*.

Acum, Țuțea, Nae Ionescu, Steinhardt, Crainic, Eliade, Cioran, Vasile Voiculescu, Dan Botta, ei, decedați sunt, iar Marino le e superior cît camaradul meu Bălinișteanu lui Fiodor Mihailovici Dosto: îi poate trimite la origini, deconstrui, critica, acuza de fascism, antisemitism, iraționalism, plagiat, sofistică *und so weiter*, secondat de unul dintre cei doi țuțeri locali [săvîrșindu-se antecitata transmisie televizuală de la Iași], că ălalalt erea timid ori mut ori neobișnuit cu luările de cuvînt în afara ședințelor partinice ale Uzinelor «Tehnoton», pe care, înainte de 1989, le diriguia digital. Aceluia, secondantului, nu-i transcriem numele, că sîntem în period preelectoral și nu dorim a-i știrbi imaginea de *homo latrans novus*, demagog de școală și cultură nou, pentru uzul căruia dă directive opul auctorului napocan; nu i-l transcriem, dar s-a lepădat cu dezinvoltură și de regalitate, al cărei simbol îl exhiba pă chept în anii trecuți, și de Noica [al cărui învățăcel se pretindea altădată, rupînd lănci cu oricine se lega de Bătrînul de la Păltiniș[81], care uneori poposea în apartamentul său bahluvian, alteori îl bombarda epistolar], ca și de bunicul anarho-sindicalist*, de socialistul Allende cel chilian, de mămuța

* Și pe bună dreptate: expulzat periodic din SUA, bunicul sosea la vatră și mai turna cîte-un plod, umplînd astfel țeara cu frați Muscă, dar neplantînd în America nici picior de muscă! Privat în felul acesta de neamuri peste ocean cu care să se întregească, nepotul a fost sfătuit prin '88- '89 de amicii glumeți să reclame nedreptatea pe care a suferit-o neamul său, ca urmare a persecutiilor aplicate de amerloci anarho-sindicalistului său de bunic: ar fi fost, de altminteri, un caz de persecuție pe care, amberlificotat fiind, iancheii l-ar fi înțeles foarte bine (n. red.).

ilegalistă, de tătucul cruciverbist. Țuțerul și noul său magistru s-au dedat adicătelea la biografemele noiciene, acuzîndu-l pe Dr. Nicasius că, după ce va fi simpatizat cu extrema dreaptă interbelicoasă și după trecerea prin pîrnăile marxiene, accepta «compromisul creator»... ca să poată oua o operă, clădi o școală de filozofie și dinamiza viața spiritului valahicesc.

Mda: rîdea ruptul de cîrpit; *l'hôpital se moquait de la charité*, de parcă Marino, pentru a ieși des în străinătățuri și a-și scoate pe piață impresionantele-i tomuri, nu se preta arhicunoscutelor concesii, pe care Paul Goma, colegul său întru deportare bărăganică, i le reamintește metodic. Mă rog! Însă... de aci și pînă la a taxa «devenirea întru ființă» sau «închiderea care se deschide» drept sofisme ușuratece, mda, pas important se face. Iar Clujanul nostru îl comite, deși acceptă să figureze, alături de gagademicul Ciopraga, listaș ieruncian în *Antologia rușinii* și telectual prăfuit de vremuri calice, ca derector de onoare al fantomaticei – dar șmenarei – fundațiuni «Convorbiri literare», solidă mulgătoare a Casei cu Absidă. Noica vax îi, dar Ciopraga este de nivel marinou. Ha! Parcă ne vine a murmura că sîntem de acord cu a doua parte a afirmației acesteia intempestive. Nu-l apăr eu, obsoletul de mine, pe Noica: își are alumnii leali, care-i predau sistemul filozofic, fiindcă a creat unul, prin universități. Eu îmi îngădui să amintesc doar că *Maladiile spiritului*, șase la număr, s-au înfrancizatără la Éditions du Centurion cu o introducere a doamnei Jacqueline de Romilly, sorbonardă și auctoritate mondială în ideațiile veacului grecesc al lui Pericle, cu lucrările ieșite la Presses Universitaires de France. Dumneaei ia, prefațial, în serios functorul noician «întru», cu toate că nu-l traduce prea fericit prin *vers*.

Oare greșesc? Țuțea, Noica, Vulcănescu, Nae Ionescu, Steinhardt, Dan Botta, Cioran, Vasile Lovinescu, Nichifor Crainic, Eliade, Cioran, Eugen Ionescu, Haig și Arșavir și Jenny Acterian, ei, trebuie deconstruiți cînd îs fetișizați precum Eminescu ori exploatați ideologic, la dreapta și la stînga, însă apărați cînd

se dau la ei cei de vor să-i înlăture spre a-și face loc neted și a plasa înainte fosforescentul, pseudo-maiorescianul, înmierdatul deget călinescian.

Mda: joc își bate – culmea ironiei! rîsul gurului! – ruptul de cîrpit, iar spitalul... de orfelinat. După ce-au atins, cu prețul unor multilaterale concesii, statutul de *globe-trotters*, îl vituperează pentru compromisuri ideologice pe Omul de la Păltiniș. Desigur că, bălinișteanu grăind, Clujanul nostru îi este superior. Cam cît? Cam cît îi este și Ciopi, cu care dirijează onorific Fundația «Convorbiri literare» ce, iată, acum nu mai are nici o treabă cu publicația junimistă a lui Cassian-Maria Spiridon, persistînd numai gîlceava juridică în privința computerului donat de Soros.

Encomion pentru Goma, nebunul-întru-adevăr

Neblagoslovindu-mă zeul cărui plec a mea inemă cu har de arheu al rostirii polemice cuțovlahicești, ca pe impovestibilul László Alexandru de la Cluj, ca pe auctoriul volumelului *Între Icar și Anteu*, ieșit deunăzi la Editura Dacia, ca pe prefațatorul celor trei *Jurnale* nemirizate de care vorbește, fără însă a le fi lecturat deontologic, toată lumea literatoare, neavînd eu pasiunea și verva lui bisturie [de-l ridică, pe sol getic, la înălțimea noilor afirmați, de calitate hiperbună: Adolf Crivăț-Vasile, Theo Baconsky, Dan-Silviu Boerescu, H.R. Patapievici], m-oi mulțămi cu un encomion, cu un product încadrabil genului epidictician, cu o apologie – ne?paradoxală – a «singurului român integral», adecătelea capace să... asume, însumeze + coprindă în cogitație, în scriitură, în gîndirostivieținuirea-i curentă, ce? *Les hauts et les bas* ale neamului cisnistric și cistisaic, rareori admirabil, de enorm de multe ori becisnic, pe care-l șfichiuește cu un sadomasochism propriu doar profeților veterotestamentari, pre- și postexilici, atîta numai că misionatorul său nu e cîtuși de puțin Adonai Elohim, ci Domnul Adevăr, Mister Truth,

Fräulein Wahrheit, Domina Veritas [poreclită și *Adaequatio Rei & Intellectus*], Tovarășa Pravda, Duduca Aletheia [cu exigența ei mnezică, da, cu tot].

Da, Goma îi, cum s-a mirosit deja, agent al Pravdei, al... adevărului-dreptate, al pravilei morale; dînsul e agent alethic – al neascunderii, al neuitării, al comemorării; el îi un glas care de multe ori a strigat în pustiul istui sfîrșit de veac la Ubucarest, în deșertul patriei dadanubiene, la umbra deasă a Kakarpaților dejo-ceaușiliescani, folosindu-se de ce avea la îndemînă, de ce-i hărăzise lui zeul tutelator al arheilor amintirii justițiatoare: de cuvînt. Din el, din cuvînt – scris pixual, vorghit la cafinè, telefonat, dactilografiat, computerizat, gesticulat, mimat, tipografiat – va fi meșterit combinații ficționale de tip romanesc, mda [care, oricît or să mîrîie felatorii Partidului Unic, flocarii poltroneriilor varii, țucălarii Regimului Burghezo-Moșiliesc, cunnilinctorii Universecurității ajunse Universecumetritate ori țuterii dilemelor tranzitorii, au să perdureze, totuși, intrînd în manuale și biblioteci comunale, urmînd să hie cetite de noile generații ce, îi de presupus, nu au să-și caute idealuri de eu în politruci, în securicomuniști, în curluntriști, în agenți de influențare pozitivă a revoltaților, în geluți ionești că-l supără, de la microul Europei Libere, pe cutare misionat hoișesc al Miliției Esoterice, în geloșii pe coragiul și înzestrările artistice ale confratelui posesor de *cojones*]; din el, din cuvînt, va însăila dialoguri, pe teme culturale și politologice, de o mare precizie analitică + epistole schimbate cu vîrfurile diaspornice + jurnale propriu-zise [unde ai, ca și în romanele sale, creativitate nemaiîntîlnită încă la moldovalahica gintă] + scrisori cătră Tovul Iliesc și alți căgăbăuci de moscoveață pomenire.

Are să ne concocteze, bănuim noi, formule comunicaționale noi, căci, în ciuda durerilor de șale și a bătăturilor care le înmuguresc periodic foștilor deținuți antibolșevicioși, Goma iaște viu, pulsional, intens gîndirostivietuitor și, cu toată candidatura sa prezidențioasă, anarh perpetuu al seminției sale, creator – după

Eminovici, Budai Deleanu și cei doi Caragiali – al celei mai savuroase limbi literare, unde afluează, maiestuos și concordant, ardelenisme, basarabenisme, bucureștenisme, oltenisme, argou pîrnăiaș, jargon de Casa Scriitorilor și/sau Madam Candrea, xenisme hexagonale, romisme + grozav de multe găselnițe personale. Plin de ele se adeverează *Jurnalul* nemiric în trei tomuri.

Va fi comis și un dicționar de cuvinte-valiză [dă soiul: oniric + onanist = onanirist], un ficționar, *Alfabecedar* titulat: neterminat, abandonat, fiindcă nu a forjat definiții umoristice la toate lexemele iscate de ingeniozitatea sa răbdurie. Despre el, despre dicționar, George Pruteanu idee greșită își va fi făcut... pentru că nu l-a parcurs hermeneutic, adecătelea navetînd între fragment și întregul textual, așa cum n-au parcurs *Jurnalul* trivolumic ăi de s-or grăbitără să-l radă înainte chiar de a fi lansat pă piața cetiturii neprofesioniste.

Fraților, tăria unui caracter, forța unui om de onoare, ele, se măsoară și în capacitatea de a încasa, mai cu seamă lovituri ce pun în vedetă scăpăciunile, slăbiciunile, eventualele concesii, insignifiantele lașități. În a le recunoaște și asuma stă noblețea. E valabil, credem noi, pentru Manolescu, Liiceanu, Țepeneag, Pleșu ș.a.m.d. Restul căcănărie se cheamă, mai ales că Goma nu neagă, nu trece sub tăcere, meritele – mari, mici ori mijlocii, cînd sînt – ale celor luați în colimator mnezic. Mai cu seamă celor buni + mari + tari le debitează dînsul crudele adevăruri, le reamintește păcatele, veniale sau capitale, înfruntînd din nou urgia, disprețul, cabala, injuria, riscul rupturii cu amicii ocazionali ori de o viață, din țeară sau din exil.

Goma nu e nedrept... decît arareori și din întîmplare[82]. Totul se probează și reprobează la el. Dreptu-i că uneori ne amintește apăsat de profeții Vechiului Legămînt, de Rabbi Iešua Galileul, de nebunii-întru-Hristos, *saloi dia Christon* ori iurodstviști, de pedagoghia cinicilor în genere: aia de contează să suscite, grație voroavei și gestului scandalos, după o reacție imediată de respingere, nițcai reflecție, cutremur interior, schim-

bare de sentiment, *metanoia*; uneori, Rabbi Paul ot Calidor energic antamează ceaclăul discursiv... pentru a mătrăși calpuzanii, șmenaușii + alți țambalabagii ai Sinecdoacei Totalitoane dîn prezidiul ekklesiei miorite. Ceea ce nu însemnează că, de foarte multe dăți, nu aplică și strategii socratice, șiretlicuri ironice îndeosebi; ceea ce nu însemnează că nu recurge la simularea conformismului discuțional spre a strecura capcane logice, epistemologice + etice, generînd astfel implozia șubredelor subterfugii morale... ale interlocutorilor săi curenți ori prilejuali. Revedeți numai conversația, la Bujor Nedelcovici, cu Veroiul perorator, cu Peroiul verorator, în antiteză netă cu perdaful ce i-l trage lui Țonțu, Tănaselui Virgilic și iliescizant, ducător de pîine înmierdată Doinei și copiilor ei.

Stopez acilea mașina scripturală. E greu Cajvanul de urnit, dar, de-l ambalezi, nu-i lesne de oprit... nici cu frîna manuală. Mă opresc aici și, drept clauzulă, propun [căci nu mi se ivesc suficient de roborative propoziținile frastice: «Goma, de n-ar fi, ar trebui inventat» + «Vai de curul neamurilor ce nu posedează un Goma în patrimoniul lor istorial!»]... atît:

Dacă nu aș fi fost LP, Magister ex Casvana emersus, *nu mi-ar fi displăcut să gîndirostivițuiesc sub chip de Paul Goma ot Calidor, auctorele «Justei», «Ostinatoului», «Culorii curcubeului», «Gherlei», «Bonifaciei», «Jurnalelor», «Scrisorilor întredeschise»*, sub chip de Goma, nebunul-întru-Aletheia, zănatecul-întru-adevărul-ca-ieșire-din-uitare, cu exigența-i mnezică indestructibilă, neîmbotnițabilă, inocolibilă, indecrotabilă și antiderapantă.

O hi Iți Știul dezertoriul odraslă a lui moș Nechifor Coțcariul?

De-abia la receptura epistolei horasangiene, emanată din turnul televedinial, voi fi reacționat cu promptitudine hermeneutică [de vreme ce, în emisie cu Dan-Silviu Boerescu și Cătălin Țîrlea[83], ne perdurăm în digresii], adecă mi-a căzut fisa cu...

Moș Nechifor Inseminatorul și generatorii textuali ricardolieni, ca să nu mai grăiesc de anagramele saussuriene și *Taurasia Cisalpina Samnio coepit*.

De fapt, tot repetîndu-mi, în gînd, locuțiunea «Moș Nechifor Coțcariul», ce băgai de seamă? Că e gravidă cu «Itic Ștrul», Dezertoriu au ba. Mda, mda, mda: grafemele iținiene sînt diseminate în prenumele, numele și cognomenul Hara[m]ba[ga]giului, halal să-i fie Harabagiului și noroc aibă cu exegeții postpițulieni, cîți îi va da avenirul cel cu sintaxă abrașă! Îs diseminate, ascunse, ocultate, împrăștiate, uite-așa! Căci ele – numele & prenumele & cognomenul îl conțin și pe *i* și pe *ț* și pe *c* și pe *ș* și pe *t* și pe *r* și pe *u* și pe *l*, doar că nu îi ordinea aceasta, dragă Bedros + iubite Horasangiene, punător de întrebări încuietoare despre genitorele real al personagiului rebrenesc.

Or, ne apare o primă evidență, anagramatică: *Moș Nechifor Coțcariul* îl conține, titular exprimîndu-ne, pe *Itic Ștrul*: acesta iese din acela, îi puiul lui, dar... inseminarea cerebelului rebrenian cu grafeme creanghiene dă impresia, deocamdată, să se fi produs fără participare de uter malkain[84]. Deocamdată – și dacă admitem imposibilul: anume că inconștientul, literar ori general, e un *ne-uter*, un neutru, ignorant al diviziunii sexuale, asexuat și indemolabil[85].

Pe de altă parte, ce mai băgăm la înaintare? Că sintagma titulară a Humulești eanului coprinde și alte prenume neindoeuropene: *Rifka, Șloim, Ghersom* etc. Dă de gîndit, nu? Nu prea mult, fiindcă, de-mi aduc eu bine aminte, în cartea lui Martin Buber de povestiri cu hasizi, acolo, ai pe lîngă faimosul Rabbi Motel din Cernobîl [introdus de mine în dialogul *Hegel, Ilicescu und die Aufhebung*[86], cu sarcina de a trage apa concluzională] și alți «învățători» din Ștefănești, Rădăuți ori Sadagura, ai un Rabbi Menahem Mendel din.:. Kotzk. Atenție sporită, frate: din Koțk!!! Însă, cum știi, hasizii și descendenții lor au pululat tot la umbra Carpaților Orientali, atît de prezenți și în ficțiile lui Leo-

pold von Sacher-Masoch, descriptorul perversiei cu același nume masochist. Însuși lexemul *Moș*, scriptat nemțește *Mosch* pe vremea ocupației austriace, mi se ivește mai degrabă ca un titlu galițian, ca o introducere în porecla generală, ceva de soiul *Baal*... din *Baal Schem Tow*, unde *Baal* însemnează domn, magistru sau stăpîn. *Mosch Nekiphor aus Kotzk* sună binișor, nu? O fi Coțcariul cumva descendentul ori, măcar, umbra *Mosch*-ului din Kotzk?

Mă întreb, numai că, repunîndu-mi tu epistolar întrebarea aceea, întrebarea din care-mi făcui titlu de textulă, îmi vei fi băgat mortul [hermeneutic] în casă, iubite Bedros & dragă Horasangiene. Iaca, nu am liniște, caut răspunsuri și, mai cu seamă, nexuri între serii disparate de fenomene. Trebuie să recitesc și povestirea lui Liviu, că din liceu nu m-am reîntîlnit cu ea, ca să-mi confirm impresia că Dezertoriul tot prin Carpații Orientali rătăcește, semnificant nomad, căutînd poate locul tainic, locul profund, *locus mirabilis* al concepției sale, maculate sau nu, din regiunea cea nemțeană, din Codrii Respectivi, ziși și ai Grumăzeștilor. O hi defecțiunea ipochimenului, dezerțiunea sa, un alt fel de a spune, cu una ocheadă cătră Jack London, «răspuns la chemarea strămbunilor»? O fi ocheadă spre ceea ce Eliade va numi, mai tîrziu, «nostalgia originilor»? Am tupeul să cred că da.

Cam pînă acilea ajunsei cu cercetura, dragă B.H. Și nu m-am ocupat încă de semnificantul Malkăi, al «Reginei» – știut fiind că grupul triconsonantic semit M L K regalitate și alte șefii evocă –, nici de postura, de impostura chiar, a trîntorului inseminator, coțopenitor, coțcaritor. De aici, alt necaz: Iți c, de ar fi fost sută la sută subiect austriac, *österreichischer Untertan*, «tîrtan» adevărat, mai simțea nevoia dezerției? *Que non! que non! que non!* E posibil să-l fi tras genele paterne, transmise lui, în Codrii Grumăzeștilor, prin vicleșug perlocuționar[87].

Ar mai rămîne de lămurit alte două grozăvii:

••• Ce arhetip se manifestă în Harabagiu, în practicianul unei meserii prea puțin băștinoase, prea puțin autohtone, cu oarece damf alogen, vocabulul însuși ce-i denumește *le gagne-pain* adeverindu-se etranjer, deoarece *haraba* coboară, pare-se, din *char à bancs*? O fi un arhetip arondat imaginarului hasid al Poloniei Orientale și/sau al Ucrainei Occidentale? Interogația merita măcar o audiență la Moses Rosen, că Safran se va fi îndeletnicit mai puțin cu cei *tzadikkim* din Ștefănești și împrejurimi ori cu statutul diverșilor Jupîni Ștulești ai Pietrei + Tîrgului nemțesc.

••• Prin ce șiretlic metaleptic[88], prin ce viclenie ficționară, a sărit Itic din universul creanghian, unde va fi fost zămislit în condițiile cunoscute, spre cela rebreniu, unde-l va paște destinul de steaclă ușor casabilă?

Așteptînd să dau răspunsuri potrivite celor două întrebări, după ce voi fi aflat cît de asiduu frecventa auctorele *Răscoalei* humulestenele narațiuni, confirm că am receptat de la tine, o dată cu numărul din *Libertatea* ce publicita ediția secundă a *Navetei esențiale*, încă un exemplar din *Enciclopedia Armenilor* [pe care iute + repejor + degrabă îl voi fi cadouat unui admirator focșanez de-al tău, că socru-meu preferă gazeta *Ararat*, capace să-i reamintească figuri armenești din Ivești, Dumbrăveni ori Suraia]. *Zăpada mieilor* o aștept, fie și epuizată, fie și în reeditare. Poate mi-o aduce poștașul, *La neige du coucou* [*arménien?*], mîine-poimîine. Dacă-mi trimiți două copii, nu mă supăr, că-i dăruiesc una lui Dorin Spinakis.

Îți reamintești întîmplarea cu Valeriu Gherghel și Costică Andrei, căutători, în București City, ai unui prieten ce locuia pe o stradă cu nume de erou cultural armenesc, uitat de ei[89]? Dacă da, o parte din cele trebuincioase unui răspuns epistolar fiind deja scriptate[90], *je t'embrasse à bout portant, t'embarasse un tantinet et te quitte*, pînă la, cel mai tîrziu, Iarmarocul de cărți din iunie 1998.

Disiecta membra și alte căcățișuri [Niscaiva cerceturi dezordonate]

1

Oare cum îi posibil să debanalizezi un text în limbă de lemn sau în dialect găunos? Sergiu Streza, vaticanul popă și fostul meu coleg de facultate, propunea intromiterea neașteptată a unui rînd întreg de *pula, pula, pula...* la mijlocul unei pagini cu discurs enkratic. În aceeași vreme, pe la debutul deceniului al optulea, tipografii ieșeni ouau un gînd apropiat, punîndu-l și în practică. Atunci își va fi pierdut Magda Ursache slujba de la hebdoul *Cronica*, gestionat de alde Țăranu, Liviu Leonte și Puiuțu Holban: era cap limpede, scumpetea de ea, și nu băgase de seamă că, în corpul unei mese rotunde relativă la succesele impetuoase ale practicii productive elevo-studentine, zețarul pensionabil, scîrbit sau facețios, modificase un capăt de frază în... *căcat, căcat, căcat, mrptdhgfnadbrzutsdhgcnmlștăt-rasnmcfdgh.* [*Ce n'était que justice,* îngînă unii, căci, după o notulă șfichiuitoare a dînsei din preacinstitul săptămînal iașiot, își va fi pierdut Petre Țuțea dreptul de epifanie, sub nume propriu, în *Familia* bihoreană.]

Magistrul Ursachi ot Țicău erea și mai astucios. De cîte ori îi chema Uniunea Scriitorilor pe membrii ei la Bucuresci, întru varii congrese, și-i caza în același hotel, micro-betonat + bine auscultat, ruga să fie sunat amical din exterior, sălta receptorul și, vreme de cinci minute, nu modula decît șirul recomandat de Sfînția Sa S.S., vaticanul, fiul parohului uniat: *pula, pula, pula...* Pesemne cu intenția magică de a stîmi funcția apotropaică realizată, aiurea, prin monstrarea genitaliilor, sperietoare de ghiavoli și alți securicomuniști. În orice caz, insolita și el, debanaliza și dumnealui, pe umele prozatorilor dragi formaliștilor ruși, cînd nu frustra așteptările, relative la comunicări înregistrate pe mag, ale Morpionilor Securii, de multilaterală amintire – fiindcă perdurează nestingheriți printre noi, ba pretind, *more ulieriano*, la

ProTV că nu-s nici curve, nici fete mari, ci «curvergine de tranziție».

2

Mare simpatie nu posedez pentru iudeii ce, sub regim național-comunist, cînd posturi de secretari partinici dețineau pe la uzinele Tehnotonului și alte instituții, asemeni cumnatului spineanesc și poliromic, produceau rostiri antisemite, culpabilizîndu-și cosîngenii pentru aducerea bolșevismului în *locus mioriticus* prin filiera walter-romanescă, iar acum fac mare caz de europenitate, deschidere, uitarea porcăriilor trecute, înțelegere pentru colaboii Secului, reprovincializare, ciopragizare ori abandonarea lui I.C. Drăgan pentru Butucă, Vonica & Solcanu... pe considerentul că *non olet pecunia*. Înțelegere nesfîrșită am pentru cei ce își asumă iudaitatea deschis + responsabil, indiferent dacă doresc repatrierea, aculturarea ori menținerea în intervalul diferant, în spațiul intercultural, în *l'entre-deux*, în interval. Susur cu invidie neamară: *être juif, c'est quelque chose, mes amis*. Iar alteori adaug: mai bine alogen sortit nihilizării prin cîte ausvițuri sau transnistrii decît securicomunist, politruc, pedeserist, emanator de conotații mefitice, fesănău, aoleu, aoleu, vai ș-amar de curul meu [tău, său].

Sic rebus stantibus, dacă vreun grup etnic s-ar întîmpla să fie persecutat pe aceste plaiuri, evreii bunăoară, mă convertesc forțat la mozaism și iau drumul Maidanekului ori al Vapniarkăi. Problemul nu-i acilea. *Lepus hic non jacet*. Treaba îi aletică. *Amici Iudaei sed magis amica veritas*, chiar așa deconstructibilă cum îi, chiar și ca efect de adevăr, ca pravdă accesibilă în urma unor confruntări de perspective numeroasă, ca instrument de concordie vremelnică.

3

Fălos vorovind, *habeo discipulum*, însă îi timid și refulat. Doar la șpriț și în presă se dezvăluie uneori.

Astfel, în 1990, la Casa Universecuritarilor Iașioți, în prezență doroftiană, mi-a mărturisit că, deși mă urîse foarte mult pentru *Wozu Noica?* [eseul din *Opinia studențească* preluat, în perioada postdecembrie, de *Sentimentul românesc al urii de sine*] și ne considerase de conivență cu Securea – în vremea interviurilor ilegaliste cu Europa Slobodă și Vocea Americii – pe Dan Petrescu, Filip Răduți și subsemnatul, mă ține totuși drept intelectualul cel mai tare din parcarea iașiotă, văzînd în mine un incredul și un demistificator absolut. Totodată, că, după modelul meu, va învăța limbi moarte și streine, va ceti, va studia, locului nevrînd să stea. Al meu alumn *à rebours* se dezvăluie și în *Timpul*, mensualul Marelui Titirez Antonesian, din mai 1996, pagina 11. De acolo, din *Monstrum eruditionis*, se vede fascinația lui pentru mine, ba și rivalitatea-i mimetică.

Inconștientul dumnealui mă iubește. Cît privește tămîierile la adresă hoișiană, le bănuiesc a avea întemeieri doar lucrative: vreo bursă, vreun post pentru nevastă, cine mai știe? Drept e că și instanța corbească l-a luxat în 1990, privîndu-l de o ieșire îndelungată la Angers, pe motiv că-i «bețivan fără caracter», sub un pretext cît se poate de falacios. În locul lui o va fi expediat, împreună cu Al. C., de acord cu săndelul nostru drag + parșiv, pe Măgduța, fata lui Moș Ciopi, față de care «aveau unele obligații».

S-a văzut ce-a ieșit cu instanța filială ciopragiană. Nu mai insistăm. Să-i urăm însă noroc de data asta discipolului paradoxal. Noroc de tip cumetrial.

4

Nici un lexem ca «fascist» nu se uzitează oricum. Poate cu senzul din politologie, unde nu rimează cu «antonescian», cu «legionar», cu «hitlerist», cu «franchist», cu «salazarist», necum cu «horthyst», unde are trimitere numai la realități italiene, adică mussoliniene, antebelice. În limba cea de toate zilele a occidentalilor îi sinonim liber, sălbatec, sprințar, cu «urît», «nasol», «negativ», «rău», «fundamentalist». Vezi *sale facho*, apelativul

descalificator curent. La nivel conotațional ar corespunde cu – și ar fi de transpus prin – «securist», «împuțit», «țucălar», «găinar», «curlingău», «fesenar», «merdofag», «duplicitar» [adică alcătuit, spune undeva Cezar Ivănescu, din căcat și din rahat].

Comprehensivi să fim doar cu spicherița de la televedenia basarabeață, care ne grăia zilele trecute despre «hoardele fasciste» ca organizatoare ale Olimpiadei din 1936, la Berlin desfășurată. În ea, în sărăcuța de ea, abia începe să agonizeze *homo sapiens sovieticus*.

5

Uite unde-l duce conduita rațională pe ciolovec! Adrian Marino ar trebui să merditeze la cazul Garaudy și să ne debiteze impresiile Domniei-Sale.

Acela, Garaudy, fu la viața lui de toate: leninist, stalinist, catolicist, comunist liber, realist și antirealist socialist, băgîndu-i pe toți, la un moment dat, în cofa realismului și/sau raționalismului materialist-dialectic. *D'un réalisme sans rivage* suna titula unui opulet de-al dînsului, antijdanovian cu aprobare centralist-democratică. A trecut omul și prin convertirea la islam șiit, adecătelea de la comunism la khomeinysm, nu? Deunăzi ieși, betran de tot, cu un opușor negaționist pe piața cetiturii, cu un texticol revizionist, cu o carte de contestare a termenilor de *holocaust* [:evreii nu s-au adus jertfă lui Adonai prin buchenwalduri, nici nu cercară să reîntemeieze istoria sacrificial, aidoma Redemptorului creștin], de *genocid* ori de *Șoa*, ca și a cifrei de șase milioane, a camerelor de gazare, a crematoriilor [de vreme ce aviația aliată nu va fi fotografiat fum deasupra localităților blestemate, iar declarația lui Rudolf Hoess va fi fost smulsă sub tortură de sergentul iudeu britanic], a autenticității jurnalului Annei Franck, a săpunului de proveniență umană sau a înțelesului dat îndeobște sintagmei de «soluție finală» ca exterminare în spațiu german a tutulor israeliților. Scandal. Groază. Agitație. Toți, cu excepția lui Faurisson și a *Analelor revizioniste*, s-au dezlănțuitără contra polimorfului + polifagului Ga-

raudy. I-a luat apărarea mediatecul Abate Pierre: imediat l-au exclus din L.I.C.R.A. și expediat întru post + rugăciune la o monăstire din Italia.

Da, da, raționalismul are limite istoriale. El nu îi nețărmurit ca realismul socialist ori ca revizionismul postjdanovian. Conceptul de rațională se reelaborează periodic, epistemic, și nu mai e, azi, intolerant cu alții săi, pe care încearcă a-i pricepe, cu care intră în negocieri, trăgînd învățăminte pînă și de la Bădia Roger, chiar și din tribulațiile Conului Garaudy, denigrator al «miturilor fondatoare ale statului Israel».

6

Reiau cîndva separat, augmentîndu-l, texticelul *Prout-prout-prout*, explicînd și titlul xenic, bașca faptul c-ar trebui scris *Pruth* în hexagoneză, pentru a evita scatografia și/sau scatologia, cît și apropierea Prout-Proust. Căci în epistolele mele, numeroase, cătră Jean-Paul Goujon din Spania, în ele, ziceam *au-delà du Proust* cînd aluzionam la Basarabia sau Huniunea Sovietică. Nici *Prout* nu e prost: are tangență semanticiană cu rîul pruturos, poluat, mîlos, dar poetizat în limba germană de bucovineanca Rose Ausländer. În el se va fi pișat, cînd adolescentea la Czernowitz, și Paul Celan, cel cu *Fuga morții*, cel cu *Roza nimănui*, dar și cosmopolitul Gregor von Rezzori, nu știu cît de mediatizat în *Danubiul* lui Claudio Magris.

Podul de flori din 1990, peste Prut, îmi evocă, pe lîngă baia din bulboană, în prezența amicului Dorin Spineanu și a «listașului» Pataphyl, etimologia sintagmei «copil din flori», lucrată odinioară de Magistrul Forțos de pe Bega. «Din flori», adicătelea concoctat pe menstră, pe fluență, cînd curg englezii, cînd ai Albionului copii debarcă iute, cînd se ivesc soldații Maiestății Sale Britanice. Însă... *hijos de puta* nefiind totuna cu *hijos de la Chingada*, basarabeții, ei, aduc nu cu spaniolii, *hijos de algo o de puta*, cît cu mexicanii lui Octavio Paz: îs odrasle ale mamelor moldave siluite de ciubota spermatopoietică a Cazacului, îs *hijos*

de las chingadas madres rumanas, ce o frig în continuare cu «hoardele fasciste» ca organizatoare de olimpiade berlineze.

7

Cred că nu voi mai introduce, la ediția a doua din *Sentimentul românesc al urii de sine*, bucățeaua *Sînt regalist!...* spre a spori capitolul cu modesta propunere de a gestiona niște alegeri monarhice, marcînd preferința noastră secretă pentru *le roi des cons, Ubu Rex* ori *Sa Majesté Ceaușescu I-er, roitelet ubucarestois, stupraréaliste, dadanubien et cocufié par Dame Histoire.*

Firește, Nenea Ceau fu Rege Ubu în versiune dadanubiană și ubucureșteneasc: nu degeaba îi va fi glosat Dali «sceptrul prezidențial»...

Există, desigur, partea serioasă a cestiunii. Ai, de bună seamă, considerațiile volkoffiene, hipersobre, despre mediocosmosul regesc, intermediar al Cosmosului și microcosmosului uman, al Ființei Infinite și ființelor muritori. Perdurează și Kantorowicz, el, cu cele două trupuri ale monarhului: realul + simbolicul – ultimul vindecînd bolnavii de scrofule prin simplă atingere a suveranului. De aia se striga *Le roi est mort + Vive le roi!*, numai unul din corpuri murind, cel nesimbolic, bicisnic și nepurtător al perenității societante.

Pe de altă parte, în *L'Ancien Régime*, cărțulie recomandată nouă de Părintele Steinhardt, a lămurit Franz Funck-Brentano și povestea celei abominabilizate *lettre de cachet*, sperietoare principală înainte de 1789, de care însă cam toți regii au uzat cu moderație, în limitele compromisului intern. Un altul a ridiculizat povestea dreptului la pulpărit, invenție a juriștilor franțuzi republicani, dornici să compromită ideologic regimul politic dinaintea Revoluției. Înșuși Tocqueville, prin *L'Ancien Régime et la Révolution*, a insistat asupra absolutismului îngrădit al Ludovicilor, restrîns prin *franchises*, temperat de libertățile grupurilor socio-profesionale, provinciilor, parlamentelor locale sau necesitatea de a convoca, la restriște, Stările Generale. Absolutismul

nu-i cumva introdus de iacobini, o dată cu centralizarea administrativă, limba unică, legea împotriva suspecților, ghilotină, cultul obligatoriu al Rațiunii?

Util ne-ar fi și Dumézil cu preferința lui tainică, devoalată în convorbirile-i cu Eribon, pentru regalitate, necesară bunei trifuncționalități decelate de el, indoeuropenistul, fostul maurassian și francmason. De pedalat îi pedalabil și pe nevoia cutovlahă de a poseda o căpetenie spurcabilă, una de-i zici Iliescu, Păunescu, Văcăroiescu, nu Maiestatea Sa: ca spre a reduce, la ciolovecul estnic, pulsiunea pupincurizării, adorării materiale, limbizării infinite a Camaradului Kim Ir Gol sau a Tovarășului Kim Ir Sen, pe care ați văzut că masele îl plîng sincer, neconstrînse, nesutate la popou. E aici în joc... ceva precum exigența de a-i lăsa pe copilași să se zbenguie în scîrna personală, modelînd-o, împrăștiind-o, analizînd-o, ca să sacralizeze mai puțin cînd or să hie adulți, ca să relativeze mai mult, să aibă distanță critică și să lingă dezinteresat cît mai puține cizme ori funduri. Fiindcă, într-un fel, monarhia, la valahi, ar întreține coeficientul ridicat de bizantinism, regele ar continua, ca surogat de basileu, Besearica ună în simfonie cu Puterea laică și cu șeful harismatic, a cărui strălucire se adeverează numai ca sublimare a rahatului în care puradeii nu vor fi fost lăsați să se joace cînd ereau mititei de tot, cînd vor fi fost siliți la curățiе corporală și mers la privată, cînd vor fi fost privați de excremente, de care li se părea că sînt frustrați, ca și cum ar fi fost acelea *sacra*: prețioase ori blestemate.

Bine a grăit un muncitor dobrogean prin 1990, în hebdoul *Contrast*: regelui îi preferabil președintele, deoarece îl poți, pe președinte, pușca, spînzura, tăia anual, fie și sub chipul porcului de Crăciun, al Păunescului de sărbători. Liiceanu, în ediția a doua din *Apelul către lichele*, punea punctul pe vocală cînd zugrăvea «porcul nostru de serviciu».

Alte considerații și nuanțări ar merita Cioabă I regescul și Iulian [Popescu] imperialul, sizigia bufonă, carnavalizantă și

grotescă, dublura jucăușă a cuplului monarhic hohenzollernian, emanată de sub tronul președinției iliescotrocene, în jurul căreia zumzăi-vor mereu autocrații, delatorii, labagiii, fesenarii și șmenauții.

8

Paul Goma, în septembrie 1996, expedia *Timpului* gogoșian o epistolă deschisă, lunguță, ca replică la un editorial hiperinspirat al lui Liviu Antonesei, ce ataca exigențele memoriei și îndemna la uitarea și/sau rescrierea trecutului personal + colectiv... pornind de la *Calmul valorilor* nemoianești, măsurabile, acestea, cu un aparat special pe care-l au în dotare cei ce scriu manuale și elaborează istorii ale literaturii [din care-i îndepărtează pe «resentimentari», deranjatori, înlocuindu-i cu gîdilatorii discursului găunos, hered al dialectului de lemn].

Oare va publica L.A. mirabila refutare gomiană a *Epocii resentimentului*? Pentru a nu mai fi taxat mensualul în cestiune de practicarea cenzurii față cu articolele neconveniente. Sau va incita populația giudețului nostru la înlocuirea spiritului polemic prin competiții postistorice de felul concursurilor de halit tochituri la restaurantul Bolta Rece, de beut beri străineze la Ad-Hoc, de alergat în jurul primăriei orășenești? Om muri și om vedea.

9

Vreau să contribuiesc și eu cu un supliment hermeneutic la lectura sloganului panicard al evenimentelor decabriste din 1989, la «Fără violență! Fără violență!», lansat, zice-se, de politrucii și securicomuniștii îngroziți că le-a venit sorocul debarcării, spăimiți de posibilitatea de a fi tratați așa cum îi trataseră ei altădată pe ceilalți din comunitatea moldovalahă. Ecoul lor se va fi făcut, într-un faimos editorial, Buzura însuși, viitorul *homo iliescanus erectus*.

Drept e: ce resurse de ingeniozitate mai puteau scoate la interval decît invitația la non-violență, pupatul Pieței Inde-

pendente, frățietate și cult, regăsit + gol, al Pantocratorului? Să fim însă juști: și popolul ieșit pe străzi erea înfricoșat... încît trebuiră să-l calmeze, cu dulci voroave, forțele de ordine, armata, Secu, teroriștii: «Rivaliuționați, rivaliuționați, tovarăși, c-avem ordin să nu tragem, ba să și trecem de partea voastră în caz că ni se comandă să vă atacăm!»

Acum, eu aș aplica tăvălugul unei interpretări similare și la acuzele de calomnie, de «injurii calomnioase», de «calomnii injurioase», ventilate de foștii politruci ori securicomuniști ori aparatnici de cîte ori li se amintește ce au fost și, mai cu seamă, dres, făcut, desfăcut, contrafăcut. Cum enunți ceva critic la adresa unor Marx, Lenin, Engels, Dej, Stalin, Mao, Anna Pauker, Nikolski, Leonte Răutu, Nenea Ceau, I.C. Gulian, Tertulian, Popescu Iulian [tezardul cu rostul materialist-dialectic al referentului lingvistic + delatorul studentelor conversatoare, la lectorat franțuz, cu un reporter britanic, denunțător ce își va fi motivat actul ca însărcinare din partea Rectoratului viorelo-barbuin], Valteri și Walteri, riharzi sau romani, Paveli de tot neamul, Cărcălence de tot soiul [misionate cu stricta supraveghere a lectorilor italieni], Ghițulice, Crihani, Coroi «scînteiești», Petruțe Spîne și Popârde slute [delegate cu ținerea din scurt a lectorilor hexagonali ori cu furtul și substituția tezelor de la admitere: ca să aluzionăm la o recentă găinărie universecuritară de la Litere], Avădani șmenuitori de admiteri doctorale sau recrutări asistențiale, Vereși neîntrecuți în matrapazlîcuri cumetriale, corbești personagii de sfori trăgătoare, ocupate mereu cu itinerante ambasadoriale și combinații editoriale, cum te legi de ipostazele jdanoviene ale unor Nina Cassian, Maria Banuș, Crohmălniceanu, Beniuc, Eugen Frunză, Cicerone Theodorescu, Ornea, Cornea, Novicov, Roller, Titus Popovici, Vasile Rebreanu, cum auzi vechiul țipăt, parșivul îndemn: «Fără calomnie! Fără calomnie!»

Ai scris neelogios despre dînșii, urlă că i-ai înjurat la ziar. Ce le poți răspunde oare decît: «Ei bine, o să vă critic, „înjur", „calomniez", „denigrez", vituperez în continuare, dragi tova-

răși, căci... *la lotta continua*, viața îi construită astfel, și nu ne putem hodini pe calmul valorilor [de care, în paranteză fie scris, lui Virgil Nemoianu jenă îi este acum, că nu și-a reeditat cartea cu asemenea sintagmă în titlu, pe care Northrop Frye, teoreticul relativității judecăților de valoare culturale, nu ar fi dat nici doi flaimuci], ci pe revalorizări continue, pe ierarhizări cu geometrie variabilă, pendinți de voluțiile jocului istorios. Heidegger susură, în *Scrisoarea despre umanism*, că a gîndi în termeni de valoare îi curată blasfemie la adresa ființei, dar cine-l aude? Toate, inclusiv Universitatea din Iași, se schimbă, se trec, se petrec, îs perfecțibile, ameliorabile, reformabile, deci criticabile. Nu-i spînzurăm pe securicomuniști de crăcile arborilor anterior găinățate, pe care le-au roocupat asemeni ciorilor, dar să ținem minte unele + altele, ca martori, nu ca procurori, ne îngăduim. Atîta tot. Iar operația va fi nesfîrșită. Căci, dacă nu-ți amintești tu, nu te lasă ei în pace, își amintesc ei că, existînd, te constitui *ipso facto* în testimoniu, în dovadă, în urmă mnezică a gîndirostivițuirii lor potlogărești.»

10

Apropo de memorie și de drepturile ei: acum că, probabil, nu îi mai titilează la cur SeRelul, Pedesereaua și ceaușescul interior, nu ar trebui cumva rectul Universității, Gheorghe Popa, și Todirașcu, prorectul ei, să ceară scuze publice doamnei Monica Lovinescu + domnilor Virgil Ierunca și Gabriel Liiceanu pentru lașitatea de a le fi interzis, nu prea demult, să se întîlnească, în aulă, cu tineretul studios și profesorii... sub pretext că, fiind instituția «Al. I. Cuza» fesenistă, adică apolitică la modul Eugen Simion, Buzura & Sorescu, ar fi avut obligația de a evita contactele cu intelectualii de vază ai spațiului mio?

Îndrăzniți, îndrăzniți! Nu e nici o rușine ca Tovărășiile Voastre să repare efectele găinăriilor, măgăriilor sau mîrlăniilor trecute.

Dimpotrivă.

11

Cîntărind mai bine lucrurile, găsesc îndreptățire scrisorii replicante a lui P.B. din numărul pe noiembrie 1966 al *Convorbirilor literare*. Firește că rămîne problemul scăpăciunilor: expresiile pleonastice de genul «coaja superficială», din prefața la *Mitul sfîșiat*, ori «panaceul [remediul] universal», din nota nr. 3 de la pagina 226 a *Incantației sîngelui*; expresiile latinești cu hibă din speța *renovatio universale* și *crux de croce* [ultima ivindu-se doar în schemele din – și de pe – carte]; etimologiile necorecte la «dulie» și «latrie», pe care ca editor textual, avea îndatorirea să le semnaleze... chiar dacă-i aparțin lui Vasile Lovinescu; absența unei, măcar, succinte bio-bibliografii guénoniene, ca și a unui micuț comentar filologic asupra versiunilor, dactilografiate ori tipărite, ale productelor auctoriale. Etc.

În rest, îi posibil ca multe erori să fie imputabile culegătorului pe calculator, computerașului, corectorului sau lectorului de carte, neavînd acesta din urmă decît pregătire politehnică, dar intervenind și unde nu era competent: în sectorul umanist; altminteri nu-mi explic lecțiunea «Isaac Luxuria» din nota 3, pagina 225 a *Incantației sîngelui*, pentru «Isaac Luria», vizionar al Noii Cabale. Pe de altă parte, din nota 12, pagina 225 a aceluiași op lovinescian, nu rezultă ce este un *tetragrammaton*, adică rădăcina cvadriconsonantică JHWH din Vechiul Testament, vocalizabilă ca Iahwh ori Iehowah, nepronunțată însă de fidelii evrei și înlocuită prin lexemul *Adonai*, «Domnul» semnificînd.

Voi fi fost excesiv de aspru în textula cu pricina, în *Ciorăniile*... respective, față cu un fost simpatizant, căci nu i-am recunoscut acestuia două calități: faptul de a poseda stil propriu și ambiția de a se forma, ameliora + autodepăși pe parcurs. Nimeni nu s-a născut învățat și gata înarmat, cu excepția Atenei, ieșită derect din capul știut. De la regula asta nu scapă nici Ștefan A., cel mai tare din parcarea filozofică iașiotă a momentului prezent. I-a luat vreme și lui să-și pună la punct latina, greaca esențială, lectura limbii nemțești și practicarea, în comunicări de

specialitate, a limbii carteziene, ca să nu mai vorbim de acuratețea scrisului ori de înalta ținută a editărilor din Pseudo-Areopagit. Dînsul trebuie luat ca model de atins și surmontat, nu eu sau altcineva.

De altfel, nu am ridicat vreo obiecție fundamentală la *Monarhul ascuns*, bine introdus prefațial de Ștefan Gorovei și P.B. Întîmpinările mele vizau celelalte două opuri lovinesciane, de a căror corectă editare nu am avut cum să mă îngrijesc, în calitate de coordonator al colecției ce urma să le găzduiască, din motive de momentană absență din *locus mioriticus*.

Pe urmă, indiferent de rolul ce jucai în structurarea unor serii de la Institutul European [sînt de acord, aici, cu toate versiunile ce ar putea circula], asupra a trei cestiuni aș reveni în forță:

••• Am participat întru lansarea unor colecții, două botezîndu-le chiar eu, și am propus [împreună cu Anca Dumitrescu, Dr. Sandu Ciochină și Sorin Pârvu] autori + titluri ce figurează în planurile anuale respective, foarte multe dintre ele fiind preluate la Polirom: a se compara cataloagele celor două întreprinderi editoare.

••• Din primele douăzeci și ceva de titluri ale colecției «Eseuri de ieri și de azi», de la pagina 2, reiese că am coordonat *ex aequo* cu altcineva, măcar simbolic, preacinstita serie, postură din care mi-am îngăduit să intervin periodic spre a-l mustrului pe însuși redactorul șefial lupescian de atunci, fără pregătire filologică, greu de convins că prefețele, postfețele ori citatele în limbi streineze se culeg în cursive sau altminteri decît textul principal, că stereotipiile copertale asigură și ele personalitatea unei colecții, la fel cît calitatea tehnoredactării, traducțiunilor, prefațatorilor + auctorilor locali.

••• Perfecționist dovedindu-mă în ce privește deontologia editorială și zîmbitoriu la ideea deschiderii seriei «Obligado» [pentru colmatarea breșelor cumetriale], mă voi fi retras în neutralitate binevoitoare și echidistantă cînd am priceput că voi fi

cerut prea mult, excesiv de mult, patronilor, însă am păstrat cu ei relații amicale și de cooperare auctorială.

Așa să-mi ajute Zeul-cu-aripi-la-picere, hermenoeticul de el!

12

Încerc să clasific narcisicele, gogoșienele tertipuri de impresionare și înrîurire a celorlalți, de atragere a celorlalți pe orbita propriilor interese momentane, în țarcul punctualelor hachițe ale influențatorului respectiv. Dacă lăsăm deoparte ca, deocamdată, neinteresantă izbirea curului copilăresc de dușumeaua parentală, ele îs, cum rezultă din cercetura noastră dezordonată, de natură perlocuționară, adecă implementate *by saying*, urmat sau nu de simularea gestemului autodistrugerii, și sînt rubricabile în: mimeme suicidare, atașabile periodului predecembriu și, după 1989, sublimabile în greva foamei, demisii + «demisia demisiei»; greva foamei, bine mediatizată pe plan municipal, dar niciodată antamată la modul serios, măcar de florile mărului; demisia din funcții vremelnice și, mai mult, simbolice, urmată de grabnica revenire asupra deciziei, rugămințile prietenilor amuzați și ale clienților interesați neîntîrziind, pe fond de spectacol caragialesc și poză măricică a demisionarului profesionist în cotidianul *number one* al tîrgului, în *Monitorul de Iași*; «demisia demisiei», cu referire precisă la *Căutarea căutării*, placheta stihuitoare a eroului nostru de tranziție, înțelese, ambele, autoreferențial, specular, nu în regim de superlativitate.

O dată evidențiată, în structura ei de profunzime, perlocuționaritatea acestor șolticării gogoșiene, rămîne să ne achităm de partea narațională, de ilustrarea lor cu exemple edificatoare și alte istoriete *croustillantes*: de soiul celeia cu blocarea în closetul profesorului N., a cărui fiică îl tradusese cu un coleg de facultate, și cu invitarea proprietarului de drept al apartamentului să micționeze în Piața Unirii pînă își va fi terminat «părăsitul» de curmat zilele. Lui Emil Brumaru, altădată, i-a promis că-și dă foc în vecinătatea statuii lui Cuza, cu un chibrit suedez și o pun-

gă de benzină ascunsă sub căciulă, ca protest pentru nu știu ce întîrziere editorială. În prezența noastră, pituliană, a jucat comedia aruncării de la etajul patru, cu balans neprimejdios deasupra puțului scării nicoliniene, ca represalii la infiltrația de apă din camera fetiței. Bineînțeles că ni l-am făcut dușman o vreme și Brumaru și eu; bineînțeles că și Brumaru și eu i-am rîs în nas, dezamorsîndu-i trucul, care i-a ținut cu o amică literară din București, unde s-a putut da în stambă *joyeusement*... pînă ce a trecut Domnița Petri pe la aceea [plînsă, panicată și dornică să intervină la Manole pentru recuperarea editorială a poetului provincial + neînțeles de contemporani sau de orînduire] și i-a recomandat să-l lase în pace atunci cînd omul vrea să-și bage țeasta sub duș rece ori în cuptorul aragazului: «Cînd s-o plictisi, ne caută el în sufragerie, că n-o să ne lase să bem singurele bunătate de Krepkaia».

Cu o zi înainte, goi și piliți, cercaseră să se arunce de pe coperișul blocotețului din Balta Albă, însă le-a tăiat elanul o ploaie mocănească, densă și rece, suscitatoare de comentarii dușmănoase la adresa regimului ceaușiu: «În pizda mamii lor de comuniști, nici pentru luatul zilelor nu-ți oferă condiții!»

Dar, cum lăsai să se înțeleagă adineaori, amenințările cu greva foamei, demisii și demisia demisiei, la care va fi făcut ecou *Monitorul de Iași* cu periodicitate pendular de previzibilă, reproducînd și poza de circumstanță a micului lidăr bahluviașiot, ele alta nu-s... decît sublimări de Tranziție ale sinuciderilor perlocuționare predecembrii, introduse de mine în mașina de teoretizare a Cafenelei Hermeneutice, alături de preaomeneasca, hegeliana dorință de a fi recunoscut, lăudat, adulat, comentat, curpupat, compătimit, premiat, citat, recenzat, candidat, irumat, felat, ales etc. Uitai însă, uita-m-ar securicomuniștii în vecii vecilor, de episodul petrecut la bojdeuca țicăuană a Magistrului Ursachian, în co-prezența danilovobrumariană, cu recursul gogoșian la ascuțișul unei lame aduse de acasă pentru demonstrații automutilante și îmbierea gazdei cu fofoloancă nevestie.

Îl uitai pe bune, uita-m-ar etern Insectele Nihilului bolșevicios!

13

Lectorul grăbit – ori cu memorie nestrașnică – ni se pare că va schimonosi viersurile poetului ce douăzeci de ani petrecu la pandaimoase, sub varii regimuri, și, în urma travaliului său de «lucrătură deconstructivă», o să rezulte ceva hipertextual, ceva fain, anume că *doar flocarii și codoșii/Joacă-n hora Morții Roșii*. Noi, iștealalții, am clama, galvanizați, entuziaști, izbindu-ne arătătorul de tîmplăria țestei personale: «Grozava lucrătură se adeverează o formidabilă cetitură! Moartea, curvă bolșevică? *Il aurait fallu y penser»!*

Căci, pentru doxa de finiș secular și început milenial, Dama-cu-coasa nu vine de la Berlin, ci din Răsărit, nu? Nu, aparent nu, de-i dăm crezare poetului cernăuțean înecat în Sena, adecă auctorelui *Fugii morții*, pe care traductorul hexagonal, ajutat de noi, ăi cu ecouri din valéryanul *Cimitir marin*, îl face să murmure: *La mort, la mort est un maître venu d'Allemagne*. Dar... poate că Paul Celan, stihuitorul cu pricina, nu aluzionează doar la Gulagul național-socialist. Imposibil să nu fi intuit și el, măcar o fracțiune de secundă, că Gulagul celălalt, kremmarxlinist, kremleninist, kremstaleninist, fost-a edificat și el cu cărămizi ideologice nemțești, așa cum avea să documenteze Alain Besançon în *Geneza intelectuală a leninismului*. De la Petru cel Mare la Vladimir Ilici Ulianov și Iosif Djugașvili, care îi sursa de meșteri dacă nu ținutul luterano-hegelian? Lenin i-a fost ucenic, apoi calfă, Meșterului Karl, iudeului convertit la protestantism, cu mamă olandeză și ușor antisemit în *Cestiunea ovreiască*, nu?

Pe urmă, rușii vechi posedau un singur vocabul pentru ideea de frumos și pentru aceea de roșu. Nici azi *krasivîi* nu e prea îndepărtat, fonetic vorbind, de *krasnîi*. Cravata roșie îi *krasnîi galstuk*, iar *galstuk* iaște *Halsstück*, altă contribuție te-

descă. Nu-i frumos ce e frumos, ci-i frumos ce este roșu. Frumoasă armată mai erea, prieteni, Armata Roșie; krasivaia mai fu *Krasnaia Armiia*: frumoasă, roșie, ca o execuție în Piața Roșie, în Manta Roșie, în Moartea Roșie. Albul *culus* și negrul *cunnus* trec, se preschimbă, se primenesc, în vreme ce limbile, roșii, ale culilinctorilor și cunnilinctorilor de serviciu, ele, rămân. Poetul Horia Zilieru, cel cu pseudonim stahanovist și efectuator de nopți-muncă în ceapeurile literaturii realist de socialiste, întrebat dacă a cîntat, în obsedantul deceniu dejian, clarificările aduse în satu-i natal de *Krasnaia Armiia* cu baioneta, ne mărturisea, la un tîrg de carte din holul Teatrului «Luceafărul», că, desigur, glorificase Frumoasa Armată în viersuri vibrante, însă... izbutise, contînd pe caracterul pervers, dacă nu duplicitar, al semnificantului, să împace varza pupincurismului jdanovian și capra disidenței, căci – o leacă mai tîrziu, sub Cumătrul Ceau, în timpul decretului cu obligativitatea sporului demografic – libertoarea oaste cîrmîzie avea să evoce lectorilor isteți, la nivel metaforic și/sau alegoric, sentimentul de ușurare produs unei gagici, unui cuplu, unei familii, de reapariția ciclului menstrual, indice al sfărîmării jugului fascistei graviditățI, dorite doar de politica Partidului Național-Comunist, semn că se poate trece la noi strengării ori că viața merge înainte, oricît ar mîrîi Kunta Kinte.

Să nu-i dăm uitării, dară, pe stihuitorii hamici de au nemurit, precum amicul nostru Horia Zilierescu, frumoasa armie slobozitoare, necum pe ăi de au vituperat, asemeni lui Radu Gyr, tîrfa roșie a bolșevismului ori au vărsat la dosar, ca Paul Celan, dovada incontumabilă a originilor nemțești ale morții. Iubirea noastră o merită, cu prisosință, tustrei; cu toate că din pricini osebite, poate și incompatibile unele cu altele.

14

O întîmplare mi-a tulburat existența intelectuală și certitudinea naratologică, de tip aristotelic, în principiul identității, care principiu stă temelie unității personajului, istoric ori ficțional,

consecvent în inconsecvențele sale; mi-a tulburat existența și mi-a dăruit prilej, teologului de mine, să mă întreb dacă nu cumva *le Malin génie* și Antecristul vor submina într-o zi pe Dumnezeu sau pe Stagirit, perturbînd tocmai buna funcționare a principiului identității și corecta circulație a ideii consecvenței în inconsecvență, întemeietoare – amândouă – ale operei divine, umane și scriitoricești. Nici acum nu mi-am revenit din șoc, cu toate că între timp am trecut, în vizită de curtoazie interesată, pe la vecinii Deleuze și Klossowski, pe la Klossowski, Deleuze & Cie.

Eream, deci, într-o seară cu lună, după finea studiilor universitare, în tovărășia unui camarad, actualmente cleric vatican, pre numele său greco-catolic Sergiu Streza, și ne îndreptam în pas vioi către garsonieriile noastre din Cartierul Latrin, de pe Corabia Nebunilor, în cvartalul Nicolinei. Ne încrucișăm pașii, în Piața Unirii, cu ai Magistrului din Țicău. În mare formă narativă se afla dumnealui și nu s-a sfiit să abuzeze de urechile noastre nesățioase. Ca mai vîrstnic, mai știutor și *sujet supposé savoir*, doar făcuse pîrnaie politică pentru tentativă de forțare a cursului Dunării spre amicii cetnici din zonă severină, avea mereu cu ce ne lua piuitul. În atmosfera aceea vesperală ne-a înșirat el o întîmplare din temniță, o încercare de evadare – desigur – a unui ortac de smuls stuf. Întîmplarea marcantă pentru mine îi așadar șocul cu un text gural, cu o povestire orală, cu un exercițiu de vorbitură. Îl las pe Magisstru să-i dea cox, în timp ce ne însoțea, cu anișori mulți în urmă, spre Podu Roș:

«Tovarășul meu de cules stuf erea ceea ce se cheamă un evreu excepțional, versat în toate celea: matematici, limbi streine și moarte, studiul Torei, Talmud babilonic, Zohar, Maimonide și *Ghidul rătăciților*, Kant și *Critica rațiunii pure*. A pus cu mare abilitate la punct fuga din pușcăria bolșevismului. L-am ajutat și noi cît am putut. I-am procurat în ascuns potol, apă, alcool. Și le-a depozitat într-un vagon de mărfar ce urma s-ajungă-n Austria. Cînd totul a fost gata, s-a pitit și el sub stuful vagonal.

Trenul a pornit la timp, a ajuns cu bine la Episcopia Bihorului, însă – ce ghinion! – o defecțiune tehnică îi silește pe ceferiști să-l tragă pe linie moartă. După vreo lună de zile, terminîndu-și de păpat proviziile, de băut apa, alcoolul și urina, fugarul îi nevoit să bată în pereții țugului și să se predea. Fu readus cu șutu-n fund, între baionete. Așa-i trebuia. Erea un tîmpit și un incult, un ignar sadea. Credea că Vechiul Testament a fost scris de Tudor Arghezi. O juchiță puchinoasă!»

Aici, Țicăuanul s-a oprit. Streza și cu mine ne-am uitat unul la altul, muți de uimire și plini de un respect cvasireligios pentru povestaș. În răcoarea serii ne-am tras lîngă niște tufișuri din preajma Palatului Culturii, unde am micționat îndelung și abundent. Pe urmă fiecare din noi a luat-o către sine și întru el; pe urmă, am înțeles, în spațiul unei luciri, structura *Cînturilor lui Maldoror*, astuțiile lui Lautréamont și de ce i se schimbă personagiului eponim parametrii din cînt în cînt; pe urmă, am mai priceput rolul Vrăjmașului și al Antihristului în acțiunea de subminare a operei divino-umane și m-am hotărît să mijotez o teză de doctorat, să arunc adicătelea încă o piatră în balta maldororiană.

15

Isidore Isou: acest Dalí născut în cîmpia moldovalahă, cam prin vecinătatea Proustului național. Căci *Prout = Prut = Proust* cînd criptezi numele rîului și aluziile la Măreața Uniune ori Basarabia. *Au-delà du Proust = au-delà du Pruth = En Moldavie transpruthique et/ou ex-soviétique*, ca să nu priceapă o iotă urechile păroase ale măgurenilor de anțărț, neo- și/sau veterocăgăbăuci.

Isidore Isou: *Admirable Roumaine*, ah, ce opus admirabil, deși ivit în colecția «Aphrodite classique» a Editurii J'ai lu! Simți, la cotitură, că [asum cacofonia ce urmează cu responsabilitate de tranziție] Catinca, curva involuntară, *cette catin malgré elle*, protagonista romanului în cestiune, îi instanța auctorioasă însăși, o configuratoare a paradigmei valahului, autohton ori

alogen, ce a izbutit cu greu, adică penibil, în Vest, după ce va fi suferit violul terorii istoriale în Răsărit, unde va avea curs această poantă al cărei erou principal este elevul bulic, ăla întrebat de învățătoare dacă Marx, fondatorul socialismului științific, erea filozob ori om de știință. Răspunsul bulean sunînd că filozob fu, interoghează institutoarea: *Warum?* Replica elevească nu se lasă mult așteptată: «Pentru că, de ar fi avut vreo treabă cu osîrdia științificească, își experimenta Meșterul Karl micuța-i descoperire mai întîi pe necuvîntătoare!» Firește că, la faimosul colocviu organizat de Clubul din Arad în mai 1988, pe tema intervalului în discursul artistic, Florin Iaru, arătînd că nu-i lipsește coragiul – de care va uza și la finea anului 1989 – o va fi pus pe seama unui ascultător al postului de radio Erevan și... a mai narat-o o dată, în plen. Desigur că populațiile carpato-dunărene, ce asociază spontan numele indigenului alumn Toto cu cela al falului, *Bulă* rimînd cu *sculă* precum *Bénis* cu *Pénis* și *Val* cu *Phalle*, ele ignorează existența a doi sfinți ortodocși, Bula și Buca, al căror suvenir îi perpetuat de orice calendar pravoslavnic, *Legenda aurea* proslăvind poate și marile lor isprăvi în slujba credinței, iar cutare bisericuță din Gura Humorului, răscumpărată de la armeni, măluindu-le chipurile hieratizate. Bineînțeles că Isou, în *Moștenitorul Castelului*, unde capitolul al unsprezecelea îi o răfuială cu Cioran, acuzat că disuadează tineretul de la creativitate, că-l împinge la disperări otioase, bineînțeles că îndeamnă iuventutea spre șatoul kafkian, reciclat de personagiul botoșăneanului nostru în atelier belousovian de inventică, novatică și alte creatici.

Da, letristul nostru și-a tematizat mereu neputința de a fi un Rafael + consolarea de a rămîne un simplu Leonardo da Vinci al Vremilor Moderne Tîrzii, carele, în *Agregarea unui Nume și a unui Mesia*, formulează, prin mijlocire personagială, un «proiect de iudaizare a Franciei», arienilor simpatici urmînd a li se acorda statut de evrei *ad honorem*, pe cînd în *Voluptatea înaltă*, unde alternează ingenios bedeul cu narativitatea scripturală, as-

piră la o culme de roman erotic, teoretic + polițist, ba pune un erou să clameze că Divinul Marchiz vax iaște pe lîngă Isidore Isou, *qui fait du super-Sade*, că nu mai punem la socoteală scrisoarea-i deschisă către I.V. Stalin pentru înființarea unui partid comunist sionist, nici filmele-i experimentale, nici tentativele-i de revoluționare a geometriei sau chimiei, nici restul. Deocamdată.

Deocamdată amintim că Ioan T. Morar, academicianul cațavencic, îl va fi întîlnit, imediat după ocultarea Tovului Ceaușiu, la Pantruche, spre a-i aduce la cunoștință că-i cetise, popularizat de bahluvioasa *Opinie studențească*, fragmentul, din *Adorabila românță*, despre Matei Cara și Clubul Absurdului, unde figura definiția mititeilor bucureșteni ca *boulettes de viande* tăiată mărunt și... *en forme de phallus!* Culmea, alogenul împarizienit a acceptat să steie de vorbă cu Biju în dialect botoșenean, fără complexe pentru arhaitatea graiului, cu justificarea că poseda o instanță sororală, în spațiul baștinal, ce nu șprehuia pe French și cu care se întreținea în idiomul comersanților din Bucecea. Mda, Biju i-a luat un interviu, iar Gheorghe Săbău, amicul nostru arădan, îi studiază filmele experimentale, fiindcă va fi intromis tipul o țîră de creativitate și în a șaptea artă.

Isou: nebunul, inventivul sublim, căruia Liviu Cangeopol i-a decelat, întîiul, aluzia, prin *Monsieur Horia Poulamasii*, la Horia Stamatu, *Stamășii, Zdamășii* etc., cînd va fi lecturat unele pagini din *Moștenitorul Castelului*. Acum Liviu trăiește la Neviorc, scrie al *Lumii românești libere* editorial și-și amintește cu duioșie cum, altădată, sfida atotputernicia Neanicului Scornicești-tean, arătîndu-i chiar figa ori răspunzînd în dialect scatologic, la telefon, securicomuniștilor deghizați în cetățeni ai indignării proletariene.

16

Ce înțeles particular posedează *coitus interruptus* în idiolectul Magistrului din Cajvana? Bănuim noi că, pentru dînsul, atîta

semnifică preacinstita expresie latinească de adineaori: că întrerupe un act sexual cam pe la mijloc – ori pe unde se nimerește – spre a merge în bibliotecă să verifice corectitudinea unui citat din auctori clasici sau vreun senz mai rar al cutărui verb nemțesc, apoi că se întoarce să-și reia travaliul futativ, cu dezinvoltură, de unde îl va fi lăsat în suspensie... *comme si de rien n'avait été.*

E vorba de o simplă suputație, adevărul adevărat scăpîndu-ne ca un păstrăv printre degetele nedibace + noduroase.

17

Toussaint, lingvistul guillaumian, mă rugase cîndva, prin intermediul unei epistolii, să-i procur textula cea mai importantă a lui Gavrilă Istrate, a fostului decan staleninist al Facultății iașiote de Filologie, scrisă, textula aceea, la o vîrstă științifică fragedă, înainte de glorioasele colaborări ale ardeleanului în cestiune cu ororile ceaușidejiste, înainte de 1948. Cineva mi-a procurat extrasul din nu mai țiu minte ce revistă de specialitate. Ea aprofunda, respectiva textulă, «denumirile femeii de moravuri stricate» cu agiutoriul terminologiei animaliere în folclor și la, mai cu seamă, Cuconul Sado, colaborationistul vituperat în misiva deschisă a lui Pamfil Șeicaru și abordat riguros într-o viitoare carte a slavistului Ernil Iordache. El culegea, mirabilul cercetor, și glosa sinonime din neamul lui «mîrliță», «puiță», «puielniță», «futerniță», «futișcă», «futniță», «curfutniță», unele mai savuroase decît altele, cu tot contextul lor ireverențios pentru citadin, scandalos pentru discursul feminist ori anti*machoi*st, energizant pentru peizanul trăitor în universul carnavalesc de mioritic. Lui Maurice Toussaint îi ereau trebuincioase atari sinonime ca să-și consolideze teza doctorală *peri onomaton orthotheta,* cratilistă pînă la Dumnezeu, epifanizată editorial sub intitulanța *Contra arbitrarului semnului.* Iar lui Istrate, decanului, politrucului și nomenclaturagiului staleninist, ignorant al oricărei limbi streine, vii sau moarte, bătăuș de asistenți chiar în sediul catedral [regre-

tant mai apoi, în public, al faptului de a nu-i fi caftit pe toți sub Gigi Dej, cînd cumula vreo zece funcții importante], îi va fi folosit spre a demonstra că, deh, și el poseda aptitudini de savant serios, după terminarea studielor, ca și de precursor al cercetărilor unor Gauger ori Giraud asupra lexicului erotic. Numai că Partidul, luînd-o pe o direcție național-comunistă, nu i-a mai dat ocazie să redevină om, l-a pensionat prematur, la șaptezeci și ceva de ani, expediindu-l să caute cu busola, pe teren transilvan, casa lui Ion al Glanetașului... în compania unui cîrduleț de școleri gălăgioși.

Acum trece Gavrilă Istrate, asemeni comilitonilor săi Ștefan Giosu; Costache Ciopraga, Leonte, Andriescu, Adăscăliței, Husar, pe la Universitate, ca și pe la Facultatea de Litere, însă nu mai știe de ce ori în ce scop. Singur Maurice Toussaint perseverează, la Louvain, la Moscova sau la Cáceres, în antihermogenismul său de înaltă ținută guillaumiană.

18

Am să vă expediez exemplarul ce vi-l datorez dintotdeauna: nu știu însă cînd o voi putea face – în orice caz, înainte ca *homo sovieticus redivivus* să acceadă la Golful Piersicii, credeți-mă, ca să nu zic *avant de mourir*. Oricum, vă pup, la toți din gașca hermeneutică, primele trei vertebre + ochiul pineal. Dar ceea ce îmi istorisiți cu privire la povestea pineală nu mă surprinde cîtuși de puțin. Creangă, dumnealui, pesemne că semăna cam peste tot, ca unul ce se adeverise mai mult ori mai puțin celibatar, și culegea tot pe unde putea... în calitate de povestaș, de *hablador* amintitor de acela din romanul lui Mario Vargas Llosa, și de scriptor cu nivel junimist, ușor anticlerical, totuși... la mod rabelaisian, neateist. Asta-i cu ochiul pineal din ceafa soacrei cu trei nurori. Originalitatea se adeverează fie un mit tenace, fie de reinventat. Sarmalele însele, purtătoarele unui falacios – însă persistent – specific național. îs de obîrșie turcă, dacă nu mediteraneană. Nevasta lui Lebel, a succesorului lectoral al lui Tous-

saint, kabilă de origină, îmi gătea odinioară, la întîlnirile petrecărețe dîn preajma Pieței Unirii, *des boulettes de riz habillées de feuilles de chou*, dovadă suplimentară că nu se constituie dumnealor în fel de potol daco-get ori, cum credea nebunatecul Ave Caesar, în minunatele sale *Încercări etimologice*, de sorginte sarm...ată, o dată cu hoții, de stirpe gotică, ce șterpeleau găini, rațe și plăpumi din ogrăzile gospodarilor Daciei Felix...

Origo, originis: oare vine vocabulul din *os, oris*, designare a orificiului, fie și bucal? Ne reamintește, de bună seamă, *le trou noir* de unde purcedem, drag lui Jarry, ce-l evocă în *Cîntecul descreierării*, și altor căutători de *black holes*, sefiști au ba. *Prefața cinegetică* elaborată de Jean-Paul Goujon și Magistrul din Cajvana pentru *L'Histoire d'une pine*, versiunea hexagonală a capodopului humulești an, pune ferm punctul pe vocală, deasupra ei și chiar alături, căci Nică Alui Ștefan Apetrei, vînător pe terenurile conștientului + inconștientului colectiv, se va fi dovedit un vajnic precursor al colhozurilor din mirificele noastre vremuri, cînd totul îi al tutulor, cînd propriul se dezapropriază, cînd proprietatea îi le *vol*, de nu-i *le vi[o]l du même par le même*, cum lasă a se înțelege, într-un serial polițier propulat de ProTV, cutare căgăbău, anchetat de miliția ianchee, cu numele de Iliescu, nu-i așa?

Ba da.

19

Pe la începutul anilor optzeci ai veacului al douăzecilea, în Catedra de Franțuză, ce nu se preschimbase încă în Cloaca de French, ținu o conferință despre anaforă – despre aia gramaticală, nu despre ceea eclezială – poleacul Marek Kesik. De îndată ce o mîntui, studenții fură lăsați să plece și, în grup restrîns compus din profii siguri + lectorii franțuji Mathieu & Réchou, i se cerului polonezului din Lublin s-o frigă normal și să ne zugrăvească succesele incipiente ale Solidarității. Omul, într-adevăr, a fript-o normal, povestindu-ne că securicomuniștii

varșovieni nu îs invulnerabilizați cu căței de usturoi, nici nemuritori, și că o pot lua, jos ori sus, urgent, sub condiția ca ăilalți să aibă *cojones*, ca și o bună complicitate. Eream cu toții uzi în chiloți de... uluire. Imediat am criptat episodul catedral așa [într-o epistolie către sevilianul Goujon, viitor editor gallimardesc al lui Pierre Louÿs]: *L'autre jour, on a eu, à l'Institut de Gaulois, la visite d'un sujet ubuesque, spécialiste de l'anaphore. Il nous aura conté pas mal de choses époustouflantes. Chez eux, à la fac, tout le monde s'inscrit chez Bougrelas et traite le Père Ubu de vieux con obsolète. Pourvu que ça dourre!*

A durat ce-a durat năvala lui Bougrelas... pînă ce Jaruselski starea de asediu a proclamat, iară pe popa Popieluszko l-au asasinatără. Antamînd apoi rușii gorbaciovieni o katastroikă, poleacii comunismul au avortatără și pe Walesa l-au prezidențiatără. Pe urmă eu, Dom Luca Pizzutti da Casvana, intrînd la Hall du Livre din Nancy, dau, în 1992, peste o carte de Marek Kesik, sub titulanța *L'Anaphore* și cu o introducere în care auctoriul mărturisea că la origina relativă a opușorului său se găsea o comunicare ținută, *davnîm-davno*, în Catedra de French a Universității iașiote. Necuvenită cinste pentru o instituție de învățămînt superior ce-și va fi ales «liber», în 1990, asemeni celei ubucureștene + constantinesciene, pe fostul secretar partinic, de esență gavrilistratiană, ca rector de tranziție imobilă spre euro-atlantidicul *aliud valde*, nu?

Ba cum să nu.

Dar cu titulanța am probleme mnezice: erea *L'Anaphore* sau *La Cataphore*?

20

Ginerel Kurluntritzki strikes back.

Or... statua sa de bronz o voi fi turnat în textula, de fericită pomenire, *Préférer n'est pas choisir*, strecurată în *Insem[i]nările Magistrului din Cajvana*, Institutul European, Iași, 1992, pp. 129-132. O revăz, acum, și conclud că nemica nu e de retu-

șat la ea, lăsînd zburătoarelor de ocazie misia de a o găinăța periodic și a-i testa durabilitatea. Altu-i problemul: *Ginerel Kurluntritzki strikes back!*

El sare de pe postament și ne șicanează, ca-n vremurile bune, cînd ne mustra c-avem rapoarte proaste cu Secu, pix ludic și că nu scriem în limbi streine numai, pentru reviste de specialitate. Unde ne încopitează dumnealui? În *Civitas imaginalis*, Litera, 1994, la paginile grăitoare despre Cioran și stigmatul românesc. Asta e. Nu putea trece falnic peste *Sentimentul românesc al urii de sine*, ivit în 1991, c-ar fi rîs și curcile. Ș-atunci? Alege, la întîmplare, din dialogul respectiv – descriptor al pendulărilor cioraniene între ura iubitoare de Valachia Maior și iubirea urîtoare de Valachia Minor, între naționalismul exaltat și antinaționalismul delirant – un fragment și îl refute, atribuindu-mi-l mie, instanței auctorioase, ca gîndem osificat. Dar, în textul meu îs două personagii, doi convorbitori ce posedează poziții neidentice, le confruntă amical și, în esență, tot cioranestile convulsiuni identitare tematizează, subiacent fiindu-le gîndemul pițulian cu privire la eșecul unui apatrid de a se instala în imponderabilitate transetnică, asemeni unui Plutarh, unui Diogene, unui Anacharsis Cloots sau unui Gregor von Rezzori; îl refute și, în paginile următoare, spune același lucru + ...multe altele. Nu o fi fost la școală în ziua cînd am predat dialogismul bahtinian? Nu o fi cetit nici un dialog de-al samosaticului Lucian? Ignoră cartea lui Sartre despre «Sfîntul Genêt, comediant și martir» [mai eficientă pentru înțelegerea autostigmatizării decît cutare sociopsiholog de trei parale]? Mai degrabă credem că, vai, cum a fost așa rămîne și sub deghizarea de *homo latrans novus*, căci hrănește în continuare pretenția stelian-baboică de a zidi o hermeneutică a românismului, recuperează patriotic pe Decompozitor și urlă: «Noi», «țara noastră», *in patria nostra multae sylvae sunt*, «la noi sînt codri verzi de brad», «cultura noastră», «viteaza noastră armată», ca și cum ar ține de paradigma lui Michelet, nu de Școala «Analelor», e jude și parte ca memoran-

diștii, ideolog deci ori, cel mult, istoric de serviciu cu Pascu, Buzatu, Platon și Agrigoroaie, ca un bun fost membru CC al UTC.

E drept, într-o notă finală, își recunoaște lașitatea de a nu fi acceptat să i se citeze numele, înainte de 1990, în *Agora* lui Dorin Tudoran, însă nu o pomenește pe aceea de a fi încetat, la solicitarea soacrei paiuane, șefă de Protocol și Protoconerii la «M.A.I. Cuza» – Iași [ce-i procurase post la Institutul de Istorie și apartament în blocul de alături, îmbunătățindu-i relația cu organele de pe SeReIrie], să-l mai frecventeze pe Dan Petrescu după ce a primit promisiune de bursă în Germania: ceea ce nu-l împiedică astăzi să reia textul despre Noica sub semnătură proprie; ceea ce nu-l împiedică acum, prin interviuri, să se proclame ortodox, după ce, în deceniul trecut, tratase – pentru magazinul studentin *Dialog* – episodul biblic al Genezei ca experiment utopic.

Român de aeroport, halitor insațiabil de prebende și subvenții Soros, Ginerel Kurluntritzki nu mi se mai ivește, asemeni lui Cioran, de la care a împrumutat subtitlul *Istorie și utopie*, un ipochimen cu frămîntări identitare, acum cînd mi se va fi adus la cunoștință că Marian Papahagi însuși, alt dornic de prosperitate, ar fi nici mai mult nici mai puțin decît nepotul Zoei Dumitrescu Bușulenga. L-aș percepe mai degrabă, cu oleacă de bunăvoință, drept un tipic juisor – juițator chiar – al postmodernității, foarte grăsunel, foarte calviției, foarte confundabil cu socru-i păios și molcom.

Greșesc oare?

21

REVISTA «INTERVAL»: În ce fel ți-a determinat viața & opurile ea, epoca în care ai gîndirostivițuit?

LUCULLUS PITULUS CASVANAEUS: O voce se suprapune peste a mea, ca a zeului delfic peste a pitonisei, și mă silește să murmur, în limbă vecină, că nu poți *éviter d'être contempo-*

rain d'une foi, d'un système, d'une idéologie, d'être, tout court, de son temps. Pour s'en émanciper, il faudrait avoir la froideur d'un dieu du mépris... Mi-a cauzat Epoca de Aur, multilaterala, supradezvoltata Vreme Aurie, modificări, fie ele și esențiale? Da, da, da. *Oui, oui, oui. Ja, ja, ja. Si, si, si.* Îi datorez, de exemplu, faptul că, dintre gagii răspunzători la prezenta operație de chestionare, sînt singurul a cărui singularitate îi că se aseamănă – pînă în 1990 [dacă nu pun la socoteală placheta, editată la Muizon de William Téry, despre *Le chasseur de corbeaux*] – cu Joubert, auctor fără operă, eseist fără scrieri învolumate și cu șansa de a rămîne o vreme + încă un sfert de vreme tot așa. Îi datorez mulțumiri Epocii Colorate nu numai că m-a sprijinit, prin contrare, prin intertextuare, să-mi alcătuiesc sărmana *Weltanschauung*, cîtă este, biata mea morală, cîtă iaște, dar și pentru că mi-am păstrat, vrînd-nevrînd, imacularea tipografică, puritatea linotipică, gradul zero al auctorialității. Aurului suspomenitei Epoci i-a răspuns cu regularitate, mai mult sau mai puțin îmbielșugat, funcție de politica aprovizionării populațiilor moldovalahe și de praxa alimentării scientifice, aurul meu personal. Sînt sibilinic aicea, văz bine, însă nu vă alarmați, dau deslușiri hermeneutice acușica. Faptul că am fost auctor lipsit de operă, eseist lipsit de scrieri învolumate, nu înseamnă că nu am augmentat urmele, derridienele *traces*. Și nu numai pă pereți intravaginali sau în orificii bucale boțîrlaniene, ce mi se întîmpla să le irumez și sub Vechiul Regim. Și altminteri. Cum? Așa: fără a izbuti să propulsez caselor editoriale opuri vizibile, publicabile, difuzabile, am elaborat zilnic opere complete... în senzul sintagmei argotice spaniole *obras completas*, trimițînd scatologic la insul prompt în a-și executa toate nevoile – prin micțiune și defecație simultane. Tot astfel fost-am eu, sub Epoca Aurie, și un sculptor necompromis, în accepția locuțiunii galeze ce desemnează expulsarea productelor superfetatorii ale dezasimilației solide ca *mouler un bronze*. În accepția aceasta, aurul pițulin se va fi opus cu fermitate, cu regularitate, celui ceaușin.

REVISTA «INTERVAL»: Cum privești relația dintre viața și opera ta?

LUCULLUS PITULUS CASVANAEUS: Aș putea să vă răspund *à brûle-pourpoint*: o privesc eu c-un rece ochi de mort. Dar, băiat fin cum sînt, băiat de chiosc și de asfalt, nu o voi face. Tocmai vouă să v-o fac, intervaliștilor? Vouă: care nu mi-ați signalat trimiterea în numărul al doilea al revistei – la *Vînătorul de ciori* – de la pagina 37 la pagina 55, ci numai invers, de crede popolul cetitoriu că eu am translatat, postveroluționar, *Povestea Poveștilor*, și nu Mariana cu al ei Jean-Paul Goujon, în 1986, la Sevilia, pentru Éditions À l'Écart? Vouă am să vă răspund precipitat, căci nu am multă vreme la dispoziție, țeara are nevoie de mine, azi – cînd se compromite cu același elan și economia de piață și instituția doctoratului și admiterea în învățămîntul academic; azi – cînd se edifică neabătut o democratură virginală. Vouă am să vă răspund la partea a doua din cvadrupla întrebare. Cvadruplă? Firește. Pișicheri, împingeți anchetații să reacționeze într-un cadru tetralematic subiacent interogației voastre: *1.* Viața înrîurește opera. *2.* Opera înrîurește viața. *3.* Fiecare o înrîurește pe cealaltă simultan, succesiv, succesiv-simultan și simultan-succesiv. *4.* Nice viața nu înrîurește opera, nice opera nu înrîurește viața.

Dau răspuns numai la lema nr. 2 a preacinstitei tetraleme precitate. De ce? Deoarece, dacă m-aș da la nr. 1, aș intra în conflict cu Sainte-Beuve, Taine, Lanson și alți corifei ai metodului biografic al criticei literare, iar dacă m-aș da la nr. 4, m-aș război cu a lui Proust idee că eul social și cel poetic sînt paralele și se ating la infinit. La nr. 3, ar trebui să mă răfuiesc țigănește cu Monsieur-Tout-le-Monde, cu Lenin, cu Al. Tănase și cu teza muncii creatoare de om, a omului inventician de munci herșculeene. Cum nu a apărut printre exegeți, nici printre hermeneuți, o disciplină ce să trateze riguros influența personagiilor asupra auctorelui – a lui Ubu asupra lui Jarry, a lui Dionysos și Iisus asupra lui Nietzsche, a lui Alioșa asupra lui Dostoievski, ori im-

pactul operei asupra biografiei –, îmi propun să umplu eu această lacună, înscriindu-mă pe circuitul epistemologic *theoria cum praxi*, particular-general, particular-de stat și general-soldat, racordîndu-mi autobiografemele la teoria literaturii și, chiar, a literatologiei.

Ce entități teratologice, li-teratologice, a intromis în biografia mea Destinul Călăreț, cum m-a călărit el pă mine, cum am încercat eu să-l dezarsonez ori să trag oarece copite în al nostru *durftige Zeit*, astea nu am a le băgare în teorie. Îmi refrenez pulsiunea de teoretizare și debitez două autobiografeme susceptibile de a face vălurețe în orizontul de receptură al publicului revuistic. Fiindcă, nedandy, nu m-am străduit să îmi transform viața într-o operă de artă, însă opera mea – aceea invizibilă, aceea nepublicabilă, aceea neștiințifică – erea cît pă ce să facă din mine o dejecție, un reziduu al socialismului pruritlateral subdezvoltat, un rahat al Marii Poluții dîn Octomvrie, în accepția dată de Vladimir Ilici Katzowski intelectualului fără chipiu. Cînd?

O dată în 1983, după perchezițiile din 18 mai, ale căror subiecți au fostără inși din jurul *Dialogului* și *Opiniei studențești* în genul lui Dan Petrescu, Tereza Culianu-Petrescu, Liviu Antonesei, Mihai Dinu Gheorghiu, Dan Alexe, Sorin Antohi, George Pruteanu, Radu Sperneac, Ioan Voicu, Al. Călinescu, al Domniei Mele și altora ca noi[91]. Dan Petrescu și Sorin Antohi cetiseră largi extrase din romanul-foileton *Brazde peste haturi revisited* în 1982, la o petrecere culturală de la Buzău, la care luau parte Adriana Babeți, Gheorghe Crăciun, Mariana Marin și alți textualiști, așa c-au intrat ca-n brînză în biografiile noastre... și au început scotocirea. Atunci au irupt gîndacul Boțîrlan + insectele Poncu și Chirica în garsoniera mea, inițiind scotocirea biografemelor și a sulurilor de hîrtie igienică, în căutare de senzațional și de manuscrise dăunătoare administrației scornimicitoare; atunci a urmat interogatoriul încrucișat de pe SeReIrie, în cadrul căruia am asumat bărbătește maternitatea la cîteva episoade foiletonice,

foarte tonice, erotice și aretice, precum *Dictotaurul* ori *Ascensiunea lui Iordache Leahu poate fi oprită*. Recurgînd la cel ianconian metod axat pe convivialitatea vieții cu opera, boțîrlanii au tras concluzii prompte asupra activităților mele pedagogice și, după ce i-au arătat rectorelui barbuin episoadele problematice, i-au cerșut să mă zboare în tenebrele învățămîntului secundar sau măcar în cercetare. A rezistat Viorectul cobîlțîirii securitare. *In extremis* și pentru că l-am amenințat cu emigrarea.

A doua oară în 1989 – după colocviul despre Descartes, după lectura eseului meu asupra avatarurilor formulei carteziene în prezența unui atașat cultural francuz, după respingerea lui de către cenzorul universecuritar Ioan Peuneresc la *Opinia studențească* și epifania în *Agora* tudorană, urmată de entuziastul comentar al lui Virgil Ierunca, pe unde scurte, relativ la rezistența intelectuală în Dulcele Tîrg al Bahluviașioților, cînd Oxiurii Morții au dat ultimatum arhontelui barbuviorectal de învățămînt superior, Țucalului Andriopauzezc și Băbuței uteciste Agrigoroaia.

Astfel voi fi avut șansa, în două reprize, ceva mai tîrziu, să primesc eticheta excluderii și a disidenții, măcar că eu, nevolnicul, am fost și rămîn doar un apolitic activ și un practician al gîndemului răzleț, un *Privatlächer*, un *Privatdenker* și un cogitant prilejual, un *Waldgänger* și un *Gelegenheitsirrumator*, un *râleur d'occasion* și un *enculeur de mouches du coche*, un anarh impenitent și un...

Astfel voi fi avut norocul, în două reprize, ca operele-mi, cîte n-au fost, să cobîlțîie puternic schelăriile gîndirostiviețiuirii pițuane. Înainte, firește, ca să se instaleze în *locus mioriticus* Epocile de Argint și, respectiv, de Bronz.

22

A Cincea și, poate, ultima Republică: nu se predă mare lucru în școlile acesteia, în laicele stabilimente ale Dînsei? Pare-se: de vreme ce se înmulțesc școlile confesionale, «libere» oarecum

de tutela statului profan, unde afluează odraslele celor *fric*-oși, încîntați că li se vor struni mai bine moștenitorii rîzgîiați; de vreme ce elevul nu mai răspunde – nu mai e în stare să răspunză – decît la numele de *apprenant*, iar publicațiunea metodologică *Le Français dans le monde*, atît de scumpă profilor liceali din exteriorul Hexagoneriei, trîmbița cîndva urgența «de a reabilita profesorul», pe *l'enseignant*. Noi credem însă, din spirit de contrazicere, că n-ar fi rău, într-o bună zi, de s-ar reabilita și *l'apprenant*, redîndu-i-se postura + statutul + demnitatea de alumn-învățăcel-discipol-emul, chiar de elev, ca să nu mai rimeze dumnealui cu partenerul de pe divan al analistului psi, cu Domnul Analizant. Doar pentru ștudinte, pentru *l'étudiant*, nu a rămas nemica de înfăptuit, lexical grăind. Nemica?

O, nu, nu tocmai: să-l reboteze, pre vălăhie, *studiant*, cu nădejdea că postura participială activă de la nivelul semnului lingvistic se va răsfrînge și asupra referentului istorial, așa de incapace să se mobilizeze contra unui simplu [Liviu] Maior.

De ce nu?

23

Îți amintești tu, *old giddy goat of all seasons*, scena aceea unică în care personagiul jucat de Lee Marvin udă urinal, prin mijlocirea unui *Duel din Pacific*, pe ostașul nipon încarnat de nemuritorul Toshiro Mifune? O degustași odinioară grație televedeniei moldovalahe. De altfel, se crede că în Epoca Șogunilor [de ce mă gîdili, James Clavell, la memorie? de ce nu-mi dai pace mnezică? de ce?] ițitu-s-a compisajul ca ultragiul cel mai nesuferit de pe lumea asta sublunară, pe cînd samuraii ce, eventual, ar fi fost obiectul unei asemenea deriziuni lichide, al unei atari practici negativizante, ei, *sepukku* aveau să-și aranjeze numaidecît, adicătelea, în idiom curent sau vulgar formulat, *harakiri*, conform codului etician *bushido*. Din ne?fericire, punctul de onoare va fi ajuns, în veacul nostru, la temperatura cea mai

joasă, nici un fermoar neizbutind a oculta delicvescența aceasta. Doar...

...eroul lui Petronius moraliza energic, în *Satyricon*, un fal lenevit ce, în loc să năzuie *per aspera ad astra* ca să atingă zenitul ontologic [purtat de instinctul transcendenței], pleca rușinat capul și contempla, încăpățînat ori jenat, nadirul existențial. Ar hi mult mai bine în epoca noastră, să-i, în loc de a-l certa, lecturăm – închiriind, la o adică, pe ficționala damă de companie a lui Raymond Jean din *Cititoarea*, Editura Univers, 1996, tradusă de Muguraș Constantinescu; aia pusă de trei boșorogi libidinoși să le verbalizeze fragmente picante din Marchizul de Sade – minunata întîmplare cu ziguneta misterioasă căreia o curtezană louÿsiană îi va suporta atacul intempestiv, însoțit de abundente aspersii.

23

Ai recepționat epistola în care îți naram, cu verva-mi duminicală obișnuită, primirea călduroasă ce o făcusem revistei *Gramma*, de scriitură, vorbitură & cetitură, plachetei poeticești *Pybrac*, louÿsiană de tot, ca și *Manualului de maniere elegante pentru utilizanța domnișoarelor de pension?* Acolo îți mai depănam treaba cu telefonul, *le coup du coup de fil*, *Sînii de gheață* și obținerea de către succesorul Alterității Tale a salve-conductului matrimonial, *comme quoi il pourra convoler impunément en justes noces*.

Dacă da, fie slăvit Numele lui Allah, singurul despre care putem predica, logic exprimîndu-ne, că-i *akbar*. Da, da: Allah se adeverează *akbar, babur, jehangir, shah jehan & aurangzeb*. Înțelegi, ahtiatule după miniaturi mogulești, nu? *Sapientibus paucum*.

24

În privința anagramelor și/sau anafoniilor, clar mi-i acum că Ferdinand de Saussure nu îi singurul care le abordează și practi-

că la o așa de mare adîncime a forării. Wolfson, Brisset, Roussel + Louÿs îmi apar, la tema dată, mai buni – adică mai năstrușnici exegeți – decît dumnealui. Zi-i asta lui Starobinski și o să-ți trîntească ușa vespasienei în nas. Și poate că nu va greși recurgînd la maniere atît de țopîrlănești. Paradigma scientifică se edifică, ea, cu prețul unor excluderi severe. Marginalii, dînșii, nu au decît să aștepte schimbarea de epistemă, tăietura epistemologică, restructurarea paradigmatică, perestroika ideologică ori mai știu eu ce. Odată ș-odată fi-vor recuperați și ei la Moara acestei lumi, prin diligențele Arhontelui Suprem. Apropo: nu te-a vizitat...

...ideea tipăririi unui manual de engleză sub intitulanța *Apprenons le Britiche avec Pierre Louÿs, Wolfson, Brisset et Raymond Roussel?* La nevoie, ai putea să-l adaptezi tutulor limbilor vii, adăugîndu-i chiar discuri sau înregistrări magnetice. Obștea s-ar reîntîlni aici și cu pleșuana limbă a păsărilor, numai să-l alcătuiești cum scrie la *Cartea graiului adamic*, dar neuitînd idiolectul căutat de Pasolini cu *Păsărici și păsăroaie*, unde călugărul franciscan ajunge să ciripească mesagiul Evangheliilor către zburătoarele cerului: să-l ciripească drept limbaj bazial, ca autentic *basic language*.

25

O idee mă frecventa, concubinînd uneori cu mine, acum douăzeci de ani: să redau în valahă postmodernă povestirea lui Jojo Bataille sub transtitulanța *Tovarășa Edwarda* și să-i atribui ca auctori, în locul enigmaticului franțuz, *des vieux chnoques* bolșevicioși din organizația de bază a unor Titus Popovici, Petru Dumitriu, Eugen Barbu, Vasile Băran, Vasile Rebreanu, Alecu Ivan Ghilia, academicieni de faimă merdicalo-mondialo-meridională. Tot atunci, în depoul personal, unde tramvaiul de mine se retrăgea vesperal, înlocuisem, pe geamurile garsoneriei, afișele, afișetele + alte postere dadaiste ori ubucoviniene... cu vitralii postolachești. Așa mi-au ieșitără vorbe în Cartierul Latrin al Ni-

coliniei, pe Corabia Nebunilor, la Hulubărie. Dar, cînd aprindeam...

...lumina, Liviu Cangeopol simțea, de peste drum, că mă adunasem acasă și țăcănesc – fără vreun rost major? fără vreun țel maior? – la Olivetti.

26

La mașina Olivetti, la ea, pretextul patafizic al următoarei mele agitațiuni scripturale se va fi dovedit translația, agrementată cu publicare învalahizatoare, la *Secolul 20*, nr. 7 + 8/1977, a epustuflantei poezeme daliniene *Oui! à la Roumanie!*, ouată, zice-se, prin 1972, în care Musteciosul se adresa *urbi et orbi*, prin intermediul eului său liric, prin el însuși, ca papistaș, monarhist, latin și cuțovlah iberic, evocînd totodată sacrele texticole traiane, dar profețind, în același timp, re-regalizarea scumpei noastre Spanii din Orientul europendic, «lipsită și de un *Siglo de Oro* și de un Quijote al amărăciunilor noastre». Aceeași revistă dîmbovițană mai traducea, la data respectivă, conferința lui Nenea Salvador despre anusul rinocerontic, asemănător, conform analizei parano-critice [atît de contestată odinioară într-o scrisoare deschisă ce i-o vor fi adresat, din Iașii dejieni, Mihai Ursachi și Doru Ionescu faimosului zugrav catalan, opunîndu-i propria lor metodă de contemplare a sexului nud], asemănător creierului freudian. Vicleni mai fură redactorii publicațiunii ubucureștene! Căci totul erea asezonat cu reflecții daliniene botezate – de revistă, desigur [spre a obnubila pe dulăii securicomuniști ai cenzorialului Dulea] – *Pentru realism în artă*.

Așadar + deci + prin urmare, catalanul pictural ne mijotă, după cura urmată în stabilimentul geriatric al Doamnei Aslan [căreia i se vor fi decelat, la vamă, dolari ascunși în coc: revedeți degrabă pacepienele *Orizonturi roșii* la paginile cu pricina!], mult înainte de a-l felicita telegramic pe Tovul Ceau pentru minunatul său oximoron – instituirea sceptrului republican, acest signalator al despotismului minunat, precursor și al Democratu-

rii Iliesciene Originale –, da, un călduros *Da! României* ne concoctă dumnealui:

Glorioasele gonade ale împăratului nostru Traian sînt desigur, și mai mult ca sigur, cele mai glorioase din istoria artei.

ÎN PRIMUL RÎND. Însuflețit de puterea lor, Traian plecă din Italica, aflată la zece kilometri de Sevilia, și, trecînd prin gara Perpignan, străpunge cilindric Dacia, creînd astfel România. Vîrtej cilindric al Trofeului de la Adamclisi învelit cu propria-i columnă traiană ridicată la Roma, columnă ce reprezintă prima bandă desenată în relief, care, în loc să falsifice realitatea cu visele și obiceiurile proprii relelor deprinderi orientale, umple ca un caltaboș, cu carnea crudă a realității istorice, intestinul fin al visului imperial, afirmînd în mod definitiv suveranitatea topologică și holografică a civilizației noastre asupra civilizației barbare.

ÎN AL DOILEA RÎND. De aceea Pujols ne învață că noi, bărbații, avem încărcătura noastră genezică plină de îngeri, ființe ce nu există potențial decît sub formă de energie spirituală pură.

Deci capsulele imperiale, receptacole de viață pe care le purta Traian, acumulară într-o sămînță unică viforul victoriei finale: trofeul îngeresc ridicat la Adamclisi, care sperăm cu toții să fie recunoscut ca autentic; să recapitulăm și să înscriem în mîna deschisă a istoriei această linie a gloriei seviliane, care în mod ierarhic are două puncte suverane.

ÎN PRIMUL RÎND. Gara Perpignan, care, în momentul formării Golfului Biscaya, a protejat Europa, obligînd deriva continentelor să povoteze spre Polul Nord în jurul peninsulei iberice și granitice.

ÎN AL DOILEA RÎND. Și imediat după, unde fu ridicat trofeul glorios al Școlii Seviliane.

Ceea ce, vulgarizînd, însemnează că Velásquez, cel mai mare suveran al viziunii imperiale, care domni cu privirea sa flegmatică asupra a tot ce Traian cucerise cu armatele sale,

n-ar fi putut exista niciodată. Căci chiar dacă Traian s-ar fi născut în Australia, de pildă, propriile-i gonade nu i-ar fi servit la mare lucru, aproape la nimic, cel mult ca să-și poată exercita suveranitatea limitată arbitrînd cîteva clipe un episodic meci de box între parașutiștii marsupiali și inconștienți care sunt cangurii.

Îndepărtați-vă, rogu-vă, de livida Australie și lăsați-mă să mă întorc la malurile roșii ale primăverii mlaștinilor de la Guadalquivir, ca să dau frîu liber celei mai legitime dintre reveriile mele, aceea-n care mi-l imaginez pe împăratul nostru călare, ucigînd mistrețul cu lancea, așa cum sevilienii o fac pînă în ziua de azi, și după cum o arată un basorelief pe care-l am în fața ochilor.

Acest mistreț mi-i necesar și indispensabil, căci acesta – și nu un cangur – e nobilul animal care-l ucise pe Adonis, rănindu-l la gleznă, și sîngele său, macul pe care-l vom numi floarea prin excelență adonisiană – a sîngelui regal spaniol – tivește cu stacojiul velásquezian fluviile gri-argintate ale imperiului de sînge... eu, Velásquez, Picasso și Traian.

Și toată această perpetuare genetică numai pentru a dovedi că pe aceste drumuri imperiale de maci ai lui Adonis se deschide calea regală ce mă conduce prin România spre Gala, căci voi descinde din Trofeul de la Adamclisi, prin Delta Dunării, la debarcaderele de sînge ale Mării Negre, în răcoarea căreia mă așteaptă Gala.

Și fiindcă structura comunistă poate conviețui cu structura monarhică a sîngelui, cu crudă plăcere unei Gala regină barbară vrui să-i devin sclav.

Și fiindcă sîngele patriei este etern și nemuritor și fiindcă în aceeași arteră regală curge mersul triumfal al lui Traian și pentru a fi ca el, din nou și întotdeauna, primul din genul uman, mă proclam Salvador Dali, monarhist, catolic, apostolic, roman și român.

Așadar + deci + prin urmare + de aceea + în consecință, conform intuiției daliniene din 1972, structura comunistă poate concubina voios cu aceea regalistă a sîngelui român de... Nekulay I ot Scornicești, Cioabă al II-lea de Sibiu, Sulică Popescu al III-lea de Constanța sau Yoni Liescu de Oltenița? Parcă și *Țiganiada* lui Budai ne șoptea ceva în această direcție cînd ne zugrăvea combinația nouă între cele trei moduri de *kybernein*, de guvernare chivernisitoare: *...Că țiganii din toate știute/Forme de chiverniseală streine/N-au așezat vruna, ci din tute/Luînd ce-i mai bun și de folos/Toate cele întoarseră pe dos.*

Adică puseră să nu fie/Stăpînirea lor nici monarhică/Nici orice feliu de aristocrație,/Dar nici cu totul democratecă:/Ci demo-aristo-monarhicească/Să fie și așa să să numească.

FRAGMENTE

DINTR-UN

DISCURS

DROMOLOGIC

Now the Lord said unto Abram, Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from thy father's house, unto the land I will show thee...

Genesis: XII, 1

În căutarea Europei

Nu vă panicați, nu vă panicați: nu am de gînd să dau răspuns, încă unul, la întrebarea subiacentă sintagmei titulatoare. Pe de altă parte, ea nu este retorică deloc, oricît de subiacentă s-ar ține, vă rog să mă credeți pe textula mea de onoare; pe de altă parte, ambițul meu îi altul, mai puțin modest: să trec prin ciur hermeneutic un set de chestionări relative la locul, scandalos ori insituabil, al Cajvanei natale în România, al României în Evropa, al Evropei pe mapamond[1]. Niște oameni, rurali ori citadini, analfabeți ori literați, s-au interogat despre cestiune – în glumă, cu anxietate, cu emfază, ce contează? Eu încerc îndată a gîdila *le pourquoi du comment de leur chose*. Însă mă opresc, în această clipă, în loc de a continua s-o frig discursiv, și vă întreb: vreți să vă fac raționamente asupra întrebărilor despre loc... sau să vă debitez povești cu tîlc [așa cum proceda învățătorul lui Alcibiade și Platon], feții moșului?

Vă bănuiesc a îndrăgi istorisirile, drept care mă voi autoinstitui *hablador* carpațian, povestaș cu Doctorat în Litere, narator postmodemist, ca să vă depăn cîteva acușica. Toate or să cuprindă întrebări despre situsul celor trei entități geografice susmenționate. Am să vi le ventilez sub condiția de a vă preface că nu-mi observați parșivenia strecurării unui dram de reflexie teoretică printre ele, ca liant, sau chiar în sînul lor cel dalb.

*
* *

Locul Cajvanei în spațiul mio[secu]ritic pe unde va fi fost? Păi, din fragedă pruncie am luat cunoștință cu sentimentul caj-

vanian al urii de sine și simțirea căjvănară a insularității. Mai tîrziu voi fi aflat că, etimologic, «izolat» și «insularizat» tot una sînt.

Cu adevărat era poreclită comuna aceasta, de un reportaj pentru «Scînteia» al unui corespondent sucevez, «Insula» – din cauza necazurilor multiple ce le suscita socialismului atotbiruitor: grad ridicat de neșcolarizare, atitudine refractară la revoluția tehnico-științifică, atașament pentru meseriile și practicile tradiționale, superstiții ortodoxe și deschidere la neoprotestantism, grai maramureșean în contrast cu voroava bucovinească din jur, peizani sărăciți de colhozitate, dar hotărîți să supraviețuiască. Pe nimeni nu mira aici blestemul retroactiv al moșneagului localnic: «Da-o-ar Dumnezeu să hi făcut din *locus casvanaeus* un giumalău pe care să fi păscut giunincile!»

Pe nimeni nu mira aici legenda de întemeiere a satului, care, *mutatis mutandis*, putea fi și a Valahiei Mari, ca și – *why not?* – a Evropei, apendice asiat, sau măcar a Evropei familiarizate cu teroarea istoriei, a Evropei răsăritene, cu est-etica și inechitățile ei. Or... legenda curge că, la facerea Bucovinei, Pantocratorul ia dintr-o pălărie și plantează, în «vesela grădină», localitățile, așezările creștinești + alte cătune. Cîmpulung și Gura Humorului ajung, astfel, pe malul înverzit al Moldovei, Vatra Dornei, pe malul troienit al Bistriței învolburate, Cernăuțiul pe Prutul încă nemîlos, Suceava lîngă Siretul bogat în lunci și mori sadoveniene, Arburea pe apa Solcii zburdalnice. La un moment dat, terminînd locurile, mai scotocește *par acquis de conscience* în clop și veade cajvana. Unde s-o puie, că se epuizaseră toate siturile? Închide ochii, o aruncă în sus, și cade cajvana ca un zar, ca un joc al hazardului, unde cade dumneaei? Într-un loc epuizat, într-un neloc, departe de apă curgătoare, de gară, de munte, de cîmpie, de Yahweh, pe un sol nefertil și puțin, ceea ce va sili oamenii, înainte și după colectivizarea dejiană, la cărăușie, la coasă munteană sau regățeană, la pribegire.

După *de*privatizarea gospodarilor, în loc să irumpă în comună vreun avenir luminos, treaba s-a nasolit cumplit[2]. Astfel, multă vreme se va fi dus Lelea Vironea a lui Bomei la Grigore Gurău să-l chestioneze cotidian [că erea omul penticostal, știa carte și cetea Biblia] cînd vin americanii să-i deie pămîntul înapoi, de-i rîdeau și curcile în organul nazal, așa cum nu-l înțelegea poate Rubașov din *Zero și infinitul* koestlerian, la pandaimos, pe țăranul dekulakizat ce îi propunea, la promenada rituală, sfîșietoarea propoziție interogativă: «Domnule tovarăș, or să revină oare vremile lui Saturn, vremile de aur, vremile faine de altădată, fără bolșevici și cu țarini bogate, vremile noastre?»[3]

∴

Poziția României punea și ea problemuri și suscita nedumeriri de soiul: «Dar spațiul mio*secur*itic pe unde mi se află?»

În *Crima de la Chiralesa*, învățătorul Apostol, personagiul popii C.V. Gheorghiu, explică moșierului Dracopol că Valahia, cel puțin pînă la 1877, se adeverea o atopie, un nicăierea: făcea, adicătelea, parte din Imperiul Otoman, pluricontinental, greu situabil și el, dacă nu insituabil; în interbelic, știm din comentariile năiste, poseda România suprafața Italiei și ducea politica Bulgariei, a balcanizatei Bulgarii. Apoi satelitul Germaniei și al Rusiei bolșevizate devenea: rînd pe rînd. Pe urmă, în spiciuirile Epocii de Aur, întîlnim dubla perspectivă: pentru discursul puturoasei Puteri, național-comunist & etnocentrist, zona carpato-dunăreană îi perla planetei, buricul pămîntului, *umbilicus mundi*, furnalul «celui mai superior socialism», tutelat de *Genius loci carpathicus*, de Danubiul scornicesțean al gîndirii, de Tovarășul N.C. personal; pentru rostirile anticratice ale opozanților, pentru grăirile acratice ale apoliticilor activi, purtătoare ale nemulțumirilor moldovalahicești de sine, țerișoara ajungea *cloaca valachica*, *Anus mundi*, Ceauschwitz ori Ceaușima.

Scrisoarea celor șase foști dignitari ai Sinecdoacei Totalitoante îi reproșa Bîlbului scornimicitor că a mutat-o în chiar neagra Africă, iar Anonim Anonimescu i se plîngea odată lui Neculai Constantin Munteanu, la Evropa Slobodă, de iminența albanizării, de inevitabilitatea etiopizării și, la final, de inconturnabilitatea nord-coreanizării plaiului mio*secu*rit, returul pe betranul continent ițindu-i-se ca un vis himeric «printre anii trecători». Retur, de altfel, în care Europă veterană? De Est, a coșmarului pansovietic? În aceea balcanică prin Muntenia, asumînd tot ce opțiunea asta implică: libanizare, bordelizare, neofanariotism? În Mitteleuropa, în Europa de Centru, alături de Banat, Ardeal și Bucovina, cu care se mîndresc și de care caz mare fac Milan Kundera, Guy Scarpetta, François Fejtö, Jacques Le Rider și Adriana Babeți? Cunoaștem melodiile. Timișoara = Mica Vienă; Cernăuțiul = Micul Berlin, al lui Paul Celan și Rose Ausländer mai ales; Blajul = Mica Romă; Tg. Mureș = Mica Budapestă ș.a.m.d. România însă ne apare ca insituabilă geografic: din cauza istoriei sale plurale și tumultuoase, a cestiunilor teritoriale, dar și a topografiei + topologiei neliniștitoare[4]. E, firește, o insulă latină plutitoare într-un ocean slav, așa cum se află Cajvana ostrov maramureșesc în marea bucovinească? Dar e oare dînsa o adevărată insulă latină? Sau posedă numai un lustru de romanitate [la care aluzionează Decompozitorul din Rășinari în *Mica teorie despre destin*]? Mare treabă nu văz să aibă Moldova, Basarabia sau Muntenia cu Evropa Mijlocie și valorile ei, cu toate că Eugen Ionescu a luat parte, alături de arhiducele Otto von Habsburg, la colocviul nostologic de la Duino[5]. Mai rămîne tematizarea României, pe urmele Statelor Unite ale Austriei, ca *melting pot* ne?reușit, loc de întîlnire a pluralului rasial și lingvistic și religios, structură caleidoscopică, iarmaroc al diferențelor, carnaval postistoric, placă turnantă.

∴

Totuși nici Evropa prea situabilă nu îi de vreme ce asupra statutului ei geopolitic, actual și/sau vechi, nu ai *consensus om-*

nium. Nu-l vom uita prea ușor pe Generalul de Gaulle, curtezan al Moscovei în vederea unui *continuum* europeic de la Atlantic la Urali ce să-l șicaneze pe Unchișul Sam. Cît privește Noua Dreaptă Franceză, ninistă, a lui Alain de Benoist, ea nu-i agrea nici pe muscali, nici pe ianchei, pronînd, într-o carte cu Măiastra brâncușiană pe copertă, *la Renaissance de l'Europe*, reînvierea necreștină a străbunului continent. Înainte de ea, are totuși Heidegger pasagiul din *Introducere la metafizică*, unde Germania îi prinsă ca într-un clește de capitalism și bolșevism, de sovietici și americani, care, sub unghi filozofic, egali sunt: posedează frenezie tehnologică, le-au fugit zeii și-s bolnavi de amnezie, de uitarea ființei, de *oubli de l'être*. Tot p-atunci, în anii treizeci ai veacului al douăzecilea, «Fratele Hitler» și «Vărul Jünger» se zgîiau, mai degrabă admirativi, la Rusia staliniană, la Rusia galvanizată de planuri cincinale... în lipsa oricărei constituții: așa vor fi demarat rivalitățile mimetice dintre Adolf și Iosif Vissarionovici, înainte ca să fi asertat Paul Morand că, la evropeicii est*n*ici, simțul ironicului încetează pe malul drept al Nistrului.

Acum... să uităm o țîră de ale lui Denis de Rougemont proiecte de federalizare a continentului ce cumulează, sub raportul existenței, douăzeci și opt de veacuri, să neglijăm cît de cît schizarea intromisă prin Zidul Berlinez ori tentativele de extindere a Occidentului militar + economic spre Răsărit, declanșatoare de reacții kremlineze, și să revenim la ale noastre, căci, îndrăgind voi poveștile, feții mei, am să vi le racontez pe cele făgăduite mai la deal în loc de mit sau de silogisme riguroase. Au ele tîlc pînă la Dumnezeu. Una îi cu niște unchi iletrați & rurali, dar cajvanieni de-ai auctorului, alta cu Socratele cloșardizat de pe mal dâmbovițean: amîndouă bat la locul nelocalizabil, la nelocul, la atopia căjvănaro-valaho-europească. Ascultați-le cu răbdare, că rău nu vă va părea.

∴

Personajele primei întîmplări sînt două ipostaze avunculare: unchișul partinic Iacob, intrat în pecereu nu pentru a-l intelec-

tualiza și hominiza, ci pentru țeluri lucrative, ca să nu hie reținut de miliție în noua agricultură, ca să se poată deplasa liber prin regiune spre a face negustorie cu sămînță de trifoi ori lucernă, cu pălării de la Arad și Timișoara, sau spre a izbuti să fabrice nestingherit și neamendabil samahoancă în timpul prohibiției colectiviste[6] + unchesul, mai jun și mai analfabet, Vasile, însă respectuos cu fratele mai mare, *sujet supposé savoir* [fiindcă participa la ședințele tovărășești, unde se drămuia misterul socialist, laminat de o știință indescriptibilă de tip superior]. Între ei tronam eu, student în anul I, venit în vizită ca să ascult, la radioul unchesial, emisiunea *in special English* a Vocii Americii, Europa Slobodă ori Deutsche Welle; ei grăiau de prețul la grăunțe în tîrg la Arbore, eu stam cu urechea lipită de aparat[7].

La un moment hărăzit, prinde avuncului mai jun din zbor vocabulul «Europa» și-l întreabă pe întîiul *sujet supposé savoir*, pe fratele său – și unchiul meu – partinic: «Iacobe, unde-i Oropa? În America?»

Atotștiutor și, totodată, șocat, răspunde acela: «Nu, mă Vasîle, Ioropa-i în Asia, mă; nu grăi prostii, că te-aude nepotul nostru.»

Desigur că logosul – acela violent, heraclitic – vorbea prin ei; firește că ereau amîndoi conducte, paiplainuri, ale logosului violent și neioanic. Dar unchesul mai iletrat nu părea convins. Evropa i se ițea lui ca numele unei chestii atît de extraordinare ce nu-și putea avea situsul decît pe noul pămînt al făgăduinței cu numele lui Amerigo Vespucci, unde emigraseră înainte de primul rezbel mundial mulți apropiați de-ai săi. Și-a amintit atunci brusc de mine, de faptul că-s la școli înalte, deci *sujet supposé savoir*, și m-a designat ca arbitru: «Lucă, unde-i Oropa? În Asia ori în America? Ai habar?»

Cum un răspuns tranșant ar fi supărat pe unul din ei și nu ar fi corespuns nici concepției mele despre insituabilitatea evropeiască, despre Valachia Minor, cajvană a unui continent indefinibil, despre cele două ispite occidentale care-s trei

[sovietizarea, americanizarea + japonizarea], am îngăimat ceva la repezeală, anume: că-s netare la geografie, că am uitat, că am să le spun data următoare, după ce mă voi fi uitat într-un manual. Total dezamăgiți de răspuns, s-au reconciliat pă chelea subsemnatului. Astfel: «Pe vremea noastră se mai preda cîte unele în școlile putredului regim burghezo-moșiliesc. Azi, în școlile multilateral dezvoltate, vă zice numai prostii, că nu există Dumnezeu, că există doar Sfînta Treime: Partidul – Ilicescu – România, și alte parascovenii.»

∴

Istorisirea secundă îmbrățișează profeția – întîmplătoare? – a lui Nenea Petrache Țuțea față cu o personalitate sovietică, în trecere prin Ubucarest și domică să vază tip autentic de om moldovalah, și nu flocar al limbii de lemn. Huniunea Scriutorilor face apel disperat la Marcel Petrișor și Aurel Dragoș Munteanu. Dînșii izbesc deștul de tîmplă: *Habemus papam; nous tenons notre homme; il fera bien notre affaire.*

Și îl duc pe moscoveț la Socratele de extremă dreaptă, dirigent, sub Mareșal, al economiei de război, ajuns, după ani îndelungi de temniță, dispensator de *savoir* oral în crîșmele cetății dîmbovițane. Marcel și Aurel o singură teamă au: să nu se apuce Betranul a pedala pe una din temele lui naționaliste favorite, să nu înceapă a-i înșira oaspetelui despre babele ce trebuie să mulgă vacile cu coif metalizat pe țeastă, despre Carpații înțesați cu rachete, toate îndreptate împotriva lui Ivan Ivanovici Ivanov. Nu a fost cazul. Nenea Petrache, încrăvățit + afabil + curtenitor, a vorovit de unele și de altele, s-a oprit la Kant și triumful aparenței, a stăruit asupra respectului baudelairian pentru Joseph de Maistre, s-a ocupat de nulitatea științifică a sociologiei față cu rigoarea dreptului natural, apoi, deodată, și-a felicitat interlocutorul: «Voi, rușii, sînteți cruciații moderni; voi, cavalerii celei de A Treia Rome. Datorită vouă, Evropa se va reface în curînd, și nu doar de la Atlantic la Urali, ci pînă la Vladivostok.»

A rămas moscovitul lampă. Nu mai întîlnise asemenea gagiu nici la Petrograd, nici la New York, nici la Paris, nici la Hiroșima, nici la Nagasaki. Însă, după plecarea mosafirului estnic, se întoarce Socratele din Cetatea lui Bucur spre cei doi învățăcei ai săi și le gavarește: «V-am dat niscai emoții, hai? Credeați că îndrept rachetele către Ivan Ivanovici Ivanov și militarizez cumetrele din cătunele montane? Aflați că băiatul nu-și face prietenii de rahat. Nu vă așteptați s-o întorc precum la Ploiești, nu-i așa? Ați uitat, iubiților, că am *plusieurs cordes à mon arc*!»

∴

Tot Sibila de la Cumae vorovea și pre limba Socraticului Țuțean. Căci *perestroika*, *pornostroika*, Gorbi, *katastroika*, Elțîn, Casa Comună a Europei, implozia Uniunii Republicilor Suverane Sovietice, ieșirea balților de sub obroc, zavera cecenilor, îmbogățirea siberienilor, clovneriile jirinovskiene... nu-s tot atîtea semne că proorocirea Dâmbovițanului înhumat în țintirimul din Boteni[8] e pe cale de împlinire? Chiar dacă se vor fi ars etapele; chiar dacă se va fi sărit peste faza de ocupație căzăcească a Vestului, urmată de lupta de eliberare a popoarelor occidentoase de sub ciubota leninistă, cu șansă dată și balcanicilor de a dovedi că nu posedează natură de servi și se pot insurge întru slobozie, după îndemnurile lui Slobozan & Romândor din *Țiganiada*.

Mai greu ne e cu Tovarășul Nekulay I Helicopterescu. El... ce ne-ar fi gîngurit de l-am fi chestionat asupra amplasamentului evropic? Dacă îi drept că și *post coitum* – iertare: *post mortem* – emite mesagii, din eter-nitatea superioară, tot prin gura kagemushei Ioan T. Morar, s-ar putea să nu ne fie cu totul strein punctul său de vedere: «Am vizitat Oropa de mai multe ori, și Anglia, și Spania, și Balta Brăilei, și Oropa, și Anglia, și pot să vă spun, tovarăși, că Acropolele sînt... o ruină!»

Ignorăm însă concepția Tovarășei Hélène Scornicesco despre *locus europaeus*. Îl identifica ea oare cu gara din Găești,

unde își începuse vijelioasa carieră revoluționară meșterind pipe și/sau vînzînd bomboane agricole la soldați? *Ignoramus, ignorabimus* multă vreme, că încîlcite vor mai fi fost căile danubienelor *mujeres de los dictadores*: Magda Lupescu, Maria Antonescu, Leana Ceau, tipese cu trecut dubios, voință fermă de manipulare a tovarășilor lectali și discurs dromologic destul de consistent. *Evita volverá* pesemne, în istoria universală [măcar sub formă de film avînd drept protagonistă pe Madonna], ca *Wegweiserin*, indicatrice de potecă, descîlcitoare de hățișuri istoriale, stimulatoare la marș către Atlanticul de Nord, sporitoare a productivității anecdotice, exhibatoare alegorică a veritabilelor *cunnus & culus Europae*[9]. Aviz cineaștilor dadanubieni amatori de vieți romanțate sau pornocrație.

Escapada cu părintele Calciu și cu Marcel Petrișor

Cred că nu mă înșăl prea mult dacă zîc orwelliana toamnă a anului 1984, căci tocmai recitisem opul în Doi Mai, spre finiș de august, întru a britului Eric Blair cinstire. Octombrie, noiembrie, nu sciu prea bine, în vreun jurnal n-am notat: învățasem, chipurile, ceva minte la Percheziția și Ancheta din 18 mai 1983. Nici nu pretind, ca Liviu Antonesei în Jurnalul anilor ciumei, *a fi lecturat, înainte de 1989, o carte steinhardtiană ce, adevăratu-i, propune trei tipuri de rezistență la limbricizarea totalitoantă, însă... este editată abia în 1991 și-i utilă doar ălora de-și pierd vremea cu interogații de genul «Cum ar fi voluat viața-mi dacă, sub* Genius Loci Carpathicus, *poreclit și Nenea Ceau, eream un pic mai nepoltron?»...*

∴

Așternusem pe un caiet că am primit cadou *Schimbarea la față a României*. Două zile m-au pisat să zîc de la cine. A trebuit să dau declarație peste declarație tovului colon Rotaru, binecunoscutului bețivan de la Casa Universecuritarilor și Comsart, că mi-a parașutat-o însuși Iehova în curte, așa cum

obișnuia el să-i fericească pe Martorii Săi – și pe alți neoprotestanți – cu Biblii, și nu Emil Cioran, necum camarazii Horia Sima, Petre Vălimăreanu sau Papanace. Nu m-a lăsat să plec pînă nu am făgăduit să-i vînd pontul peste zece ani. Așa că i-am suflat numele donatorului, numele lui Ion Condrea, la data promisă, dar alcoholicul păduche nu s-a prezentat la întîlnire, nici nu crez că-mi va fi conspectat textulele vituperante.

∴

...Am petrecut atunci o săptămînă la București, la documentare, ba la Biblioteca Academiei, ba la ceea a franțujilor, ba cetind – prin camera de oaspeți a prietenului Marcel Petrișor – Aventurile bravului soldat Ivan Cionkin, Fidelul Ruslan, *sau* Povestirile de la Kolîma? *Ce anume, nu reușesc a situa. Deoarece, așa cum zisei, după 1983 am încetat să aștern pe catastif apropriat: decît poate sibilinic, în pagini aiurite, pe foi dispersate. Fapt e că a venit veloce uichendul și, sătul de lecturi complementare ori diagonale, m-a prins ispita să-l vizitez pe Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa, proaspăt reieșit din beciurile de la Aiud, după inombrabile intervenții ale unor lideri apuseni pe lîngă Limbricul Suprem. Aflasem, de ani de zile, despre dumnealui de la Marcel, ce-i fusese camarad de pîrnaie în periodul obsedant de stalinian...*

∴

Îl întrebam des pe Marcel... nu despre rezistența lor interioară în interior, firească la niște deținuți politicești, ci despre nimicurile cotidianului, bunăoară dacă eterna coprezență înăuntru nu-i împingea la *acedia*, la *taedium vitae* și certuri pentru bagatele. Mi-a citat amicul meu două disputații de acest soi [recuperate, acum cîțiva ani, în *Secretul Fortului 13*, la Editura Timpul]: una cu privire la funcționarea mașinii de tuns, alta relativă la structura funicularului, amîndouă vizînd obiecte din exterior, neaccesibile percepției lor de moment. Susțineau teze diametral opuse în ce le privește. S-au supărat foc unul pe celă-

lalt și nu și-au vorbit vreo două săptămîni. Omul îi incapace de a fi complet rău. Prin urmare s-au împăcat și reîmpăcat. Înțelegem, dară, mai ghini pesimismul unui Stendhal și refuzul lui Camus de a-l lectura pe Céline. Pricepem și de ce, la penitenciarul din Craiova, gardienii se văzură nevoiți a-i plasa în celule separate pe fanii concepției că... nu gîsca, ci gînsacul se ocupă primăvara cu travaliul de clocire a ouălor dogmatice... și, respectiv, pe părtizăneii teoriei că, în sezon vernal, nu gîscanii, ci femelele dumnealor au a se îndeletnici cu operația clocitoare. Infernul, fie el și bolșevist, nu este lipsit de elemente carnavalești – ne asigurau altădată Magistrul Ursachi ot Țicău și *Zahei Orbul* al lui Vasile Voiculescu.

∴

...Știam că relațiile lor continuau solid. Viața și opera clericului ortodox, părăsit de superiorii săi hieratici, securiști însutanizați ori felatori ai satanocraților cu vizaj uman, le știam binișor și le respectam eu, educatul, de niște penticostali amărîți. Mă amuzau și incidentele, conflictele, controversele-i policrome & permanente cu omni[im]potenții Păduchi ai Neantului...

∴

Marcel invită telefonic pe vechiul său camarad de temniță, caterisit, șomer al Domnului, la Ocișor, în Țara Zarandului, întru cules de barabule. Conversația e însă auscultată de cătră auzitorii de serviciu ai Catedrei lui Tudorel Postelnicu. Instituția îi pusă pe economii de benzină, Părintele ni-i convocat, sub un pretext futil, pentru a doua zi la Gînsacii Dracului, iar excursia se ratează. Marcel va culege singur barabule. Ba le va și pune în groapă. De cutare Crăciun e pohtit din nou Ghiță Calciu la Zarand. De data asta netelefonic, *de bouche à oreille*. Iau trenul pe șest. Se află cu ei și Bobiță, un licean alumn al lui Marcel, adolescent de nădejde. Își iau în primire cușetele. Forfotă pe culoar. Vecinii din față și din spate își iau tălpășița. În paturile acestora se strecoară boțîrlanii *aux groins monumentaux*. Autogara din Brad. Coadă la bilete, miros de mititei și urină transilvană. Popa

se duce la mașina cu filatori și îi roagă pe agenții belzebuboși să-l transporteze ei înșiși, explicîndu-le timpul pierdut în fața ghișeului codos. Ei se prefac a nu-l cunoaște. Oleacă mai tîrziu, în autobuzele statale, ululează uluiți șoferii: «Tii, da' frumos alai mai avem astăzi!» La Ocișor, Părintelul binecuvîntează în biserică. Imediat îi luat în șuturi parohul. O mașină cu doi bărzăuni staționează zi și noapte între halta satului și ulița marcelină. Sosește, pe întuneric, un penticostal, să-l vază pe clericul disident; sosește și îl avertizează că n-a trecut pe la Irod și că, prin urmare, poate avea încredere în el. Bobiță, el, vrea aventură; exige fentarea pazei rele; se duce, tot noaptea, prin livadă, înfășurat într-un cearșaf... și-i aude sforăind pe godacii de serviciu. O șterg prin spatele haltei, sar în trenul de Arad, Calciu nu-i primit la episcopul Bihorului, prinde un țug de retur și o taie către Bucale. Întorși la Ocișor, dimineața, Bobiță & Marcel îs ridicați, duși la Brad și anchetați o zi întreagă de pretorienii Bîlbului din Scornicești, carele merita să-i bagi în cur trei pești. Sînt interogați separat. Bobiță dă iute duma din el. Marcel, bătrîn pișicher, lasă a se înțelege că ignoră unde a tulit-o eclesiasticul său fîrtate: «Poate a tuns-o la sîrbo-croați. Cine știe?» Din exterior se aud zbiarăte: «Imbecililor! V-am dat Ness, Kent, Johnny Walker, în timp ce popolul cu întreaga clasă muncitoare beau apă chioară și fumează Mărășești, dar nu furăți în stare a păzi un drac de popă! Unde-i popa? Nu e popa! Ce-i spun eu ministrului, dobitocilor? Mă belește ministrul, labagiilor!» Seara de tot, ajunge slujitorul – fără slujbă – al Domnului în Capitală, unde îi reperat de cine trebuie. Marcel și Bobiță îs lăsați la vatră, la vatra strămoșească. «Le-ai zis, Bobiță, cum stă treaba?» «Am dat duma din mine, Marcele; nu-s obișnuit să mint.» «Întîia ta gafă de disident, Bobiță: Tătînelui Minciunii vrusi tu dzîce adevărul?» – așa îl va fi blagoslovit ăl mare pe ăl mic.

∴

...«Vrei să-l cunosci?» m-a întrebat Marcel. «Da, vreau să-l întîlnesc pe Părintele Calciu», am murmurat eu. «Bine», a con-

chis mai vîrstnicul meu amic. Și ne-am dus amîndoi în cartierul popesc. M-a lăsat cumva la Cezar Ivănescu? Nu. Cezar nu erea acasă. M-a depus la un flocar, la unul Suciu de la «Luceafărul», care sprițuia cu elenistul Florea Fugaru, cel convertit la țiganologie, și înjura Europa Slobodă. Țiganologul, în schimb, se lăuda că nu are decît cu mîna un signal a face, și... Cicerone Poghirc părăsește Bochumul untului pentru revenire pe Dîmbovița pueri?culturii. Mie nu-mi reproșau ca provincial decît că, spre osebire de Trăienel Diaconescu, spre osebire de latinistul bahluvian, sînt irespectuos cu oamenii de cultură ai Capitalei, altminteri aș fi ieșit la interval măcar cu o damigeană de «tulburel». În timp ce-mi puneam cenușe în cap, se întoarce prietenul marcelin cu vestea că Sfinția Sa urma să vină a doua zi, duminicală, pe la el. În cel mai dur secret. A doua zi va fi apărut, într-adevăr, așa cum nu-l imaginam: agil, bărbos, vioi ca prîsnelul. Arăta cu cinșpe ani mai jun. Pușcăria conservă, nu? Îl întovărășea presvitera. Fusese tocmai caterisit de mai marii săi ecleziali, «Securiștii Sutanați», cum îi va boteza mai tîrziu Liviu Cangeopol în prima versiune a interviului său din 1988 pentru ziarul Libération. *Veniseră cu tramul. Nu zăriseră Jigodii ale Morții la curul lor. Punem la cale escapada, în mașina petrișoriană, în rabla marcelină. Ni se adaugă și Dana Konya-Negruzzi-Petrișor, nevasta amicului meu, ultimă descendentă a prozatorului ce ouă, în veacul trecut, nuvela* Alexandru Lăpușneanu. *Ieșim de la Marcel, din Intrarea Știrbey Vodă: nemica; ieșim din Bucale: nemica. Survine pana. Ne oprim ca să instalăm roata de rezervă. Atunci îi ginește presvitera...*

∴

Avea ochiul exersat, sireaca. În perioada ultimei detenții – de cinci ani – a soțului clericesc, de varii ori se oprise brusc și-l apostrofase pe urmăritorul galonat: «Parazit social! Iei 15 000 de lei pe lună ca să te ții de fundul omului și al cetățeanului. Rușine! Huo!» Lumea se aduna indignată: «Ce se întîmplă, Doamnă? De ce se leagă de dumneavoastră?» «Iaca, un nemer-

nic. A vrut pesemne să-mi fure poșeta.» Și limbricul se roia spăimit. Golanul o lua la goană. Labagiul înstelat o lua la labă. Altă dată, urmărita presviteră se hotărăște a-și urmări urmăritorul, a-și teroriza teroristul. Acesta face cale întoarsă, o ia la... fugă. Preoteasa după el. Urmăritorul urmărit se repliază în holul unui blocotel. De acolo o amenință aproape ca în apelurile telefonice din zilele noastre, comandate de Măgăreanul Astalosiu, executate de diverși căpitani solari: «Te prindem noi în parc singură, într-o bună zi, și îți sucim gîtul, neobrăzato!»

∴

...«Iată-i! strigă ea. Mînca-i-ar focul gheenei! Roade-i-ar viermii cei neadormiți!» Ne și depășesc. Se opresc la o sută de metri. Simulează că meșteresc și dumnealor la tărăboanță. Pornim cu toții pe traseul Cetatea lui Bucur-Valea Prahovei-Tîrgoviște-Bucale. Pe drum recită popa rugăciuni, narează despre flăcău-i din armată, scutit de lecția politică, ne ventilează obligația la exil, expune episoade din cele două gîndirostiviețuiri temnicerești, rezumă intermețoul profesoral, cînd seminariștii îl conduceau pînă în pragul casei de drag ce le erea. Comentăm apoi. Comentăm apoi cele șapte predici îndreptate contra demolițiilor de besearici și a subdezvoltării plurilaterale...

∴

Marcel îi destăinuie Părintelui, cu acest prilej, ce a sporovăit socraticul Petre Țutea despre cele șapte predici antitotalitare, și anume: că or să hie tot atît de slăvite pentru istoria neamului valah ca *Didahiile* lui Antim Ivireanul. Vor apărea, e drept, la Paris, în *Le Messager orthodoxe*, reluîndu-le sub chip de carte, mai tîrziu, Editura Anastasia. Au o frumusețe aparte predicile în cestiune. Ea va supraviețui curajului ce le-a subîntins.

∴

...Ne oprim între Valea Prahovei și Tîrgoviște. pe un tăpșan, la ieșirea din pantă, ceea ce obliga Larvele Nimicului să recule-

ze cam cu o sută de metri după cotitură. Picnic decidem. Îngenunchem pentru frîngerea pîinii. Popa se roagă ostentativ. «Să vază că nu ne temem de ei! Mîntuitorul e cu noi!» ne îmbărbătează el. Marcel îl temperează: «Ghiță, nu-i provoca; vai de cozonacul lor!» După masă, ne răspîndim prin pădure în căutare de ciuperci. Părintele și cu mine coborîm pe un pîrîuleț pînă în dreptul unui hățiș... prin care în voaiorizăm pe gagiii urmăririi. Aceștia se plictisesc de moarte. Ne continuăm drumul cu vehiculul. Dăm în Tîrgoviște. Vizităm ctitorii voivodale. Privim din turn istoric la Păduchii-cu-Pardesiu-de-Piele. Aceștia se învîrtesc în jurul cașcarabetei marceline. Preotul se roagă, damele se indignă, prietenul meu le consolează: «Nu fiți fraiere; dacă mai rămînem o dată în pană, ei ne-or fi salvare. Wo aber Gefahr ist/wächst das Rettende auch. *De mai rămînem în pană, mă duc la dumnealor, cu tupeu, după roata de rezervă. Interes avea-vor să ne-o deie, ca să nu înnopteze p-acilea și să hie deseară în Capitală, la nevestele lor rele de muscă.» Vizităm și centrul urbic. Popa intră cu damezele în sfîntul lăcaș modern, la un fost elev seminarial. Se pupă ei. Mieros, parohul se ivește și el. Îi dă a înțelege Părintelui Calciu că l-a pomenit în rugi cît a fost la pandaimos. Estimp ne întoarcem, Marcel și cu mine, de la un amic tîrgoviștean... negăsit acasă. Cădem, prin spatele besericii moderne, pe doi Lăței ai Nihilului cu geci pieloase: așteptau ieșirea proscrisului din Templul Domnului. Nici nu s-au sinchisit de noi. Am mai dat o tură pîn zonă, ne-am holbat la jamul tărăboanței filatoare, dar s-a făcut vizitiul ei, muscalul scopit, că nu ne veade și moțăie. Ieșind Părințelul cu doamnele din Casa Domnului, ne reîmbarcăm și... țuști la vale, spre Bucale, unde vinul amărăciunii și țuica tristeții se beau în oale. Intrăm în cartierul Sfinției Sale. Tărăboanța gonococilor se evaporează. Ne luăm la revedere. Caterisitul îmi reiterează invitația de a-l vizita acasă. N-a avut însă timpul răbdare. Nu i s-a dat timp timpului. După o serie de peripeții hiperdramatice, cu*

care ne-au ținut la curent mediile occidentale, Sfinția Sa a fost ejectată în S.U.A...

∴

Dorin Tudoran intră în blocul popesc și îi salutat nominal de milițiotul de la intrare. Ambasadorul iancheu, cel ce-și va da demisia în semn de protest față de politica președintelui Reagan față cu România ceaușie, se ivește personal în fața ușii buclucașe, unde doi uniformizați jucau table 24 de ceasuri din 24, să ia textul pentru Radio Free Europe, elaborat de Părintel sub o măsuță, la lumînare, cu pătura pe cap. El însă, ambasadorul, n-are drept la salut milițiotesc. Nici măcar la ieșirea din bloc.

∴

...Acolo, s-a întîlnit cu George Bush, a militat, a predicat, locului nicicînd n-a stat. După aia, după lăsarea cuplului popal la cartierul său, ne-am întors către căsile noastre. Nu direct. Am mai trecut pe la Bobiță și pe la Ancuța, o proafă de greacă veche, unde ne-am întreținut despre Mihai Nasta și un elenist bețiv, reciclat pe Țiganiada, *pe care Trăienel Diaconescu îl măngulește cu damigene vinoase ori de cîte ori vine cu treburi la București, căci îi respectuoas cu foștii săi magiștri, chiar cufundați în Budai-Deleanu...*

∴

Republica platonică, în versiunea ei dadanubiană postmodernă, nu întîmplător e nedeslușibilă fără conținutul capodoperei budaico-delene, fără prima parte a *Scrisorii III*, fără limba turnată în bronz de Nenea Nelu Caragiale. În lipsa acestor prețioase auxilii, mare lucru nu pricepi dintr-o dezbatere parlamentoasă & televizată și te rătăcești în ultima foiță iliesciană a giudețului Vaslui ca într-o selvă obscură. E mereu vie *Țiganiada*, camarazi; mereu ne ține loc de paradigmă; cu ea Valachia Minor își scade dîn enigmă. Păcat că Institutul European din Iași, prin noua sa colecție «Opera Magna», nu a luat-o încă la refec, relansînd-o

bunăoară cu o introducere de Pleșu, Patapievici, Paul Goma ori L.P. Ar fi ieșit ceva strașnic!

∴

...Părinte Calciu, roagă-te Preacuratei, cînd vei parcurge introducția mea la opul lui Marcel despre Gogol[10]*, nu numai pentru minerii ce, în 1990, asmuțiți de Voican Clitorescu, îți luară numele la sudalme; roagă-te și pentru un păcătos de* homo pataphysicus ex Casvana ventus, *așa cum ai făcut în 1987, la Sorbona, unde, întîlnindu-te cu Dan Petrescu și Ioan Petru Culianu, ți se va fi reamintit escapada cu Dana, Marcel, presvitera și indignul de mine. Le-ai dat, lui Dan și Néné, binecuvîntarea de neuitat, pomenindu-i în rugi fierbinți după aceea. Eu, la rîndul meu, oi pomeni, la încheierea textului prezente, cîteva din contribuțiile bibliografice ale deținutului politic, filozofului și romancierului Petrișor ot Ocișor: prefața la propria-i traducere din* Baudelaire-*ul lui Sartre Jean-Paul, transpunerea din* Data Tutashia, *proză a prințului gruzin Ciabua, predoslovia la* Romanța samovarului, *antologie de umor rusesc, romanele istorice* Măreasa *și* Crișan, Vitraliile, *tomurile din* Secretul Fortului 13, Curentele estetice contemporane, *răsărite în colecția «Studii» a Editurii Univers, monografia despre La Rochefoucauld din colecția «Contemporanul nostru» a Editurii Albatros, impresiile de peregrin în Coreea de Nord, China, Mongolia și Siberia. Da, fratele de cruce mezin al lui Nenea Petrache Țutea îi viu, pulsional și călător. Anglia, Francia, Canada, California, ele, după 1989, nu-i mai sînt etranjere. Va fi testat chiar sentimentul sud-american al ființei... românești. Cînd, la o survolare în elicopter a pădurilor amazoniene, ca oaspe al nostalgicului exportator de cahfele cu numele de Procopiu, înregistrează bucuros că brazilienii exprimă aproape cu aceleași foneme gîndemul că «nu se moare de foame cu o carafă de vin». De fapt, dacă ai pe Marcel alături poți clama, ca la Waterloo, că «Garda moare... dar nu se predă noilor securicomuniști», că ea per-*

severează numai, în ciuda multiplelor dezbinări ale ultimilor ei mohicani.

Pelerinajul la Rohia

Nu m-am preumblat numai cu Părintele Calciu și Marcel Petrișor: voi fi fost în hagialîc pînă la îndepărtata Rohie.

Cum s-a întîmplat? Cînd s-a întîmplat?

Pe la mijlocul lui august 1987... [Tare-aș mai spune 2007, ca să nu aibă prezentul textușor iz de sertar ori aerul că raportează, așa cum îi moda literară acum, vitejii săvîrșite sub Vechiul Rejim.] Pe la mijlocul lui august 1987, ne-am reîntîlnit așadar la Vama Veche, am plăjuit fără costum de baie, am înotat încolo și încoace, am înnoptat pe digul din Doi Mai și am pus la cale o vîjîială pînă la Rohia. Avînd Costăchel treburi cu definitivatul, ne-am debarasat rapid de el: l-am expediat la Focșani cu primul tren. Cîteva zile celibatare le-am mai petrecut în erudita companie a lui Petru Creția, flancat, distinsul meteorolog, de o jună discipolă întru elenism și pesimism, abilă comentatoare la *Fedon*, dar inexpertă în *crawl* și *brass*. Ne întreținea dumnealui despre iminența ieșirii pe piață a *Epistolarului* și despre lungile misive încrucișate de Gabriel Liiceanu cu Ion Ianoși, girantul ideologic al lucrării[11]. Ortacul meu de pelerinaj, Liviu Cotrău, îl întreținea, la rîndul său, despre ediția sa din Poe, al cărei prim tom urma să apară la Univers.

Eream instalați în camping nudist, adecă detextilizat, și trăgeam cu ochi dezabuzat de heterosexuali la bronzurile feminine din jur: *comme il se doit, comme il se doit...*

Am descins, în jurul sărbătorii naționale a Epocii de Aur, după un epuizant drum de șaisprezece ore cu țugul, în orașul de pe Someș, unde însă nu am făcut mulți pureci. Imediat am întins-o către Salonta, la instanța maternă a prietenului meu poesc, înarmați cu opuri tari pentru lecturi estivale fundamentale, cu *Arta romanului* de Milan Kundera, *Zoharul*, *Kabbala și simbolistica sa*, *Mașina numită literatură*, *Penisul și demoralizarea*

Occidentului. O săptămînă întreagă vom fi boierit în orășelul cîmpiei bihorene. Nutriți eream grozav. Nu aveam probleme: seara ieșeam în vizite, ziua ceteam la umbra pomului ori sporovăiam despre Ady Endre sau doctrina reformaților maghiari, cînd nu răsfoiam o istorie dactilografiată a fotbalului salontan, concepută chiar de paternelul prietenului meu.

Am redescins la Cluj, unde l-am vizitat pe Mircea Zaciu, carele ne aștepta împreună cu Marian Papahagi. Acesta din urmă ne împrumuta exemplarul său din *Epistolar* – primit cu grăbire de la Ion Ianoși pentru o primă receptură profesionistă, căci *lira bien qui lira le premier* [nu-i așa?] –, ne desfătarăm cu el și chiar uimirăm pe împrumutator cu sugestia că Marin Teofil era probabil Tarangul, expatriatul din Pantruche. Ne mai hlizirăm în legătură cu farsa montată de Damaschin și conceptul, cu totul nou, de poezie perșană. În toată povestea asta, Vartic se trezea fotbalist, apoi președinte de club și comanditar al unui imn pentru respectiva echipă clujană din divizia B. Canularul va fi făcut multă vîlvă, la vremea aceea, în burgul someșan. Perșa, mîndru că a fost selecționat dintr-un soviet de concurenți, aștepta cu nerăbdare și banii de premiu întîi pentru cel mai bun imn fotbalistic, deoarece diploma i-o expediase deja prin poștă pișicherul de librar, liricul Damaschin.

De fapt, ne urneam greu. Găseam mereu pretext să ne sculăm tîrziu sau să frigem menta prin tîrgul transilvan. Greu ne-am pornit, și abia la sfîrșitul augustului. Pe șest. Ca să nu afle șefa cotrăună, susceptibilă de a-l turna la ceceul kăgăbăului local. Autobuzul ne-a lăsat în Tîrgul Lăpușului. De acolo mai ereau vreo șapte kilometri pînă la Rohia. I-am parcurs *per pedes apostolorum*, cu sacul în spate și emoție la gură, așa cum le șade bine pelerinilor. Uitasem doar de pelerine. Însă nu a plouat.

Fiindcă tot mergeam la monăstire, editorul lui Poe și-a luat de recitit *Numele trandafirului*. Nădăjduia să-l inspire decorul într-o relectură îmbogățitoare a capodopului umberto-ecologic. [De altfel, un june călugăr îl va surprinde în flagrant de cetitură

și-l va admonesta blînd: «Credeți că și la noi sînt monahi din ăia?»]

Drumul a fost lung, obositor, frumos: mai cu seamă urcușul din sat, prin pădure, spre ermitaj. Am ajuns pe seară, aproape de vecernie. O măicuță ne-a indicat două paturi într-un dormitor comun, după care ne-am dus la slujbă. Aici ne-a întîmpinat starețul. Ne-am declinat identitățile respective, ne-am prevalat de *Opinia studențească*, *Dialog*, *Echinox* + alte publicațiuni tinerești de odinioară, și nu ne-am ascuns dorința de a-l zări pe Părintele Nicu Steinhardt. Acesta se va ivi printre niște coloane, pe nesimțite, dinspre Casa Poetului, și, într-un prim moment, avurăm impresia că iese, prin metalepsă narativă, chiar din romanul lui Umberto Eco: bărbos, înalt, slab, «amestec de duhovnic și general țarist», cum îl zugrăvise undeva Conul Paleologic. Ne-am reiterat literaritatea și Universitatea, am recitat *Echinoxul*, *Dialogul* și *Opinia studențească*, iar el ne-a recomandat pentru o găzduire superioară de patru zile.

Pot zice că a fost extrem de plăcut, foarte plăcut, chiar plăcut; cu regularitate, am fost chemați nominal la mese, nu numai prin toacă. Viețuiau și se nevoiau acolo șepte călugări + o măicuță bătrînă + sora Iuliana [o smintită întru Hristos ce avea aparențele unei evadate dintr-un schit de carmelite: era catolică, recita *Salve, Regina* după noua *pronuntiatio restituta*, zicînd *Salue, Reghina*, iar un tînăr monastic o corija blînd în grai local, propunîndu-i *Salve, Rejina* ca versiune acceptabilă]. Mesele erau bogate, însă fără ostentație. Cu noi, comesenii, se aflau întotdeauna zilierii ce ridicau noi construcții de găzduire și, în ținute destul de sumare, dar fără intenția de a-i ispiti pe cucernicii cenobiți, Cici, o cunoștință a noastră de la mare, cu amicul ei de moment. Între mese aveau loc plimbări pe coclauri, în zonă subcarpatică de foioase, pentru depistări de poienițe propice lecturii somnifere, ori în satul Rohia, la vale de ermitaj. Din impozanta bibliotecă a asceților maramureșeni ne-a împrumutat Părintele Steinhardt, între altele, un catehism ortodox în limba franceză,

Dieu est vivant, și *Les vies des moines de Moldavie*, traduse de el însuși la Chèvetogne, în Belgia, și lăudate cîndva de Virgil Ierunca pe unde scurte.

La prînz, în lungi voroave zăbovea starețul cu noi, întreba de domnii Ion Pop și Mircea Zaciu, care trecuseră cu ani în urmă p-acolo. Avea o idee înaltă despre întîia serie a *Echinoxului*, cea pilotată de trioul Pop + Vartic + Papahagi, iar lui Antonie Plămădeală, mitropolitul incapace de martiriu, prefera să-i laude romanele.

Între orele 15 și 16, meloman incorigibil, Nicu Steinhardt se replia în cămăruța din Casa Poetului. La 16 fix ne ițeam noi și se stîmea taifasul. Ne primea, în pijamale mirene, întins pe pat între un număr din *The New Yorker* și *The New York Review of Books*, ce i le trimitea deja cetite, din S.U.A., Virgil Nemoianu. Poza «inchizitorului de la Rohia»[12] se ivea puțin socratică, amintea și de postura preferată a lui Noica, însă nu deranja. Simțea și el că nu ne dăm noi mari felatori ai vreunui *savoir* secret, că nu am venit la dînsul ca să sorbim înțelepciune, ci din sfîntă curiozitate livrescă. Am comentat cu dumnealui gîlcevile de la temelia *Epistolarului* + conflictele, numeroase, cu cenzorul univer*secu*ritar al *Opiniei studențești*[13], ce-i stopa lui Valeriu Gherghel orice efort de relansare steinhardtiană și/sau sergiu-al-georgiană. Avea o nouă carte sub teasc [și – îmi aduc bine aminte – tînărul cenobit surprinzător al lui Liviu Cotrău la *Numele trandafirului* ne va povesti cum trecuse, delegat de amfitrionul nostru călugăresc, pe la Alecu Paleologicul, și cum acesta îi va fi glăsuit: «Părintele Nicolae să se ocupe de cele sfinte și de mîntuirea sufletului, că de cele editoriale ne-om îngriji noi»]? Da. Iar cu vocea sa foarte caldă, insistentă, insinuantă, părea foarte monden în intimitate și dornic de noutăți din Landemoul literar, de știri proaspete din perimetrul poeților: «Ce mai scornicește Liviu Ioan Stoiciu? Dar Ion Cristofor? Pe unde mai umblă Mariana Marin? Cu ce se mai îndeletnicește Damaschin?» Trei

lucruri va fi narativizat el extraordinar de vibrant [căci ne întreba întotdeauna ce pohtim să ne depene]:

••• Legăturile familiei sale cu aceea a lui Freud și unele popasuri la Viana, în casa psihanalistului cu pricina, auctor al scandaloasei cărți despre *Moise și monoteism*, devoalatoare a paricidului din pustia Sinaiului.

••• Pușcăria și întîmplările adiacente. De soiul: reîntîlnirea cu Noica în 1956, colocviile clandestine de la Cîmpulung Muscel, deghizarea paleologică în Crăifăleanu, deconspirarea afacerii, prigoana, interogatoriile brutale [durul durilor cu el adeverindu-se un securist evreu[14], ce des îl izbea cu țeasta de perete], convertirea la ortodoxie în pandaimos, botezul receptat într-o dimineață, cînd gardianul nu erea foarte vigilent și se cărau hîrdaiele, încelularea cu popi sau cu legionari, care totuși nu-l maltratau: știau că se lipise dreapta credință de el[15]. Observăm noi atunci că și Bergson se afla pe punctul îndreptării spre catolicism. Ce l-a împiedicat să o facă? Venise ocupația germană din 1940 a Franciei, și nu putea să nu fie solidar cu ai săi cosîngeni + purtător de stea galbenă, davidiană. Părintele N.S., după al doilea rezbel mundial și instalarea fermă a satanocrației moscovețe pe plaiul miorit, nu avusese însă de înfruntat asemenea sfîșieri de conștiință. Pîrnaia, contactul intelectual cu Sergiu Al-George + restul se știu perfect în clipa de față [căci a cunoscut *Jurnalul fericirii* tiraje de *best-seller*, reabilitînd cît de cît Editura de Stat a Daciei someșane], ca și stupefianta întrebare ce a pus-o tatăl steinhardtian unei patrule de Arhangheli ai Sfîntului Mihail în toamna coabitării lui Horia Sima cu Ion Antonescu.

••• De percheziția de la începutul anilor optzeci a sosit vorba cînd ne-am apucat să ne tatonăm reciproc lecturile, cînd am împins conversația către Volkoff și teologia regalității. A menționat că printre cărțile săltate de Limbricii Belzebuboși ai Secului, alături de faimosul său jurnal – confiscat și recuperat de atîtea ori –, de scrierile Monicăi Lovinescu și ale lui Virgil Ierunca, se număra și *Le Retournement*, polițist metafizic al ante-

citatului Vladimir. Ciudat fu numai că pretorienii năvăliseră în schit doar la cîteva zile după vizita unor redactori de la Cartea Românească în frunte cu actualul răposat Mircea Ciobanu, de monarhistă pomenire. În fine: mister, groază și lapte bătut.

∴

La despărțire mi-a dat, pe lîngă binecuvîntare, și un bilețel pe care notase trei titluri dragi lui în junețe, pe care ținea morțiș să le cutreier: biografia lui Péguy ouată de Frații Tharaud, *L'Ancien Régime* de Funck-Brentano și *Convorbirile* lui Olivier Clément cu Patriarhul Athenagoras[16]. Asta... pentru că a văzut că-l tot îmbii cu a regalității teologhie ortodoxă din *Du Roy* de V.V.[17]

∴

Liviu Cotrău pretinde că într-o dimineață, ieșind la o răcorire pe roua dintre fagi, va fi auzit o voce puternică umplînd spațiile forestiere. S-a prins că era a Părintelui și l-a urmărit pe cărărui. Cînd grăbindu-se, cînd oprindu-se brusc, dovedind un control perfect al gesturilor, monahul se exersa în vederea predicii din duminica următoare, căci nu cred să se fi adresat, cu intenții evanghelizatoare, arborilor și viețuitoarelor înaripate, asemeni Sfîntului Francisc din Assisi, fecundator al lui Pasolini în filmul *Uccellacci e uccellini*.

L-am mai întîlnit împreună pe cărărui și ni s-a plîns de inexistența la valahi a unei *privacy*, a unui spațiu de intimitate, neinvadabil de balcanica + tiranica variantă de *glasnost'*, în cadrul căreia fiecare știe – și spune – tot despre toți. Pesemne că poporenii confundau instituția stăreției cu aceea a Ministerului Adevărului și veneau tot timpul să pîrască, sub nevoia spovedaniei, la blînzii cenobiți. Am dat, prin urmare, buzna tustrei în pulsiunea delatoare, am dat buzna teoreticește în omenească, preaomenească pulsiune, soră geamănă cu impulsul dezvăluirii, cu a-lethicul impuls, parte din structura ființei individuate și nu element al istoriei sale. Era limpede: misia duhovnicului, a spo-

veditorului religios, nu se arăta mai puțin importantă decît aceea a postelniceilor, boțîrlani sau ciurlăi, de la Catedra de Auziri contemporane: de triere a informațiilor, de control al fluxului de date, de gestiune a rumorilor, de încurajare a defulărilor, de ierarhizare a delațiunii, care delațiune însemnează etimologic tocmai ieșire din latență, din ascundere, din *privacy*, adică *alétheia*. Nici azi, în prag de mileniu nou, *Dicționarul latin-român* al lui Guțu nu izbutește să mă convingă de paternitatea verbului *deferre, detuli, delatum* asupra neologismului designator al «pîrei turnătoare»; și azi, la finiș de mileniu secund, continui să caut filiația respectivei voroave din *lateo, latere, latui*. Și poate că nu mă înșel de tot.

∴

Am regăsit capitala transilvană prin alt traseu: cu autobuzul pînă la Dej, de acolo mai departe cu ghezășul.

Am mai efectuat o ieșire în centrul urbei, la librăria damaschină, ca să aflăm cum devine cazul Perșa și ce reacții noi a mai produs Doru Vartic.

A doua zi, *zurück* la Iași. Ne dădusem întîlnire pe vara următoare, tot la Vama Veche, de unde aveam să pornim năbădăios la Valea Drăganului.

Apoi? Apoi... Părintele Steinhardt se va fi repliat pe tărîmul fără vifor și n-a mai prins momentul epocal din decembrie 1989, cînd Securitatea și Nomenklatura de sub burtica sa, printr-o agilă mișcare de restructurare, au aterizat pe moale, succedîndu-și lor însele la Putoarea Valahiei Mici, nici epifania editorială a *Jurnalului fericirii* în 1991, ce i-a oferit prietenului nostru L.A.[18] modele de rezistență la totalitarism în... 1988.

Încerc pe de altă parte să crez, dar nu izbutesc nici parțial, că nu din cauza relației cu Paul Hiemstra, cu mine și cu ermitajul escapadei de fericită pomenire, a ratat eminentul americanist poesc o ieșire de trei săptămîni în Englitera Doamnei Thatcher.

Mi-i dor să-l revăd și să redesenăm împreună, *dix ans après*, silueta de neconfundat [de neconfundat: pînă cînd?] a

preaiscusitului bibliotecar al Sfîntului Duh de la trisilabica RO-HI-E.

Ambasadorii intineranți

Atingerea conceptului se lasă, o știu din experiență personală[19], însă și de la cutare argentin nevăzător trecut în lumea umbrelor, cu jubilațiune intensivă. Ea, jubilarea, se va fi produs, la mine, prin august 1991... în ce privește «ambasadorii itineranți», expresiune culeasă de pe buzele lui Gheorghe Barbul – trăitor la Neuilly, fost interpret de germană al Mareșalului –, pe cînd codoșeam cu dumnealui ivirea cărții sale de istorie a «Cîinelui Roșu» la Editura Institutului European. Atunci îl întrebasem dacă, înainte de 1989, obișnuiau să treacă pe la dînsul varii cunoștințe din țeară ca să sugere că lucrurile nu merg în patrie prea prost, că se construiește mult, că Tovarășul N.C. duce o politică de neatîmare față de ruși, că nu mai există cenzură, că Șefului Suprem nu i se aduc la cunoștință disfuncțiile sistemului, altminteri le-ar remedia cu grăbire, că nevastă-sa are oarece înrîurire nefastă asupra lui, că principala primejdie pentru neam îs ungurii, tu-le muma lor, nu Sizigia Prezidențioasă și regimul de sub pîntecele dumneaei. Translatorul antonescian a zîmbit a rîdere, antamînd travaliu de vorbitură și... expectorînd sintagma luminătoare... pentru mine, curentă printre diasporici: «Aluzionați, domnule L.P., la „ambasadorii itineranți"? Da, veneau și pe la noi. Îi ascultam politicoși, pe urmă îi trimiteam la preumblare, după care ne avertizam consîngenii de iminenta lor reapariție, misionați de partidul unic filomoscovet ori minunata lui poliție de taină, D.I.E. botezată, pentru activitatea de păstorire a exteriorului granițelor natale.»

Tot de la G.B. am mai aflat că, în cercul său de transilvani uniați, cineva redactase deja un *Dicționar de buzunar al solilor ambulanți*, publicabil după moartea sa, eventual și la o editură dâmbovițeană, în caz că țeara urma să iasă din democratura originală și să reintre în istoria Occidentului putred, decadent și

indestructibil. Am plecat de la amfitrion, după semnarea contractului de traducere și reeditare pentru *Al treilea om al Axei*, gîngăvind: «Ambasadori itineranți, ambasadori itineranți, de bună seamă, dar ce băgăm la înaintare pentru dicționar ori pentru eventualul studiu de specialitate?»

Apă a curs multă, între timp, și pe Bahlui. Încet-încet, scriindu-și diasporalii jurnale intime, epistolarii, memorii, oralizînd ei măcar vizitele misionaților de la Ubucarest, s-au răsuflatără de unele și de altele. O abordare serioasă a cestiunii rămîne însă de lucrat cu temeinicie. Contăm pe istoricul din avenir, blindat cu metodologhia Școlii «Analelor» și sociologia lui Max Weber. *En attendant*, numai Universitatea ieșeană ar putea să ne împiedice să ne dedăm la o minimă inventariere a izvoarelor ce ar documenta apropierea de fenomenul ambasadorial. Cum? Blocînd bunăoară avansarea profesională a celor văzuți călătorind în același tramvai cu auctorul acestor rînduri, așa cum va fi procedat cutare Senat, dominat de foștii politruci hoișieni, cu dosarul lui E.I., al slavistului ce, în calitate de secretar redacțional la *Convorbiri literare*, găzduise modestele noastre investigații pe tema respectivă.

∴

Acu, nesfîrșite sunt căile Domnului, iară izvoarele orale, nenumărate încă. Amuzant îi totuși că misionații ereau pîrîți în patrie, la prieteni, chiar de cătră ăi vizitați, ei înșiși revizitatori neperiodici ai spațiului mio. Astfel, proafa mea de geo dîn liceul humorean, celibatară, ieșea fără complicații în Vestul german, unde făcea ocolul cunoștințelor, al foștilor ei alumni de etnie teutonă, cărora le nara ce debitai mai sus. Nimeni nu punea botul la spusa ei dezinformativă, iar foștii elevi, cînd apăreau pe sol dacic să-și regăsească rudele ori amicii, dădeau duma din ei la șpriț, travaliul gagicii deconspirînd, asemeni colegului meu K.P., în vreme ce dînsa continua să aserteze despre ăi înstrăinați că-s șomeri, muritori de foame sau exploatați cu sălbăticie de capitaliștii insidioși. Reaminti-ne-vom frecvent urarea Hertei Pe-

rez cătră fostul ei student A.H., sosit cu treburi ambasadoriale pe meleaguri stuttgartiene: «Mă Andrei, mă, să le spui curat la Iași, mă, că m-am măritat cu foametea în Refegeu!» Iar zicerea pereziană ne erea adusă caldă în Dulcele Tîrg de A.E.W., venit să-și revază instanța maternă, ori de fratele său J. Mai ales că întîiul ortac se aflase la cataramă cu Liviu Cangeopol.

La toate nivelurile societale se derulau istorii dîn astea, brodate parcă pe aceeași canava. Misionații lăudau realizările regimului multilateral developat și invocau pericolul maghiar în vestul țării, la întoarcerea acasă diminuînd imaginea de marcă a plecaților, deplîngîndu-i că o duc rău, că în Apus nu mișună dulăi cu colaci legați de coadă[20], că intelectuali ca Magistrul M.U. șterg copii la cur în orfelinate ori cîntă ca dascăli la besearici valahe din Exil: videți mai la vale, în partea mediană, versiunile avădaniene + hoișiene despre Pelicanul din Țicău repliat în Texas; videți-le numai. Apoi să regăsim împreună unele izvoare, orale sau scrise, în ordine nealfabetică, pentru ca să nu dăm chiar mură în gură sociologului istoric din viitura viitorimii:

∴

În Paul Goma: *Jurnal pe sărite XIV*, în *Vatra*, Tg. Mureș, nr. 2/1996, p. 72, acolo depistăm aceste edificatoare rînduri: «Adrian Marino. El nu a scris nimic compromițător. Da, dar face revista aflată sub conducerea lui Dumitru Popescu-Dumnezeu, în colaborare cu Mihnea Gheorghiu. Și cu Madam Zoe [altă creatură perfect românească]. Și care, în ultima vreme, călătorește cam în cerc, în jurul Europei Libere [n-am dat, astă toamnă, nas în nas cu el, în locuința lui Vlad Georgescu?]». Ai și *Evadările în lumea liberă*, editate la Institutul European, unde ne dezvăluie Marino însuși cum peripatetiza cu Gelu Ionescu prin Englischer Park, în München, ca între misionari de înaltă ținută culturală, adînc îngrijorați de soarta domeniului cuțovlah. Cine-l ajuta pe A.M. să evadeze? Care-i erau complicii și călăuzele? Nu ne spune în carte, *et pour cause*, nici nouă, nici fostului său coleg național-țărănist dă detenție, profesorului Metodiu Ciuba-

ra, care, el, nu reușea să prea vază străinătățurile înainte de 1989.

Nu întîmplător poate, A.C., discipolul marinou favorit, se rotea principalmente în jurul aceluiași post radiofonic «dușmănos» ori, cum formula – sub iliescieni – erasmicul Mosch Titus Raveica, «destabilizator»; se rotea amplu, dormind uneori chiar la antecitatul geluț-ionescian. Acestuia îi ducea la recenzat pe unde scurte suplimentul *Analelor* iașiote despre literatura germană a veacului 19 și alte futilități informaționale, genial ficționalizate în *Montajul* lui Vladimir Volkoff[21]. Geluță, el, păpa dolari americănești și ne intoxica, prin Europa Slobodă, cu date nerelevante privind stadiul cercet*u*rii arheologice în Moesia Inferior. «Abil» fiind, după excelenta formulă a unui emul «interesat» de-al său, A.C. nu naveta ca fraierul între pleonasm și oximoron, ci ieșea anual din țeară și-l convingea pe Gelu, pe europelul liber, că Liviu Cangeopol, Dan Petrescu, Mircea Dinescu, Doina Cornea și alții, din același aluat cu ei, nu meritau mediatizați de mediumul münchenez, nesemnificativi arătîndu-se față cu succesele scientifice ale patriei, din care, iată, el însuși, asemeni lui Marino, putea evada periodic fără mari piedici.

Pe Gelușor îl voi fi întîlnit eu însumi la Tîrgul de Carte frankfurtez, în 1992, și mi-a suflat multe dîn astea în prezența lui Mircea Martin și Ion Bogdan Lefter, prevenindu-mă duios: «N-ai de ce să fii rău cu el, că de tine nu a zis nemica, nici de bine, nici de rău, de parcă nu te-ar fi cunoscut. Pe ceilalți însă i-am apărat cît am putut, mai ales cu argumentul că nu avem alții mai buni de scos la defilare.» Atunci, în octombrie 1992, la terasa din fața Gării Centrale a Bavariei, mi s-au confirmat bănuielile despre un gagiu des ieșitoriu, cu rude în străinătate, de burse profitoriu, pe care-l apăram de bîrfe și alte suputații insidioase doar pentru că era un ponderat și se putea discuta civilizat cu el; atunci, în octombrie 1992, nu avurăm vreme să glosăm cu Gelu scrisorile expediate de A.C. din țară, în 1989, lui Cristian Mititelu ot BBC pe aceleași teme, unde-l rădea pre-

cumpănitor pe Cang, aflat deja în Statele Unite. Unora, e drept, le-a răspuns chiar Liviu, pe unde scurte, încît corbescul personagiu, cînd și-a succedat sieși la comanda *Dialogului*, în decembrele veroluționar, va fi introdus la revistă un text cangeopolian, sub presiunea celorlalți, dar cu litere mici, înghesuite într-un colț al publicației ce o diriguia cu mînă agilă de misionat interior.

Acum, în anul de grație 1996, revenind «foștii» precum ciorile pe crăcile anterior găinățate, redevenind ei șefi de catedre, conducători de doctorate, membri în consilii și senate, acum, neputîndu-le bloca avansarea lui Liviu Cangeopol, Dan Petrescu, Mircea Dinescu, lor, că nu-s universitari, i-o blochează entitățile hoișiene lui E.I., pentru că posedă dosarul prost: nu a fost securicomunist înainte de 1989, nu figurează pe lista cu «persoane de sprijin» decelată în biroul prim-secretarei ghițuliciene, are doar valoare profesională + didactică și, culmea ororii, scrie uneori în aceleași publicații cu mine, «denigratoare» la adresa ambasadorilor itineranți de odinioară, că de ăi noi nu ne-am legatără. Încă.

∴

E.M. Cioran, în *Je souffrais tant d'être Roumain*, din *Le Nouvel Obs*, 28/12/1989, zugrăvește în treacăt și măiestria cu care Noica juca un nou rol după ieșirea din pandaimos – pe acela de ambasador itinerant: «*Je me rappellerai toujours une promenade que j'ai faite sur le Pont Neuf, à deux heures du matin, en compagnie de mon ami Noica, peut-être le plus grand philosophe roumain. Il me disait: „Qu'est-ce que tu as contre Ceaușescu? Je ne te comprends pas...!" Le croiriez-vous? Noica venait de passer six ans dans les prisons roumaines...!*» Da, credem, căci știm, din *Rugați-vă pentru fratele Alexandru*, că magistrul păltinișan fusese «întors», reciclat, disponibilizat să accepte «compromisul creator», iar excerptul francez din textul cioranian îi binevenit: acolo, reciclatul misionat încearcă să convingă, el, om cu pîrnaie la spate și bucile tumefiate de bătăi

securitante, că Nenea Bîlbă ot Scornicești e grozav, mustrîndu-i pe amicii parizieni că nu-l îndrăgesc.

Se cunosc și sfadele noiciene cu Monicii, schimbul de bilețele, acuza că-s năimiți de americani + restul, inclusiv epistula indignată către Occidentul putred + decadent + cacoșim, lansată în *Viața Românească*, la care va primi replica de oțel a lui Virgil Ierunca pe unde scurte.

Noțiunile de *cărturar* și de *onoare* nu-s totdeauna superpozabile; uneori se suprapun doar *cărturarul* și *corturarul* [admițînd că Noica nu fusese un guénonian ce, asemeni inițiaților de marcă, veade în Apusul europeic o... contrainițiere].

∴

Monica Lovinescu, în *Unde scurte V*, Humanitas, 1995, mai cu seamă la paginile 75-80, furnizează analize excelente despre misionații de la Centru, soli ai Polului Bolșevicios, cu numele Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, George Ivașcu, Zaharia Stancu, și ofertele lor: post universitar pentru Ierunca + drepturi de autor în valută, la reeditarea lui Eugen Lovinescu, pentru nevasta aceluia ș.a.m.d.

Nu mică fu indignarea autoarei față de misiții Polului din Ubucarest: «Bine, dar prin cine ajung acești bani la mine? Nu prin regimul comunist? Și credeți că mi i-ar propune sub formă dă devize dacă nu ar socoti astfel că mă pot cumpăra?»

Mosch Ciocu îi caută și acasă, se cainâ, izbucnește în plîns hodorogit. Asta-i morala fabuloasă cu acești misionari ejectați, cu lesă extensibilă, spre Apus [dar stînd grămadă peste Stat]: «Noțiunile de *onoare* și de *cărturar* nu acceptă superpoziții – cel mult acelea de *cărturar*, *corturar* și *itinerant cu sarcină*.»

∴

Irina Petrescu-Mathieu ni-l relata odinioară pe George Uscătescu, pe madrilenul ce avea ca *hobby* filozofia culturii. Tătînele Irinei fusese o vreme consul în capitala Spaniei, sub *con Franco se follaba mejor*. Așa aflat-am că misionați de mai mică

anvergură îl chemau pe ilustrul bătrînel să vază, la consulat, filme cu noile blocuri de pe litoral sau din Valea Prahovei, tractoare brăzdînd Bărăganul în lung și-n adîncime, încît plîngea sireacul, pătruns de emoții, ca Smărăndița popii, de i se zgîlțîia cravata și... i se scutura trandafirul – cum a remarcat Dr. Sandu C. la vizita aceluia prin Institutul European – pre el. Acțiunea reușise.

Asemenea vizite dese la oficina valahică îi aduceau acestui *viejo verde* critici din partea Diasporei, care prefera rectitudinea de coloană a lui Vintilă Horia, a unicului carpato-danubian deținător de Goncourt, însă și epifania, la Editura Politică, a unora din cărțile sale de popularizare a filozofiei culturii, ivite inițial, pe sol iberic, în regie de auctor, la editori tot atît de semnificativi cît aceia la care își tipărea Ilici ot Cotroceni eseurile-i aproximativ îngermanizate, pe sinergia faptelor axate. L-au recuperatără definitiv după 1989, trimițîndu-i ca anilinctor eficac pe plăvănelul Traian Diaconescu, ce îl va fi bombardat și *doctor honoris pausa* al Universității de pe Copou, împingîndu-i totodată un capodop la Editura Chemarea[22], unde guvernează Mosch Dvoracek, vechiul colectivizator cu biciul al satelor de pe Valea Prutului, un capodop refuzat cu multă demnitate, totuși, de Institutul European.

∴

Gura Lumii, tăieturile din presă, corespondența de serviciu și particulară îs izvoare deloc neglijabile.

Așa se va fi aflat la Iași cum avădanescul Stiv, întors de la o misiune de trei ani în S.U.A., unde luase parte, cum relata în ziare chiar dînsul, la simpozioane despre importanța metodologhiei marxiene în predarea literaturii, dar și la faimoasa lansare a unei cărți despre Tovul Nekulay I Ceaușinul ca luptaci inegalabil pentru pace, întors la bază, nara prin Dulcele Tîrg nu travaliul secret din tabăra de instruire de la Cincu, nu, ci... că Magistrul Ursachian din Țicău, glorie a poeziei moldave, ștergea copii la fund într-un orfelinat american și că azilantul din Texas

nu izbutise să-și însușească decît o brumă de engleză. De la A.H. aveam însă versiunea, înalt dezinformatoare, destinată a contracara interviurile de pe Vocea Americii, că Pelicanul cînta ca dascăl într-o bisericuță de amărîți emigranți moldovalahi, împreună cu profesorul Constantin Corduneanu, iar Crenguța Diaconescu – pe care o scosese de pe listele aniversare ale revistei *Dialog*... sub pretext că nu își iubise suficient baștina – freca menta la Neviorc, în Babilonul iancheilor. În aceeași vreme, îl «denigra», la *România literară*, pe Paul Celan, că fusese utemist, cînd nu-l «calomnia», prin Tîrgul Cucului, că se aruncase în Sena din remușcare pentru că... ar fi plagiat *Fuga morții* de la Immanuel Weissglas.

E adevărat că, în 1990, spăimit că Mihai Ursachi ar putea avea zvon de'tărășenie, spăimit cam cît Constantin Coroiu, «denigratorul» acestuia din *Convorbiri literare*, s-a dus să-i ceară teza americană despre Celan... spre a i-o publica la Editura Universității, pe care, ca și pe alte funcții, pusese gabja în vîltoarea voluțiilor decabriste, succedîndu-și, ca de obicei, lui însuși. Păreau atunci că sînt împinși din spate – de către K.G.B.? de către ramuri oculte ale Secului? de către C.E.C. și A.D.A.S.? – să le ocupe, funcțiile respective, înaintea puținelor elemente necomuniste, dar era de neimaginat că ar putea reface Academia lui Fane Gheorghiu în chip de Facultate ziaristică nouă cu băieții de la *Dialog* + *Opinia studențească*, ai căror cenzori ideologici fuseseră nu demult și care, rîsul gurului, le cunosc trecutul de «listași».

E adevărat că, în 1983, A.H. se adeverează singurul neînchietat de organe cînd au avut de suferit percheziții și/sau interogatorii Dan și Tereza Petrescu, Liviu Antonesei, Sorin Antohi, Săndel Călinescu, Mihai Dinu Gheorghiu, George Pruteanu, Dan Alexe, Ioan Voicu, Radu Sperneac și subsemnatul, adecă oamenii din jurul revistelor studențești de pe Copou. Mai mult: dacă, să zicem, Ioan Voicu rostea, la anchetă, numele hoișian, în legătură cu orientarea culturală a publicațiilor ori sugestiile pri-

mite de la redactorii șefiali, anchetatorii se făceau că nu aud sau schimbau vorba. Așa că nu ne-am mirat apoi că personagiul în cestiune preia comanda *Dialogului*, îl aseptizează și iese anual în străinătățuri, după 1983, fără grețuri, dînd tîrcoale preliminare chiar Europei Slobode a lui Gelu Ionescu, nici nu ne miră acum, indignîndu-ne numai că a transformat Editura Universității în fermă personală, unde publică bunăoară toate cursurile, obsolete, ale clanului familial + prorectoral Jeanrenaud [în locul cărților unor juni doctoranzi, asistenți, lectori, conferențiari etc.], nevandabile cîtuși de puțin și depășite scientific, ori ale unor clienți siguri, de care necesitate are, în consilii și senate, ca să voteze pe cine și cînd trebuie promovat sau trimis în Apus. De exemplu, E.I. nu merită să fie conf... pentru că scrie în *Convorbiri literare*, unde publică și L.P. povești cu ambasadori itineranți și aluzii la contribuția scrisă a universitarilor pentru promovarea doctrinei mirabile a realismului socialist pe vremea obsedantelor decenii, în *Iașul nou & Iașul literar*, în *Cronica* și *Flacăra Iașului*. Nici rectorul popal nu-i poate sta în cale, căci nu știe să tragă sforile atît de bine ca A.H., nu e un *wire puller* așa de iscusit, nici nu controlează Editura Universității.

Ne surprinde numai că fostul ambasador itinerant nu a reeditat încă prima versiune a cursului de morfologie + sintaxă a limbii franceze, operă a socrului său A.J., unde, spre a se ilustra, să spunem, acordul dintre subiect și predicat, era oferit un lung citat din cursu-i de socializm științific despre legea fundamentală a trecerii de la capitalism la socialism atotbiruitor. Ar merita: măcar pentru faptul că instanța socrală fusese pedant de corectă la notarea studenților și absolut insensibilă la pile.

∴

Din aceleași izvoare istoriografice va fi reieșit că Moș Cutărescu, recuperat de misionați în genul Țucalului nostru Drag & Troian cam prin deceniul al șeptelea al veacului, ajungea el însuși ambasador itinerant național + coco, intern + extern, după 1970 mai ales: participa la colocvii, se firitisea cu recții, pro-

recții și decanezii acelor vremi, cînd nu se înfunda în nămol la Techirghiol, cînd nu chefuia la monăstiri, revenind cel puțin anual în patrie, iar în Vest, după 1985, contribuia la «denigrarea» disidenților bănățeni de origină germană [activitate cu care, din reflex de continuitate, se mai distrează și astăzi], a Hertei Müller, a lui Wagner, Totok, Frauendorfer, Söllner, Hodjak. Noroc de Herta că, foarte mediatizată, transpusă în toate limbile Occidentului cu ficțiunile ei originate în eonul balcanicomunistic, avea un cuvînt mai greu decît al viitorului *doctor honoris pausa* bahluvian, dramaturg de trei parale, ieșit parcă din mantaua năpîrstocului adriopauzesc, nănașul său.

Păcat de el, că are, ca Țincoca, precum Celibidache sau Coșeriu, un bun trecut de dreapta și nici ca memorialist nu stă rău.

∴

De A.B. grăi-vom cum, după izvoarele germano-franceze, hurezianiene sau gomice, pornea în 1988 spre Apus și evita, clujan fiind, subiectul Doina Cornea, susținînd ritos că tragedia cuțovlahă nu-și are buba în năpîrstocul ceaușin, dar în unguri, tu-le muma lor. Se arăta de p-atunci drăgutul de Augustin bun de încuscrit cu L. Maior [accentul pe a doua silabă a numelui familial] și uns derector la Fund... ația *Cul*... turală, *ut culum & fundum possit ducere*, eventual din scaun pe fotoliu. Însă, ne reamintește și Ion Simuț în portretul Clujului din *Confesiunile unui opinioman*, telectualii someșeni nu prea le avură cu simpatia, ca să nu vorbim de minima solidaritate, pentru Doina Cornea. Puțini s-au dusără pe la ea, printre ei numărîndu-se Maître Vasilescu și Liviu Cotrău cel însoțit de micuțul Andrei. Pretextul lui Liviu fu: să transpună în engleză productele unei poetese oarbe. Imediat l-a atenționat «colegial» N., fost ambasador itinerant în Marea Britanie și expulzat, ca lector, din Londra pentru unele tîrcoale date bazelor americane, dar, în decembrie 1989, iute cam cît A.H. și stivul avădanesc la preluat puterea pe Universitate, ca să-și urmeze lui însuși la timonă. Șansa fu că, la Napoca, Marian Papahagi și grupul de universitari democratizanți + ne-

comuniști + anticomuniști + apolitici activi nu îi vor fi lăsat să-și facă mendrele pe securicomuniști: și-au înființat propriul comitet de reformare a instituției lor de învățământ superior, alegînd un rector ce, da, da, nu fusese anțărț secretar de partid muncitoresc unic ca Călin Ignat la Iași, ca E.C. la Bucale. Ceea ce, vai, în Dulcele Burg al lui Săndel Călinescu, ăla cumpărat cu vilă creanghiană și puradeii trimiși la studii peste hotare, nu putu să se tîmple. Ba se constitui acolo comisie disciplinară, cu călinelul săndesc în frunte, ce amenința cu expulzarea pe profii, gen Mihai Drăgan și Petru Ursache, amatori de schimbări. Pe cînd A.C., din primul număr al *Contrapunctului* pe 1990, se marx...turba mai dihai ca înainte, pe bărbosul Karl apărîndu-l, pe epigonul hegelian de mîna a treia, căruia nobilele idealuri îi va fi întinat pe drumul construirii societății socialiste multilateral subdezvoltate Genialul Tov Ceau; pe cînd amicul hoișian punea mîna, între altele, pe Editura Universității, unde-și publica doar clientela + neamurile jeanrenaudiene, grație cărora, *hélas*, azi poate trece peste rector în Senat, promovînd pe cine dorește, blocîndu-i pe cei ce nu se vor fi dovedit securicomuniști de nădejde înainte ori se ocupă, uneori, de contribuția universitarilor iașioți la implementarea realismului socialist, autopromovîndu-se dumnealui conducător de doctorate contra oricărui regulament [fiind regulamentele alcătuite pentru gestiunea fraierilor], căci nu posedă titulă în germanistică, teza și-a redactat-o în românește la disciplina teoria literaturii, iar germana o vorbește anevoios și cu puternic accent local.

Asta e! Sigur, M.D.G. va fi fost înțelegător cu el, ca și Dan Alexe + ceilalți, cînd îi exhiba Cristian Mititelu ot BBC expistula hoișiană din toamna lui 1989, expediată din patria noastră, *ubi multae sylvae sunt*, postului de radio englez, pe care-l mustra că face prea mult caz de Liviu Cangeopol, Dan Petrescu, Doina Cornea, Dinescu, neînsemnați față de realizările socialismului cu muie ceaușină, ce-i îngăduia anual să iasă prin străinătături. Mihai murmura uneori: «Sireacul Andrei, uite la ce-l

sileau securicomuniștii răi + perfizi!» Eu însă, cunoscînd atașamentul corbesc pentru valorile perene ale marxism-staleninismului, cred că prietenul A.H., știind bine, în toamna lui 1989, că, mai degrabă sau mai tîrziu, are să cază regimul bolșevicios și va fi rușinat de viitorimea imediată, a dat dovadă de curajul vieții lui, a înfruntat adicătelea cenzura și riscul ca epistola-i morigenatoare să fie interceptată de Secii Curiști. De fapt, cînd M.D.G. l-a întrebat despre răvașul în cestiune, băietanul nostru, modest + sfios, recunoscu că e scrisul său, însă că nu a expediat-o personal.

Pe de altă parte, curaj se cheamă și perseverența cu care a blocat, apelînd la clienții editați în Universitate, promovarea colegului său E.I., nou venit exterior găștilor + întinator al nobilelor idealuri marxiene în cartea pe care o pregătește cu privire la literatura jdanoviană din deceniul Cuconului Sadoveanu: cred, personal, că îl deranjează proasta orientare ideologică a colegului său slavist, incapace să înțeleagă anii de ucenicie ai lui Valeriu Marcu, acest Panait Istrati «alogen», în proximitatea Marelui Ilici, nici buna lui cotare în mediile trotzkiste ale timpurilor noastre postmodernice, dar... poate că într-o bună zi se va pune pe tapet cestiunea dehoișizării învățămîntului universitar din «Al. I. Cuza» și a reașezării lui pe temelii autonome, pluraliste, deschise, democraticești ori nemafiotice.

Poate, poate, măi nepoate și dușman al nepotismelor instituționale, căci dacă Emil erea nepot, măcar prorectoral, trecea oleacă mai repejor de barierele corbești.

∴

Pululează izvoarele, orale + scrise, și în legătură cu misiile istoricului de serviciu «buzat» de la Institutul «A.D. Xenopol». Acela, deși avea fratele rămas [ori infiltrat?] în S.U.A., pornea cînd voia spre Vest, cu toată ignorarea idiomurilor etranjere; supraveghea pe ceilalți bursieri să nu cetească opul lui Pacepa, *Orizonturi roșii*, «denigrator» la adresa Tovului Suprem; aducea documente de la Hoover Institute pentru ministrul Andrei sau

colonelului Horia Brestoiu, istoricului de serviciu duminical; îl curta pe Paul Hiemstra, înalt funcționar din preajma lui Reagan, momindu-l cu cărți publicabile în Valahia și interviuri celebrizante în *Cronica* preholbaniană; pizduia acțiunile «dușmănoase», anticomuniste, ale Părintelui Calciu[23]. De la dînsul, de la Buzatu, am aflat cum ereau convocați istoricii de serviciu la București, unde li se dădeau pantofi, costume și cravate noi, apoi se expediau la comandă să-i combată pe unguri, tu-le muma lor, în diverse congrese de pe mapamond.

Acum îi infiltrează pentru organele de sub burtica astaloșie, pesemne, pe ultimii mohicani ai Legiunii Arhanghelești, iar în interviuri cu politrucul moldav C.C.[24], cu «denigratorul» Magistrului Ursachi în *Convorbirile literare* ale celuilalt deceniu, în ele, îl blamează pe Gorbi că l-a amenințat cu moartea pe Marele Patriot din Scornicești, înlocuit în inima sa, după 1990, cu Mareșalul Antonescu, ori se dedă la panegiricul deșănțat al SeReIului.

Zi-i istoric de serviciu și dă-l cucului, chiar uterului matern: poate c-o reveni, într-o altă existență, cu labiile mai subțiri, specializat + coprofob.

∴

Doar izvoarele scrise documentează, deocamdată, zelul itinerant al lui M.M. E vorba de cîteva numere din *Academia Cațavencu* pe 1966, dar și de unele epistole receptate cîndva de torinezul R.S. Acesta, neizbutind să scoată xeroxuri din Valahia + însurat cu o olteancă «denigratoare» a realizărilor multilaterale, va fi fost nevoit la «compromis creator» cu ginerele ghinărarului de Secu spre a putea să producă o versiune, binișor controlată de Polul bucureștean, din *Eliade e l'Italia*: vezi numai deslușirea pe care i-o dă Roberto lui Claudio Mutti, în *Eliade și Garda de Fier*, pentru bifarea sintagmei «revoluție legionară» dintr-o epistolă cioraniană interbelică. Virgil Ierunca a criticat pe unde scurte, în 1988, cartea celor doi tocmai pentru cenzurarea –

în Italia, nu în România! – a numelor și situațiilor nedragi tovarășilor dâmbovițani.

Stînd, prin intervenție derectă la Leana Ceau, zeci de ani în Peninsula Ciubotică, va fi desfășurat treabă mare M.M., depolitizînd și formalizînd, o bună parte a universitarilor filologi intoxicînd cu futilități formalisto-structuraliste, dacă îi ies pasientele și după 1990, cînd îi păcălește pe Vattimo și Eco de le scoate opuri prost traduse, rău editate, prost mediatizate. Așa le trebuie. Să învețe doctrina itineranței ambasadoriale și, mai ales, să hie atenți cu cine se încumetresc prin fostele țări comuniste și actuale democraturi.

Dar... cu băi de nămol și limbi meșteșugite prins-a ciolovecul nostru, susținut, zice-se, de bătrîneii Eugenio Coșeriu + Paul Miron, chiar un Herder, ce, din fericire, pe puțini mai impresionează astăzi, cînd fetișurile proliferează... relativizîndu-se sporнic.

∴

Lingvisticul P.M. ne nara odată că, pentru nu știu ce congres din anii șaizeci, unde trebuia să se producă întîlnirea cu Eugenio Coseriu, a receptat de la minister delegația carpatină oale cu sarmale, plăcinte moldovinești, cuvîntări ceușine mieroase, ediții din Sadoveanu cu sublinieri la paginile de efect, gagici rele de muscă și experte în felațiuni semantice, titilări pragmatice și *feuilles de rose* sintactice, bașca numere din *Glasul Patriei*, unde transpiraseră Gyr, Crainic, Romulus Dianu.

Mari sînt astuțiile itineranței ambasadoriale, Doamne!

Inumerabile sînt ele, fetii mei!

∴

Concluzia ce o propun: ne calmăm, studiem la rece, științific, șiretlicurile de captare a bunăvoinței etranjere, vicleniile de manipulare a opiniei celorlalți în interes politic imediat, stratagemele de întreținere a imaginii dorite pe mapamond. Cestii eminamente imagologice, nu? Ai ciberneticitate, ai pontificalitate, ai

construcție de legături și drumuri, fie ele și negative, prin misionați, cu ajutorul cărturarilor corturari. Iar dac-ar hi să retrăim perioada predecembrie cu mintea de acum și am avea puradei dotați, apți pentru «compromisul creator», i-am stîmi să se facă ambasadori itineranți în loc de a naveta, cu fraierii, în Budila Express ori între oximoron și pleonasm, tautologie și paradox. Că, zău, pre legea mea [neiesită încă de la comisiile de specialitate ale Parlamentului], că merită: dacă ne gîndim doar la exemplele tematizate în corpul prezentei lucrări, atît de puțin lucrativă.

Calea uniației

Mi-a fost complet streină calea uniației, ca să nu zic profund necunoscută, pînă în anul întîi de facultate din urbea bahluviană, cînd, la căminele studentine din Tg. Copou, am împărțit o cameră și cu Sergiu S., actual paroh italian, băiat al unui popă greco-catolic zvîrlit în pandaimos materialist-diabolectic și, după ani de domiciliu forțat + travaliu într-o fabrică sibiană de bomboane, subiect de emigrare în S.U.A. El îmi va fi narat prima droaie de epifenomene ale drumului uniat. Din satul natal, bucovinez, mă alesesem doar cu diferența dintre neoprotestanții penticostali și majoritarii ortodocși. La Gura Humorului liceal urma să întîlnesc alteritățile etnice, mai cu seamă germană, poloneză, ucraineană + iudaică, dar și dihotomia religioasă catolic/luteran. Însă, grație coabitării căminale cu anglistul S.S., mă voi fi familiarizat îndeajuns cu statutul besericii unite, o dată cu trecutul zbuciumat al acestei confesiuni «adevărate», neapărat «pontificale».

Mda, în vocabulul «pontifical» auscultam eu un zvon de *pontifex*, carele «făcător de poduri» va să murmure. Edificarea de poduri, ca ăla de la Arta, lucru sfînt se adeverează, cel ce o preizidează îi sacerdot, iar pentru a testa rezistența sau asigura durabilitatea căii aruncate peste vid necesare sunt oferte de ofrande și alte sacrificii. *Sacrum facere* nu însemnează altceva

decît a jertfi în vederea anduranței cutărui sau cutărui fiind. O restanță «pontificală» ai, astfel, pînă și în cutuma brudinei, în peaj, ce – de le dăm crezare lui Du Cange și *Glosarului* său, lui Victor Hugo și romanului *Notre Dame de Paris*, Căpitanului Bourke și *Riturilor scatologice*[25] – era îngăduit prostituatelor să îl plătească în natură... flatulențioasă, trăgînd ele niscaiva *bombos*, ca pentru a intensifica sacrificial soliditatea arte...factului de la Arta, de pe Sena ori din altă parte.

La chose uniate, eclezia greco-catolică, ortodoxo-papistașa comunitate, ea, abia atunci mi s-a înfățișat ca podeț între Orient și Occident, ca punte între Bizanț și lumea apuseană, ca linioară de conjuncție între Roma cea dintîi, Țarigrad și Moscova. Un drum iaște dînsa, un compromis comunicant, o cale care, asemeni tutulor căilor umblate de Soloviov în *Rusia și biserica universală*, tot la Urbea Veșnică duce, la Urbs Aeterna pe Tibru instalată. Deloc nu reieșea asta, dar deloc, deloc, deloc, din manualele-mi de istoria patriei sau de literatură națională: ele vorbeau despre Școala Ardeleană și redescoperirea latinității lingvistice în veacul 18, însă nu suflau un cuvințel despre unirea unei mari părți a ecleziei ortodoxe transilvane cu Roma pe baze reciproc avantajoase. Fisa îmi căzuse doar în legătură cu cronicarii moldavi, instruiți în Polonia, la școli iezuite, cu latina ca limbă de predare, unde contactul cu *lingua franca* a catolicismului li se dovedise lui Ureche & Costin prețios auxiliu pentru a pricepe treaba cu *mulier* = «muiere», *gallina* = «găină», *homo* = «om», *virtus* = «vîrtute», și că, sub anumite aspecte, de la Rîm, nu de la Krîm, purcedem, fie și în basna lui Simion Dascălul. Numai că, în același veac 18 al drumului spre Urbea Veșnică, pierzînd Petru I + Cantemir bătălia de la Stănilești-pe-Prut și numind Poarta Otomană domni fanarioți[26], moldovalahii au mai vegetat o sută și ceva de ani, s-au mai grecizat, balcanizat, turcit, deboierit, sufixul *achi* s-a extins ca pecinginea, repercutîndu-se pastișial pînă în epistola dedicatorie la *Țiganiada*. Atunci Ardealul, grație Căii Uniate și fiicei mezine a acesteia, Școala Transil-

vană, va fi fost fruncea, intrînd cu fruntea sus și curul svelt în istoria Europei Centrale, a Imperiului Habsburgic, a Besericii lui Petru și a civilizației occidentale[27]. Tinerimea studia la Viena, Roma, Veneția, Padova, Florența, relatinizîndu-se cît de cît, în vreme ce administrația chezărească însăși utiliza ca instrument cancelarial graiul lui Ovidiu, Vergiliu + Horațiu; atunci a răsărit la valahii ultramontani gustul numelor romane, al limbilor etranjere, al lucrului sistematic și temeinic, al gospodăriii chibzuite, al studiilor sancționate de diplome prestigioase, ca și al neologismelor neoromanice ori nemțești, gust ce nici azi nu se va fi evaporat în natură la strănepoții luminiștilor, în ciuda avertismentelor maioresciene. «Titula» = capitalul simbolic ultim al noii intelighenții de peste Carpați: cum ne-o reamintește plăcuța libelată *Horia Lazăr, doctor în Litere* de pe poarta de acces în curtea tătînească a unui cunoscut francizant someșean.

Efectele benefice ale Căii Uniate s-au răsfrînt și asupra valahilor neuniți. Regăsim acilea argumentarea lui Nae Ionescu relativă la necesitatea confesiunilor neortodoxe, ce obligă besearica predaniei pravoslavnice, oficială, să se mobilizeze, să-și treacă potențele în act, să-și reconsidere energiile, să iasă din contemplație, să intre în competiție, să se amestece în veac, să-și școlarizeze mai bine ignarii popi, să incite instanțele parentale întru a-și expedia copiii la studii înalte. Da, uniația va fi fost profitabilă, pe termen lung, și besearicii neunite a vlahilor transilvani: recitiți-l pe *Budulea taichii*, de Slavici, cu acțiunea plasată în medii ruralo-ortodoxe din Banat... și vă veți convinge. Nu uitați nici de Lazăr și Asachi, plecați în misiune peste munți.

Deja, la jumătatea secolului trecut, neuniții înșiși, «fotienii», cum îi poreclea Joseph de Maistre în *Du Pape*, îs foarte activi pe toate planurile, căci modelul de reușită socială și/sau de integrare în civilizația Europei Centrale, forjat de greco-catolici, nu-i lasă indiferenți. Sufletul ortodox și-l prezervă, dar la cultură apuseană visează, nu? A nu se neglija că, tot sub acest unghi, Părintele Dumitru Stăniloaie îi poate și dumnealui, paradoxal

exprimîndu-ne, un epifenomen uniat, întreaga eclezie a României Boboloațe văzîndu-se silită să-și reconsolideze identitatea, să-și aprofundeze propriile surse, chiar în universități catolice occidentale, să reargumenteze, să reviziteze autoritățile patristice, să-i cetească pe filozofii religioși moscoveți ai Diasporei pravoslavnice în traducțiuni germane ori franțuze, să revină la Athos, Grigorie Palamas, Filocalie, isihasm, stăreție, antrenînd, în urma acestui efort de clarificare întins pe lungă durată, chiar convertiri apusene la ortodoxie, din soiul lui Olivier Clément & Cie.

Înfruntarea și confruntarea decisivă a uniaților cu neuniții va fi avut loc însă la 1948, cînd popi ortodocși secondați de securiști, ori securiști secondați de parohi pravoslavnici, au ars Marea Bibliotecă de la Blaj, din polul spiritual al Transilvaniei valahe, frecventat și de Eminovici, ba au nihilizat și manuscrise rare sau incunabule inestimabile, achiziționate pretutindeni de luminiștii lui Maior, Șincai, Bărnuțiu, Cipariu. La data aceea s-a dat șansa comunității desființate prin ukaz marxian să perdureze ca martiră, murindu-i ierarhii – călăriți de infernali caralii, boțîrlani + ciurlăi – în pușcăriile țearei bolșevizate, sub cizma cazacului reintrodusă. I s-a dat șansa să continue ilegal în frunte cu extraordinarul întemnițat, cu viitorul ei primat, cu monseniorul Todea, care de lacrimi erea podidit la televizie cînd nara cum fu victimizat în preajma-i cărturarul nepereche Gheorghe Brătianu, iar azi să se reconstituie în stratagemă «pontificală», în drum dinspre Răsăritul ortodoxo-marxist către Apusul liberal-capitalist, în fier de lance al revenirii la Mitteleuropa, în adjuvant major al coagulării ecumenice pentru Statele Unite ale Europei lui Aurel C. Popovici.

∴

Calea Uniată îi, fraților ortodocși, protestanți + neoprotestanți, una «pontificală», vă repet eu pînă la sațietate; îi o autostradă pe care se poate circula cu sfială, fără teama de a resuscita revolte durabile ale «fondului nostru nelatin», ogoindu-l totoda-

tă și pe Keyserling, pe cel ce, în *Analiza spectrală a Europei*, recomanda cuțovlahilor să nu renunțe cu grăbire la moștenirea bizantină, la zestrea balcanică, la încărcătura pravoslavnică, în caz că vor să-și salvgardeze o diferență ochioasă, colorată chiar, în corala triburilor romanice, dacă nu în concertul europeic.

∴

Părinții Calciu + Steinhardt, Galeriu + Cleopa, prin osîrdia lor, prin multiplele lor nevoinți, prin rugile lor nesfîrșite ori travaliul bine săvîrșit cu intelecții neconformiști, răscumpără oare o parte din poltroneriile besearicii naționale ce a preacurvit cu Antihristul din Kremlin, acceptînd apoi ca fiii ei cei mai buni să înfunde pîmăile [cînd nu i-a dat personal pe mîna Secului, în laba căgăbăului autohton] sau ca lăcașele ei de cult să fie demolate de Tovul Ceau, a cărui muie figura de altfel pe pagina întîi a tutulor publicațiilor ortodoxe de specialitate și a cărui mamă, Alexandra, fusese calendarizată? Mă întreb numai. Poate că da, de vreme ce esențialul va fi fost prezervat. Dar esențialul l-au prezervat și maranii din Belmonte, ce nu-și mai amintesc din iudaism decît unica slovă *Adonai*.

Și totuși: dacă Nenea Ceaușinschi solicita Arăpașului lărgirea Sfintei Treimi, crearea teologemului Sfintei Cincimi, ca să poată penetra cu Leana în acest loc atopic, ar fi avut acela coragiul să-i reziste? Mă îndoiesc nițel. Și acum îmi răsună în ambele urechi, nepăroase, scrisorile pastorale ale Preafericirii Sale, calchiate după editorialul din *Scînteia*, organul peceriu. Greu îmi va fi să le uit un timp. De pariat însă am pariat pe supraviețuirea Besearicii Autocefale, care, autocefală sau nu, *en aura vu d'autres*... și mai jegoase. Martori mi-s Michel Rouan, Lionel Lebel și consilierul cultural hexagonal Michel. În prezența dumnealor, prin 1979, am proferat, la intrarea principală a catedralei metropolitane a Dulcelui Tîrg, propoziținea că instituția în cestiune, așa compromisă cum se prezintă la interval, va supraviețui cezaromaniei scornicești... și va izbuti, în contextul societății deschise, să amenințe *Monitorul de Iași* cu afurisenia arhierească a

mitropolitului Daniel... pentru că-și deschidea paginile unor preoți turbulenți.

N-ai ce-i fu și n-ai ce-i fa: în rezistența la fesenizarea religiei tot pe uniați și papistași se poate conta, alături de protestanți și neoprotestanți; doar pentru dînșii, nesadovenizații, *ex Occidente venit lux*; doar pentru ei, ex-centricii, lumina Internetului și luxul hipermagazinelor se ivesc dinspre Apus, iară sămînța vrajbei dinspre Levant. Cît despre Tradiția primordială, cît privește lectura guénoniană a acesteia ori statutul «contrainițiatic» al Occidentului fukuyamizat...

∴

Aici se întrerupe manuscrisul cercetat și corectat de noi. Nici nu știm dacă e voită nefinițiunea sa ori efect al economiei de curent electric în județul de adopțiune al auctorului bahluvios este. Bănuim însă că, spre închiderea structurală a textului aspirînd, paginile ce ar fi urmat își propuneau să opereze o țîră cu ucronia aceasta: «Dacă ereau valahii catolici, racordați Romei de la bun început, posedînd chefalia lor extrateritorială putere arbitrantă în grad maximal, unde s-ar fi ajuns? Poate nu la protestantism, etica reușitei profesionale și spiritul capitalismului; poate ca la poleaci?»

Ei da, cunoscut ne e că și Petru cel Mare a nutrit o trecere forțată la catolicism[28] *ca mijloc de europenizare rapidă a medievalei și barbarei Rusii, a maselor înglodate între stepă și Urali, a mujicilor repliați în izbe și alte colibe. Credem că-i o cestiune de vîrstă la mijloc și la origina unei atari visări: de vîrstă a hegemonului, de violență juvenilă și patos revoluționar; credem că, după 40 de ani ajungînd daimonul interior mai puțin turbulent, propensiunea la toleranță, dialog, negociere, compromis, reforme și căi uniatorii sporește vîrtos.*

Homo viator: mersul și demersul

Domnica Mămuții se ducea la un vecin cajvanian, «mai umblat», mai știutor, mai capace de povețe, și mi ți-l ispitea așa:

«Măi Grigore, tu, care ai văzut atîtea la vieața ta, inclusiv pe Regele Mihai băietan, pe Maniu și pe Căpitan, tu, care ai fost cam peste tot, pînă și în Piața Unirii din Tîrgul Bahluviașioților, poți să-mi spui cînd să-mi mărit featele?»

Grigore, el, a povățuit-o să le deie după bărbat cînd li se vor fi făcut țîțele de-o chilă, ci nu chestia asta mă reține în primul rînd cu amintirea însurubată la întrebarea muierii rurale; mă reține în primul rînd treaba cu umblatul... fiindcă se înscrie contra lui Kant, ce nu iese din Königsberg, și a lui Sokrates, ce nu iese din cetate ori te incită delfic la autocunoaștere, la *Gnoti seauton*, la *Nosce te ipsum*. Lui Goethe i se părea această formulă un îndemn obscurantist, un slogan de popi ignari [însă fascinați de jegul personal]. Adevărata cunoaștere, fie și de sine, o vedea achiziționabilă prin confruntare cu ceilalți și celelalte, cu lumea, cu natura. Ea vine, adevărata cunoaștere, după ce ai uzat opinci de fier pe drumurile planetei, chiar de îs respectivele drumuri numai trotuare de magalepolis. Autocunoașterea, autoscopia, autopsia, ele, readuc memoriei noastre încercarea lui Chirac, măluit în *Charlie Hebdo*, de a zări capăt de tunel sub Canalul Mînecii prin zgîire în propriu-i găoz.

Abia după ce te-ai întors de pe potecile mundane, *plein d'usage et raison* ca Ulisele lui Du Bellay sau ca Iason al aceluiași, poți să sfătuiești cumătra agrară dacă e cazul să-și cazeze fătucile și în ce condiții – cu lăptăriile de un kilogram, ori numai de două; abia atunci poți înțelege divinul *Leh leha*, adresat în *Geneză* patriarhului Avram și traductibil, cînd ești Chouraki, prin *Va vers toi*, «Mergi către tine»[29], spre floarea-ți albastră[30], întru sinele ascuns[31]; abia atunci ești îngăduitor cu bucuria oricărui tătîne la întoarcerea fiului risipitor, îngăduindu-ți, asemeni lui Constantin Noica, și un encomion paradoxal pentru fratele statornic al aceluia[32], rămas să grijească de bordeiul parental.

*
* *

De stai acasă, însurubat sau lipit cu scoci la vatra strămoșească, pentru a griji de cestiile părintești, pentru ca să adminis-

trezi tradiția, pentru ca să gestionezi eredităţurile, tot mersul îi la originea demersului tău, cum ne instruiește recursul în etimologhie, fiindcă francicul *markôn* trimite la faptul de a marca, de a imprima pasul, la marcă, la semne, la urme, mai mult ori mai puțin derridiene, măcar că sînt *traces*. A marca, a demarca, a remarca, a lăsa urme: problemul e cu schepsis pentru fratele fiului risipitor, pentru *filii viatoris frater*, cînd îi vorba de receptat + preluat + moștenit datul, datele, datina. Ele îi sînt date, predate, transmise, dar se adeverează șubrede dacă nu-s reconfirmate de experiența personală... cam ca Dumnezeul, glosat de Baal Schem Tow, al lui Avraam, al lui Isaac, al lui Iaakov [căci, în vederea unui solid raport cu el, pe Adonai îl primești de două ori: o dată prin părinți, a doua oară prin strădanie individuală, meditație, frecuș cu drumurile lumii]. Fără stagiul de drumeț ce se confruntă cu prejudecățile și cutumele celorlalți, fiul nerisipitor o să rămînă citeț, isteț, glumeț, însă nu va hi un bun manager al avutului ce-i revine și tradiție se numește, nici nu va ști cum se sporește.

Contaminare musai iaște... a lui *markôn* cu *mergere*, «a se scufunda», de la care ne vin «imersia» materială sau botezuală, și «emergența» cu toate conotațiile ei. Lectorii franțuji de altădată, Michel Rouan și Lionel Lebel, cum vor fi aflat că «a merge» derivă în linie dreaptă din *mergere*, nu mai uzitau *On y va?* sau *Allons-y!*, ci *Emergeons!*, îndemnîndu-ne să mergem, să emergem, să producem emergențe după ce am imers; după ce am plonjat în lucruri; după ce ne-am așternut drumului ca și iarba cîmpului, manifestîndu-ne drept ceea ce ar trebui să fim tot timpul: fiinzi mergători, *entia itineris*, *ambulatores*, *itinerantes*, *homines viatores*, luîndu-ne adesea ca deviză hiperformula carteziană *Merg*, *deci ek-sist*. Altminteri adus din pix, mersul mi-i... demers, adicătelea:

1. mod de a merge, aer, alură, mers, marș, pas, port...

2. mod de a acționa, atitudine, comportament, conduită...

3. mod de a pro...gresa, de a înainta, cu fenomenele adiacente: demersul gîndirii, raționamentului, judecății, demersul intelectual, mărșăluirea cogitației, drumul, cărările ce se pierd în incarosabil, potecile obscure ce te conduc la *botteghe oscure*, instalate și în *Rue des boutiques obscures* a lui Patrick Modiano, unde își ține acesta micul comerț roman...

4. tentativă săvîrșită pe lîngă cineva spre a izbuti o întreprinzătură, pentru a duce la bun sfîrșit un biznes, o cerere, o jalbă, o solicitare, o petițiune, fie ea și de principiu – tot atîtea demersuri de făcut, refăcut, desfăcut [cinstite, oculte, neoneste], agitațiuni, intrigi, tractațiuni și alte tratative, așadar demersul ca inițiativă pură, manifestînd pe *homo agens*, pe insul activ, pe fratele de cruce sau asociatul fiului risipitor, antonim al celui contemplativ ori în preajma tradiției parentale intens stătătoriu, pelerin, peregrin fantasmat de Bunyan, ce ani mulți petrecuse la pîrnaie, în *Pilgrim's Progress* [consultat de mine, într-o veche ediție frîncească și ilustrată, pe cînd eleveam liceal și mult mă minuna toiagul călătorului spre Iahveh, fiind respectiva edițiune una din primele meale cetituri în limbă etranjeră, unul din întîile mele hagialîcuri lecturale pe teren strein], *homo viator* și în senzul dat de Gabriel Marcel, Bunyan de veac al douăzecilea, acela cu metafizica speranței, carele, mergînd, nădăjduia și, totodată, își amintea că ăl mai laconic răspuns roman la o epistolă a unuia de zicea *Eo rus*, «Mă duc la țară», fusese *I*, *«Du-te!»*, imperativul singular de la *eo*, *ire*, *ivi*, *itum*, *iter*, *itinerantes*, ce in?direct îndemn la de?mers se va fi adeverit.

∴

Merg, deci gîndesc. Formula reapare, altfel machiată, la Tournier, în romanu-i despre Craii de la Răsărit – Balthazar, Gaspard, Melchior și Taor [ce nu sosește de la Apus, cum credea legenda medievală despre Artaban, ci din India și ca să afle rețeta rahatului lukuminos]. Unul din ei, călătorind spre Bethlehem pe mare, întîlnește, într-o insulă a Mării Roșii, un trib iu-

daic însurubat dromomaniei, mersului incontinent, pentru a împlini nu știu ce blestem ancestral, dar în context mozaic, nu creștin, nu creștinesc, nu ahasverusian. Blestemul acela, explică ficționalii «jidovi rătăcitori», îi obliga să reflecteze, să mediteze, să se aranjeze cu existența, chiar să concubineze cu ea... după sloganul «Gîndim cu picioarele». Aceste organe, membrele inferioare silite la deplasare continuă, la perpetuă mobilitate, sînt suportul compromisului lor cu realul și eshatonul și așteptarea lui Mesia ca sfîrșit mîntuitor.

Ils pensent avec leurs jambes, și nu credem că, astfel formulînd, Michel Trouniais nu a replicat hipertextual unui op denis-de-rougemontian cu titulă traductibilă prin *A gîndi cu mîinile*, pe care nu l-am explorat încă serios, însă pariem tot mizerul nostru avut pe Biblioteca Mitterrandiană că encomion la mînuri, la organele principale de prehensiune – alături de gură, sex, dinți, degete piciorelnice ș.a.m.d. – se dovedește, nu marxizînd că munca l-a genitat pe ciolovec, insistînd poate, mcluhanian, că uneltele, instrumentele, armele, ca intervenții umane în environ, îs prelungiri manuale, gîndeme cristalizate, ceea ce se teoretizează și în Leroi-Gourhan[33], unde ai bune pagini despre antropologia mersului. Mîna modelează, imitează, închipuluiește, arată, spune; ea este capace de gesteme, mimeme și nenumărate deictice. Dar... cu asta intrăm...

...la cel mai... [puneți voi epitetul] antropolog al gesturilor, care îi Marcel Jousse, pedagogul ritmo-catehizării, intussuscepționării și ingurgitării mimismatice a rostirii, specialistul în culturile palestiniene populare de limbă aramaică, pentru care omul e *naturaliter* – nu atît *christianus*, sau *fessenisticus* [cum ne incită să credem Cezar Ivănescu în cartea sa despre Marin Preda], cît – *ambulator*, căci iaște o entitate cu două canaturi, are bilateralitate, merge, marchează, își înscrie pașii + mișcările în ambiental; iaște un fiind mimetic: își reapropriază realul prin mimările sale, mersul său stînd la origina ritmului melopoetic, a jakobsonienei funcții poetice limbajiale, a stilului formular, ex-

presie a bilateralismului său ontic și ontologic și logic și etic și estetic. Firește că-i Jousse, proclamînd întîietatea voroavei ca mimeză a bilateralității mergătoare, antiderridian, doar că nu-i fonocentrist, dar nici mult nu-i lipsește, că deseori mai rade algebrozarea și închistarea limbajelor tehnice din lumea noastră, exaltînd, ca și Eliade, un anumit arhaism rural centrat pe *illud tempus*, numai că marele său guru continuă să rămînă Rabbi Ieșua Galileul, cel ce-a lansat alumnilor săi chemarea la întrecere subsecventă: «Duceți-vă și ritmo-catehizați-i pe goi!» Marele său guru continuă să rămînă Rabbi Ieșua Galileul, alături de instanța maternă, ritmo-catehizatoare fără pereche a copilașilor de vîrstă pruncie prin formulisme și cîntece de leagăn aidoma cestuia: *Sassons, blutons,/Du son,/Pour les petits nourrissons/Qui sont/Dans la maison.*

∴

Pe drumurile lumii, în cafenelele planetei, în moteluri, în trenuri, în avioane, în piețe, în baruri de noapte, la Radio Șanț, la *Mundfunk*, în prăvălia lui Florea, pe tăpșanul din fața fierăriei lui Iocan, în școli, moschei, pagode, mînăstiri, biserici și institute de tot felul, că nu prididesc a le enumerare, își vinde ritmo-catehizatorul marfa formulară, proverbele, cîntecele, strigăturile, colindele, epigramele, doctrinele, sloganele, zvoneriile, rumorile, poveștile, mari sau mici, ajutîndu-se de mîini, de picioare, de organul bucal, uneori făcîndu-și ca dantescul ipochimen din curu-i goarnă, el, *marchêtre, marchand d'idéologèmes et d'historiettes, parlêtre, pensêtre d'occasion, persévérêtre de fortune*. Exemplele pululează. Cea mai bună sursă de documentare pentru Orientul Apropiat, Mijlociu și Lumea Musulmană îi *Kitab alif laila ua laila*, plin de oameni mergători, consumatori și transmițători de experiență proprie ori streină; plin de marinari sindbadici foarte simpatici, de neguțitori și meșteșugari, mobili și/sau sedentarizați, ce-și împărtășesc unii altora savoarul cumu-

lat existențialmente [*realiter* ori *in mente*]. Pentru Evul Mediu occidental a...

...a schematizat gospodărește situația Walter Benjamin[34]. Povestașul acestuia, *der Erzähler*, te ia cu el în călătorie spațială și temporală. Doar că ai, la începerea jocului exegetic, două mari categorii de istorisitori: umblătorii + șezătorii. Gura poporană își închipuiește naratorul ca pe cineva care sosește din depărtări, aducător de stranietățuri. fapte diverse și alte trucuri debanalizatoare în gîndirostivieţuirea curentă, de unde și frazarea anonimă, nemțească, aceasta: *Wenn einer eine Reise tut, so kann er was erzählen.* În fapt, nu cu mai puțină încîntare sînt ascultați povestitorii ce rămîn în patria locală, în *Heimat*, și cunosc poveștile + tradițiile acesteia. Drept care cele două grupe de povestași se pot întrupa, se pot prezentifica în instanțele, arhaice, ale agricultorului sedentar și năierului cu mărfuri pe ape umblător. Cu timpul însă... tipurile acestea mari ajungă să se întrepătrunză, o astfel de întrepătrundere genitînd Apusul medievos cu ale sale corporații meșteșugărești, zise și bresle. Acolo, lucrau în același atelier meșterul sedentar și calfa umblăreață. Plus de asta, fiecare patron fusese, la un moment dat din *curriculum vitae*, calfă rătăcitoare, obligat de legile companionajului [a se reciti, de George Sand, *Le compagnon du tour de France*, și, de Slavici, da, *Mara* – pentru informații extra], înainte de a se stabili în baștinal ori aiurea.

Acum, dacă peizanii și oamenii apelor vor fi fost vechii specialiști ai povestitului, atelierele artizanești ajung, prin comparație, adevărate universități narațională, unde se întîlneau, unde confluau *die Kunde von der Ferne*, știința depărtării, așa cum era ea adusă acasă de migranți, cu știința din trecut, așa cum îi era încredințată șezătorului de sedentar[35].

Ar mai fi de introdus în colimator hermeneutic narambulatorii, istorisitorii ambulanți, hoinari, vaganți, ca specie inconturnabilă de *homines viatores*, căci de ei se va fi îngrijit teoretico-ficțional, romanesco-etnologico-filozoficește, așa cum le stă

bine cogitanților sud-americani, Mario Vargas Llosa în *El Hablador*. El s-a aplecat cu maximum de empatie asupra mersului și demersului lor.

Aceia, mergînd, deplasîndu-se din gospodărie amazoniană în gospodărie de același fel, din așezare în așezare, duc vorba, reamintind periodic marile istorii de la temelia comunității machiguenga [diseminată, minată de misionarii albi și administrația peruviană, în echilibru instabil, desfășurînd ultimele-i resurse de supraviețuire identitară]. Mersul acelora e unul tactic, iar demersul lor strategic iaște, de vreme ce asigură minima coerență societală; de vreme ce izbutesc să frîneze instalarea anomiei, sinuciderii anomice, adecă slăbirea pînă la cote alarmante a rațiunii de a perdura etnic, fenomen ce avurăm prilejul, noi, supraviețuitorii Ceaușimei, să-l observăm la sașii de peste munte, cărora le-or fi dispărut pesemne *les grands récits volants – avec leurs récitants* –, din moment ce se vor fi destrămat în Ghermania untului abundent și culturii hedoniste de masă... după ce au ținut piept, veacuri la rînd, incursiunilor mongole, turcești, vlad-țepești, ungurești, austriecești: nu însă și ororii bolșevicioase.

Ar mai fi și... arta povestitului, în perioada dinastiei Song, unul din spectacolele de divertisment din parcurile și piețele orășenești ale Chinei, unde se produceau, specializați pe căprării, după capacitatea lor [întîmplările sentimentale, biografice, emanate de *Tripitaka*, adică budiste, războinice, istorice, detectiviste în genul reluat azi de Robert van Gulik pornind de la judecătorul Ti, magistrațurești ori relative la vicisitudinile sorții], unde se produceau naratorii de *huaben*[36].

Ar mai fi și acrobațiile iarmarocale de *pilpulim*. Dar cîte nu ar mai fi?

EXERCIȚII DE PORTRETIZARE NEOACADEMICĂ

Cine trăiește pentru societate trăiește împotriva ei. În bună măsură, portretul ca gen provine din răzbunarea și coșmarul omului sociabil care și-a frecventat prea mult semenii pentru a nu-i detesta.

E.M.C.: *Amatorul de Memorii*

Dimpotrivă, adevăratul moralist nu este niciodată interesat și, fiindcă vestejește rele inerente oricărui fel de societate, el exprimă și atacă vremea lui, totodată depășind-o: cu alte cuvinte, veninul lui nu poartă o dată istorică anume. El își asumă datoria de a-i cunoaște pe ceilalți și de a se defini pe sine, întreprindere cît se poate de ingrată, naturii noastre repugnîndu-i să devină conștientă de ea însăși pentru că nu poate ajunge la asta decît în paguba actelor...

ACELAȘI: *Ibidem*

Viața și isprăvile doamnei Rachilde

Născută în Dordogne pe 11 februar 1860, ca fiică a unui melitar amator să-i deie o educație virilă progeniturii sale, Marguerite Aymery se stinge la Paris, în 4 april 1953: ea va fi ouat cărți sub pseudonimul Rachilde, se va fi măritat cu Alfred Vallette și va fi întemeiat împreună cu acesta persistenta revistă *Le Mercure de France*, glorie a vremilor postsimboliste, al cărei întîi număr răsare în ianuar 1890. Debutul juvenil, foarte juvenil, extrem de juvenil, îi va fi fost tutelat de încurajările unor Victor Hugo, André Houssaye și Maurice Barrès, ultimii doi propulsîndu-i chiar prefațial romanele *Domnul de Noutate* și, respectiv, *Domnul Venus*, în a doua sa ediție, din 1889. Barrès o socotea o prozatoare înnăscută și o poreclea cu plăcere Haroun al-Rachilde, în timp ce Villiers și Catulle Mendès o prezentau, la 17 ani, bătrînului Hugo: fata va fi îngenunchiat reverențios în fața Magistrului, iar acesta, fără multă ceremonie, o va fi tras pre genunchii săi proprii.

Din spirit de economie sau din idiosincrazie [Dumnezeu mai știe!], s-a îmbrăcat bărbătește, pe cărțile de vizită a trecut «Rachilde, Om de litere», și-a tuns părul foarte scurt, umblînd vorba că și-ar fi vîndut apoi buclele Marelui Șambelan al Țarului Alexandru al III-lea, care încuie prețioasele relicve într-o răcliță sculptată. A prins la vieața ei [1860-1953] trei rezbeluri franco-germane, două mondiale, două înfrîngeri hexagonale și două victorii, un Imperiu, o Comună din Paris, o Revoluție Națională, Afacerea Dreyfus, Marea Poluție Socializdă din 7 noiembrie 1917 [care va fi avut loc, totuși, pe 25 octombrie],

Frontul Popular, Ocupația germană, Dezocupația gaullistă, Naturalismul, Simbolismul, Suprarealismul, Existențialismul și timidele bîlbîieli ale Structuralismului[1].

Multe a mai văzut în cursul lungii dumisale existențe și nu a stat degeaba. Succesul masiv bate la ușa ei cu *Domnul Venus*, lansat de belgicul editor Brancart în 1884. Urmează pe loc scandalul celebrizator: confiscarea exemplarelor romanești, ordonată de Parchetul bruxellez, procesul, condamnarea tinerei autrice la doi ani de închisoare și două mii de franci amendă «pentru inventarea unui viciu nou». O micuță descindere în orizontul de receptură al epocii ne va signala cît de prizată era cartea în mediile decadente ale Luteției. Iată, deschidem *Le Courrier Français* din 12 decembrie 1886 și, la anume pagină, sub pana prozatorului Jean Lorrain[2], cetim următoarele despre «fructul unei isterii ajunse la paroxismul castității», adicătelea despre subiectul și atmosfera diegetică a *Domnului Venus*: «E mult adevăr în această aparentă nebunie: vicioșii sinceri sînt caști; adevăratul viciu este imaginația, și nu obișnuința mai mult sau mai puțin rușinoasă: a fi vicios înseamnă a voi *să fii un altul și în altă parte*[3]. Raoule de Vénérande ar vrea să fie bărbat, iar Jacques Silvert ar dori să fie femeie... Creierele lor sînt de acord, dar, vai, natura, ea, nu este la unison și amîndoi sînt prin însăși forța lucrurilor în situația spinoasă a domnișoarei de Maupin asaltată de Rosette; ar răspunde sărutărilor damei, însă nu știe cu ce lemn să aprindă focul[4].

Dacă aș fi poet simbolist, *Domnul Venus* mi-ar apărea ca un simbol al temperamentului rachildic. Am scris adineaori cuvîntul pornografie, îl retractez. *Domnul Venus*, unde auctoarea a descris în termenii cei mai caști cel mai scabros dintre cazurile patologice, merită mai mult: există nu numai curiozitate, ci și un drăgălaș de dispreț furios și rău în Raoule pentru acel mascul pe care ea îl coboară la rolul de femelă și apoi îl lichidează, așa cum un soț demodat și-ar ucide soția surprinsă în flagrant delict la fumoarul iubitului ei.»

Printre vestiții admiratori ai opușorului precitat, căci sînt și din aceștia, avem pe Ludovic al II-lea al Bavariei, cunoscut pentru legăturile sale misterioase și finanțările-i bayreuthiene, pe Leopold von Sacher Masoch, Colegiul cel patafizicesc și, *last but not least*, pe însăși Rachilde.

Îl lăsăm Purgatoriului pe straniul rege bavarez, atît de iubitor cu Wagner, și reținem doar cum Cymbalum Pataphysicum apreciază în roman – prin organografele sale nr. 19 și 20, consultate de noi cu rară acribie – faptul că perversiunea de aici, pe care unii literați, asemeni tribunalului belg, o cred inedită, nu îi decît un *quiproquo* îndoit. Noutatea nu ar rezida în teatralizarea unor ginandrisme sau travestiri de un soi necunoscut lui Krafft-Ebing în *Psychopathia sexualis*. O, nu și nu. Pentru că, în această controversă a semnului și/sau cromozomului + cu semnul și/sau cromozomul –, contrariile nu se anulează, ci se multiplică prin virtutea cerebralității. Cei doi eroi – sau cele două eroine? – se culcă unul cu celălalt – sau una cu cealaltă –, deși criticii profesioniști, practicieni ai navetei inesențiale între Universitate și ziaristică, nu au înțeles nici pînă acum ce practici zguduitoare pun în joc. Aici ne dă o mînă de ajutor hermeneutic Subcomisia Poliedrelor, cînd ne îndeamnă să ghicim între Raoule și Jacques mai puțin practici erotice noi și mai mult soluții imaginare[5], ce ne înlesnesc «să vedem un alt univers în locul acestuia, cît și un alt sex în locul aceluia perceput de alții la partenerul ori partenera noastră». De unde și *quiproquo* pînă în înaltul cerului. *Qui pro quo?* Care ești, mă, femeie? Care ești, fă, bărbat? Entropie sexuală, ha? Promiscuitate, nu? În imposibilitatea de a răspunde fără bîlbe la astfel de întrebări zace farmecul obsolet, cu toate că imputrescibil, al *Domnului Venus*.

Ziceam adineaori că un alt mare degustător al opulețului cu pricina este Rachilde însăși... de vreme ce, în cuvîntarea introductoare la *Doamna Adonis*, dulce ne murmura că îi un roman pe care nu îl reneagă și îl preferă tutulor cărților sale, «așa cum își preferă mamele copiii cocîrjați copiilor drepți ca bradul».

După triumful *Domnului Venus* în alegerile cetitorilor, auctricea s-a străduit să epuizeze energia procedeului inaugurat în această narațiune, să exploateze așadar combinatorica perversităților, ce, la ea, se racordează în imaginar, mai bogat în posibilități decît realul fizic «al combinațiilor cu două, trei, patru sau *n* elemente, recenzate, între alții, de Marchizul de Sade». Deja în *Domnul de Noutate*, protagonistul își trișează ibovnica de bază îndrăgostindu-se de un magazin de mode. Poate că intenția secretă era evitarea monotoniilor sadiene. De aceea a și numit Jarry – care amic se dovedea cu soții Vallette și, vara, organiza diverse falanstere cu ei –, de aceea a și comparat el multipla operă rachildiană cu un icosaedru.

∴

Doamna a fost prolifică în cărți, nu în copii; în *libri*, nu în *liberi*. Cadența ei cam de un op pe an erea.

Astfel, în 1886, dă *Virginitatea Dianei*; în 1887, *Marchiza de Sade*; în 1888, *Doamna Adonis*, în care Louis o înșeală pe Louise cu Marcelle, în timp ce Louise îl trișează pe Louis cu Marcel; în 1889, *Minette*, o prefigurare a îndrăznelilor bunueliene din *Viridiana*; în 1899, *Turnul iubirii*, pe tema necrofiliei și a îndrăgostirii de un turn; în 1900, *Jonglerița*, unde o perversă face amor cu un bărbat prin intermediul unei nepoate; în 1903, *Totul în cer*, o istorie «sefistă» premergătrice a filmului *Soylent Green*, pe motivul recuperării cadavrelor spre a fabrica hrană și «cauciuc umanizat»; în 1905, *Șeful lupoaicelor*; în 1920, *Casa virgină*, cu iubiri ancilare și braconierești; în 1922, *Marele sîngerător*, cu erotism vampiric; în 1923, *Castelul celor doi amanți*, pornind firesc de la căsătoria albă și menajul triunghiular; în 1924, *Pragul infernului*, culegere de nuvele cu teme insolite: dragostea de un cal [ce nu se cheamă calofilie], strangularea unui materialist-dialectic libidinos, sinuciderea unei logodnice a lui Iisus ce și-a înșelat alesul, revolverizarea unui travestit sexual, închirierea nevestei pentru a procura fondurile necesare

cercetarii scientifice și stimulării progresului ș.a.m.d.; în 1927, *Reinventarea dragostei*, cu alte două soluții patafizice: cum să faci un copil unei reprezentante a sexului frumos prin mijlocirea unui spaniol + cum să dezlănțui patru curtezane cu ajutorul efectului *placebo*, lăsîndu-le să crează c-au ingurgitat cantaridă; în 1931, *Notre-Dame-des-Rats*, unde montează o atmosferă crepusculară într-o comanderie a Templierilor, cu scene orgiace, triplul sărut obscen de trezire a șarpelui Kundalini, adorarea Baphometului și multe altele, unele neștiute nici de Klossowski și Umberto Eco. Și multe alte producțiuni romanești. Și multe alte închipuiri.

Îi datorăm acestei mari cucoane a imaginației franțuze o restituire biografică a genialului ei prieten, auctor al lui *Ubu Rege*, în *Alfred Jarry sau supramasculul literaturii*, un pamflet titulat *De ce nu sînt feministă*, niște *Portrete de bărbați* [Jean Lorrain, Paul Verlaine, Paul de Tinan, Paul Léautaud] ori amintirile-i de început, *Cînd eram junǎ*, în legătură cu vizitele la Hugo, Barbey d'Aurevilly, Sarah Bernhardt, Camille Flammarion; cu nebunia mamei sale pretinzînd că nu fiica-i scria romane, ci spiritul unui gentilom suedez de la care aceasta împrumutase un pseudonim; cu intenția lui Barrès de a merge în Bois de Boulogne însuflețit de un anumit scop, *et coetera*.

Îi mai datorăm acestei femei bărbătoase un conflict cu Max Ernst și grupul suprarealist, la banchetul pentru poetul Saint-Pol Roux, iscat de neîncrederea rachildiană în posibilitatea unei căsătorii franco-germane[6], dar și o replică scuipată unei dudui ce tare se fălea c-a activat în Rezistență contra teutonilor de naziști: se culca, desigur, cu ei, îi trăgea de limbă, nota totul și ascundea bine între saltele. Pleasna prietenei noastre a căzut necruțătoare: «Nu dumneata ai rezistat nemților, ci... salteaua».

Va refuza Legiunea de Onoare și – dacă neglijăm insinuările unor Léautaud și Maurice Saillet că va fi meșteșugit pipe divine lui Alfred Jarry, a fost credincioasă lui Alfred Vallette, iar acesta, la rîndul său, nu a dezamăgit-o. Așa că nădăjduim să

facă o bună impresie asupra temerarilor lectori ai *Domnului Venus*, înfățișat, la început dă deceniu zece, pentru întîiași dată în straie cuțovlahe duminicale, grație Casei editoriale Moldova, colecției «Epos & Eros»[7] și unei fătuci traducătoare, dornică de afirmare.

Dosarul de cadre al camaradului P.L.

Numitul Pierre-Félix Louis, cunoscut în istoria literelor și muzicii evropenești ca Pierre Louÿs [cu tremă pe y!], se naște la Gand, în Belgia, nu departe de catedrala Saint-Bavon, adăpostitoare a celui *Altar al mielului mistic*, pe 10 decembrie 1870. De ce tocmai la Gand, în proximitatea capodoperei lui Van Eyck? Păi, părinții lui – tatăl din Champagne, mama burgundă – o tăiaseră acolo de teama trupelor irakiene și saddamiene, pardon: prusace și invadatoare. În octombrie 1882, numitul intră la școala alsaciană din Paris, unde va lega amiciție cu Gide, colegul său din anul de retorică. Va dura amiciția asta, agitată și intensă, pînă în 1895.

Luîndu-și bacalaureatul în sesiunea din iulie 1889, numitul se înscrie la Litere și Drept, dar se duce rar pe la cursuri. Delegat al studenților parizieni, asistă la festivitățile celui de al șaselea centenar al Universității din Montpellier, ocazie de a-l cunoaște pe Paul Valéry, de care îl va uni o mare prietenie, reciproc avantajoasă, ca să nu mai grăim de lunga lor corespondență.

Pe 19 iunie 1890 are loc întîia vizită a numitului la Mallarmé, iar în octombrie îl pune pe studentul Valéry în relații epistolare cu precitatul Stéphane. Apoi, imediat, adică pe 9 decembrie, își face intrarea la poetul parnasian José Maria de Heredia.

În ianuarie 1891 avem semn că numitul nu a pierdut vremea de sărbători: apar gidienele *Caiete ale lui André Walter*, asortate cu o prefață semnată de dumnealui; în 15 martie, scoate întîiul din cele 11 numere ale revistei *La Conque*, ce-i va avea colaboratori pe Verlaine, Leconte de Lisle, Swinburne, Valéry, Gide, Pierre Louÿs *et alii*.

An bun se dovedește și 1892: primește numitul, la majorat, partea sa de moștenire, 100 000 de franci-aur, pe care o va toca rapid; îi iese placheta de versuri *Astarté*, într-o sută de exemplare; îi încorporat, pe 12 decembrie, pentru serviciul militar, dar, în urma unor intervenții fraterne, va fi reformat curînd. Ca și Alfred Jarry, contemporanul său esențial, nu era iubitor nici al uniformei, nici al manierelor cazone.

În februarie 1893 se publică piesa lui Oscar Wilde, *Salomé*, care îi era dedicată; în iulie execută o vizită la Juliette Gautier, unde începe treaba la *Afrodita*. Mai semnalăm că, în 1894, înfrîncizează *Scene din viața curtezanelor* de Lucian din Samosata pentru revista *L'Art indépendant*: deducem de aici că se învăța, în liceele acelor vremi apuse, ceva mai multă greacă decît pe țărmul vești al Bahluviului universitar + maiestuos și, în general, mai multă carte; tot acolo îi ies povestirile *Casa de pe Nil* și *Ariadna*; produce epistola de ruptură cu Oscar Wilde, cu care ciudate relații va mai fi avut; se duce, la sugestie gidiană, în Algeria, pentru o legătură cu Meryem bent Ali, o jună din tribul Ouled-Nail; tipărește, în decembrie, *Cîntecele lui Bilitis*. Această carte, soi de romanț liric, de aventură erotică a poeziei și de aventură poetică a dragostei, se prezenta la început ca traducerea fidelă a unor inedite compuse de Bilitis, poetesă greacă din veacul VI înainte de Hristos, ale cărei stihuri, gravate pe murii unui mormînt, tocmai fuseseră scoase la lumină de un filolog neamț, pre numele său G. Heim [carevasăzică *geheim*, «secret»: căci farsorului nu-i displace să i se descopere, după o vreme, farsa, textul capcanizant, mai cu seamă cînd îi scriptural]. Respectivele versuri, vehicol al unei puternice iubiri safice pentru Mnasidika, mititica, dar și al intemperiilor numeroase de la suprafața – atît de profundă! – a corpului juisor + dîrdîitor + pur, ele, urmau să fie o enigmă pentru filologi. Totuși prietenii apropiați ai numitului s-au prins la timp că e la mijloc o superșerie, o păcăleală ingenioasă, un canular. Inclusiv Claude Debussy, pe care l-a inspirat muzical pentru o bucată ce se va interpreta pînă și la șeză-

toarea televizuală a lui Iosif Vissarionovici Sava, cel cu voce păunesciană.

An mare pentru numitul nostru e 1896: cînd, la Mercure de France, se ivește din spuma scriiturii *Afrodita*, roman ce fusese dat în foileton sub titulanța *Înrobirea*. Un articol entuziast al lui François Coppée îl lansează pă P.L., iar cartea cunoaște un imens succes de vînzare. Transpusă de două ori în grai valah pînă acum[8], întru edificarea amoroasă a clasei mijlocii românești – și chiar a minerilor lui Miron Cozma –, ea propulsează doi protagoniști, pe sculptorul Demetrios și pe curtezana Chrysis, de care întîiul se îndrăgostește în accepția foarte negreacă a acestui vocabul. Înainte de a-i ceda, peripateticiana exige de la capriciosul copil al decadenței alexandrine... nu bișțari, cum cerea de la iubiții ei de ocazie, cît o dovadă de amor, o triplă dovadă de curaj nebun, de risc, de punere în joc a capitalului vital. Îl înștiințează că i se va dărui de-i va aduce trei obiecte: oglinda rivalei sale Bacchis, pieptenul nevestei marelui preot și colierul sacru al zeiței cipriote. Artistul se execută, dar, o dată furtul și sacrilegiul perpetrate, nu-și mai solicită recompensa, căci, între timp, a realizat superioritatea visului nocturn asupra realului amăgitor; căci, între timp, și-a satisfăcut oniric dorința. Zguduită de atîta temeritate, curtezana se îndrăgostește, la rîndul ei, de sculptor. Detașat, apolinic, acesta reclamă o încercare similară, poate și mai dură: ca ea să facă irupție, pe străzi alexandrine, împodobită cu obiectele sustrase cultului. Nu are încotro femeia, într-atît îi e de mare pasiunea. Cîteva clipe o ia lumea drept zeița Afrodita coborîtă printre muritori, apoi profanatoarea se vede arestată de Securitatea epocii și aruncată în temniță jilavă. Aici primește mai tîrziu vizita artistului și, în culmea încîntării de a-l regăsi, îi propunea să bea împreună cucuta socratică. Imortal și rece, tot atît de impersonal ca Flaubert[9], dar de o politețe perfectă, Demetrios refuză. Pe urmă, ia modelul corpului inert, intrat în *rigor mortis*, în vederea statuii irealizatoare și celebrizatoare.

August-septembrie 1896 însemnează pentru numitul P.L. o ședere în Andaluzia, ce îl va ajuta să inițieze redactarea romanului *Femeia și paiața*, a cărui acțiune, plasată la Sevilia și Cadiz, va inspira cunoscutul film al lui Bunuel[10]. Cu ce actori? În ce an? Asta n-am cădere să mai spun. Oricum, adevărații cinefili știu mai bine decît mine. Romanul îl va încheia la Cairo, unde fratele numitului avea post diplomatic, în iarna lui 1898.

Un an încărcat pentru el îi 1897: în Algeria, pe 15 martie, debutează în legătura cu băștinoasa Zorah bent Brahim, pe care o va aduce la Paris și etala prin cele saloane, spre a-și stupefia contemporanii; în octombrie, la *Mercure de France*, propune o *Pledoarie pentru libertatea morală*; mai inițiază și o afacere sentimentală cu Marie de Régnier, soția poetului simbolist și fiica lui Heredia.

În fatalul an 1899 se căsătorește însă cu Louise de Heredia, a treia fiică a poetului parnasian, și pleacă, după cum era moda p-atunci, în călătorie de nuntă către Italia.

Anul 1900 vine cu apariția foiletonescă a romanului *Aventurile regelui Pausole*, editat volumic în anul următor. E vorba de o ficțiune cu dimensiuni de filozofie, utopie și comedie: Pausole duce o viață tihnită, în nepăsare și huzur, ca șef al unui regățel imaginar, consacrîndu-se în principal activităților de lenevire și plăcerilor, în mijlocul unui harem de 366 de femei. În acest paradis erotic, amintitor de cutare abație a Divinului Rabelais, îndeletnicirea preferată este nudismul, ca la Vama Veche, Doi Mai sau Portița; în acest paradis există și un negativ, Marele Eunuc Taxis, auster și puritan ca André Gide, fostul amic al numitului; în acest *locus amoenus*, amintitor de unele descrieri medievale ale raiului musulman[11], se ivește și o dezordine de tip evenimențial, altminteri nu am avea peripeții, deci nici intrigă, nici istorisirea ei, amorul fericit neavînd. cum ne-a reamintit Denis de Rougemont în *Iubirea și Occidentul*, acces la narabilitate. Care-i acest evenimențel? Ei bine, fiica regelui o șterge cu un paj, ceea ce-l obligă pe nefericitul tătîne la o deplasare de cîteva

mile: păcătoasa îi regăsită, paternelul o iartă, iar negativul e propulsat în tenebrele exterioare, unde-s enviroane poluate, ecologi deznădăjduiți, teroriști, slobodani miloșevici, alegeri populiste, fesenari și mineri mercenari.

Un an de rîs-plîns, de *pleurire*, este pentru numitul nostru 1913: atunci scrie scandalosul roman *Trei feate ale mamei lor*, însă divorțează de Louise, antamînd, cum se spunea la televedenia valahă a cîrlionțatului Răzvan Theodorescu, tot felul de raporturi cu actrițe și alte genuri de muieri vesele + petrecărețe. Asta e treaba:

În împuțitul orășel,
În care viața-i un purcel,
Trăiau actrițe și poeți:
Ele fanate, dînșii beți.

An nasol se adeverează 1917, cînd îi moare auctorului nostru fratele și o dă pe stupefiante.

Similar cu precedentul îi și 1918: își vinde cărțile, rare, unui bibliofil sadea.

An mulțumitor pare 1920: i se naște numitului un băiețel, concoctat cu o amică, pre numele ei pitoresc Aline Steenackers.

Anul 1922 nu e nici el simplu: P.L. îi numit ofițer al Legiunii de Onoare, ceea ce-l onorează foarte, dar suferă crize de emfizem și tulburări psihice.

În 1923 i se naște numitului o fată, concoctată tot cu susmenționata Aline. Moare numitul în 1925, la Pantruche, de o criză de emfizem. Postum i se vor tipări multe cărți de poezie, poeme în proză, poeme libertine, ficțiuni, strengării erotice sau colaborări cu Claude Farrère, inspiratorul lui Matei Caragiale și al *Crailor*.

Sfîrșitul deceniului nouă și începutul deceniului zece al veacului douăzeci marchează o perioadă a renașterii interesului pentru numit și anturajul său. Astfel, în 1988, o biografie louÿsiană

a harnicului Jean-Paul Goujon e oferită publicului larg la Editura Seghers. Același hipercompetent îi scoate numitului antologie la Jean-Jacques Pauvert sau prefațează și notulizează *Cîntecele lui Bilitis + Afrodita*[12]. Nădăjduim, de altminteri, să hie acest final de mileniu de bun augur și pentru o receptare gratifiantă a lui P.L. între iubitorii carpato-danubiano-pontici ai zăbavei cetitoare, nu doar pentru colapsul societăților multilateral bolșevizate sau variile penetrări, atît de lubrefiate, în organele Atlanticului de Nord și/sau Comunității Europeice.

Găinăremele ateistului științific

Dăm prin ciurul nedumeririi mai la vale, în noul texticol, cîteva astuții ale ateologilor scientifici – trecuți, prezenți, viitori + multilateral subdezvoltați – de pe plaiurile înfeudate dracului principal, bărbosului Karl, și odioasei sale concubine Engelsica: nu înainte de a ne lămuri asupra rostului gnoseologic al lexemului ce rimează cu ideologem, mitem, filozofem, teologem, gîndem, filologem. El va decupa, într-adevăr, o unitate în fluxul acelui gen de găinărie ideocratică[13] numit, în orînduirile satanizante ale Răsăritului balcan + slav, «ateism științific». Fiindcă, dragii mei, nu a sosit încă mirabila clipă de a uita că, la arbănași, necredința religioasă fu cult de stat, trecut la loc de cinste în constituția marxiană a țerii, și că, tot la dînșii, Se*cur*itatea se chema *Sigurimi*, «securime», ori că la muscali a ființat în interbelic, după lovitura de stat și de șezut implementată de Trotki & Ilici în 7 noiembrie 1917 [care, știți voi mai ghini decît mine, s-a derulat în 25 octombrie], o Ligă a Bezbojnicilor, a dezdumnezeiților, avînd ca principală sărbătoare Paștele comsomolist, *Kamsamolskaia Pasha*. Parodierea aceasta sacrilegie a Învierii Redemptorului nostru iudeo-creștin ne signalează prezența masivă a elementului demo*no*cratic în bolșevism, trădîndu-se boțîrlanii, brestoii, ciurlăii, chițacii, wolfii, rotarii, măgurenii, ulierienii, cechiștii, enkavediștii, activiștii și kaghebiștii nikolskieni – în

lumea noastră cu susur bogomil – ca maimuțe odioase și sinistre ale Domnului.

Degeaba însă se tot holbează macacii [dejieni, ceaușini + iliescani] în oglinzi venețiene: nu vor zări acolo mutre de *tirthamkaras*, nici chipeși bărbați din *Rondul de noapte* al lui Rembrandt.

∴

Ateism scientific: fier de lemn, desigur; monstru sintagmatic și conceptual, de bună seamă. Cum s-ar putea împerechea neîncrederea în Ființa Infinită – ireligiozitatea ca atitudine personală [convicțiune personală ori manipulare noocratică de soi pozitivist] – cu știința, instanță eminamente critică față cu obiectul său și cu sine, alergică la dogmele sustrase cobîlțîirii istoriale[14]? Și totuși... cunnilinctorii dialectici ai Materiei au izbutit performanța inimaginabilei acuplări, ba și a propovăduirii ei prin școli, universități sau cămine culturale.

∴

Recapitulați, rogu-vă, la fine aparentă de marxian coșmar, osebirile între credință, ideologie, știință.

Întîia implică aderență interioară și iubire dezinteresată.

A doua presupune *engagement* și *encagement*, angajare și încușcare, angajarea ca încușcare, dar la suprafață: afișare de ecusoane, clamare de slogane, participare la demonstrații și la ședințe, semnare de proclamații, votare unanimistă cu mîna ridicată ori cu stiloul erect. Ăl de crede a fenta prin dedublare, strigînd tare «Ceaușescu și poporul!», iar în gînd «Nenea Bîlbu cu boborul/Anchiulează viitorul!», acela, feții mei, se frige amarnic. Jocul ideologic asta este: exhibiționism, prezență la circ, indiferență la profunzime sau gînd ascuns. Esența se manifestă ca fenomen, fenomenul îi esențial – și cu asta basta. Participantului nu-i cere nimeni să crează; de-ajuns e că-i prezent la întrunire, la manifestație, la ședință, unde ridică mîna ori mimează strigarea

lozincii[15]. Atît exige mascarada ideologică[16], al cărei tătîne e Teatrul mundan, a cărei mămuță Parșivenia se cheamă. [Dreptu-i că, la unii, obișnuința ideologică ajunge a doua natură: dar cu acest aspect al fenomenului se vor fi ocupat colegii Alain Besançon, Françoise Thom și Gabriel Liiceanu[17], așa că-l vom lăsa momentan netitilat, spre marea satisfacție a cetitoriului grăbit.]

Știința însă iaște tărie deconstructivă, permanentă repunere în cestiune, degajare agilă din opinii curente și prejudecăți tenaci, reanaliză meree, a datelor și sintezelor, zgîlțîire a închistărilor din cîmp epistemic, deși există deseori, printre savanți, inflexibili ceaușești ai paradigmelor constituite ale cunoașterii.

«Nu v-am spus-o, o repet numai»: ateism scientific = fier de lemn, concubinaj al caprei cu șarpele boa, răchită roditoare dă căcărezi. Și totuși... regimurile plurilateral decavate, Epocile de Aur, nu s-au sfiit să exploateze cu nerușinare modernă capacitate științelor de a da soluții globale ori zonale. Pilde? Cîtă frunză și iarbă. Somitatea medicală justifică la televiziune întemeierea politicii de subalimentare rațională[18] a popo*l*ului; purtătorul de galon universitar își pune signatura pe – sau cetește la radio – un «material» vomat de un lacheu semialfabetizat, în dialect de stejar, la județana dă pecereu sau «Muma lui, Ștefan Gheorghiu!» Iar Nenea Popo*l* înghite gălușca. Nenea Popo*l* este bou. Dînsul nu bănuiește că un difuzor de «socialism științific» – sintagmă tot atît de vexantă pentru gîndire cît aceea de ateologie multilaterală[19] –, un asemenea difuzor îi titular de doctorat în filozofie, cel puțin așa scrie pe patalamaua sa, în pofida faptului că și-a trecut teza cu succesul colectivizării în județele Iași ori Vaslui[20], ca să mă limitez la două cazuri bine mediatizate în Dulcele Tîrg; nici că ipochimenii ce utilizează, în mijloacele de comunicare, *die Wissenschaft und die Technik als Ideologie*[21], ei sînt macaci, au popoul stacojiu, maimuțăresc titluri și grade ale Occidentului medieval, creștin și indecrotabil, din dorință de inversiune malignă, din apetit pentru harababură axiologică și entropie.

∴

Nu ne dăm la atei aci [cu toate că întrebăm undeva, tot în această carte, despre im?potența lor], nici la antiteiști, mai simpatici Pantocratorului decît indiferenții ori agnosticii. E opțiunea lor. Treaba lor dacă necredința proprie, pasivă sau militantă, îi sau nu fructul unui șoc existențial. Ce mai, nu mă bag în ciorba lor...

∴

La un miting apusean neautorizat dă iama poliția, trage bastoane și saltă pă cîțiva la întîmplare. Unul din săltați protestează: «Greșeală! greșeală! sînt anticomunist și antialcoolic!» Îi închide gura imediat, cu memorabilă propoziție, apuseanul Moș Teacă: «Puțin ne pasă nouă ce fel de comunist sau de alcoolic sînteți!»

∴

...În ce mă privește, m-am recunoscut întotdeauna strein partidului, alien comunismului, legîndu-mă de aceste două inconturnabile protuberanțe ale istoriei universale un neraport inclement. Dacă le-aș combate, dacă le-aș profana altarele, aș participa negativ la oribila lor natură. Îmi îngădui numai să le vituperez. Prefer să fac altfel și altceva. În cel mai rău caz le-am hîțînat cînd ereau agresive și nu mă lăsau în pace, străduindu-mă să lunec printre interstițiile lor numeroasă. Ce mai, nu mă bag în ciorba ateilor. În cutare traducție franțuză a unui samizdat despre opoziția comunistă în U.R.S.S., confiscat nouă de Oxiurii Găozului Ceaușin la percheziția din 18 mai 1983, lecturasem o relatare cu unul ce ajunsese, după frămîntări de conștiință în Gulag, la o bezbojnicie *sui generis*, împănată cu fărîme de înaltă misticitate, ca la Georges Bataille ori la ultimul Cioran. Eu, Cajvanianul de mine, mă dau la ateiștii scientifici, care au vrut aservi instituția demistificatoare a științei tembelismului ideocratic și graiului de plop al gnosticismului marxist, în scopul de a te-

hui generații de liceeni, studenți ori mulgătoare de elită ale ceapeurilor.

Anecdota exemplară a lui Marcel Petrișor merită cinstea de a figura acilea. E cu privire la disputațiunea [a]teologică, pe scena unui cămin cultural transilvan, între activistul științific raional și parohul local. «No, videți scaunul ista?» chestionează propagandistul necredinței pe enoriași. «Videm.» «Iaște?» «Iaște.» «Dar pe Dumnezeu videți?» «Nu videm.» «Iaște?» «Nu iaște.» Intervine păstorul duhovnicesc. «No, videți pălăria tovarășului activist științific?» «Videm.» «Iaște?» «Iaște.» «Dar mintea dumnealui o videți?» «N-o videm.» «Iaște?» «Nu iaște.»

Ciolovecul, el, poate fi prostit ușor: cu salam, pașapoarte și, mai cu seamă, vorbe meșteșugite. E limpede că Tovarășul Popol locului se ține, cum a fost așa românе; îi clar că el se dirige spre avenir ca bivolul la apă, ca flămîndul la borș cu știr de hazard, ca marinarul de cursă lungă la păpușa gonflabilă sau la primul tractir din port. Mai greu e, poate, să-i fraierești pe alumnii Almei Mater, aducîndu-i la cursuri, facultative au ba, de materialism diabolectic și isteric, de sifilizm scientific sau de teofobie superioară. Și atunci?... Păi, dacă ești dezghețat și te orientezi în viață rapid, le rebotezi filozofie, filozofia istoriei, introducere în democrație, știința conducerii, istoria religiilor și... Și atunci, cînd ai geniul nebunatic al lui Titi Eliohim, succesorul Conului Grigoraș[22] la disciplina împricinată, meșterești iute găinăreme de ademenire a eventualilor amatori să consume din doctrina indescriptibilă a neantului divin.

Am să decortichez în rîndurile mele – cele multe, cele grele – două asemenea șolticării ideologice: pe a Ateologului și pe a Religiologului[23]. Întîia mi-i de altfel adînc înrădăcinată într-un biografem personal.

***

Eram, dară, ca jun didact, lucrător la orar și mă încăpățînam să nu trec de la 10 la 12, sîmbăta, cursul de ateism scientific. De

mă încăpățînam eu, nu-l puteau pune nici ceilalți orariști filologici, fiindcă era comun tutulor anilor IV. Aici irumpe Ateologul, aici survine Titi Eliohim și cere cauza refuzului meu. «Păi, de la 10 la 12 o trec pe Doamna Ionescu[24], femeie în vîrstă, francofoanfă și doctă în istoria picturii.» «Nu-i nemica, mă calmează dumnealui; pune-i-l de la 8: mișcarea matinală e binefăcătoare prepensionarilor, nu?» «Da, este.» «Mai ai vreo reținere, puiule?» «Mai am: istoria picturii hexagonale îmi apare mai importantă decît inefabila doctrină a inexistenței dumnezeiești.» «Așaaa. Bineee. Am să sulevez cestiunea la județ de pecereu.» Înfricoșat, am cedat: «Nu sulevați! Nu sulevați!» I-am oferit orele cerșute cu argument forțos.

Radia dă fericire? Aș! Se reîntoarse după cinci minute de meditație transcendentală: «Am o rugăminte mare și oficioasă la matale. Înscrie, în loc de *ATEISM ȘTIINȚIFIC*, ce-ți grăiesc eu, anume: *ISTORIA RELIGIILOR* – cu litere mari, acroșante, iar cu mici, foarte mici – *ȘI ATEISM SCIENȚIFIC*. Atrag, prin astă stratagemă grafică, multe studeante de la Litere cătră prelecțiunile mele incocoșabile cît ursul carpatin.»

*
* *

Mi-ar trebui un număr întreg, de 30 de pagini, din *Convorbirile literare* pentru zugrăvirea năstrușniciilor intelectuale de răsunet ale Ateologului Titi Eliohim, fîrtatele grămăticului Zugun. Din ele oi contabiliza cîteva. Foarte succint:

••• Invitația adresată unei unități militare iașiote, unde era trimis de județeană să cetească un textuț în limba de fag pecerie. Impulsionat de discursurile ofițerilor propagandiști, de patosul graiului de lemn necivil, le-a rostit pe loc îndemnul: «Frați ostași, dacă sînteți așa de bine pregătiți și dotați, ce mai așteptați? Treceți Prutul!» Panică în rîndul coloneilor, care crezură o secundă că oratorul venise cu dezlegare de sus.

••• Romanțul său istoric despre *KANT*emir, unde voivodul moldav convinge de scăpăciunile sale idealiste pe Gînditorul de

la Königsberg; unde Principele Dimitrie și țarul învins la Stănilești trec în revistă... lupta dintre materialism și idealism de la presocratici pînă la Sartre & Camus.

••• Dialogul filozofic, inspirat de un serial televizual asupra tinereții lui Barbă Stufoasă, asupra iuventuții lui Karl Marx, unde găseai puneri la punct de feliul: «Fă Engelsino, fă, capitaliștii ișția sunt mult mai șmecheri decît îi crezi tu. Trecerea de la regim burghez la socialism, măcar că ineluctabilă, îi mai întortocheată decît poate pricepe mintea ta de găină porumbacă.» Păcat că L.A., hiperfricos, nu a catadicsit să-l publice, în deceniul trecut, la *Opinia studențească*! Dădea lovitura cu el... mai dihai decît cu păcălelile de 1 april ale revistei în cestiune.

••• Argumentarea că Germania de Vest e o țară socialistă, sub rezerva de a-și pune în acord forțele de producție, avansate, cu relațiile de producție, rămase un pic în urmă.

••• Ieșirea pasională, într-un seminar de socialism scientific, împotriva unei studente ce susținea, ciugulind pe furiș rîndurile unui curs litografiat, că în Epoca de Aur ar exista două forme ale proprietății economice: de stat și de grup. «În socialism avem o singură formă de avere și e statală. Totu-i al statului, și mata și cursul din care te inspiri și eu și ei și ele», a clamat el neîndurător de apodictic.

••• Obiecțiile, neuitabile, la poemul *Socrate și Alcibiade* în exegeză ursachiană: «Nu se vede clar, dragă Mihai, în lucrarea ta, concepția lui Socrate despre Alcibiade, a lui Alcibiade asupra lui Socrate, a lui Hölderlin despre amîndoi, a celor doi despre Hölderlin, a ta despre tustrei, nici refutarea tezelor idealiste, subiacente poemului, din perspectiva ta materialist-dialectică.» Îmi aminti-voi mereu că Pelicanul din Țicău, vizibil tulburat, l-a pupat și așa i-a suspinat: «Pe Luca îl pretuiesc, pe tine însă, Titișor, te iubesc»; apoi mi-a făcut cu ochiul.

••• Caietul misterios, deschis o singură dată doamnelor Ana Cojan și Tereza Petrescu, unde păstrează niște desene învolburate, cu spirale întretăietoare, închipuluind... geneza poporului

maghiar, în vecinătatea unui fragment insolit, *Beșina lui Gingis Han*, monolog al cuceritorului mongol: acesta se laudă cum, după ce dă flatulența în lume, curtenii și poporul i-o venerează, istoricii o notează în anale, filozofii o interpretează în spirit idealist în loc să schimbe societatea, marxienii îi conferă statut de locomotivă a devenirii, poeții o cîntă în stihuri pline de har, iar juriștii îi apără întemeierea legală.

Un alt *homo pictus*: Religiologul

Ateismul scientific năpîrlește ca șarpele, simbolul Veșnicei Reveniri a lui Idem, iar năravurile și le restructurează numai. Peste tot îi întîlnești deghizările[25].

La departamentul filologic, bunăoară, unde, exaltat, după dispariția elicopterizată a lui Moș Nekulay I Ceaușinul, anul terminal solicită, între altele[26], un curs de istoria religiilor. Și peste ce dai cu crucea, în al doilea semestru, la orar? Peste «religiologie», monstru lingvistic fătat *ad hoc*, după modelul lexem băștinos + logos grecesc, dă feliul: găinologie, știința despre găini; pixologie, cunoașterea funcționării pixului; măturologie, studiul măturilor și al măturatului prin curte, în caz că dăm cu aspiratorul prin casă; bostanologie, băgare dă seamă asupra vicleniilor și/sau mîrlăniilor uzitate la anchetarea studentelor de camaradul maior și/sau colonel securicomunist Bostan[27] ș.a.m.d.

Culmea culmilor: studenții terminali, în urma Loviturii de Stat și de Șezut [prin care nu numai că Securitatea și Nomenklatura aterizează pe moale, dar își succed lor însele la timona Valahiei Mici], cer reparații epistemice, vor ore de germană, latină, istoria religiilor, nu? Și pe orar apare, *horresco referens*, mă cutremur relatînd noua coțcărie a bulimicului Al. Călinescu[28]: apare dinozaurul religiologic, domnilor tovarăși, tovarășilor domni. Probabil că, din rațiuni de seducție a iuventuții studioase, predicatorul antihristic îi nevoit să facă un pas în plus, eliminînd abhorata sintagmă de «ateism scientific». Nu o mai scrie cu litere

mici, foarte mici; precum Ateologul, predecesorul său la predarea disciplinei grigoraşiene. O înlocuieşte pur şi simplu cu bestia precitată, găselniţa sa alcătuind al doilea memorabil găinărem ateologic de care ne ocupăm în cartea de faţă[29]. Cel puţin eliohimicul Titi nu auzise de Mircea Eliade şi combătea vitejeşte conceptul de Dumnezeu şi întemeierea sa raţională direct după *Călăuza ateistului*[30]. E adevărat că, în vraiştea minţii sale geniale, devenea atît de elocvent încît, după o intervenţie a lui într-o fabrică bahluvioasă, numărul baptiştilor se dubla, şi se tripla... al penticostalilor. Servea şi dumnealui, fără să-şi dea seama, asemeni lui Scaraoţchi, mentorul său, lucrării ascunse a Redemptorului în *civitas terrena sive diaboli*[31].

Neîndoios că nici Religiologul nestorianic nu ştia mare brînză despre Buonaiuti, Tucci, Petazzoni, Hans Jonas, Leisegang, Tillich, Puech, Doresse, Lacarrière, Obolensky, Eliade ori Ioan Petru Culianu; neîndoios că, şi el, folosea în continuare bibliografie sovietică, avînd avantagiul de a o putea consulta direct în originalul rusesc, şi ignora cu superbie că tinerii reclamaseră o iniţiere în istoria ideilor şi credinţelor religioase, nu marxiana explicaţie cu oglindirea deformată a realităţii şi opiul pentru vulg, compatibilă mai degrabă cu fenomenul ideologiei.

Ni-l imaginam cum revenea în pas vioi, după a doua victorie electorală a Veterocomuniştilor Iliescolatri, în semestrul autumnal 1992, spre un monoteism scientific original de românesc. «Nu concep alte osanale decît fesanale, nici alt Dumnezeu decît fesănău![32]» îşi va fi mîzgîlit el atunci cu tibişir pe tăbliţa necerată a minţii sale makarenkiene...

∴

Ateul şi credinciosul îs, în Setea şi foamea *Eugenului Ionesc, reeducaţi ca în temniţele Piteştiului [rescris de Virgil Ierunca în* Fenomenul *şi de Paul Goma în* Les Chiens de Mort*]: li se dă supă aburindă pe la nas, după o lungă perioadă de înfometare, pînă ce întîiul rosteşte din inimă un Tatăl nostru, iar*

celălalt își abjură credința și profesează o religiologie curat scientifică. La baza stranietății acesteia ar fi stat canonirea lui Nichifor Crainic în pîrnaie, urmată de instalarea lui, în chip de marionetă, la Glasul Patriei *ori* Tribuna României, *nu-mi aduc aminte bine.*

Pe de altă parte, testamentul părintelui țuțean va fi fost, în hebdomadarul cassian-maria-spiridonic al Timpului, *castrat de ultima sa parte, cea mai frumoasă, căci, după recomandările tătînești de a nu-și bate Petre joc de fetele mari, «că-ți bați joc de Maica Domnului», și de a-și da viața pentru neam sau spațiul miorit, venea finalul stupefiant, suprema vrere a muribundului:*

«Și să nu fii ateist ca Titu Maiorescu, că-ți fut fețtila mă-tii!»

∴

...Tot se va fi cîștigat ceva, în concluzie, după eclipsarea Neanicului în elic, după ocultarea, pe o plajă cubaneză sau într-o conservă de porc din Pyongyang, a Tovarășului Nekulay Ateescu ot Scornicești. Ce anume? Un *ATEISM ȘTIINȚIFIC LIBER*, cum a pictat o mînă pișicheră de alumn sub intitularea din mersul cursurilor numit orar, iar Adrian Marino se poate confrunta slobod cu Popa Tatu la televedeniile posteverachiene[33].

În concluzie: avem religiologia pe care o merităm și pe religiologul cu meclă umană în derivă nesfîrșită. Avea-vom și un cult – nu al morții lui Dumnezeu, ca la teologii americani pilotați de Thomas Altizer, ci – al Evaporării Ceaușii? Va sta oare *Genius Loci Carpathicus*, jertfit cu solemnitate aproape inițiatică de Crăciun, de veghe perdurării noastre sub Evanghelia Rozetei Aurii? Cultul lui, cultul lui, cult bulgar + agrar, va fi interferat cu al trandafiurărului, dreptu-i. *Die Rose war der Führer.* Tanti Roza a condus hora, dar, *nunc et in horam mortis nostrae*, dăm cu sîc în Kazanlîk!

Așa sîntem noi, ceștialalți: avem înclinații figante.

∴

Ne cearcă bănuiala că nemții, ei, ctitoresc pe Ungrund, *pe* Abgrund *și multe alte soiuri de* Grund. *Dar niciodată pe... petale rozalii. Unul de-al lor [Meister Eckhart, Jakob Böhme, Angelus Silesius, Heidegger, nu contește] a predicat că* die Rose ist ohne warum. *Descoperind, cu Novalis, că sălășluiește albastra floare în ei înșiși, o iau cel mult drept copilot. Ghidajul principal îl așteaptă ei din altă parte. Într-adevăr, împungîndu-l, la un seminar, cu insistentă întrebare despre ce iaște totuși ființa, Bătrînul din Messkirch, Marele Martin, i-ar fi șoptit:*

Das Sein ist der Führer!

Dan Alexe, omul cu tălpi de vînt

Nu despre piesele – drăgălașele, multele – ale junelui auctor cătăm a grăi în acest portret prefațial* de ocazie: ele își adastă încă exegetul calificat la locul de muncă, în uzinele literare ale patriei, în cafenelele hermenăutice ale nației sau pe ogoarele epistemologice ale neamului, ba și regizorul apt a le monta pentru jocuri de societate și desfătarea unor confrerii secrete de copățitori ai istoriei universale, *work in progress* cătră statul mondial și omogen; nu despre *Spoiala*, nu despre dramatizarea vicleniilor preludice ale fiicelor lui Lot, nu despre *Zburătorul*, teatralizare a preliminariilor nașterii revoluționare a Anei Ipătescu, nu despre *Rămăieni* și legătura lor misterioasă cu *Ramayana*, nici despre vizita lui Eminovici cu Ion Creangă la cenaclul junimist, unde conversează despre *Povestea poveștilor*, dar și în jurul unui ciudat l*i*ngament comis de poetul ipotesc în «Kamadeva, zeul indic», o, nu, de cinci ori nu.

Altele avem în vizor: pentru zvonerii, răspîndacii și aplaudacii zilelor noastre, indiferent de gradul lor de dacitate. Căci aceștia – zvonerii, răspîndacii și, în general, dacii liberi – ar putea vedea în dramaturgul nostru, atît de fraged și deja piesar, un

* Un volum cu piese de teatru de Dan Alexe urma să apară în 1990, dacă nu l-ar fi dat la fund Editura Eminescu, cu o prefață de Luca Pițu; aceasta (n. red.).

soi de *prodromos*, un fel de înaintemergător al lui Umberto Eco, un gen de pervers ce își pune ordine în lecturi și în fantasme prin recurs la dialogări sau tematizări ficționale. Au iaște *Pendulul lui Foucault* altceva? Toate cărțile mari cu templieri, grupuri oculte, conspirații ecumenice trebuiau, într-o bună zi, adunate – din biblioteci, din *libraries*, din librării – sub un vocabul fundamental, puse la cetelniță pe mod nehaotic și iarăși la lume date, în chip de ectoplasm epic, teatral ori teoretic, după vocație și puteri.

E drept că Dănuț a comis și un romanț pe vremuri, adică în 1983, ostentator ale unei imaginare, însă foarte verosimile invazii sovietice în ceaușina Spăniuță de la Gurile Dunării, *culus et cunnus Europae*, fără un Don Quijote al amărăciunilor noastre, dar cu o limbricizare securicomunistă aproape de inumana perfecțiune în Epoca de Aur. L-a rescris și pe galeză, amînîndu-și pentru asta examenul de licență; i l-a trimis și lui Pierre Klossowski, părintele *Bafometului* și al *Legilor ospitalității*, de la care mai așteaptă încă un răspuns încurajator. Acolo, în acel roman, a portretizat el un imberb invadator moscovit, cu grad de locotenent și comandant de tanc, întîmpinat cu flori de băștinoșii cisprutici și rurali, ce au impresia că asistă la a doua venire a eliberării de sub jug: numai că juvenilul parucic are *d'autres chats à fouetter*; numai că tinerelul tanchist îi terorizat de un coșmar punkist, inenarabil camarazilor de arme; numai că el se visează, noapte de noapte, pătrunzînd în mausoleul de la Kremlin și penetrîndu-l oral pe cine? dîndu-i-o sus de tot, la muie, cui? Mumiei lui Lenin: îl irumează carevasăzică pe Vladimir Ilici Katzowsky[34], apoi e îngrozit că i-ar putea căgăbăul afla taina. Dar taina i-o descoperă doar Alexe, prin astuție metaleptică[35] pesemne, strecurîndu-se el în universul diegetic al propriului său product ficționesc. Poeticienii[36] ar susține, de bună seamă, că o găsește prin vicleșug de focalizare internă, de *vision avec*, din moment ce a închipuluit un narator ce ne deapănă transgresiunea onirică a ofițăranului bolșe...vicios.

Oricum ar fi, romancierul nostru îi depistează teribila injurie «profanată»[37] la adresa orificiului bucal* al marelui revoluționar, însă nu-l toarnă la Păduchii Neantului din urbea bahluizată, revirginabili ca sereiști după 1989.

În plus, mare noroc avu cu narațiunea asta la percheziția – deja faimoasă și des glorificată de victimele sale – din 1983, de la *Opinia studențească & Dialog*, cînd au năvălit peste dînsul Boțîrlan și Bostan, tătucul lui Christiné, cînd prietena lui a ieșit înaintea lor nudă[38], cînd pretorienii au pus mîna la ochi și i-au poruncit, spăimiți, să-și pună imediat chiloții, ca să nu fie tulburați în munca lor depistatrice a disfuncțiilor sistemului socialist lateral developat. Maiorul Bostan, logodnic veșnic al prostiei și anglofonf indecrotabil, în raporturi familiare cu toate graiurile etranjere, a dat, la scotocire, și de romanul menit admirației klossowskiene, îngalicizat cum se cuvine, l-a mîngîiat reverențios și a întrebat, într-o doară, pe progenitorul său: «E lucrarea D-voastră de stat, tovarășe Dan, nu-i așa?»

Progenitorul nu avu decît să nu nege... pentru a salva manuscrisul. *Klossowski valait bien une grosse bourde, faute de messe noire*. Iar Alexe a debitat-o dezinvolt Tatălui minciunii, Bafometului cu rît uman.

Mai greu fu cu poemul *Vopsitorul de limbrici*, reperat de ochiul parpanghelic al Boțîrlanului printre niște hîrtii nefolositoare, confiscat și cercetat cu lupa la sediul comitetului județean al SeRelului ceaușesc. Părintește, la intervale neregulate, se apropia anchetatorul de auctorul poematic și-l dojenea, și-l mustra, și-l certa, și-l șicana, și-i vorovea de strungarul ce părăsește uzina morții după paișpe ore de muncă suplimentară, apare acasă, nu întîlnește mare lucru în frigider, nici la nevastă, deschide revista literară în căutare de inedit și – oroare, oroare, de o mie

* În realitate, după cum își va aminti istoria literară a viitorului, era vorba de o simplă sodomizare: ofițerul cu pricina visa în fiecare noapte că se da în acest scop la mumia lui Ilici, dar nu putea s-o întoarcă, ea fiind, pare-se, foarte grea: atunci transpira din belșug și se trezea urlînd. Irumare de va fi fost, apoi a fost numai după consumarea vană a acestor eforturi și *in extremis* (n. red.).

de ori oroare – dă peste zugravul de viermi intestinali. «Gîndiți-vă, oameni buni, ce chef de viață și de travaliu ar mai poseda un asemenea ciolovec de tip nou! Rușine, Dănuțule, rușine + vot de blam cu avertisment de la contrainformații!!!»

A fost un autentic dialog de surzi între tovarășul colonel și domnul student, actualmente apatrid belgic și *globe-trotter*, as al rezistenței iașiote la sodomizarea marxistă, activ în celebrul număr al *Agorei* dorin-tudorane din ianuar 1989[39] cu *Rămăienii*, perlă a Cîntării României, bijuterie a genului epidictic în derivă; agil și în Parlamentul europeic de la Strasbourg cu discurs + procesul-verbal de percheziție domiciliară [de unde reieșea confiscarea – și a – unui Dickens, numai și numai fiindcă era în engleză, iar Bostanul voia să se deie mare pe lîngă Brestoiul șefic]; abil și la televedenia franțuză, pe 26.01.1989, alături de Maria Mailat și caseta trimisă din țeară, după multe peripeții, cu interviul dan-petresc.

Multe a făcut la viața lui Alexe și, cu siguranță, nu le regretă chiar pe toate. Dar cea mai tare ispravă a lui îi, crez eu, că, la a Secului monăstire, sub obligație declarativă, *astreint à pisser de la copie au profit de Botzy, Bosty & Cie*, termina repede treaba, avînd el de la zei harul succintității, apoi scotea repede din buzunar fesier[40] un roman polițist și se recufunda în cetitură, așa cum ar fi procedat la Costinești după un înot răcoritor. Cînd reveneau interogatorii, trăgătorii de limbă și de pix, maieuticienii gradați, socratizatorii galonați, aproape că turbau de atîta... ataraxie, închideau pumnul... pentru a-și ascunde firele de păr, numeroasă, din palmă, și-l ridicau apodictic.

Deci: Dănuț Alexe – ori Dan Ataraxescu?

Oricum l-am boteza, fapt e că a practicat din fragedă pruncie, prin Cochirleanca sau Buzău, nepăsarea la uraganul istorial, asortînd-o cu lecturi nesfîrșite și poliglotizare infatigabilă, iar această praxă comportamentală ni-l poate explica mai bine pe viitorul migrant, devenit ulterior nomad adevărat: al gîndirii, al rostirii, al vieții, al gîndirostivieții.

Dacă Mircea Eliade și Ioan Petru Culianu ar fi avut necesitate de succesor [urmaș, hered, calif], ăsta ar fi putut fi: Dănuțul acesta multilateral dezvoltat și plurilateral curios, ce l-a cetit pe Șestov în rusă[41], consultă Biblia în greacă, latină și ebraică, traduce din teoreticienii Renașterii, nu-i e greu să refuteze dumézilliana teză a trifuncționalității, tulbură – cu trecerea sa meteorică pe la Alma Mater – atît pe colegi cît și pe profi, îndepărtează enigmele textuale din Georges Bataille, cu toate că nu-i lipsesc talentele de actor, necum strategiile de impresionare a ignarilor și credulilor; cu toate că n-are intenție să nihilizeze fumistul de moțăie în fiece individ cogitant.

E băiatul nostru, fără umbră de dubiu, un *homo europaeus*: se simte peste tot acasă în peisagiile bătrînului continent, însă pariez pe ce vreți[42] că nu s-ar simți alien printre hinzi, tibetani, chinezi, japonezi, pakistanezi[43]; cunoaște esențialul de pretutindeni și, ca atare, își merită cu prisosință titlul, necîștigat încă, de *homo planetarius ad honorem*.

Are la purtător puzderie de fapte bune. A depistat, bunăoară, prezențe gitane în *Finnegan's Wake*, colaborînd, pe această temă, cu un studiu savant la *Revue tzigane*. Atent la evoluțiile, involuțiile și voluțiile jazzului contemporan, la mișcările sefiste, politice sau religioase, nu a neglijat deloc stratagemele teologiei apofatice ori ale peratologiei liicene[44]. Nici un anticariat din Bruxelles, orașul său predilect, nu mai are arcane pentru el, ceea ce nu l-a împiedicat, la caz de urgență majoră, să transcrie integral – de pe casetele scoase fraudulos din țară – cartea amicilor săi Liviu Cangeopol și Dan Petrescu despre ce ar mai fi de spus atunci cînd convorbești liber într-o țară ocupată...

A găsit flăcăul vreme pentru toate, s-a hrănit cu puțin, a dormit pe unde s-a putut, lăsîndu-se transportat cu brișca dispensarului sătesc de însuși Elisei, frățînele nostru.

Ce este Dan Alexe și ce vrea el? întreba-mă-vor unii, nebunii și hunii. O hi el savant de renume mondial ca Thales din Milet, Demetrios din Phaleron și Leonardo da Vinci, dornic adi-

cătelea să pună stăpînire pe tot savoarul din – și despre – lumea asta? Posedă el adevărul absolut? Urmează el să se instaleze într-o comoditate cloacală de venerabil taoist, într-o duminică a vieții de huzur cumpătat și de indiferență bestială? Urmărește cumva un ideal non-acțional, ori unul de sfințenie heterodoxă?

Probabil că nu: de vreme ce scrie; de vreme ce recurge la vanitatea vanității, la *é-cri-ture*, la țipătul încremenit în urme negre, derridiene *chiures de mouches* pe tablele mundane; de vreme ce vrea să-i perdureze amintirea vitejiilor, căci nu-i bănuim a poseda nevoie imperioasă de a-și exorciza demonii rărunchilor sub chip de porcușori de cerneală pe hîrtia virgină a environului noosferic. Avem credința că e frivol din prea multă profunzime, iar în scriitura-i percepem musai strigătura, *el grido*, țipuritura – bezmetică și postmodernă – a juisorului cultural, ce își refuză grăunțele Morarului Suprem din acest holon. Distruge el oare prin frivolitatea actelor sale – piese pentru inițiați, scolii pentru hermeneuți neînregimentați, studii pentru țiganologi eminenți, filme pentru politologi flamanzi, reportaje pentru imagologi blazați –, distruge el cumva energia solară din dînsul, atîta cîtă a acumulat la Cochirleanca, la Costinești, la Buzău, la Iași, la München, spre a se goli în vederea reintegrării Pleromei, a patriei ascunse și acosmice?

∴

De Tîrgul Bahluvian îl leagă niște fire tare încîlcite: ani universitari foarte vagi, doar era, este și, presupunem, va fi un vagant al cunoașterii; iubiri multiple și policrome; experiențe social-politice de tot genul, inclusiv acela al opoziției la limbricizare marxiană. De cîte ori l-a ridicat miliția de la Sorin Simion, prietenescul său gazd, și l-a trimis cu primul tren către curbura Carpaților? De varii ori: Epoca de Aur se temea, precum ghiavolul cu tămîia, de mijlocitori, microbi informaționali, proxeneți culturali, acceleratori ai istoriei globale. De cîte ori însă l-a expediat, de tot atîtea ori s-a și întors[45].

Nu s-a sfiit să-l viziteze pe Dan Petrescu atunci cînd acesta ieșise pe ring epic, încît, pînă la urmă, mirosind că pregătea interviu pentru *Libération*, i-au dat pașaport și șut de plecare spre Belgia, nu înainte de a-l avertiza că o încurcă instanța maternă dacă fiul face prostii anticomuniste în Apus[46]. Totuși: a revenit prin Dulcele Tîrg, după decembrica lovitură de televizie, *coup de télé s'il en est*, fie și numai pentru a lua un interogatoriu maiorului Bostan, reconvertit la noile idealuri feseniste, a-și revedea prietenii, a asista la alegeri sau a se gini cum trag sforile păpușarii Putorii neoleninișteni, Yoni Liescu, Petre Lingam-Voiculescu și Gelu Roman-Clitorescu.

E și ăsta un mod, cam kojevian, de a împinge la șareta iureșului spre catastrofă, spre Armaghedon și Giudețul de pe urmă al drepților cu strîmbii.

∴

Alexe is a going man.
Alexe is a coming man.
He is a gocoming guy: el se duce, revine, pleacă din nou.

Alexe, cu tălpi de vînt și inima tăiată împrejur, e totuși un înger falofor:

IACA, O SPUSEI ȘI PE ASTA!

Sincategorematicul înger Aurel Dumitrașcu

Despre bunii prieteni nu vorbești, cu ei discuți numai... atîta vreme cît, istorial exprimîndu-ne, îs. De se retrag din ființare, din gîndirostivițuirea empirică, regula etică severă, în fraza precedentă formulată, poate fi înfrîntă.

Așa cum voi proceda eu cu Aurel în rîndurile ce urmează, după mai mult de zece ani de la ultima mea descindere în Sabasa dumitrașciană, unde perdurează acum casa memorială a poetului, camera lui personală, odaia unde voi fi mas în 1986, chiar în noaptea micuțului cutremur, fîntîna, ocultată însă de viloiul frățînesc în stil *nouveau riche* local, muntele ce se înalță din

spatele gospodăriei, instanța maternă grijulie cu amintirile, vecinii, drumul ducător spre Culmile Stînișoarei, rîul[47], ramul...

Cu Adrian Alui Gheorghe, cu Nicolae Sava, cu Daniel Corbu, cu instanța maternă dumitrașciană și Cristian Livescu, pe la mijlocul lui octombrie 1996, mă văzui dornic a sporovăi în jurul absentului drag, al Tudoriței, măritată, zice-se, cu un tractorist, ori al Ilenei B., cu a cărei surioară mă plimbam fudul, *davnîm-davno*, prin fața Universității bahluviene, la vremi de admitere. Peste ultima, peste Ileana, dădurăm, Adrian & eu, cu crucea puțin înainte de a merge să tragem o ochire solarei cruci aduse tocmai din Maramureș pentru a marca și înstrunța locul veșnicului[48] repaos al empiriei aureliene: tînăra scriitoară, fostă elevă a celui dispărut, receptase tocmai nu știu ce premiu literar...

...Am firitisit-o și ne-am preumblat încă o dată prin lumea fenomenală a Borcii. Întîia oară o făcuserăm, înainte de 1983, cînd îl călcaserăm pe prietenul nostru împreună cu Lucian Vasiliu și Georg Wellmann, cînd vom fi ieșit la fotbal duminical în amontele Sabasei, adăugîndu-se grupului nostru Radu Florescu, Johnny Alămîie + școlărițele Ileana și Tudorița. Înainte de întoarcerea în Dulcele Tîrg al Iașioților ne aștepta, la capătul ascensiunii pe Ceahlău, în cabana Dochiei, o autumnală noapte cu lună și cai nechezatori sub ferestre.

∴

Borcanul[49] însă, *lui, ne paraissait pas être d'ici*. Era un mesager? Al cui? Al cui trimis era Sabaseanul?

O să evit, spre a răspunde la întrebările pe care tot eu mi le pun, limbagiul misticoid ori excesiv de angelologic în favoarea unuia cibernetic sau hermeneutic[50], *faute de mieux*. O să înțelegeți mintenaș al opțiunii mele *warum*. Pentru că acum cînd, anii trecînd ca apa Topologului, Aurel Dumitrașcu se risipește – cum excelent formulează Adrian[51] – în amintiri, acum cînd fragmentele mnezice se preschimbă și în volumioare de stihuri[52], amicul

nostru își devoalează tot mai limpede structura-i de functor[53], de sincategorem, de conjunctor. Începusem să-l percep astfel încă de pe la finea lui 1979...

***

...Atunci voi fi făcut cunoștință cu el, mergînd eu într-o vizită vicinală către garsoniera vasiliuană de pe Corabia Nebunilor din Cartierul Popular al Nicolinei. De pe atunci poseda Aurel o mulțime de cunoștințe, masculine + feminine, platonice sau intelectuale, și coresponda cu o groază de lume: fetișoare, eleve de liceu, studente, gagici experte, *nanas à haut risque*, doamne coapte, dramaturgi, romancieri, universitari, critici literari, simpli prozatori, sportivi, artiști. Umblase prin multe locuri. Era viu, mobil, colecționar, [e]pistolar și dăruitor. Rapid a acceptat, ca și Adrian Alui Gheorghe de altfel, sugestia vasiliuană a perpetrării, la fără frecvență, de studii superioare: ocazie, mai cu seamă, de a reveni periodic pe malul mîlos al Bahluviului, de a face înconjurul prietenilor, dormind cînd la Lucian Vasiliu, cînd la mine, cînd la Nichita Danilov, cînd la Liviu Rusu, Marcel Vârlan sau Teodor Pană, arătîndu-ne bucuros noile misive receptate de la Octavian Paler, Adrian Marino, Livius Ciocârlie, Gheorghe Grigurcu, Bogdan Lefter, Mircea Nedelciu, Nicolae Manolescu, Ana Blandiana, Mariana Marin, Eugen Negrici, Mircea Zaciu etc. Lor, dînșilor, le grăia despre noi; nouă ne vorovea cu privire la ei. Și tot așa mai departe: întreținea legăturile vechi, nexuri noi crea, promova și intensifica, pe îngerul sincategorematic făcea, inumerabile conjuncții mijlocea, admirabil *go-between* cultural se dovedea, de *Internet* loc ne ținea.

A nu se uita că îi Aurel diseminat[54], printr-un *sparagmos* dionisian ce o fi durat vreo douăzeci de primăveri, și în epistole. Nicolae Sava îmi mărturisea, taciturn poet nemțean, la escapada octombrică de la Durău cu «banda lui Liviu Ioan Stoiciu», că deține numai el peste o sută de scrisori dumitrașciene, și împreună evocarăm posibilitatea editării acestui neobișnuit de bogat

corpus [dacă luăm în calcul totalitatea corespondenților aurelini], vioaie analiză spectrală a deceniului nouă, radiografie culturală a generației optzeciste, în adidași & blugi, dar și a decadentei Epoci de Aur ceaușine, cu toate splendorile ei urît mirositoare.

∴

Își avea cartierul general, ștabul, în inima Carpaților Orientali, în centrul munților carpatici, unde n-a dus Mircea Muthu iapa, nici nu transează Victor Surdu ceapa, departe de lumea dezlănțuită, însă comunica scriptural pe linie internă și pe linie externă, primea și expedia cărți, vederi + atlase, bîntuia anticariatele, cenaclurile, colocviile de tot soiul, fiind de multe ori mai pe față, «mai branșat» decît noi, cei din Falnicul Burg Iașiot, sau decît «provincialii de la Centru».

Nemilos, intransigent, vituperant chiar se adeverea cu securicomuniștii și alți curlingăi marxieni, ca să nu mai pomenim pe impostorii de varii tendințe. Va fi reușit, cu ajutorul factorului poștal, o cimotie de-a sa, depistarea chiar a turnătorului principal, a «persoanei de sprijin» baziale, din școala generală a comunei Borca, unde își desfășura profesia magisterială... înainte de a se muta la Piatra Neamț.

Plasat cu domiciliu forțat acolo în 1988-1989, Anton Uncu, ziaristul rebel de la *România liberă*, se putea întovărăși plăcut cu Aurel, cu Adrian, Cristian Livescu și alți prieteni curajoși, ce au comis, la bicentenarul Revoluției franțuze, misive de solidarizare cu defensorii lui Mircea Dinescu, expulzatul de la *România literară* și titilatorul bîlbelor scornicești, dar și *epistulae indignatae* către tandemul Viorectului Barbuin și Țumburucului Andriopauzesc, silit de Secii Curiști să monteze cu Baba Vali Agrig propria noastră îndepărtare din Universitatea «Al. I. Cuza».

Acum, unde voiesc să agiung? La definirea, la înțelegerea noiciană a lui Aurel, posibilitată de cele *Șase maladii ale spiri-*

tului. Acolo ai povestea cu Evul Mediu și preferința pentru substantivitate, Renașterea și aplecarea pentru adjectiv, secolul al optșpelea și aplecarea pentru adverbialitate, acolo dai de povestea epocii noastre – dominată de Norbert Wiener, Odobleja, *agir* comunicațional, chiverniseală cibernetică[55], legături neprimejdioase și interpretanțe multicolore, pusă adicătelea sub semnul conjuncției internetice[56]. De acolo îmi vine sugestia cu Aurel Conjunctorescu, sugestia cu Aurel Functoreanu, sincategorematicul înger, atlet al conexiunilor bine făcute. Căci ne lega chiar pe noi, iașioții, ce comunicam, certați fiind și cu ambasadele retrase, ce comunicam unii cu alții indirect, prin energizantele lui intermedieri: el ducea vorba, masajul și mesajul.

Va fi întrupat, istorial, prietenul nostru o misie de *kybernein?* Mai mult ca sigur. Și pesemne că, de unde s-a cocoțat, de la etajul superior al macrantropului cosmic, din paradisul *jaina* și vecinătatea celor douăzeci și patru de *tirthamkaras*, cu toate că nu are a – și nu poate – interveni, decît în visele noastre premonitorii, ne cîntărește cu infinită îngăduință actele, succesele, înfrîngerile, scăpările, scăpăciunile și bucuriile vremelnice.

∴

A, erea să omit povestioara Grupului Sigma, din care, la începutul anilor optzeci, ar fi urmat să facă parte și Aurel, celibatarul dumitrașcian. În autoprezentarea ce și-a concoctat-o pentru *Dicționarul scriitorilor* coordonat de Mircea Zaciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu, tomul întîi, pretinde Liviu Antonesei a fi participat la preacinstita formațiune... alături de M.D. Gheorghiu și dumneaeu: așa se nasc istorietele ficționante, cancanurile și alte gogoși mondene.

Atragem ferm atenția posterității că grupului cu pricina i s-au alăturat, pentru cîteva săptămîni, doar holteii puri + duri, la data aceea, Liviu Cangeopol, Dorin Spineanu, Lucian Vasiliu și amărîtul de mine. Holtei: adică inși momentan liberi și apți să-și deie obolul la jocuri societale de tipul bîzei, fazanului, șepticu-

lui, lecturii presei literare, ascultatului Europei Slobode. Întrunirile aveau loc în garsonierele de pe Corabia Nebună, din Cartierul Latrin al Nicolinei, sau în Casa lui Cang de pe Moara de Vînt. Tații buni de familie, în stilul lui Liviu Antonesei, se dovedeau incompatibili prin statutul lor civil cu exigențele burlace ale firavei bande, ce... se va destrăma repejor... din cauza conflictelor intestine, relative fie la debutul colectiv prin mijlocirea Editurii Litera, fie la urgența opțiunii matrimoniale. Prietenului Antonesei i-a plăcut însă vocabulul sigmatic, l-a prins din zbor și băgat cu forța la dicționar.

Bietul vocabul!

Neîntîlnirea cu Noica

Dacă ar fi să rechem amintirii o întîlnire ce nu a avut loc, un moment ce ar fi putut constitui răscruce dă destin, aș coborî în anul de universală agitație studentină[57], cînd, în nu mai știu ce ocazie de convent filologic[58] sau lingvistic, am mers, însoțit de nepoata-i stavresciană, la auctorul *Despărțirii de Goethe*.

Din [ne]fericire, marele filozof nu era acasă și m-am întreținut doar cu nevastă-sa, vreo zece minute, despre serialul din *Cronica* bahluiață, dedicat vechilor rostiri valahicești și recomandat atenției noastre de profesorul Ioan Constantinescu[59], dar și despre ale lui Porfir + Dexis + Ammonius *Comentarii la categoriile lui Aristotel*, traduse, prefațate și adnotate de soțul ei în contul Editurii Academiei pe 1968[60].

Un an mai tîrziu, la mijlocul lunii iulie, întîlneam, bursier estival, într-o librărie de pe bulevardul Saint-Germain, *Le Précis de décomposition*. Restul decurgea aproape firesc. Dar, în 1971, la Casa Universitarilor Iașioți, ascultam – alături de Sandu Vornicu și Sergiu Streza – conferința cu privire la *Eminescu, uomo universale*, în vreme ce Sandu Țenchea o înregistra pe mag, iar Herta Perez îi măsura, cu aparatul urechial, deviațiile ideologice de la linia Partidului Unic al Clasei Muncitoare, atît de zigzagantă, însă tinzînd să-și intensifice coloratura național-comunistă.

∴

Immer hab ich Emil vorgezogen: e vorba de Cioran, nu de prezidențialul Convenției Demo. Totuși, fiind în 1981 imposibil numele Decompozitorului, găsindu-se el *nomen odiosum*, voi fi recurs atunci, spre a-mi marca preferința, la viclenia unei formulări îngermanizatoare de feliul *immer hab ich Emil vorgezogen*. Alături, în *Dialog*, îmi reușise figura cu un motto, pentru un articulet despre emulul eminesc al lui Hermogenes, tras dintr-un misterios E.M. Naroic.

Pe de altă parte, «ne?fericita neîntîlnire» nu îi neapărat o sintagmă cu rădăcini cinice sau resentimentare în psiheea pițuană. Dacă l-aș fi putut contacta pe El, atunci, poate că n-aș fi fost capace să-i rezist, adecătelea să ucid în mine alumnul, închizîndu-i, lui, alumnului, gura cu pumnul, iar mai tîrziu, o dată cu maturizarea intelectuală, m-aș fi văzut silit la paricid ori la vreo despărțire în stil cajvanian, după ce îl voi fi asimilat cu geniul ipotescian, cu spiritul carpatin, cu Ștefan cel Mare al gîndirii și, îndeobște, cu fascinantul obiect totalitar sau monoteist...

∴

Vedeți, rogu-vă, pentru rest, și eseul Wozu Noica? *din* Sentimentul românesc al urii de sine, *colecția «Eseuri de ieri și de azi», Institutul European, Iași, 1997, ediția a doua, pp. 121-128. Nu veți regreta deplasarea în cestiune, însă nu vă duceți la ediția întîi a capodopului antemenționat, aceea din 1991, unde un redactor șefial și lector de carte îmbîcsit, fără știința gospodăririi textului și lipsit de cultură filologică, mi-a preschimbat în drepte cursivele cu care culesesem* Wozu Noica? *pe calculator, sub pretext că trebuia să intervină și dînsul cumva, ca să-și justifice leafa.*

But keep it in mind: *faptul că Noica, păltinișanul de el, îmi cetise* Wozu Noica? *va fi confirmat de Adrian Voica, sonetologul, ce se dusese în pelerinaj estival la* Senex de monte.

∴

...Negăsindu-l la domicil, mi-am construit identitatea culturală (cîtă este) cum am putut: uitîndu-mă – și reacționînd – la toți și la nimeni, acceptînd + teoretizînd apartenența plurală, care-i inapartenență la nimic. Acum cînd, în unele medii intelectuale fabricatoare de mituri compensative, Pălținiș ul îi la obîrșia Marii Veroluții Decabriste sau a Noii Dezordini Axiologice, sînt încîntat că datorez, poate, prezenta mea configurație spirituală și/sau existențială faptului că l-am neîntîlnit cîndva...

∴

Deja niște vecini pizmași, care mă tot aud țăcănind fără rost la mașina de scris cu marca Jost [din lipsă de computeraș silențios], au făgăduit să-mi scoată vorbe, în tîrgul udat de impetuosul Bahluviu, că lucrez la o *Carte a neîntîlnirilor esențiale.*

∴

...Și totuși: m-ar fi sfătuit oare și pe mine să intru în pecereul, ajuns un soi de sindicat socialist, și să întrețin relații bune cu stăpînirea pentru a mă bucura de o recomandare la o bursă în Apus? Habar nu am.

Însă uneori mă întreb dacă *senex de monte*, pălținiș anul de el, nu avea dreptate în privința statutului de semnificant vid al pecereului, dacă nu m-ar fi învățat dezvățul și nu mi-ar fi ordonat nesupunerea.

Sic rebus stantibus, nu însemnează cîtuși de puțin că le-am contestat vreodată – Lui și învățăceilor Săi[61] – marea potență intelectuală, rolul sau opera vizibilă și invizibilă. Uneori mi s-a întîmplat chiar să jubilez că am cu ei raporturi de contemporaneitate.

Du beau, du bon, Dubonnet

Mă lăudasem multă vreme către mine însumi c-o să comit cîndva o paralelă neplutarhiană între Mircea Zaciu și Adrian Marino, că, adicătelea, o să-i paradigmatizez putintel.

Pe întîiul îl cunoscusem, așadar, înainte de 1989, cu prilejul unei descinderi estivale la Cluj, în tovărășia lui Liviu C., coleg de-al lui Marian Papahagi[62]. De la cei doi – și de la alți universitari someșeni – aflasem cît de primitor [deschis, generos, atent] continua să fie istoricul literar și coordonatorul *Dicționarului* blocat de alde Ion Dodu Bălan & Ion Brad, obstinații papagali ai Vechiului Rejim Ceaușiu. M-am convins pe propria chele.

Dezvăluind Marian urbei transilvane descinderea noastră, precedată probabil de modestele noastre intervenții hermeneutice din *Opinia studențească*, *Dialog*, *Caiete critice* ori *Cahiers roumains d'études littéraires*, profesorul ne-a invitat în casa-i veche, frumoasă, european echipată, unde soseam, Liviu și eu, cu o întîrziere demnă de cauze mai înalte[63]. Ne-a tratat cu *du beau*, *du bon*, *Dubonnet*, Martini și alte finețuri, antrenîndu-ne în conversații despre cenzură, învățămîntul academic, ciopragizarea Literelor moldave, noile cărți ale lui George Steiner, familia deplasată spre Vest, șpalturile opului blocat de sus-numiții papagali [pe care ni le-a și arătat cu dragoste filială și, totodată, sfîntă indignare], origina patronimului *Laloy* și... altele. Liviu, Marian și eu voroveam, Domnia-Sa ne asculta cu o răbdare nesfîrșită pe care doar la Mihai Șora o mai întîlnisem [poate și la Petru Creția uneori: la acesta însă, ca și la Noica, atenția politicoasă se adeverea expectațiune ironică, stratagem socratic]; ne asculta cu răbdare, intervenea rar, nuanța, completa. Ce mai, interiorul și omul respirau delicată urbanitate, europenitate, seninătate.

Restul, inclusiv scurta corespondență ce va fi urmat, nu are vreo relevanță pentru textula de față ce gîndeam s-o intitulesc... *Zaciu contra Marino* după a doua întîlnire, la Casa Universitarilor Ieșeni, cu auctorul *Dicționarului de idei literare*, după ce aflasem că oferise editorului său bahluvian, la micul dejun ardelenesc, pîine cu untură + vin de regiune superior. La a doua întîlnire cu Marino, întîmplătoare, pricepui de ce junii intelecți napocani îl preferau pe Mircea Zaciu, așa cum «catarii de la

Păltiniș» îl îndrăgeau pe Noica: pentru ei, pentru intelecții someșeni, nu avea gură, ci mai cu seamă urechi; pe ei profesorul îi asculta, îi invita la el, îi îndemna la treabă, le facilita contactele cu editorii și Uniunea Scriitorilor, ceea ce conta, pentru dînșii, mai mult decît faptul că, la cursuri, fusese migălos, hiperexact, plictisitor, deci transilvan luminist, adept al lucrului bine săvîrșit.

Îl invitase, dacă reținexact, chiar pe Sandu Dobrescu să facă un doctorat cu el, măcar că acesta îi răsese o carte într-o recenzie din *Convorbiri literare*.

∴

Marino nu le împrumuta bibliografie. Îi accepta – imensă favoare – numai să vină în biblioteca sa personală, și cu potol în traistă. *Warum? Why? Pourquoi?* De nu luăm în calcul zgîrcenia sau precaritățile existenței, aveau de-a face, pesemne, cu egolatrul, cu autistul, cu autarhicul aproape desăvîrșit. Pe malul Someșului, acolo, doar un conf de la Facultatea de Fizică, cunoscut de mine pe plăjile Vămii de Altădată, îl supraclasează... fiindcă își începe nu numai toate frazele – *ci* și toate propozițiunile, cu pronumele de persoana întîi singular.

A.M. nu are, dară, urechi de auzit aproapele. El posedă gură de proferat neîntreruptul, inebranlabilul + inconturnabilul discurs autoreferențial. Opera lui ultimă, definitivă și definitorie în grad maximal, o imaginăm sută la sută autoreferențială, pamblică a lui Moebius scripturală, titulată *Tratat despre mine însumi*, cu rezumate în toate limbile europene și abordînd, de bună seamă, biografemele + scrierile personale, la bibliografie reținînd numai cărți, articole + recenzii de Marino, iar la iconografie doar poze cu același. Deja, cînd se va fi acordat premiul anual la hebdoul bucureștean *22*, trebuind să se aleagă între întemnițatul basarabez Ilașcu și comparatistul european Adrian Marino, acesta din urmă, aflat în juriu, a dat votul lui... însuși. Oare de ce? Păi, de respingem recursul la egolatrie, narcisism, egocentrism,

ar mai rezista pe tapet o singură explicațiune. Aceasta: Ilarie Ilașcu, retrezind tribale rivalități între moldoveni și ruși, i se ivește savantului de la Cluj [căruia, în treacăt fie zis, îi admiram enorm *Dicționarul de idei literare* și... chiar *Hermeneutica lui Mircea Eliade*[64], forfecată de nepotul său Zahei Sângeorzan] ca, bănuim, «irațional», «mistic», «fascist», «hitlerist», «naționalist», «guénonian», «conservator», «arhaic», «revolut», «de dreapta», «de stînga», și nu «raționalist de centru»; i se ivește, prin urmare, ca asemănător cu Eliade, Țuțea, tinerii Cioran + Noica, Nicu Steinhardt, Vasile Lovinescu, Evola, Keyserling, Gurdjieff, Abellio, Bergson, Nietzsche. E de presupus că îi preferă transnistreanului de dincolo de gratii pe Z. Omea, P. Cornea și A. Corbea, care-s atei, antifasciști, luminiști, raționaliști, marxiști, «neconvertiți», nu?

Dînsul nu-i iubește pe «convertiții» Steinhardt, Vianu, Wittgenstein, uitînd însă de noul său editor ieșean de la Polirom, ieșit dintr-o onorabilă familie de evrei creștinați, căruia îi va fi îngăduit chiar intervenții în text și expurgarea fragmentelor despre proiectul federalizator. De unde însă afinitățile cu A.H.? O fi drept oare ce clamează Paul Goma: că ieșirile-i în străinătate, ca ambasador itinerant voluntar, s-ar explica precum în cazul emulului bahluvian popularizat de ieșenii stabiliți în Apus, pe la care trecea anual să-i persuadeze că trebile nu merg așa de prost în țeară[65]? Nu cred, nu cred, dar merită pusă întrebarea. Căci, înainte de 1989, ne grăia de policentrism cultural sau nevoia de a sfîrși cu primatul spiritual al Bătrînei Europa, cînd nu producea un opus despre *Étiemble sau comparatismul militant*. Dreptu-i că acela, Étiemble, consilier la Gallimard, îl ajuta să scoată pe frîncește și *Hermeneutica lui Mircea Eliade*. Lucru bun. Scopul înalt scuze mijloacele preaomenești. Importantă este strategia promoțională. Însă consilierul Gallimarzilor îl apăra în presa hexagonală pe Marino cînd i se reproșa acestuia că, deși autoritate mondială în specialitate și intelectual cu greutate, nu intervine față cu Ceaușima.

Așa erea p-atunci. Știința cerea sacrificii etice. Omul nu se implica pentru a putea ieși mai des în streinătățuri.

Problemu-i altul totuși cu discursul policentrist. Problemu-i cu paradoaxe. Cartea despre descentralizarea culturală a lumii nu o publica la Techirghiol, nici la Tirana, ci la... Paris, adică tot în inima culturală a holonului nostru, ca și cum utopia ar fi devenit o realitate, ca și cum Parisul ar fi ajuns un oraș oarecare al noii structuri policefale[66]. Problemu-i altul: asemeni organizațiilor occidentale de luptă pentru pace, ideologia policentristă primea încurajări + sprijin financiar de la Moscova, cum argumentează o recentă carte a lui V. Bukovski, edificată pe documente fotocopiate pe șestache în arhivele Comitetului Central al K.G.B. Ați înțeles? Numai că... acum A.M., ca toată lumea bună, a dat naibii policefalia și militează pentru integrarea în Europa, recunoscîndu-i acesteia, cotrocenește, iliescănește, petre-romanește, întîietatea civilizațională.

Deh!...

Suum Caesari tribuere

Caesarului, avatarului ivănescian al Caesarului, trebuie dat ce îi aparține – și de fapt și de drept.

Astfel... a lui e sintagma vocativă «Tatăl al meu», decelată de mine la sugestia lui Tudor Ghideanu, actualul prezident al Partidului Laburist al Muncii, carele îmi semnalase, pe cînd eream studinte, întîia serie din *Rod*. Acela, Ghideanu, fusese coleg de facuă al celui pe care îl vom numi de aici înainte Dom Caesar [nu Don, nu, căci țiu la prima particulă: dînsa preceda prenumele monarhilor portughezi și își signalează mai ghini obîrșia etimologică... din *dominus*, ca în moliérescul *Dom Juan*, ca în restifianul *Dom Bougre aux Etats Généraux*, că nu-l mai convocăm pe celălalt *Dom Bougre, portier des Chartreux*]; acela mi-a grăit despre el, despre Dom Caesar de Baaad, în pauza unui seminar de materialism diabolectic & histrionic, la care participam sporadic în vremea ființării mele sub deghizarea unui

alumn filologic de anul al doilea. În fizicalitatea lui de *carne y hueso* îl voi fi întîlnit vreo trei ani mai tîrziu pe asceticul atlet al răngii: sosise cu o treabă în Forum Philistinorum și se preumbla pe Bulevardul Ștefan cel Baban și Sacrosanct cu Pelicanul ursachian din Țicău. M-am aglutinat grupului lor și am convorbit de idealuri. Caesar se afla atunci între *Rod* și *Rod III*, la mijloc de bine și nebine, dar nici de cum *nel mezzo del.camin*... ca acum...

∴

Rod III *se cetea intens, într-una din verile fierbinți ale anilor 1975-1980, pe plajele infestate cu naturiști din Vama de Altădată și Doi Mai. Acolo, în* Rod III, *uzita deja Dom Caesar, cu efectele știute, punctuația iberică, mai cu seamă semnele de interogație și de exclamare, dar și refrenele trubadurești, cînd nu era subversiv de orfic prin «Marie de la Roumanie» ori hipersubtil cu Kakos-Cacus, incapacele de a idea o propoziție inconturnabilă despre moarte, supremul striptiz.*

∴

...Estimp, *Dialogul* și *Opinia studențească* zumzăiau prin toate cotloanele universitare, mai dihai ca *Echinoxul* cel vechi, iar cenaclurile de la Casa Pogor .și Muzeul Teatrului «Vasile Alecsandri» cenacleau de zor. Aureolat de faima-i lirică, marginalul poet baladesc din Bârlad revenea pe mal bahluvian, unde era așteptat ca *sujet supposé savoir*, avea fani, dădea recitaluri cîntate, gagicărea agil ori mai trimitea cîte un avertisment ferm instrumentistului cuțitarian din Schitu Duca, constructor al triumviratului compus din Hiperion, Cătălina + Cătălin, fost maior Secu și reciclat ca bulibașă al Editurii Junimea, impostură în care bloca sau cenzura ieșirea pe piața cetiturii a noului val de-atunci... în frunte cu Nichita Danilov, Lucian Vasiliu, Aurel Ștefanachi, Cassian-Maria Spiridon, Nicolae Panaite, Liviu Antonesei, Dorin Spineanu, Liviu Cangeopol. Pre mulți dintre noii valiști cerca de altfel să-i prindă în formulă și, mai cu seamă,

să-i mediatizeze la *Numele poetului*, rubrica sa din *Luceafărul* anteveroluționar. [Ba, în epistola tainică de recomandare către Doamna M.L. a unui interviu cangeopolian pentru cotidianul *Libération*, dădeam drept gaj intelectual pentru amicul Liviu celebrizarea sa la respectiva rubrică ivănesciană, ceea ce Europa Slobodă n-a apreciat excesiv, dată fiind proasta reputație generală a gazetei în Vest, deși la ea trebăluiau și excepțiile Aurel Dragoș Munteanu + Dom Caesar: așa erea p-atunci!] Subsemnatului, universitar nepoetic, însă ludic, a izbutit Baaadeanul să-i strecoare, în hebdoul dâmbovițan, o textură cu privire la Pitagora, sclavul lui Zalmoxis, respinsă, în *Dialog*, de Al. Călinescu, sândelul nostru drag, pe motiv că, preferînd pe Abraham cel plecător într-o direcție streină Uliselui revenitor spre Itaca natală, degaja miroazne filosemite: Caesar va fi reușit să o intromită, pe la începutul deceniului trecut, în chiar inima *Luceafărului*, speculînd faptul că Ungheanu avea încredere în el și nici nu vroia să priceapă mare lucru din esăuaș.

Ar mai fi și unica noastră întîlnire de la mare, coincidentala întîlnire de pe plajele Vămii Vetuste a lui Caesar cu... Cezara, viitoarea nevastă a lui Valeriu Gherghel, cu acesta și cu mine, pe cînd se ducea poetul, în tovărășia unei discipole, să perpetreze un scenariu inițiatic printre anfractuozitățile unei faleze abrupte. Cam p-atunci mi-a apărut marea osebire dintre *dandy*-ul țicăuan, obiect al fascinației mele studențești, și Bîrlădeanul Nepereche; atunci mi s-a ivit generozitatea, prietenia ultimului, altruismul său, deschiderea sa către vizajul celuilalt și/sau celeilalte: îi este de-ajuns să-și încrucișeze pașii cu un specimen cultural o dată, că îl reține – cu muie, nume + renume – toată vieața [poate și în existențele ulterioare, de acceptăm doctrina metensomatozei]. M-am convins ultima oară de asta pe terasă, în 1996, la Tîrgul Livresc, unde se va fi apropiat de masa Mariei și a Caesarului o entitate mică, pricăjită & vizibil necăjită, încolăcindu-și policele de la ambele mîini, semn esoteric pe care doar poetul a părut că-i deslușește înțelesul. Dar poetul era indispus, ba și neînstare

să se desprindă dintr-o conversație relativă la spitalizarea lui Piotr Creția. Totuși a angajat voroavă cu degetarul misterios: «Vrei să vin cu tine? E ceva în avantagiul meu? În cazul acesta nu mă interesează. Dacă însă este important pentru tine, al tău îs pentru cătevă minute.»

Anecdota aceasta ne reamintește că nu iaște poet moldav pentru care Dom Caesar să nu fi făcut măcar un singur gest prietenesc, pe care să nu-l fi ascultat frățește, cum numai el știe să-l asculte, chit că unii i-au arătat apoi curul ingratitudinii lor sau l-au atacat și în presă, asemeni lui Gogoașă, sinucigașul perlocuționar, odrasla ilegalistei cruciverbiste, fiul cruciverbistei cu aură ilegalistă. Dreptu-i că el nu poseda narcisismul, egolatria, ptolemaismul ursachian, discursul egologic, adicătelea axat solid pă prenumele de persoana întîi singular: el știe să deie o sugestie, să rostească o vorbă bună, să descripționeze atmosfera din coteriile literare, să-ți portretizeze un Augustin Buzura cu care a călătorit [și căruia îi va fi mirosit șosetele la hoteluri puchinoase] în Albania Tovarășului Enver Hodja, să te introducă în practica pilpulistă, să laude cultura talmudică a lui Aurel Dragoș Munteanu, a celui ce va îndrăzni, înfruntînd fulgerele ateiste ale lui Nenea Ceau, să reaserteze, pe urmele lui Țuțea, Fustel de Coulanges și Plutarh, că a întîlnit, în peregrinările sale multiple, cetăți fără ziduri, nu însă și fără zei. Mazilescu însuși, pedepsit la Mogoșoaia cu ranga [faimosul instrument de scriitură corporală proslăvit de un poem tonitruant al lui Ginel Andoni], îi nega multe lui Dom Caesar, cu subiectivitate de adversar, nu însă și dăruirea literară maximală, pe cînd Adrian Alui Gheorghe credea, și poate nu se înșela prea mult, că Dumnezeu, cînd i se întîmplă să creeze stihuri, atinge niveluri baaadean de ivănesciene[67].

Ce mai aparține Caesarului? Faptul că discursul său monden, ca al tătînelui țuțean, decalogic se adeverează și iz testamentar posedează. Uneori. Atunci cînd te consiliază amicalo-paternal: «Să nu fii ateist ca Ion Ilici Iliescu, porc precum Păunescu, poli-

truc precum Eugen Florescu, dezertor ca Bodnăraș, caghebist ca Nikolski-Grünberg, arghirofil ca Arghezi, cetățean retroactiv ca Năstase-Patru-Case, bețiv ca prim-sinistrul Văcăroiu, că îți... fut feștila mă-tii!»

Ce mai aparține Baaadeanului? Merg mai departe și debitez scandalos, cam cum s-a exprimat Sorana Țopa cu privire la Eliade, în prezență paleologică: «E băiat deștept; păcat însă că s-a ratat!» Adecă, adaug eu, și Mircea și Rangoforul și-ar fi putut depăși orizontul specializării vremelnice, hermeneutică ori orfică, spre a se afirma – gurali, guralivi – ca *guri*[68], în genul lui Gurdjieff, Abellio, Guénon, Evola, Jünger. Bîrlădeanul are deschidere intelectuală cît cuprinde, experiență de viață și contemplativă, organ pentru spiritualitățile Indiei, mai cu seamă pentru budismul Marelui Vehicol, dar și relație solidă cu modernitatea occidentală, această «contrainițiere», cum o botează René Guénon. Da, Caesar putea agiunge un mare maestru spiritual: am realizat asta odată, înainte de 1989, cînd l-am convins pe Marcel Petrișor, mai vechiul său prieten [cu care am și purces, unica dată, la domiciliul poetului, vecin cu al Părintelui Calciu, unde ne vor fi așteptat tratațiile moldovenești ale lui Mary], să-l vizităm pe Caesar în acțiune, la cenaclul său de la Casa Scînteii. Erea vremea urîtă, tramvaiele circulau rar, lumea se întrista. Am ajuns cu greu la conclavul mustruluit de amicul nostru, însă nu ne-a părut rău. Vom fi trecut acolo prin toate stările: jenă, admirație, venerație, spaimă. Am plîns de rîs, ne-am rîs de plîns, pînă ne-am pișat pe noi. Nici un dirijor al lumii acesteia nu-și controla mai bine orchestra, acordîndu-i maximum de libertate, impunîndu-i maximum de constrîngeri. Poate doar Frederic al II-lea cel Prusac ori Gustav Adolf al Svediei, introductorul baionetei la armă și renunțării la crăcană...

Mi-amintesc de un orchestrat al său, ce-și începuse lectura intervenției scrise cu un motto din... Dom Caesar, căruia îi adăugase și unul din Valéry: imediat a fost interzis la grăit... pentru culpă de cultul personalității, «ale cărei efecte dezastruoase le

simțim din plin în viața de toate zilele». Un altul, considerat bufonul adunării, a cerut să iasă la interval fără text scris, fără travaliu de scriitură, dar cu o intervenție de «vorbitură», în care urma să teoretizeze repejor conceptul de... «cetitură». Lecturase atunci Gabriela Crețan, iar Caesar nu pariase degeaba pe ea. Are acum debut la Editura Eminescu. Dînsa îl numea, cu deferență înaltă, *Maître*, incitîndu-l poate, dar nu voluntar ca Lady Macbeth, spre instalarea în postura de mistagog, orchestrator spiritual, *magister ludi* ori mai știu eu ce. *Maître*, da, vocabulul acesta, traductibil în japoneză prin *sensei*, ne devoalează marea ratare a lui Dom Caesar, ce putea fi avansat guru cu acte în regulă. Poate așa vru zeul, poate că noi n-am meritat un magistru de talie gurdjieffiană, nici măcar o școală de înțelepciune ca a lui Keyserling, doar un Păltiniș noician și o Coastă a Boacii de care prin definiție nu te poți desprinde total...

∴

Dacă mă gîndesc bine, Maître *de-abia trecu de-a vieții jumătate.*

Prin urmare... ocazia nu e încă pierdută în negura vreunui iremediabil. Volumul Pentru Marin Preda, *scos de Cassian-Maria Spiridon la Editura-i Timpul din Iași, intitulabil* Marin Preda și eu *sau, mai direct + mai franc + mai elocvent,* De me ipso, *ne întărește impresia că-i Dom Caesar om complet, că nemica* humani a se alienum putat, *tragi-comedia gîndirostivieţuirii nemaiavînd secrete esențiale pentru el, și că îi e îngăduit să se înhame la nevoința mistagogică.*

∴

...Mai rău, Caesar, asemeni Magistrului Ursachi și lui Virgil Mazilescu, nu a fost nici măcar membru peceriu, fiindcă, vai, nu ducea lipsă de membru, de *lingam* susceptibil, la o adică, să irumeze varii soiuri de *Yoni*... Liescu. Reieșise asta la cea mai minunată dintre serile petrecute în compania lui, în apartamentul

lui Liviu Antonesei, unde se adunase mai mult tineret decît la conferința lui Sartre din 1946 [cînd, făcîndu-se de rîsul junilor filozofi deleuzieni, amicul Simonei de Beauvoir argumenta ritos că existențialismul îi un umanism unanimist și onanist]. Atunci fu Caesar în vervă absolută, în disponibilitate neînfrînată, la trei pași de ipostaza gurică: bea cahfele după cahfele și se desfășura amplu, maiestuos, cu interludii vijelioase. A mai fost și întîlnirea de la Bolta Rece, unde rivalizau pentru Dom Caesar, una mai gătită și mai boită decît cealaltă, Carmen Gheorghiu și Muguraș Sîrbu, în vreme ce el, prea puțin atent la voluțiile lor, întocmea planuri, din cuțite și pahare de vin cotnaresc, alături de simpatizanții bahluvieni. Însă cele mai faine poze cu Magistrul din Baaad ni le mijotă în 1995, tot la Tîrg de Carte, în proximitate de bar terasial, dionisiacul George Vulturescu din Satu Mare, un Lucky Luke al aparatului de imortalizat pă peliculă fotografică și editor al revistei *Poesis*. El a surprins atunci, la Caesar, disponibilitățile mistagogice, etimologic vorbind și nu după *Dicționarul explicativ al limbii române*, iar la mine, natura secretă de Trickster al Epocii de Argint iliesciene. A se vedea și revedea imaginile în cestiune[69].

Da, da: *suum Caesari tribuere opportet*. Și să mai zic o taină: prezentul texticol fu menit numai ca legendă la poz[n]a mijotată cu ghibăcie de camera ținută în mînă vulturesciană, tributul cel mai grozav plătit reîntîlnirii fortuite, de pe terasă, dintre Dom Caesar din Baaad și Magistrul din Cajvana, tot atît de fortuită cît aceea, lautréamontiană, a umbrelei cu mașina de cusut pe o masă de disecție. Estimp, întîiul dintre fotografiați clocea *Timpul asasinilor*.

Un ectoplasm mai puțin obișnuit: Luca Hoișie

Vis năstrușnic visai zilele trecute fix, adecă după ce voi fi lecturat, în *Timpul* liviu-antonesian din octombrie 1996, la pagina 2, o *Scrisoare deschisă* către redactorul-șef al *Convorbirilor literare* cassian-maria-spiridoniene[70] și după ce voi fi răsfoit

Prigoana, cartea de adună, la Editura Vremea, documentele procesului intentat intelecților din jurul lui Constantin Noica: unor Dinu Pillat, Nicu Steinhardt, Alecu Paleologu, Arșavir Acterian, Sergiu Al-George, Al. O. Teodoreanu, Marieta Sadova, Beatrice Strelisker ș.a.

Se făcea astfel că, pendinte de lotul aceluia, eream izbit furiosamente cu bila în perete de cătră un anchetator ce mi se prezentase ca maior academician doctor docent + inginer al sufletului omenesc și care-mi răcnea, printre lovituri + sughițuri + rîgîieli, aceste magnifice palavre: «Ai denigrat, nemernicule, transgresor al limitei imoralității[71], profanator de injurii calomnioase și/sau pleonastice la adresa Catedrei de Socialism Scientific de la Politehnica „Gheorghe Asachi", snobule, cosmopo-litule, ludicule, hipermnezicule, sectantule, iudeule, vadimule, pedofilule, cajvanianule, fascistule, hitleristule, bolșevicule, ilegalistule, analfabetule, structuralistule, peratologule, semioticianule, fesenistule, pedeseristule, național-țărănistule, tudoristule, eseistule *and so on*, ai denigrat mărețele realizări din Uniune, din patria și ombilicul societății fără clase... primare; ai călcat cu copitele-ți de măgar trandafirii plantați de Miciurin la Polul Nord; continui să spurci Academia lui Fane Gheorghiu, fala guberniei noastre dunărene, reciclată ca pepinieră de ziariști iașioți, ca și pe securicomuniștii politruci, acești templieri ai timpurilor noi; ai avut convorbiri dușmănoase despre revizionistul Faurisson, care neagă existența Gulagului și a camerelor de gazare: l-ai refutat în doctorala-ți teză despre Lautréamont și astuțiile retoricii[72], iar cărămida tezială mi-ai trimis-o, cu o prefață de nevastă-mea, să ți-o public la Editura Securității de Stat și de Partid, deși nu conținea decît un florilegiu de articolașe disparate + scăpate, în 1988-1989, pe mîna Dr. Sorin Pârvu; te-ai dat și la Garaudy[73] cînd s-a atins de miturile întemeietoare ale statului evreu, cu toate că știai de prietenia mea cu el din vremea obsedantului deceniu; uiți, ingratule ticălos, că eu te-am creat, că mie îmi datorezi totul: epifania în *Opinia studențească* și *Dialog*, a

cărui conducere am preluat-o după îndepărtarea deviaționiștilor Antohi, Petrescu & Călinescu, intromisia în *Echinox*, *Les Cahiers des Amis de P.L.*, *Viața Românească*, *Luceafărul*, *Caiete critice*, *Vatra*, *Cahiers roumains d'études littéraires* și *Cuvîntul*, prezența în antologia *Despre Perpessicius*, ca și la Éditions À l'Écart cu *Le chasseur de corbeaux*, avansarea profesională, excluderea din – și reprimirea în – Universitatea „Al. I. Cuza", căci ești un ectoplasm de-al meu, un fantasm personal și ereditar, iară denumirea ta adevărată ar trebuie să hie... Luca Hoișie!»

După alte cîteva izbituri parietale, sloganizate cu heirupuri ca la înălțarea hidrocentralei «V.I. Lenin» de la Bicaz, toate inspirate din recetirea pițuliană a *Jurnalului fericirii* steinhardtiene, mă trezii ud leoarcă de emoție. Dar vesel nevoie mare. Drept care mi-am șoptit numaidecît în barbișon[74]: «Pe Hercule! Dacă Universitatea bahluvioasă l-ar mai degreva pe amicul Corbea de unele obligații, sarcini și titluri sforăitoare[75], că posedează gagiul mai numeroasă decît Nenea Ceau în deceniul trecut, poate că s-ar întoarce dumnealui cu spor la uneltele sale [sfoara, fișele + notele dezinformative, cursurile, seminariile, suputațiile + cancanurile și alte convorbiri telefonice], nu le-ar mai încurca sau da peste cap, lăsîndu-i totodată în pace pe bieții Emil Iordache[76], Pan M. Vizirescu, Nicolae Manolescu[77], Gh. Buzatu[78], C.M. Spiridon[79] ori Dan Doboș [pe care-l rade periodic de la subvenții Soros la o carte de istoria învățămîntului superior dejian], vinovați de a nu practica aceeași orientare ideologiciană cu dînsul, culpabili de a nu perdura ca marxieni de trei parale după ocultarea Scornicești eanului ceaușiu.»

În musteață mi-am reșoptit, imediat după aceea, că, la reluarea învolumizatoare a textului cu *Ambasadorii itineranți*, o să bag la înaintare note + notule + documentație suplimentară[80], ca să dispară orice bănuială de slăbiciune testimonială, cum voi proceda, probabil, și cu *Gogoașă*, *sinucigașul perlocuționar din closetul profesorului Natansohn*.

O glumă postmodernă e însă chestia cominatorie cu aducerea în fața nu știu cărui Consiliu de Onoare, prezidat de un istoric de serviciu din Vechiul Rejim[81], al cărui fiu și-a trecut, nu demult, doctoratul cu propriul... tătîne. «Într-adevăr, o glumă bună», îmi șoptește daimonul cel neadormit și la curent cu toate secretele mele. «Într-adevăr», adaugă el imperturbat, «voi, foști cotizanți zeloși ai unui partid totalitar și totalitont, responsabil cu marasmul economic, demografic și moral din țara mioriticistă, poate și turnători la Secu ai vecinilor, colegilor sau studenților proprii, voi, găsibilii pe diverse liste vesele din birouri ghițuliciene, mai aveți tupeul să invocați onoarea lezată, ca și posibilitatea de a-i da afară din instituții ori trage la răspundere pe cei ce «denigrează marxismul», îi vituperează pe secii curiști, pe politruci și alți activiști cu părul schimbat, sau afișează dorință de modificare a structurilor cripto-stalenineste!»

O glumă bună, de bună seamă. Altminteri, e de anvizajat recursul la ceatlău, apelul la par, contactul cu obiectul contondent – spre a injecta niscaiva panică în agenții patogeni ai b*LE-NIN*oragiei de tranziție, în fantomaticii țucălari ai zilei de ieri. Or – chiar de la dînșii învățarăm –, de trecut îi musai să ne despărțim cu mari hohote de rîs purificator și/sau nechezator:

Mi-ho-ho! mi-ho-ho! mi-ho-ho!

Sinucigașul perlocuționar din closetul profesorului Natansohn

Această textulă a noastră se va înhăma la tematizatul omului mnezic, insului memorios, [est]eticii suvenirului, comandourilor amintirii, poruncii a unsprezecea, imperativului neuitării împreună. Da, ea, textula, va cerca să circumscrie, prin racorduri intertextuale, o altă conotație slobozită din curul tancului sovietic eliberator[82]: aceea injectată de ideologii învingătorilor roșii unui vocabul ca «resentimentar», reciclat, acesta, ca sinonim cu «ranchiunos», «incapabil să uite rănile primite ori ofensele suferite», «neînstare să întoarcă spatele trecutului personal și/sau co-

lectiv... ca să zburde alert către viitorul luminos al Utopiei noi». De fapt, vom naveta între editorialul lui Liviu Antonesei, titulat *Era resentimentului*, din *Timpul*, nr. 5/1996, nota-i nesemnată, la articolul *Monstrum eruditionis*, din același organ antimnezic, pagina 84 din *Unde scurte V* de Monica Lovinescu, fenomenologul inegalabil al amneziei cutovlahe care este Paul Goma și, poate, introducția aceluiași L.A. la romanul *Adameva*.

Acesta fi-va-ne deocamdată spațiul interscriptural unde vom pune la cale unele manevre hermeneutice. Pentru deznăucirea unora, dar și a altora.

Pornim de la editorialul respectiv fiindcă ni se vădește ca o hiperimportantă ocurență a conotației negative emanate din anusul tancului staleninist atotbiruitor. Căci, în rezumat, editorialul cu pricina iese la interval cu o mîndră structură puiuțo-holbaniană: îi un îndemn tovărășesc la uitarea trecutului apropiat, o mustruluire a *m*nezicilor de tot gabaritul și un elan spre construcția avenirului radios. Sigur, L.A. oricînd ioan-holban se adeverează, cu singura osebire că-i absent de pe lista cu «persoane de sprijin» decelată cîndva în biroul prim-secretarei ghițulicești, însă fudul, înainte de 1989, că era fiu de mamă ilegalistă. Editorialul dînsului ne vestește un viitor apropiat, democratic, fără diferențe puternice, fără polemici, fără conflicte baziale, lipsit de contestări, atît de indispensabile creativității individuale și societale, înșurubat pe «calmul valorilor» nemoiene. El se războiește, în principiu, cu mnezicii, cu cei ce nu vor să uite infamiile, șmenurile, găinăriile și alte ticăloșii ale orînduirilor de ieri ori de azi, trecute sau contemporane. Pe acești neuitători îi numește «resentimentari», utilizînd un adjectiv lansat odinioară de Constantin Noica, reprodus în *Jurnalul de la Păltiniș*, nerefutat încă de exegeții nicasieni și vehicol al argumentului că filozofii cu defecte fizice, dacă nu psihosomatice, ouă sisteme biofobe ori măcar mizantropice, esopicii de ei. Punct de vedere astuțios putea fi, nu-i bai, dar știutorii își vor aminti imediat, pentru a-l contracara, pe splendidul Schopenhauer, *bon vivant* și, totodată, genitor

al unei gîndiri pesimiste ce-l va fi înrîurit pe Omul din Ipotești, alt «resentimentar» și, în același timp, «omul deplin al culturii românești». Dr. Nicasus, îi de presupus, parcursese atît *Genealogia moralei*, cît și *L'homme du ressentiment*, versiunea hexagonală a cărții lui Max Scheler, neignorînd obîrșia galeză a lui *das Ressentiment*[83], a nietzscheanului neologism. Dacă le-ar fi cetit și L.A., dacă l-ar fi conspectat vreodată pe Friedrich cel Mare de la Sils-Maria, ar fi folosit cu mai multă prudență sintagma în cestiune, sintagma de «om al resentimentului», cu ajutorul căreia dublul german al lui Zarathustra designează pe iudeo-creștin, pe serv ori pe preotul ce va fi izbutit să impună puternicilor necoalizați ideologemele sclavilor slabi, șireți & mulți.

Asta e. Prietenul nostru Liviu a pierdut adresa cărților bune. După cum el însuși mărturisește în *Jurnalul din anii ciumei*, va fi încetat din 1983, la presiunea locotenentului sec Murariu, să ne mai frecventeze pe Dan Petrescu și pe mine ori biblioteca Lectoratului Hexagonal. Vom tematiza în altă parte inadvertențele voluntare ale diaristului, cercînd să explicăm de ce nu s-a mutat pe Strada Sf. Atanasie nr. 13, la soția legală dîntîi, lămurind că nu stătuse de vorbă cu mine în octombrie 1989 pentru că eram *en froid* – și nici nu îi îngăduia Murariu să treacă pe acolo – sau că nu putea lectura în 1988 *Jurnalul fericirii*, de unde să se inspire pentru rezistență intelectuală, din elementarul motiv că acesta va vedea întunericul tiparului abia în 1991. Și multe altele. Doar nevoia de rescriere a trecutului personal ne explică de ce este dumnealui atît de furios pe memorioșii actuali și-i consideră resentimentari, inclusiv pe Goma, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca [la care face o discretă aluzie în finalul editorialului său indignat]. A pus degetul pe rană Nichita Danilov cînd, într-o intervenție spectaculoasă din *Monitorul de Iași*, a murmurat *le pourquoi du comment de la chose*: pentru că, aidoma Puiuțului Holban, nu are amicul nostru vechi și drag interese să se răsufle sau popularizeze anumite lucruri – mici revolte infantile, mărunte poltronerii, mari copilărisme, fuga pe geam ca să

nu deie ochii cu un strein vizitator al Institutului de Psihologie și Pedagogie[84], statutul ilegalist al instanței materne, auctrice a unui sac de nuvele everachiene și cruciverbistă înrăită, șantajele periodice cu autosuprimarea, greva foamei, demisia și «demisia demisiei»[85].

Din fericire, apropiații cunosc de ce nu s-a mutat în 1988 pe Sf. Atanasie, unde, contrar spuselor sale jurnaliere, nu va fi mas nici o noapte. El însuși forjase o versiune credibilă atunci: ca să nu i se asculte, aflîndu-se în același corp de case cu opozantul politic Dan Petrescu, telefonul. Unii însă – printre care mă număram și eu – gîngureau că temeiul ar fi fost că, băiat puturos, îi displăcea profund gîndul că trebuia să deie o mînă de ajutor la recondiționarea noii locuințe. Cei mai mulți pretindeau că vor fi jucat ambele motivațiuni: și poltroneria circumstanțială și lenea-i proverbială, idila erotică antamată în vremea aceea cu o studentă praf în ochii fraierilor adeverindu-se. Pe urmă, soția intervenind bărbătește, măsuri și greutăți divorțiale luînd, lucrurile s-au înscrisără pe făgașul binecunoscut... biografilor lidărului iașiot de nivel județean.

Cui et quo prodest, dară, ca dînsul să vitupereze pe «resentimentari» și să zbiare, din fundul rărunchilor, după «calmul valorilor»?

Aici trebuie invocați și factorii conjuncturali. Aici merită pomenită politica municipală. Fiindcă Manolescu, PAC-ul, Pedesereaua și Ilici păreau puși pe curtoazii reciproce înainte de alegerile din 1996, ba și pe invitații la o imensă partuză postelectorală, anumite date ale problemului politichesc se regîndeau, nu? Cotroceanul recunoștea cu sfială că îl va fi lansat în carieră universitară pe Niki, acesta, Vasile Popovici și Emil Constantinescu se propulsau defensori ai Măgureanului astalosiu față cu dezvăluirile vadimiene, cînd nu mi-i ți-l avansau conf universitar. Acesta fu contextul. Pe de altă parte, Antonesei nu mai poartă tron monarhicesc la chept, a redevenit republican, se răfuiește cu comandourile amintirii, se rățoiește la franctitorii memoriei

siluite, subînchiriază Casa cu absidă ori spațiile partidului, supralicitează cadourile chiriașilor prin periodice amenințări cu «demisia demisiei»: totul anunță conjuncția, ca să nu zic sinonimia, dintre Marele Titirez Gogoșian și Ciocoiașul Iacobanesc de la Iași. De aia sloganizează multilateralul nostru fîrtate împreună cu Puiuțu: «Să uităm împreună ce-a fost! Să edificăm laolaltă un tîrg luminos, șmenos și cu străzi mai drepte! Să sfîrșim o dată cu trecutul negru!» Cei ce le reamintesc Iacobanilor că fost-au orduri ale Vechiului Rejim, cîrpe securicăgăbăuce ori scăpăciuni ale tanchetei sovietice, Andrieștilor că, în impostură dă decani, au listat, pentru Rectoratul Barbuesc și poliția politică, numele studenților participanți la marșul intramunicipal din februar 1987, academicienilor ciopragieni că figurează, ca laudatori ceaușini, în *Antologia rușinii* întocmită de Exil, intelectualilor din grupa lui Marino c-au făcut nițcai compromisuri, pentru a-și salva opera și ieși des în străinătățuri, ori Al. Călineștilor că-și trag vile universitare și vin supraîncărcați cu daruri de la examenele graduale [cînd nu primesc la doctorat gagicuțe ai căror frați le repară televizorul pe gratis], aceia îs taxați imediat drept «resentimentari» sau, precum în nota liviuțiană nesemnată la *Monstrum eruditionis*, cazuri clinice, nebuni, demenți, asociali. La fel li se va întîmpla acelora ce îi vor aminti *à notre leader [qui n'aime entendre chanter que ses propres Leader... si peu allé-chants]* că, în 1990, se va fi înscris la doctorat cu cenzorul universecuritar P.I., ateu militant, viitor peunerist și național-comunist catedral, apărîndu-l în presă, ajutîndu-l să iasă din rahat spre politichie, și că acesta îi spunea dinainte ce urma să-l întrebe la examenele aferente; la fel li se va întîmpla celor de-l vor întreba de ce nu a trecut niciodată pe la Liviu Cangeopol, vecinul său, din momentul cînd acesta din urmă ieși pe ring epic + anticeaușin, cu toate că acuma se fudulește cu admirația pentru el, deși acum Neviorchezul evită cu scîrbă să-l revadă; la fel vor păți ăi de-i vor reproșa că, în loc să steie cu burta pe carte [ca să nu mai gafeze cu Swift ca auctor al *Jurnalului din anii ciumei*,

în locul lui Defoe, cu Hieronymus luat drept Jérôme, *La France juive* ținută drept ziar, și nu cartea lui Drumont, ori cu doctrina Paracletului luată drept heterodoxă în prefața-i la *Mîntuirea prin evrei* de Léon Bloy, neștiind, din lene de a consulta un dicționar grec-occidental, că Paraclet îi doar un atribut al Duhului Sfînt, nici că apa Le Jourdain îi pur și simplu rîul Iordanului], în loc de a se așterne studiului, da, cîștigă concursuri de halit tochitură la Bolta Rece, de băut beri la Ad-Hoc, de recenzat anuarele liceelor bahluviene în *Monitorul*, de editat, la Polirom, studii de pedagogie în care continuă să ne întrețină, la cutare pagină, despre lupta dintre vechi și nou în praxa educațională, cărților, rarelor, fericitelor, nemaiparcurgîndu-le decît prezentarea de pe coperta a patra.

⁂

De bună seamă, oamenii lesne se pot grupa și regrupa, funcție de momentane interesuri, în: amnezici, hipomnezici, indiferenți, mnezici, hipermnezici sau antimnezici. Firește, antimnezicii, amnezicii și hipomnezicii îi vor porecli, cu osîrdie, pe mnezici și hipermnezici... «resentimentari», mai ales cînd primii se întîmplă să fie, ca în *locus valachicus*, foștii politruci, activiști, securicomuniști, ambasadori itineranți, milițieni, caralii, torționari, reveniți în posturile ocupate altădată «asemeni ciorilor» pe crăcile anterior găinățate, ca să băgăm la înaintare o fericită expresie grigurcuană. Da, foștii securicomuniști își taxează victimele, fostele victime, drept resentimentare, ranchiunoase, veninoase + incapabile să șteargă ofensele imprimate în trecutul corpului propriu, cam cît peizanca Elizabeta Rizea din Nucșoara, promovată cu discurs reparator la Humanitas. *Mais oui*, victimele îi sîcîie prin simpla lor ființare, urmă mnezică in[?]destructibilă. *Erinnerungsspur* in[?]efasabilă. Ei nu pot face ca ele să nu fi fost. Iar SeRelul, adecă Secul revopsit democratiicește, editează cărți roșii de albe ce îs, unde le dă note pentru purtarea de odinioară, rescrie trecutul schilodiților, înlătură date-

le deranjante, amalgamează colaboii cu rezistenții, sperînd ca printr-o astfel de manipulare informațională să spele memoriile ca în experimentul de la Pitești, ca în vremea Tătucului, precum sub Mao și Nenea Ceau, avînt totalitarismele în amintire pe cel mai mare vrăjmaș al lor, din care-și alcătuiesc holocaustul predilect.

Antimnezicii îi trag de partea lor și pe călduți, pe hipomnezici sau pe indiferenți, pe cei fără caracter ori giruetali în conduită. Dumnealor ne conced, în cel mai bun caz precum prefața liviu-antonesiană la *Adameva*, că Paul Goma trebuie înțeles, și scuzat, pentru ce ventilează implacabila-i memorie... deoarece a suferit personal!!! Ca și cum nu ar exista imperativul aletic, imperativul adevărului ca neuitare; ca și cum Basarabeanul din Paris ar trebui să se explice în fața emanațiilor staleniniste, și nu acestea în fața lui și a tutulor pe care îi vor fi poluat decenii în șir.

∴

Deoparte antimnezicii, de cealaltă mnezicii, hipermnezicii de ei, copiii Mnemosynei, păstorii amintirii, agenții aletici – da, *alétheia* rămîne mereu adevărul ca neuitare grecească, ieșire din ascundere, țîșnire din Letea Veche a amorțirii mentale, cercetură a noimei ființiale prăpădite –, scrutătorii și purtătorii pravdei memoriale, pleonastic vorovind. *Memini, ergo sum*, iată deviza lor, iar cînd militează o fac sub îndemnul repropus de Virgil Ierunca, la Piatra Neamț, prietenilor lui Cristian Livescu și Adrian Alui Gheorghe: «Să nu uităm împreună!» Da, da, da: să ne amintim împreună de Gulag, de Buchenwald, de Nikolski, de Emil Bobu, de morții canalului ce leagă Dunărea de Marea Neagră, de Geniul Carpaților, de mineriade ori – de ce nu? – de interdicțiile rectorului popal ca Regina Ana să viziteze Sala pașilor pierduți ori ca Liiceanu, Monica Lovinescu + Virgil Ierunca să se întîlnească în aula universitară cu studenții și profesorii ieșeni, dar să nu neglijăm solidaritatea cumetrială, degradarea titlurilor doctorale ori blocarea avansării lui Emil Iordache sub

pretext că nu s-a opus ivirii, în *Convorbiri literare*, a unor aluzii la practicile comu...nepotiste din învățământul superior.

La lotta continua. Pro memoria. Pro veritate. În virtutea exigenței aletice. Lupta contra cicisbeilor uitării, cu sicofanții entropiei cadaverice, împotriva morții[86], ca *perseveratio in esse*. Nici un cod «traadițional» nu proscrie amintirea, chiar dacă recomandă uneori, în anumite condiții, iertarea. Aristocratul însuși, portretizat de Nietzsche în *Genealogia moralei*, revizitat de Alain de Benoist în proiectu-i pentru o etică neopăgînă de dreapta, uită mult, dar... pentru a nu fi obligat să ierte, ceea ce șiretlic mnezic se dezvăluiește.

Sandu Mușina: universitarul nou și teoripracticianul paradigmatic

Îmi propun, în puținele rînduri ce vioaie țîșni-vor din peana-mi, să aduc vorba de Noii Universitari Calitativi, a căror emergență în spațiul epistemic miorit... tot Tovului Nekulay i se datorește, adecă replierii sale strategice, din 25/12/1989, în conservele de porc de la Pyongyang sau în recea zidire de țintirim ghencean, obiect de venerație culturală pentru pioasele babe uteciste ale Tranzienței mundane.

Ar fi, întîi, timișorenii din clasa lui Șerban Foarță, Adriana Babeți, Vasile Popovici, Mircea Mihăieș, Valentin Constantin, Rodica Drăghincescu, dar nu la ei m-aș opri, că dînșii ereau previzibili, îndeosebi Șerban – cu doctoratul său, cu eseul asupra poeziei barbiliene, clauzulat cu visul auctorelui străfulgerat de privirile exegetatului genitore al *Domnișoarei Hus*. La ei nu m-aș opri decît preț de trei secunde, spre a reaminti maselor populare bahluvioase [și, cu aceeași ocaziune, băbuței din giudețul Vaslui ce ne făgăduia anțărț că-l va alege pe Emil Constantinescu prezident atuncea cînd, asemeni lui Ion Ilicescu, va fi și dumnealui președinte] ultimele contribuții ale bănățenilor: transpunerile foarțiene, hipernotulizante, din Serge Gainsbourg, din *Evghenii Sokolov*, romanul artistului multilateral și besoman, ori

din Dali, din *Încornorații vîrstnicei arte moderne*[87], neuitînd noi nici opul de la Editura Amarcord, unde Magistrul de pe Bega, *ex aequo* cu Livius Ciocârlie, unde profesorul de metafizică jurnalieră... deconstruiește dublul regim, diurn și nocturn, al presei, exploatînd, alături de geniul propriu, și câteva concepte gilbert-durandiene... întru luminarea imaginarului ziaristician. Cum de Mircea Mihăieș și *Cărțile crude* + antologia din Nicolae Manolescu, de Vasile Popovici și naratologia sa recidivistă, de Rodica Drăghincescu și poetica sa corporalistă vorbitu-s-a îndeajuns, fie și pe la colțuri, iar *Armele și literele* Adrianei Babeți d'Aurevilly neparvenindu-ne deocamdată, trecem la materia propriu-zisă a intervenției noastre nemirizabile, la Alexandru Mușina, auctorul, practicianul și teoreticianul paradigmatic.

Sforile de legătură cu anteriorul, elementele anaforice, ar hi două:

1. Și Sandu Mușina a pășit pe sol universitar după Decembriada din 1989, grație Marii Ocultări Ceaușine, ce a îngăduit înălțarea Instituției de Învățămînt superior de la Brașov, cu incipienta-i Facultate de Litere, unde or venitără să se afirme Gheorghe Crăciun, Al. Cistelecan, Virgil Podoabă, Cornel Moraru, Andrei Bodiu, Caius Dobrescu, Virgil Borcan, Jolán Benedek *et coeteri* – o echipă de oameni în putere și de tineri în stare să relanseze entuziasmul pentru travaliul de cercetură în științele umane: unii cu multă experiență în presa literară, în practica literaturii, în lectura profesionistă sau în biblioteconomie, toți bătîndu-se răbduriu cu inerțiile securicomuniste moștenite de la Epocile de Aur și de Argint ori cu Evghenii Petomanovici Gagademion, carele, de la nivel ministerios, le blochează avansările către conferință, măcar că au doctorate și cărți de specialitate[88]. Dar asta e digresie. Am fost în asistență la un curs de literatură comparată al lui Mușina cu anul al III-lea și... fu minunat: alumnii știau carte, puneau întrebări istețe sau încuietoare, ce mai! – se adevereau mai buni decît ai mei din anul IV al Filologiei

Bahluvioase. Cursul însuși, proptit pe cele trei momente de înflorescență poetică maximală, dragi și lui Ezra Pound – grecesc, trubaduresc + modern –, nu avea cum să te lase indiferent.

2. Al doilea segment anaforic îi faptul că Sandu, asemeni lui Șerban cel Forțos al Banatului, posedează dublul statut: îi poet modern, explorator adecătelea al posibilităților limbajului literar de a construi modele de realitate; îi și teoretician de mare anvergură, cultivat, agil, speculativ, tezard, glosator, editor de antologii și reviste ș.a.m.d.

Or, punctul de țîșnire al eseului mușinian asupra poeziei moderne, ivit în 1997 la Editura Cartier din Chișinăul transprutic + cisnistrean, e și faptul că auctorele său deține dublă profesionalitate, că iaște dînsul teoripracticianul. După *Budila Express*, poemul Generației Optzeciste pe care-l recită toată lumea, după *Tomografia și alte explorări*, după *Antologie*, ne va fi dat – din interior și din exterior – o teorie a Paradigmei Poezia Modernă, pe care ar merita să o bîrfească toți cercetătorii iubitori de *lógos apophantikós*, criticii literari, eseiștii interesați de cestiune, antropologii culturali, publicul hipercultivat și stihuitorii înșiși, fericiți că, după traversarea opului respectiv, or să poată exclama jourdainian: «Iaca, țin de schema heuristică a Timpurilor Recente, aparțin epistemei Vremilor Noi, și eu, ca fraierul, mă credeam textouator sau postmodernizant de trei parale!»

Noutatea întreprinderii mușiniene îi că, pentru a însăila Paradigma Poeziei Moderne[89], nu evită vizitarea unor Hugo Friedrich, Raymond Marcel, Maurice Nadeau, Carlos Bousoño, Dámaso Alonso, Maurice Blanchot ori atîtor altora, însă, permeabil îndemnului sosit de la Pound – de a nu lua în colimator hermeneutic pe criticul literar ce nu are în spate operă de anvergură – pornește dinspre teoripracticieni, de la practica teoretizatrice a celor mari, de la baudelairienele *Curiozități estetice*, de la prefețele mallarméene, de la eseurile eliotiene și valéryene, de la Pessoa, de la William Carlos William, de la Charles Olsen, de la Apollinaire, de la X, Y & Z, destoinici, cu toții, să clădească

explicațiuni, coerente și/sau consistente, în legătură cu propriul lor *poiein*, înțeles ca demers exploratoriu; capabili să deceleze asemănările dintre investigația poematică și ceea științifică propriu-zisă... în orizontul dezvrăjit, individualist, antimimetic și antimetafizic, al modernității.

Acum, lăudînd noi cartea mușiniană unor lectori ce, surprinși de buletinul meteo nefavorabil la hoteluri marine sau în căsuțe montane, au ceva de arătat coechipierilor[90], musai să le spunem că o pot ceti, cu mari șanse de înțelegere, snobii anglofonici, fiindcă prezintă un foarte substanțial rezumat în limba lui T.S. Eliot, și specialiștii grăbiți + domici să-și gestioneze randamentual timpul profesional, ușor stimulabili cu o bună prezentare promoțională în limbă universală de prestigiu inconturnabil, după care or merge ei, cu și mai mare folos, la versiunea dezvoltată în grai vernacular. Păcat numai că nu s-a găsit un editor cisprutic – Humanitas, Nemira, Institutul European, Amarcord ori Rao – ce să implementeze lucrării difuzarea meritată. Mai precizez, cu mîna pe inimă, c-avem intenția să revenim asupra ei în altă parte, în alt context de receptură: poate o seminarizăm undeva, cum făcurăm cu opul cel foarțian despre regimurile presei.

Semnalizăm acum, în muvanță mușineză, doar că, poezia modernă constituindu-se în paradigmă, ea nu răsare ca o soluție de continuitate, ci vine în locul celei premoderne, trubadurești, elene. Funcția poeziei îi și ea reînnoită. În lumea desacralizată, nominalistă, convențională + individualistă a modernității, aici, această funcție îi una exploratorie, investigatorie, consolatorie, inventatorie, creatrice de modele, oferitoare de soluții... cînd se întrevăd primejdii și crize profunde. Căci propune ingenioase apropieri de realitatea dezvrăjită, unde sacrul se va fi camuflat eliadește în profan; de limbagiu, ale cărui semne și-au dezgolit natura arbitrară, unde propune caligrame și alte compensații de ordin motivatoriu, remediind ale rostirilor curente deficiențe comunicatorii; de individualismul exacerbat, cînd in-

stituie multiple tipuri de euri, asumabile la, prin + după lectură. Grăit altfel, poeții par să hie buni la ceva *in dürftiger Zeit*, în vremi de criză triplă – a lumii, a limbajului, a eului; ei te ajută să iubiurăști holonul tranziției, apoi să supraviețuiești cu minime pierderi în el, unde, fără a băgare de seamă, te trezești peste noapte în altă paradigmă. Glumesc, firește; dar... nu cine știe ce.

Keep it in mind: are trei părți cartea mușinească. Întîia îi descriptoare a paradigmei noastre, a epistemei, a Epocii de Poezie Modernă; a doua ne întreține în privința legăturilor discursului poetic modernizant cu cele trei crize precitate ale veacului, pe cînd a treia explicitează și concluzionează, deoarece *Preliminariile* vor fi înșirat ce trebuie despre funcția exploratorie a actului poietician. Din moment ce nu mi-am propus s-o zugrăvesc în amănunțire, nici s-o receptez criticamente, nici să-i trag un encomion estival, mă opresc acilea, recomandînd-o încă o dată curioșilor, versfăcătorilor, teoreticienilor în epistemologie și specialiștilor în *lógos spermatikos*. Merită, pre legea mea [nevotată încă de cele două camere], contactul cu ea. Și va trebui reeditată cisprutic, într-o mare colecție cu prefață savantă și heteronimă, chiar cu obiecții din partea istoricilor mentaliști, care percep lumea ca un continuum, nu – cu Foucault, Kuhn, Mușina – sub specia rupturilor, discontinuităților, închiderilor deschizătoare.

A nu se uita că Al. M. stăpînește toată producția poeticească a modernității, familiar dovedindu-se cu teoripractica unor Kavafis, Pessoa, Maiakovski, Mallarmé, Ungaretti, Eliot, Baudelaire, Poe, Valéry, Lorca, Borges, Tzara, Breton *et alii eiusdem farinae, lyricae*. Bravo lui și noilor universitari brașovioți. Să crape dă necaz Gagademianov, să-și ude șpilhozenul de ciudă, împreună cu faliții săi iliescolatri, ori să latre neputincioși la lună[91], că altele nu prea le-au mai rămas!

CI FALT LA GESTE QUE LUC PITOU DECLINET

NOTELE ȘI MULTE ALTE REFERINȚE

Un cliché, pour n'y plus revenir: «La note, c'est le médiocre qui s'attache au beau» [Alain, cité dans Robert]. La haine de la note est un des plus constants stéréotypes d'un certain poujadisme [ou parfois dandysme] anti-intellectuel. Il fallait que cela fût dit dans une note.

GERARD GENETTE: *Seuils*, p. 293, n.1

Quant au roman de Gérard Wajeman, L'Interdit *[1986], il ne comporte qu'un appareil de notes à un texte absent: cela devait arriver un jour.*

ACELAȘI: *Ibidem*, p. 295, n. 3

I. LA CAFENEAUA HERMENEUTICĂ

1. *«Si l'interprétation ne peut jamais s'achever, c'est tout simplement qu'il n'y a rien à interpréter. Il n'y a rien d'absolument premier à interpréter, car, au fond, tout est déjà interprétation, chaque signe est en lui-même non pas la chose qui s'offre à l'interprétation, mais l'interprétation d'autres signes»*: așa grăia Michel Foucault la cutare colocviu de la Royaumont, spre care ne împinge Magistrul Deconstructor din Cajvana, căci «alierea în același cap a pozitivismului și nihilismului acesta generează un surprinzător amestec: pe de o parte, orice afirmație a lui Foucault se înconjură cu un formidabil aparat critic [documente, citate, referințe minuțioase]; însă, pe de altă parte, s-ar putea construi alte povestiri cu aceleași date, iar Foucault îi primul ce se joacă cu astfel de posibilități. Au și spus unii istorici, de altfel, că opera lui Foucault aparține genului ficțiunii [„a fost odată...", „dac-aș fi rege..."]. Istorisirile sale sînt romane. Concluzie foarte neplăcută, foarte nemărturisibilă pentru istorici, în măsura în care propriile lor lucrări prezintă aparențe similare cu cele foucauldiene: o construcție ce seduce și își conferă un aer verosimil grației jocului trimiterilor erudite» [Vincent Descombes: *Le Même et l'Autre*, Minuit, Paris, 1979, pp. 138-139]. *En vérité, en vérité, nous prêchait-il, ce Zarathustra de Banlieue, si rien n'est vrai, tout est permis à l'interprêtre.*

2. «Regim», pe alte meleaguri, are și înțeles de «ciorchine». De unde și profesiunea de credință politică a anarhului: *Mon régime préféré, c'est un régime de bananes; mais... préférer n'est pas choisir.*

3. *Austin, Austin, que lui veux-tu au Maître Cajvanien? Let the Magister of Casvana be! Let Him be... hermeneutically correct!*

4. Colegiul de Patafizică va fi editat cîndva o carte poștală pe care, făcînd intertext cu *Le baiser au lépreux*, titula unui roman de Mauriac, scria: *On baise qui on peut*. Însă, la Magistru, remarcăm o ușoară deplasare spre neutritatea lui *ce*, mai abstract, mai neființial; însă, și la el, *foutre* instituie paradigma oricărui *faire*.

5. *So helfe ihm Gott*: cam cît lui Luther în fața Dietei din Worms.

6. *Pete[r] got. What did the Apostle get? Potestas ligandi et deligandi, potestas clavium*, de bună seamă, va fi obținut Sf. Petru.

7. Murăturile de soiul acesta, trecute pe lista cu publicații științifice, i-au adus ipochimenului, alături de doctorat, ouat pe cestiuni nu

prea diferite, îi vor fi adus, în timp, toate gradele academice posibile, mai puțin acela de gagademician, ce se lasă încă așteptat, curtat, gîdilat... Iar Cristofor Simionescu, patronul tezei eleno-ceaușii, nu-l sprijină suficient, derbedeul de el!

8. Și al prenumelui gheorghian: aluzie, hipersubtilă, la unul cu care și-a trecut doctoratul propria-i odraslă, prilej de a trece anume universitate din Iași în... *Cartea recordurilor cumetriale.*

9. Ori să-și închirieze, de la agenții specializate din Oradea, unde s-a edificat și primul Eros Center sofisticat din România, o lectoriță profesionistă, ce să le dezlege, prin intonație, enigmele ficționare. [Vezi Raymond Jean: *Cititoarea*, Univers, București, 1966. Traducere și postfață de Muguraș Constantinescu.]

10. Ne-am crucitără cînd am văzutără, în 1994, cîți «indici» faimoși s-au aglomeratără în fruncea Facultății iașiote de Litere! Cîți? Trei – ei mari și ea lată: Stivul Avădanesc, Iulicul Popesc + Porcuța Spînu, murseca-i-ar lățeii sînu, părosu-i sîn de *virago*.

11. Depistăm în *Caietele* lui Valéry, din anul rodnic 1917, acest pasagiu păduret: «*Creator creat*. Cel ce tocmai a săvîrșit o lungă operă, o vede la sfîrșit formînd o ființă pe care nu a dorit-o, pe care nu a conceput-o, pentru că tocmai ea l-a conceput, acela trăiește umilința teribilă de a se simți *fiul operei sale*.»

12. Un popă din Caracas se duce la spital cu o tumoare stomacală. I se aduce la cunoștință, în chip de glumă, că așteaptă un copil, iar după operație i se remite odrasla din flori a unei fete moarte în durerile facerii. Copilul – i se explică pacientului ecleziastic – nu a supraviețuit decît grație cezarienei a cărei urmă o poartă dumnealui pe burtică. Mișcat, dignul reverend pleacă acasă cu productul pîntecului strein și-l crește. Trec anii, sfîntia sa e pe moarte, cheamă flăcăiașul la sine și-i glăsuiește: «Fiule, am ceva a-ți dezvălui. Tu m-ai numit întotdeauna tată, dar mi-a venit sorocul și e cazul să-ți spun că nu sînt genitorele tău: sînt muma ta!» «Dar atunci tatăl meu cine mai este?» întreabă urmașul, mirat. «Episcopul de Caracas!» răspunde muribundul.

13. Vezi Alenka Puhar: *Zadruga. Motivațiile educației infantile în declanșarea conflictului din Iugoslavia*, în *Echinox*, nr. 3-4-5/1995, p. 27: «Socrii își violează nurorile, pe scurt, oricine trăiește cu o femeie, indiferent de relația de familie.»

14. Trimitere la calamburul despre Tovarășul Kim Ir Sen, cîrmaci nord-coreean inegalabil, și Chim-ir-gol, omologul său ceaușiu.

15. E.M. Cioran: *Exercices d'admiration*, Gallimard, 1986, p. 168: *«Je me rappelle exactement le moment où, au Café de Flore, je pris la décision d'explorer l'Utopie. Sur ce sujet, que nous avions abordé en passant, elle me cita d'Ortega un propos qu'elle commenta sans insistance; – je résolus à l'instant même de m'appesantir sur le regret ou l'attente de l'Age d'or. C'est ce que je ne manquai pas de faire par la suite avec une curiosité frénétique qui, petit à petit, devait s'épuiser ou plutôt se muer en exaspération. Il n'empêche que des lectures étendues sur deux ou trois ans eurent leur origine dans cet entretien.»*

16. Generarea fără concursul elementului feminin nu e nici ea o chestiune mai puțin ușchită. O întîlnim la nașterea Atenei, a lui Dionysos, la ivirea homunculului printre alchimiști și, de altfel, a oricărui *puer spiritualis*. Acușica o vom titila și prinde în schemele noastre puternice. În ce privește partenogeneza, generarea fără mascul, nu-i ignorăm implicațiile din biologie [insecte ieșind din oosfera nefecundată, mamifere ivindu-se numai din ovul ș.a.m.d.], mitologie, mariologie. Nu va fi neglijată, deci, în studiile noastre, căci nu a ocolit-o nici catalanul Dalí, nici exegetul său, Dr. Roumeguère. Acesta, în *Mistica dalinainã față cu istoria religiilor*, reprodusă în anexă la *Jurnalul unui geniu* [Gallimard, Paris, 1974, p. 308], ne dă a înțelege că *«le mouvement tourbillonnaire des brouettes autour de la tête de la Vierge, dont nous savons qu'elle est le siège de la naissance de l'épi-Jésus, reçoit son explication du mythe de l'accouchement d'Athéna par Jupiter: ce dernier, avant sa délivrance par la hache de Vulcain, a éprouvé des maux de tête; ce tournoiement est l'expression des sensations de vertige liées à l'accouchement, et ce n'est pas un hasard si un récent article de la* Revue de Psychanalyse *nous apprend que les maux de tête et les vertiges sont liés chez Dali et Jupiter au traumatisme de la naissance»*. Grație suspomenitului doctor nici nu ne mirăm că Salvador atribuie lui Iisus, nu Fecioarei, puterea procreatoare, nici că Adam îi generator de Eva, fie și involuntar. Pe de altă parte, Ernest Robert Curtius a inventariat ocurențele literare ale gestației craniene în volumul său despre Evul Mediu latin, pe cînd Cornel Mihai Ionescu, hermenautul drag multora, a luat în colimator și productivitatea «gliei» spirituale în mentalitățile alchimice. Studiul său pe această temă a ales să ni se înfățișeze în *Cahiers roumains d'études littéraires*, nr. 1/1986, pp. 43-54. Ne întristează numai că a lăsat deoparte parabola evangheli-

că a semănătorului hărnicit, cu sacul subsuoară, și a bobului de grîu picat pe sol fertil, la glia permeabilă a inimii, în mintea ucenicilor și a celorlalți împrieteniți cu Verbul divin.

17. *«Les enfants de l'école viennent avec fracas/vêtus de hoquetons et jouant de l'harmonica/Ils cueillent des colchiques qui sont comme des mères/filles de leurs filles et sont couleurs de tes paupières.»* De ce-s mamele fiice ale propriilor fiice? A dat un răspuns la interogația noastră herboristul, botanistul de ocazie și amantul clonilor, el, Lévi-Strauss, în *Une petite énigme mythico-littéraire*, din *Le regard éloigné*, Plon, Paris, 1983, pp. 291-299: la *colchicum autumnale*, florile apar cu multe luni înaintea frunzelor, de unde și poreclirea sa latină ca *filius ante patrum*. Restul, feminizarea apollinariană a vegetalului în cestiune, asocierea cu o temă mariologică [Fecioara = mamă și fiică a lui Dumnezeu], autogenerarea semnificantului, se deduce ușurel.

18. Cestiunea paternității + maternității sonetelor și dramelor shakespeariene găsitu-ne-a nepregătiți la acest început de toamnă. Jarry însă ar merita cîteva rînduri chiar acum. Căci au existat multe discuții în epocă despre maternitatea lui Ubu: a existat o farsă elevească, au ființat niște colegi de clasă ai lui Alfred, frații M., Jarry a recunoscut totul; s-a mulțumit doar cu rolul de doică ubuescă, apoi a adoptat copilul ieșit din conlucrarea cu ai săi camarazi, iar în cele din urmă i s-a identificat: vorbea și se comporta ca Nenea Ubu. Mai tîrziu, acesta l-a dominat și fasonat, l-a direcționat și mustruluit, de a ajuns Alfred prunc al pruncului său, precum brîndușele apollinariene. Pentru Thibaudet, în *Reflecții asupra literaturii*, Jarry îi numai un descoperitor, un rescriitor, un auctor de gradul al doilea. Cum *invenire* = a afla, nu a inventa în senz modern, auctoritatea se poate prezenta la interval ca o *inventio*, opera ivindu-se ca un bebeluș părăsit: părăsit pe treptele bisericii, pe munte oedipian ori pe apă, ca Moise, și reperat de fete faraonice și alți păstori.

19. Michel Tournier, ce-i dedică pagini în *Zborul vampirului*, crede că Lou avea o vocație clară pentru platonism și virginitate perpetuă, spre marele necaz al soților și amanților. Poate că toată viața ei a încercat să recreeze condițiile copilăriei și adolescenței. Fusese într-adevăr singura fiică a unei familii cu cinci copii. Pesemne că a vrut să joace rol de surioară grijulie pe lîngă marii intelectuali pe care i-a pătruns cu inspirația ei, fecundîndu-i ocular, auricular și bucal. Între ea și ei fu relație ca între Animus și Anima la Claudel: a fost bărbată cu ei și

mult i-a maternizat, iar pe Nietzsche l-a și exegetat. Cf. și H.F. Peters: *My Sister, My Spouse*, W.W. Norton, New York, 1962, Partea a Doua, Cap. IX: «Nașterea lui Zarathustra». Cartea ei despre N. iese la Viena, în 1894.

20. Răzvan Theodorescu, Paul Everac: astea-s nume... sau proverbe din Epoca de Argint, din vremea Marelui Trek?

21. «A scrie o carte – insinuează Legman la pagina 542 a versiunii hexagonale, lansată de Tchou, din *Rationale of Dirty Joke* – înseamnă a face implicit act de maternitate masculină. Această maternitate este în genere foarte conștientă și, dat fiind grupul pe care îl vizează, perfect exprimată.» Ca la, bunăoară, Philip Sidney, excelent formulator al parturiției auctorioase în *Astrophil și Stella*, unde poetul se autozugrăvește după cum urmează: *«Ainsi plein d'un enfant, me faut-il mettre bas!Nul ne vient m'assister au milieu des douleurs,!Je mordille ma plume et mon corps se débat.!Idiot, me dit ma muse...»*.

22. Rivalitatea sexelor cît de veche iaște? De cînd lumea, de cînd sexul, care îi tăietură, ruptură, secționare, separație, sfîșiere, beanță sfidătoare, figantă, amenințătoare, fascinantă. Dovada religioasă a rivalității lor mimetice: existența cultelor și misteriilor feminine, cît și a curiozității feminine pentru ele, pentru ritualurile secrete ale muierilor, ce-s toate ritualuri ale fecundității. Aminti-ne-vom aici nu de paginile consacrate lor de Eliade, chiar și în *Nostalgia originilor*, ci de intruzia bărbatului travestit la nevasta lui Caesar, unde se celebrau arcanele celei Bona Dea. Iese cu scandal, Cezarul își repudiază nevasta, îi dă cele patru fuse, catrafusele, înapoi și o trimite la mă-sa. Ce să-i faci? Travestitul, ca orice bărbat, are *Vaginaneid*; invidiază la femeie putința de a genera viață suplimentară, de a multiplica ființa, el fiind constrîns la fecunditate simbolică, la producere de fapte și cărți, care, firește, nu fac pipi în scutece, nu țipă noaptea, nici nu cer de potol.

23. Amanții sînt mai astuțioși decît soții, traducătorii decît traduși. Cioran [*Aveux et anathèmes*, Gallimard, 1987, p. 39] mărturisește: *«J'ai connu des écrivains obtus et même bêtes. Les traducteurs, en revanche, que j'ai pu approcher étaient plus intéressants et plus intelligents que les auteurs qu'ils traduisaient. C'est qu'il faut plus de réflexion pour traduire que pour créer.»*

24. *Apud* Legman: *Op. cit.*, p. 546. Revezi și, *supra*, nota 15.

25. Michel Rouan: *La Fête des pères et des pépères*, Éditions du Réverbère, Luçon, 1990, p. 69.

26. De la *proles*, «copii», «urmași», «vlăstari», și *facere*.

27. Cf. Sigmund Freud: *Les théories sexuelles infantiles*, in *La vie sexuelle*, P.U.F., Paris, 1969, p. 22. Traducere de J. Laplanche.

28. Știu eu? Poate fiindcă oamenii se gîndesc mult la prostii.

29. Éditions du Beaujolais Nouveau, Lyon, 1988, p. 96.

30. Cf. Roberto Lionetti: *Le lait du père*, Éditions Imago, 1988, pp. 130-132. E adevărat că imaginația populară evreiască asociază *lactatio mascula* cu tema sărăciei, zgîrceniei și a prețului ridicat cerut de doică. De unde, în școlile rabinice, gluma cu elevul ce-l întreabă pe magistru, după ascultarea comentariului la *Cartea Esterei*, de ce a recurs Yahweh la o minune antinaturală cînd putea să-l ajute pe Mardoheu altfel: făcîndu-l bunăoară să găsească lîngă nepoțică o pungă cu bani. Răspunde învățătorul: «Dacă Dumnezeu poate săvîrși miracole, de ce să cheltuiască parale fără folos?»

31. Revezi Roberto Lionelli: *op. cit.*, pentru legenda bretonă cu doicele ce fac de șapte ori ocolul capelei din Langon ca să obțină tămăduirea sînilor și lapte din abundență. Un flăcău, pentru a-și rîde dă ele, repetă actul lor și se trezește cu țîțe umflate, pline de conținut galactic. Valahii pezevenghi au bancul cu odraslele, posesoare de voce groasă, ce «au supt la tata».

32. *Petites proses*, Gallimard, «Folio», 1986, pp. 190-191.

33. Cf. Theodor Reik: *Das Ritual*, Imago Bücher XI, Internationaler Psychoanalytischer Verlag, Leipzig + Wien + Zürich, 1928. Capitolul întîi al cărții propune, pe lîngă studiul a două tipuri de cuvadă – pseudo-maternă + dietetică –, o familiarizare cu psihogeneza «fricii de represalii». Personal, bănuiesc o persistență a respectivului ritual, în transfigurare ficțională, la începutul poveștii humuleștene cu drobul de sare. Muierile de acolo, mama și nevasta, par a se teme de o posibilă agresivitate paternă la adresa copilașului din leagăn. De verificat rentabilitatea ipotezei pituliene.

34. *Op. cit.* Vezi și Klaus von Bescheisser: *Die Metaphern des dichterischen Durchfalls*, Halbinsel Verlag, Ingolstadt, 1969, p. 45.

35. Thomas Pavel: *L'Univers de la fiction*, Seuil, Paris, 1988, p. 34.

36. Rezerva de date e la Jean-Paul Goujon: *Pierre Louÿs. Une vie secrète*, Seghers & Pauvert, 1988, pp. 348-356.

37. *Apud* Goujon: *Op. cit.*, p. 353.

38. Molière debutează în *Nicomède*, *Heraclius*, *Rodogun*, *Cidul*, *Cinna*, piese de Corneille. Piasele în viersuri ale comediantului, prime-

le sale piase, nu vor fi tipărite decît în 1663. La 1659, în vîrstă de 38 de ani, nu publicase nici un rînd, nici un stih: nu avea nici pseudonimul «ce-i ține loc de nume și pe care l-a furat de la un mort».

39. Această trimitere o singură justificațiune posedează: teama de par. *Impari Deus numero gaudet.* Atotputernicului îi produc mare bucurie numerele impare.

40. Vezi Pierre Louÿs: *Femeia și paiața*, Casa editorială Moldova, Iași, 1991, în românește de Ioana Naum, și *Afrodita*, Casa editorială Moldova, Iași, 1991, tradusă de Fulga Grigoriu.

41. A se vedea, mai la deal, *Monstrum eruditionis*, antiprefața heteronimă.

42. Recunosc de bunăvoie: finalul deschis al romanului îmi hîțînă puțintel teza, iar Concha îmi cam scapă printre deștele-mi hermeneuticești.

43. Cartea Românească, București, 1980, p. 31.

44. Mergi la Gilles Deleuze: *Présentation de Sacher-Masoch. Le froid et le cruel*, Éditions de Minuit, 1973, mai ales la paginile 133-134, unde vei afla că îi sadomasochismul un «monstru semiologic», «o denominație prost fabricată», și că aparțin sadismului, între altele, facultatea speculativ-demonstrativă, negativul + negația, reiterarea cantitativă + suspensul calitativ, negarea mamei + inflația tatălui, antiestetismul, dimensiunea «instituțională», supraeul și identificarea, iar masochismului, facultatea dialectico-imaginativă, denegația + suspensivul, denegația mamei + anihilarea tatălui, estetismul, dimensiunea «contractuală», eul + idealizarea. «Apatia sadică» și «răceala masochistă» ar alcătui un soi de «diferență radicală». Fiindcă «geniul lui Sade și geniul lui Masoch îs total deosebite; lumile lor, necomunicante; tehnica lor romanescă, fără legătură. Sade se exprimă într-o formă ce unește obscenitatea descrierilor cu rigoarea apatică a demonstrațiilor; Masoch, într-o formă ce multiplică denegațiile ca să stîrnească, la rece, un suspens estetician. Confruntarea lor nu-l defavorizează neapărat pe Masoch. Suflet slav, acesta...»

45. A cărei poveste se găsește și în pițulienele *Fragmente dintr-un discurs in?comod*, Institutul European, Iași, 1993, pp. 182-183.

46. Du-te la Otto Weininger: *Geschlecht und Charakter*, Wilhelm Braumüller, Wien & Leipzig, 1908, p. 306, unde ceti-vei că «*die Koketterie ist also ein Mittel, den aktiven sexuellen Angriff von Seite des Mannes herbeizuführen, die Intensität dieses Angriffes nach Belieben*

zu steigern oder abzuschwächen und seine Richtung, dem Angreifer selbst unmerkbar, dorthin zu dirigieren, wo ihn die Frau haben will; ein Mittel, entweder bloss Blicke und Worte hervorzurufen, durch welche sie sich angenehm kitzeln betastet fühlt, oder es bis zur „Vergewaltigung" kommen zu lassen.»

47. Nici o aluzie nu fac, Doamne, la fostul căpitan Șoric, securistul de pe Strada Sf. Atanasie, imortalizat ca mîrlan și hoț de șepci disidențiale într-un reportaj din *Timpul* cassian-maria-spiridonic de altădată. Revin mai degrabă la *fica*, la «smochină» și la reflecțiile pe care ochiosul fruct le trezește unei Marie Balmary în *Le sacrifice interdit*. Grasset, Paris, 1985, pp. 265-266, unde, *«considérées en relief ou en creux, les figues peuvent évoquer les deux sexes, masculin et féminin. Une bonne représentation de la différence qui se cache maintenant, sous des feuilles de figuier, en Eden. Ce qui confirmerait, s'il en était encore besoin, la correspondance fruit-sexe et l'arbre-humain puisque „l'homme et la femme se cachent face à Yahweh Elohim au sein de l'arbre du jardin". Ils sont cachés l'un de l'autre, l'un dans l'autre, dans ce même arbre qu'ils sont devenus avec ces feuilles qui cachent leurs fruits.»*

48. În *Breviarul nebuniilor curente*, Timpul, Iași, 1996, p. 155.

49. *Raymond Queneau + Sally Mara, celle-là je vous la dois, ma foi!*

50. Revezi, în *Heur et malheur du guerrier*, Flammarion, 1985, capitolele despre al treilea păcat al războinicului, pp. 72-130.

51. Pierre Vidal-Naquet ne descrie mirifica formațiune statală în *Vînătorul negru*, Editura Eminescu, 1985, 316-317. Traducere de Zoe Petre. Din păcate, dumnealui, ocupat cu grecii, nu ne familiarizează cu Bachofen, etnologul și juristul hegelian, contemporanul lui Masoch și inspiratorul lui Pierre Klossowski, mai cu seamă în *Les dames romaines*, *Le bain de Diane* și *Les lois de l'hospitalité*. Acela, Bachofen, în *Matriarhatul*, distingea trei stadii istoriale: *1*. momentul hetairic, afroditic, ivit în haosul mlaștinilor luxuriante, întemeiat pe relații multilaterale și capricioase între bărbați și femei, cu dominația principiului feminin, tătînele rămînînd un *nobodaddy*, o *père*sonne, cu urme durabile în curtezanele domnitoare ale Asiei și instituția prostituției sacrale; *2*. momentul demeterian, apărut în societățile de amazoane, ce instaurează o ordine ginecocratică și agricolă severă, ducînd la secarea mlaștinilor, cu tați și soți menținuți sub papuc; *3*. momentul patriarhal sau

apolinic, o dată cu degenerarea matriarhatului în forme amazonice corupte și chiar în manifestări dioniziace. Cf. Gilles Deleuze: *Le froid et le cruel*, Éditions de Minuit, Paris, 1973, p. 52.

52. Mărturie ne stau Mario Praz cu *La carne, la morte e il diavolo nella letteratura romantica* [Sansoni Editore, Firenze, 1986, pp. 145-245] și Allan Janik & Stephen Toulmin cu *Wittgenstein's Vienna* [Simon and Schuster, New York, 1973, p. 95 și passim].

53. Cf. Jacques Le Rider: *Modernité viennoise et crises de l'identité*, Presses Universitaires de France, 1990, pp. 82-83, 134-135, 190-193, 214.

54. Care stihuri așa sună, în *Satira VI*: *«Tamen ultima cellam/Clausit, adhuc ardens rigidae tentigine vulvael, Et lassata viris nec dum satiata recessit.»*

55. Annie Le Brun: *Comme c'est petit un éléphant*, postfață la ediția scoasă de Jean-Jacques Pauvert din *Le Surmâle*, Paris, 1990, pp. 143-214.

56. *Ibidem*, p. 181.

57. *Ibidem*, p. 182.

58. Jacques Le Rider: *Le cas Otto Weininger*, Presses Universitaires de France, coll. «Perspectives critiques», Paris, 1982, p. 133.

59. Acuzîndu-l totodată pe Redemptor că a castrat universul: vezi introducerea lui I. Michaut, pagina XIV, la Vassili Rozanov: *Feuilles tombées*, Éditions l'Âge d'Homme, Lausanne, 1984.

60. Jean M. Goulemont: *Ces livres qu'on ne lit que d'une main. Lecture et lecteurs de livres pornographiques au XVIII-e siècle*, Éditions Minerve, 1994, mai ales pagina 54, unde ni se convoacă, din Cartea I a *Confesiunilor* rousseauiste, pasagiul păduret relativ la «acele cărți primejdioase pe care o frumoasă doamnă din lumea înaltă le găsește incomode pe motiv că nu le poți, glăsuiește ea, ceti decît cu o singură mînă».

61. Azi ți-ar trebui un suflet de fesenist, pedeserist, peunerist, pesemist, păunescian, iliescian, văcăroist, nu?

62. Cele două cărți-surori se lăfăie acum la Gallimard, în colecția «Pléiade», tomul II al *Operelor complete* ale lui Alfred Jarry. Mai înainte le propulsase – și prefațase – Thiéri Foulc la Eric Losfeld. Colocviile de la Cerisy nu le-au scăpat nici ele din vedere. Pentru contribuția lui Annie Le Brun, vezi, *supra*, nota 55. Mady Solomon, ea, a tradus și adnotat – în profitul Editurii Moldova, Iași, 1991, colecția

«Epos și Eros» – *Supraomul și... femeia lui*. Institutul European, el, anunța deunăzi *Căutarea Messalinei*, înromânizată + prefațată + notulizată de noi înșine: să vedem ce-o ieși.

63. Scutim răbduriul cetitor de raportarea Messalinei și a supervirilului la figurile obținute prin inversarea lui Ubu, la retardatori, la amînători și la căutători ai împlinirii, după cum nu-l vom plictisi cu o scrutare a sadianismului inerent unor gesturi jarryce, la care totuși nu face aluzie paleologicul fragment din *Despărțirea de Noica*, *op. cit.*, pp. 31-32, atît de sagace în circumscrierea instinctului bazial din ființa amoroasă: «Iubirea neîmpărtășită dar tenace, fie că e tenebroasă, fie că e suspinătoare și elegiacă [*„tous les élégiaques sont des canailles"* – cine a spus-o? Baudelaire? Gautier?], e în obscura ei esență un fenomen atavic de agresivitate bestială și violatoare; *Pe lîngă plopii fără soț*, această splendidă și emoționantă romanță, deloc dulceagă cum o găsește I. Negoițescu, ci aprigă și cutremurătoare, nu exprimă în fond altceva decît această agresivitate. Chiar poetul genial, „amantul refuzat și neînțeles", dacă nu-și cată de drum, dovedește că nu a reprimat bine fiara ce zace în străfundul ființei noastre, a bărbaților.»

64. Vezi Pamfil Șeicaru: *Rechizitorii*, Jurnalul literar, București, 1996. Cu o prefață de Nicolae Florescu.

65. Tradus, în premieră, la Institutul European, cu minunata introducție a lui Ilie Gyurcsik, a timișoreanului coleg al lui Mircea Mihăieș, la *Apocalipsa timpului nostru*, colecția «Eseuri de ieri și de azi», Iași, 1993.

66. Asemănîndu-mă eu, în acest soi de căutare, cu baba iașiotă ce, întrebată la cofetăria din Piața Unirii dacă dorește o cafea mare ori una mică, va fi dat bine cunoscutul răspuns nicomahic, expresie a măsurii ce dintotdeauna va fi caracterizat populațiunile cisprutice [*et patati et patata*]: *«Potrivită, maică, potrivită»*.

67. Prietenul meu S.P. a pus, la Editura Institutului European, simboluri hristologice chiar pe coperta orficului și tracofilului Dan Botta, de-am căzut în cur de stupefacție!

68. Arkadie Șevcenko relatează, în *Ruptura cu Moscova*, că, la bordul vasului sovietician ce transporta delegațiile estnice la nu mai știu ce sesiune a O.N.U., Hrușciov, îmbătîndu-se, îi numea pe ai lui Gigi Dej ciraci... *mamalîjniki*.

69. Ce e aia o conotație? Am putea vota cu Bloomfield [*Language*, Henderson & Spalding, London, 1955, pp. 151 + 155] pe tema

asta, cu poziția pe care o stabilește între denotația unui termen – definiția obiectivă a respectivului, valabilă pentru toți vorbitorii – și conotație ca ansamblul valorilor subiective atașate cuvîntului în cestiune și schimbătoare în funcție de locutori. Varietățile conotative rubricate de omul nostru: vulgară, familiară, academică, provincială, rustică, arhaică, tehnică, savantă, străină, ironică, argotică, infantilă. O ignora, firește, pe cea ejectată din anusul tancului moscovit, absent, acesta, de pe solul iancheu, unde doctrina marxiatică nu face pui decît pe la unele universități.

70. Întrebîndu-l Dorin Spineanu, într-o zi, pe fiul său, Alexandru, noima unor slove ca «snob» și «cosmopolit», află cu indignare că întîiul însemnează «prost», iar al doilea «dușmănos față de patrie», «trădător», «dezertor». Asta se întîmpla în noiembrie 1996. Copilul, el, nu a fost decît uimit să afle, din Micul Larousse, alte definiții decît cele învățate în școlile nației. Ambii au dat vina pe manuale, aceste emanații de gradul întîi ale tancului ocupant, și pe profesori, emanații de gradul doi, efluvii ale cărților liceale.

71. Auctori, pe vremea cînd Ilicescu îndeplinea misie de prim-secretar al giudețului ișenesc, ai unor docte studii sociologice despre avantajele «sistematizării rurale», puse în lumină mai tîrziu de reportajul lui Silviu Alupei din *Monitorul* bahluvianic.

72. Și Gheorghe Grigurcu și Ileana Mălăncioiu, de pe poziții osebite, vor fi fost sensibili la dimensiunea dirijistă, ukaziană, a opului mari*nou* antemenționat. Unde? În *România literară* a anului 1966.

73. Vezi *L'Histoire de la folie à l'âge classique*, Gallimard, coll. «Tel», Paris, 1995, învalahizată la Humanitas *anno Domini* 1996, cetește-o, apoi împrumută-i-o și omului marinou.

74. Shoshana, Shoshana, ce frumoase erau falezele dintre Vama Veche și Doi Mai cînd îmi ocazionai plonjon în *La folie et la chose littéraire*, celebrizată de Seuil! Cam cît sălciile de pe Valea Arieșului exhibate de securicomuniștii aiudani... Principelui Ghica, neatent la coșuri de fabrici și uzine, darmite la blocotețe.

75. Ioan Petru Culianu: *Eros și magie în Renaștere*, Editura Nemira, București, 1994, pp. 247-254. Traducere de Dan Petrescu.

76. Întrebat de ce își iubește tatăl, un copilaș din Tg. Frumos, cu necazuri de adaptare școlară, a răspuns psiholoagei, umflîndu-și cheptul cam cît italiotul cerbonic, așa: «Pentru că ne aduce harbuz!»

77. *Verba volant!* Le-am scăpat în vînt și scăpăciune chema-se-vor, că, din Schopenhauer, fie și glosat de specialiștii alcătuitori ai impresionantului *Caiet L'Herne*, nu reiese a avea răposații vreun *Wille zu...* ceva, în vreme ce *Dialogurile morților* se constituie în instrument ficțional cu repetiție.

78. *Ter tuli anum*, «de trei ori cărai cotoroanța», sună mesagiul ascuns în numele literar al antiheideggerianului repliat, împreună cu Georgeta Horodincă, pe malurile fluviului întesat cu buchiniști, unde scoate apă și din piatră seacă. Pariem c-a luat preț bunicel, la talciocul de lîngă Porte de Clignancourt, și pe carnetul peceriu, cu număr mititel, însă cu cele cotizații plătite la zi pînă în anii șaptezeci.

79. *Confesiunile unui opinioman*, Editura Cogito, Oradea, 1996, p. 91.

80. A se revedea, *supra*, textula *Sînt oare impotenți... ateii?*

81. Dovadă intervenția convocată de Magistrul din Cajvana în *Sentimentul românesc al urii de sine*, Institutul European, Iași, 1991, p. 59.

82. Bunăoară, cînd asertează, în *Jurnal de noapte-lungă* [Nemira, 1997, p. 323] că lectorul francez Thomas Bazin se frecventa, în Dulcele Tîrg al Bahluieților, și cu Liviu Antonesei, ceea ce perfect contrar adevărului se adeverează, martorii locali putînd reconfirma și necunoașterea antonesiană a limbilor neromânești și spaima viitorului președinte de soviet județean față cu occidentalii, pe care-i evita agil chiar fugind pe geamul institutului unde, înainte de 1989, obținuse, grație bunei cooperări maieutice a Mămuței cu El Puha, o sinecură frumușică. A se revedea, sub acest unghi instructiv, pagina 236 din Liviu Cangeopol și Dan Petrescu: *Ce-ar mai fi de spus. Convorbiri libere într-o țară ocupată*, Editura Minerva, București, 1990.

83. Emisiunea se numea *Cu cărțile pe față*, iar tu, Bedroase, ai interpelat telefonic atunci, în 14 mai 1997, pe Magistrul din Kantschwana cu privire la posibilitatea ca nepotul Jupînului Știrl din Cheatra Neamțului să se adevereze personagiu al prozatorului ardelean și odraslă naturală a Harabagiului creangăuan. Întîiul său răspuns nu l-ai receptat televizual, ci, mai tîrziu, epistolicește, nu?

84. Epitet derivat din *Malka*, numele nurorii știruliene căruțate de Mosch Nekifor von Kotzk... între Tîrgu și Piatra.

85. Îl admitem bucuroși, dimpreună cu aserțiunea lacanianului transfug François Perrier că iaște Moartea o bortă în Real.

86. Consultați *Breviarul nebuniilor curente*, Editura Timpul, Iași, 1996, la paginile 196-197.

87. A se revedea *Naveta esențială*, ediția a doua, Editura Moldova, Iași, 1996, pp. 173-180, unde se devoalează strategia seducțională a Moșului Nechiforesc, întemeiată pe efecte *by saying*.

88. Pentru o mai bună explicitare a vicleniilor metaleptice, și nu numai, recomandăm relectura paginilor 289-305 din *Sentimentul românesc al urii de sine*, Editura Institutului European, Iași, 1997.

89. Valeriu Gherghel și Constantin Andrei l-au întrebatără pe miliționul de la circulație: «Nu vă supărați, tovarășu', dar nu știți în ce direcție se află Strada Bedros Horasangian?» Organul, nesocat de chestionare, le grăi: «Nu se cheamă așa și e ceea de colo, tot la dreapta». Nesocat, dar șocîndu-i, le vorovea și Antirabbiul din Kotzk, pe la 1830 și ceva, studioșilor săi. Unuia din alumni, ce i se plîngea de lacunele Creației, ca și de imperfecțiunile ei, îi retorca: «Tu ai realiza-o mai bine, băiete? Atunci nu mai aștepta: Pune-te la treabă!» «Este scris», mai spunea el, «că Dumnezeu și-a contemplat opera mundană și a găsit că îi bună. Nu și eu, care-s mai pretențios, mai exigent decît Dînsul. Lumea, așa cum iaște, nu-mi place... decît să mă șterg undeva cu ea.» Sfînt furios, magistru fără voia sa, divinul răzvrătit, călăuzul cel mai enigmatic al comunității hasidice, și-ar fi dat-o în petec la 1839, cînd, zice legenda, aflînd că noi pogromuri pustiau evreimea, s-ar fi ridicat, cu prilejul sărbătoririi pascale, și ar fi trîntit cu pumnul în masă strigînd: «Cer să se facă dreptate și ca Nomotetul Suprem, Legiuitorul Absolut, să se supună legilor sale!» Și, narează la rîndul său Elie Wiesel [în *Célébrations hassidiques*, Seuil, 1976, p. 235], Kotzkarul Mendel, comentînd episodul veterotestamentar al tîrguirii lui Esau cu Iaakow pentru dreptul întîiului născut, ar fi adăugat: «Scrie în *Talmud* că Esau, mai tîrziu, va fi vărsat trei lacrimi de regret pentru compromisul săvîrșit; aceste trei lacrimi le plătim, de-a lungul Exilului nostru, cu sînge ce nu încetează să curgă. Ei bine, pînă cînd oare o să continuăm cu plătitul? Nu o să se termine, dară, niciodată? [...] De ce vă uitați așa la mine? Vă e teamă? De cine? Frica asta din voi îmi repugnă, mă dezgustă! Sînteți niște mincinoși, lingușitori, lași; duceți-vă, lăsați-mă; înțelegeți că vreau să rămîn singur!» Și singur a rămas, pînă la moarte, în camera unde-l duseseră discipolii după ce-și pierduse cunoștința. Avea dreptul, ca iudeu, cînd gura deschidea, să-l invoce pe Adonai, să-i amintească făgăduințele făcute odinioară poporului evreu, să-l cer-

te, să contesteze, să ruspeteze, să chestioneze. «De aceea, în toate istoriile ce-l au personagiu, accentul îi pus pe întrebări, nu pe răspunsuri, pe căutare, nu pe găsire, pe setea arzătoare, nu pe ceea ce o potolește, pe drum, nu pe capăt, avînd importanță mersul, demersul, chiar disperat; lipsa, chiar de nu e niciodată exprimată; dorința, chiar de nu-i vreodată împlinită.» Pentru Antirabbiul din Kotzk, omul, «omul se dovedește un combatant singuratec ce, dincolo de anume limită, nu mai așteaptă pe nimeni nici nemica: „Mesia va veni, dar nu va mai găsi pe cine să elibereze!"» Ca *homo viator*, la propriu ori la figurat, ca mărșăluitor neabătut, se întîlnește oarecum Omul din Kotzk, din tîrgulețul polonez, cu Harabagiul Nemțean, posibila sa umbră... în senz jungian, de bună seamă. Aici se oprește paralelul dintre ei. În cazul că n-or fi rude sangvine, cum presupuneam mai la deal, sau că unul din ei nu va fi ascultat, la Cafeneaua Hermeneutică, povestirile celuilalt. «În dulcele meu tîrg, trăia, altădată, un bătrînel ce debita istorisiri; mi-era drag să-l ascult. Depăna ce-i plăcea și ce știa; iar eu rețineam ce-mi trebuia.» «Iată cum am devenit hasid», conchidea Antirabbiul Mendel. «Iată cum am ajuns harabagiu», concluziona Mosch Nekiphor, Anticăruțașul din Coțcul humulestean, coțcariul creangăuan, putativul tătîne al lui Itic Defectoriul.

90. A se regăsi pp. 161-163 din *Sentimentul românesc al urii de sine*, ediția citată *supra*, că nu se va lăsa cu plictis, nici cu sictir... și a nu se uita că *Zăpada mieilor*, titula ficției horasangiene, s-ar transpune pre frîncie hexagonală ca *La neige du coucou* [*arménien*, presupunem noi, amicii lui Bedros].

91. De bună seamă că, în versiunea de la Nemira a cărții lui Ted Anton despre *Eros, magie și asasinarea profesorului Culianu*, de care a răspuns însăși sora alumnului eliadesc din Chicago, numele unor George Pruteanu, Dan Alexe, Sorin Antohi ori Luca Pițu nu răsar – cu bună? cu rea știință? – în paginile reconstituitoare ale iașioticului episod anchetoperchezițional din 18 mai 1983, ca și cum actul eliberării de certificate disidențioase, iliescane au nu, ar hi mai presant decît exigența mnezică a rostirii-întru-adevăr. Mde! Sau cade măgăreața, și de astă dată, pe Ted? *Ignoro, lectores dilectissimi!*

Numele în cauză nefiind în textul originar, cu greu ar fi putut apărea în textul-țintă: decît doar printr-o interpelare expresă și vehementă, cum fu aceea a lui D.T., care nici el nu se regăsea printre cei cărora autorul le aducea mulțumirile sale. Or, acuma este! Căci numai interpelarea naște interpolarea! (n. red.).

II. FRAGMENTE DINTR-UN DISCURS DROMOLOGIC

1. Știu de extensiunea și intensiunea conceptului, de sfera și conținutul noțiunii; știu – și cred – că noțiunea de *cajvanian* are un conținut mai bogat decît aceea de *european*, dar că aceea de *european* posedează o sferă mai largă decît aia de *român*, iar aceea de *valah* decît aia de *căjvănar*.

2. După colectivizare a fost și mai și: pînă la descoperirea «șirotului» de către două cumetre ce, întorcîndu-se pe jos de la tîrg, se vor fi oprit, cu intenții mictionatoare, în apropierea unei ferme avicole, de unde și-au umplutără trăistile cu «risipă» bună de dat la găini, porci, rațe și alte vietăți domestice. Despre poemul găinațului, despre «risipa galinaceelor» [a cărei narare, în casă la Dan Petrescu, mult îi impresionase pe Anna Alassio și Mihai Șora*], despre ele voi grăi altădată – și cu unelte sociologice apropriate. Căci șirotul a deschis era de coprosperitate a sătucului cajvanian. Înflorirea comerțului cu godaci îngrășați hormonal, deturnarea materialelor de șantier pentru construcții individuale, cutrieratul țării în căutare de avicole «curățabile» și de grajduri ale lui Augias exploatabile, coruperea milițienilor din zonă, sporul demografic impresionant, prestanța neoprotestanților locali, numărul mare de camionete pe cap de gospodar, aptitudinea patronală, șmenul, da, lui i se datorează, Măriei Sale Găinațul. Reprivatizarea din 1990 aproape că nici nu s-a observat pe fondul acesta de emulație liberal-capitalistă.

3. Îmi dau lacrimile șuvoi cînd mă gîndesc la aceste două episoade, cu țăranca reală și cu țăranul ficțional al lui Koestler, așa cum îi dădeau lui Sam Beckett cînd își amintea de amicii hebrei nihilizați la Auschwitz, ori lui Kundera la vederea pozei lui Hitler, ce îi reamintea de ireversibilitatea scurgerii timpice; îmi dau lacrimile și pentru poetul Virgil Mazilescu, auctor al celor zece argumente despre apartenența romică a Bîlbului Scornicoios [...locul casei parentale în afara vetrei satului, prenumele surorilor, lungimea falului, grosimea nasului etc.]: a crezut în iminența ocultării sale și nu a prins-o, asemeni jonglerului

* Una din învățăturile minunatei narații, în limba franceză expusă atunci, s-a tras în felul următor: mare eroare a făcut amicul nostru, M.D.G., exilîndu-se în preajma lui Bourdieu ca să practice o sociologie liberă (ce s-a dovedit cu timpul o sociologie de stînga, violent de stînga), cînd fenomenul cajvanian, atît de apropiat, nu-și găsise încă sociologul! (n. red.).

intrat în bătălia de la Hastings cu *Cîntecul lui Roland* pe buze, vestind victoria normanzilor, însă rămînînd pe cîmpul de luptă. N-au prins destrucția colhozului nici Lelea Vironea a lui Bornei, nici Badea George al lui Toader Bucșa, vecinii genitorilor mei, deși o vor fi așteptat cu disperare... și credeau în promisiunile ianchee.

4. În romanțul părintelui stavrofor C.V.G. are Valahia formă de blid și, ca atare, mereu atrage hulpavii. Numai că în acest castron fesenesc, utilizat și de Bozan, personagiul lui Sahia, pentru a-și păcăli copiii mîncăcioși, nu mai găsești mare lucru: două-trei felioare de salam cu soia pentru babele lui Ion Ilicescu, atît de nedornice să-și vîndă țeara, pe care oricum nu dădea nimeni *un pet d'âne mort*. În ce privește continentul, pe o hartă veche, alegorică, reprodusă în cartea lui Denis de Rougemont, el are forma unei femeiuște, Delta Dunării corespunzînd cu triunghiul personal, iar Dobrogea apărînd drept *culus et cunnus Europae*.

5. Cajvanienii cu care am fost, în adolescență, la clacă, pentru fețter, mai nădăjduiau încă la revenirea Arhiducelui Otto în Viana bunicului meu și în decolectivizare. Eu însă nu știam p-atunci de Aurel C. Popovici, nici de încercarea lui avorată de a crea Statele Unite ale Austriei Mari. Păcat că protectorul său, Arhiducele F.F., fu asasinat la Sarajevo și nu l-a mai putut numi prim-sfetnic al său. Adevărat, adevărat vă grăiesc: dacă baba ar fi avut *cojón* ajungea numaidecît ministru de război.

6. Trecea miliționul pe drum: «Ce faci, Șofronie?» «Ce să fac? Iaca, o țîră de țuică dă sfeclă.» Organul crede că ea glumește și trece mai departe fără s-o amendeze ori să arunce o privire mai scrutătoare în curtea cu alambicul.

7. Mătușa nu erea acasă și n-a prins conversația despre naveta Europei între Asia și America. Se dusese cu o vecină, martoră a lui Iehova, și cu un văr, ortodox nepracticant, să ia din hambarul lui Dumnezeu, adecă de pe lanul ceapeului botoșenesc. Îmi amintesc și că nu s-a întors cu mîna goală: Atotputernicul avea grije de ai săi pe vremea aceea.

8. Unde ajungea cărat în camion transportator de legume și însoțit numai de o mînă de apropiați, în centru cu Marcel Petrișor. Parohul local, înfricoșat de SeReltatea iliescolatră, a mîntuit slujba rapid și a șters-o fără să se mai uite în urmă, pe cînd bătrînii de extremă dreaptă

abia la căderea serii s-au apropiatără, pe furiș, de mormînt... să-i cînte din frunză un cîntecel arhanghelesc din vremi interbelice.

9. !!!

10. Vezi Marcel Petrișor: *Gogol sau Paradoxurile literaturii moderne*, col. «Eseuri de ieri și de azi», Institutul European, Iași, 1996, pp. 5-13. Pe de altă parte, sub un titlu mai adecvat conținutului, *Etica și poetica lui Gogol*, cartea marcelină ar fi prins un alt impact. Poate c-ar fi recenzat-o elogios, în *Adevărul literar și artistic*, însuși Coroiu, odraslă aleasă a pecerelei județene din Iași și corespondent de vază al *Scînteii*.

11. Ce va fi îndepărtat din volum, ca nepotrivite cu atmosfera-i solemnă, dialogul petresco-antohian și propria noastră *Scrisoare despre superstițiile loculuí*, că nu credem să le fi alungat din motive ideologice.

12. Așa-l botezase Andrei Pleșu în contribuția-i la *Epistolar*, mîhnit de articolul steinhardtian despre «catarii de la Păltiniș».

13. Au cine nu-i cunoaște numele, acum că moțăie peunerist în Parlamentul patriei? Au cine nu a auzit de Ioan Pentru?

14. Aluzie la *Prigoana. Documente ale procesului C. Noica, C. Pillat, N. Steinhardt...*, Editura Vremea, București, 1996, pp. 89-91, 102-104, 162-167, 313-315, 333-336, 363-367, 406-408, 482-488. Jacques Simon o fi fost numele anchetatorului?

15. Lor li se datorează *L'envoyé de l'archange*, din 1939, bine cunoscuta – de către istoricii interbelicului – monografie a Căpitanului codrenesc.

16. Voi da de ele abia în 1993, într-o fermă reciclată din Masivul Central, la Chelles... *que j'aime*, unde le păstra cu sfințenie Marie-Thérèse Karlen, alsaciana cu preocupări ecumenice.

17. De Vladimir Volkoff, bineînțeles, pe care aveam să-l întîlnesc, în carne și oase, la o expoziție nancyană de producte editoriale, prin 1992, ca să conversăm o clipă în jurul lui Leontiev, antologatul lui Berdiaev, eroul filozofic din *Complexul lui Procust*.

18. Revezi *Jurnal din anii ciumei*, Polirom, Iași, 1990, p. 236.

19. O săptămînă mi-a săltat inima de voioșie gnoseologică în clipa cînd, pe la sfîrșitul clasei întîi primare, grație învățătoarei, mi-a căzut fisa că tot ce percepeam – arbori, bondari, văi, zăpadă netopită, pîrîul Căjvănii cel mititel, eleșteele gospodarilor, păsărelele mii, stelele-făclii, poienile, gropile cu argilă, muncelurile, dealurile etc. – se subsuma unui singur vocabul, acela de *natură*. Repetam, euforizat: *Na-*

tură, natură, natură, te-am întîlnit fără să te cunosc; te-am cunoscut *sans le savoir*, ca Domnul Jourdain.

20. Așa l-a avertizat Dumitru Irimia, ce petrecuse trei ani în Italia untului și a culturii, pe fostul său coleg de facultate Ermil Botez. A fost bun băiat întîiul, că l-au și promovat decan feseniștii în 1990, spre nemulțumirea generală a neludicilor.

21. Vezi Luca Pițu: *Breviarul nebuniilor curente*, Timpul, Iași, 1996, mai ales textula cu *Montajele valahe în lumea capitalului decadent*, pp. 28-29.

22. «Imbecililor, dați-vă la o parte, „mă cheamă" Partidul!»

23. A îndrăznit asta și în prezența mea, la Casa Universitarilor, prin 1987, însă i-am dat-o scurt și energic la muie. Asta și voia, probabil; altminteri nu mă provoca.

24. Îmi pare că există asemănări certe între Coroiu, Corbea și Vadim: tustrei devin, cînd se află la ananghie, maeștri ai științei felatului, isteți ai limbilor cati-felate; tustrei și-au dat măsura în 1990: primii doi și-o vor fi dat cu Mihai Ursachi [despre care păpaseră nițel rahat pe vremea exilului californian al acestuia], drept care Poetul din mahalaua celestă Țicău l-a și angajat pe corespondentul *Scînteii*, pe «denigratorul» său din *Convorbiri literare*, ca țucalofor principal, rezervîndu-i celui de-al doilea un rol mai modest de țuter ocazional; al treilea cu răposatul Corneliu Coposu și-o va fi dat, carele însă a refuzat orice cooperare cu viitorul tribun. Este posibil totuși ca Vadim să se fi comportat cu ceva mai multă demnitate decît iașioții noștri, la întîlnirea cu Seniorul.

25. Cf. Captain John G. Bourke: *Scatologic Rites of All Nations*, American Anthropological Society, New York, 1934, chapter XIII.

26. Capabili, adicătelea, să se preschimbe în văcăroi și hrebenciuci sau alți Frați Păunești, transformînd semantic pe *kybernein* – «a pilota», «a guverna», «a conduce» – în «act de chivernisire», cum judicios va fi notat Vlad Georgescu în *Istoria Românilor*.

27. Că pînă și Saint-Simon menționează, în *Memoriile* sale pe anul 1707, cum «*Rabutin rentra en Transylvanie*» și «*fit lever aux Mécontents le blocus de Deva*» [Editions Ramsay, 1978, p. 42].

28. La drept vorbind, Petru I admira mai mult modelul de reușită protestantă din țările germanofone, Olanda, Suedia, Danemarca, Scoția, cu populații intrepide, harnice, deschise înnoirilor tehnice, și nu credem c-ar fi schimbat tutela religioasă a patriarhului moscovit cu a

Papei de pe Tibru. Vezi și Henri Troyat: *Petru cel Mare*, Humanitas, București, 1994, pp. 42-71... despre *nemețkaia sloboda* din inima statului rus. Plus de asta, nici sociologul Mihai Dinu Gheorghiu, tezardul lui Bourdieu, nu greșește cînd veade în Calea Uniată și în opțiunile neoprotestante ale românilor modalități de a obliga la ceva mai multă modestie o confesiune ce vrea să înșface singură prada reprezentativității naționale. Ai, în *Vatra*, nr. 9/1996, pp. 58-59, intervenția sa titulată *Nu cred că unii sînt croații noștri.*

29. *Geneza*, XII: 1. Chouraqui regăsește apelul acesta, invitația la călătorie, și în *Cîntarea cîntărilor*, II: 10-11, unde transpune astfel chemarea îndrăgostitului către iubita sa: *Lève-toi vers toi-même, ma compagne, ma belle, et va vers toi-même.* Amantul îi grăiește dragei sale ca Yahweh lui Avram. Pe de altă parte, nu doar goetheana incitare *Stirb und werde!* are treabă cu ek-staza, cu ieșirea din sine pentru a descoperi adevăratul sine. Ai și pe Nietzsche, cu *Werde wer du bist*; ai și pe Vienezul Nepereche, pe dînsul, cu *Wo es war, soll ich werden*, «Unde erea sinele, trebuie să advin eu». Revedeți comentariul Mariei Balmary, în *Le sacrifice interdit*, Grasset, Paris, 1986 pp. 123-125: «Acest apel, printr-o viclenie a istoriei, nu va fi fost reținut în literalitatea sa de cei ce voiau să-l transmită pe Dumnezeu; el a fost găsit, fără să-și dea seama, de cei care credeau omul bolnav din cauza religiosului [Nietzsche, Freud, bunăoară]. Ca și cum căutarea omului ar fi o cale mai bună de găsit pe Dumnezeu decît căutarea lui Dumnezeu, iar boala un mai bun acces la adevăr decît teologia.»

30. Identificarea «florii albastre» cu sinele ascuns, ori măcar cu *anima*, se poate prevala de acest pasagiu grăitoriu din *Discipolii la Sais*: «Unul izbuti – ridică vălul zeiței din Sais – Dar ce văzu? Se văzu – minune a minunilor – Pe sine însuși.» Cf. Novalis: *Discipolii la Sais. Heinrich von Ofterdingen*, Editura Univers, 1980, p. 65: traducere de Viorica Nișcov.

31. Că la capătul călătoriei și, implicit, al anchetei noastre ai o întîlnire cu sine, iată ce tematizează, să zicem, inși atît de diferiți ca Attar, în *Colocviul păsărilor*, și Borges, în *Căutîndu-l pe Almotasim.*

32. Alături de școala fără profesori, fără elevi [dar nu, Doamne ferește, în înțelesul ce i-l dă Ivan Illitch în *The Deschooling Society*], fratele fiului risipitor bîntuie *Jurnalul filosofic* din 1944 al Păltinișanului, căruia bunii prieteni – Eliade ori Cioran – i se repliaseră în Occidentul untului abundent. O hi vorba de o mascată pledoarie *pro domo?*

Lecturii noiciene îi preferăm o mai subtilă apropiere de rosturile odraslei prodigale, revizitată de Marie Belmary. Pentru aceasta [*Le sacrifice interdit*, pp. 127-128], «tînărul iese dintr-o relație dual㠻, maternantă, cu tătînele; advine ca subiect, asumă persoana întîi a singularului, ceea ce face din el un nou născut, un fiu pe bune, în vreme ce frățînele-i va fi rămas lipit de curul instanței paterne». El, junele, a călătorit prin lume, a cunoscut mizeria și necazurile curente, l-au crezutără mort, el însuși decedat și-a crezut paternelul, procesul individuațiunii și-a urmat cursul, pentru ca să poată cei doi, tătîne și fiu, «încetînd a se cunoaște, să se recunoască».

33. *Gestul și cuvîntul*, I-II, Editura Meridiane, București, 1983, traduse de Maria Berza, pp. 94-98 ale tomului întîi.

34. În *Illuminationen*, Suhrkamp Verlag, «Taschenbuch», Frankfurt am Main, 1977, pp. 385-410.

35. *Ibidem*, p. 387.

36. Cf. Mira și Constantin Lupeanu: *Prefață* la Wu Jingzi: *Întîmplări din lumea cărturarilor*, Editura Minerva, București, 1982, p. XIV.

III. EXERCIȚII DE PORTRETIZARE NEOACADEMICĂ

1. Reamintim că *Principiile de fonologie* ale Prințului N.S. Trubețkoi se traduceau, împreună cu diverse articole de Roman Iakobson, la Paris, în 1949, aproape la aceeași dată cu publicarea tezei doctorale a lui Lévi-Strauss despre *Structurile elementare ale rudeniei* și cu *Introducerea în opera lui Marcel Mauss*, prefața aceluiași, pentru Presses Universitaires de France, la *Sociologie și antropologie*, unde se arată că, grație «noțiunilor de „variante facultative", de „variante combinatorii", de „termeni grupali" și de „neutralizare", analiza fonologică urma tocmai să permită definirea unei limbi printr-un mic număr de relații constante, cărora diversitatea și complexitatea aparentă a sistemului fonetic nu fac decît să le ilustreze gama posibilă de combinații autorizate».

2. Vezi Patrick Favardin & Laurent Bouexière: *Jean Lorrain ou le dandysme de la putréfaction*, în *Le Dandysme*, La Manufacture, Lyon, 1988, pp. 173-180. Cel mai cunoscut roman al său: *Monsieur de Phocas*, unde îi va atribui lui Robert de Montesquiou, pe care îl detesta așa cum «își urăște locatarii o portăreasă», trăsături homosexuale + decadente «aparținînd mai degrabă universului noroios și obsesiilor auctoriale». Pe de altă parte, legăturile lui Marcel Proust cu Montesquiou îs mai complicate, iar asemănările ficționalului Baron de Charlus cu respectivul dandy real «nu împiedică personagiul să se erijeze într-o totalitate și să opereze o adevărată distanțare față de modelul său». Degeaba însă l-a asigurat Marcel că Charlus venea din scandalosul văr al Doamnei Obernon, după lectura *Căutării timpului pierdut*, Robert a exclamat cu întristare: «De-acum înainte nu ar trebui să mi se spună decît Monteproust.»

3. Ceea ce se prezintă la interval ca definiția, aproape literală, a bovarismului abordat de filozoful Jules de Gaultier în opu-i din 1902; ceea ce ne reamintește de «puterea dată omului de a se concepe altul decît este». Vezi Jules de Gaultier: *Bovarismul*, col. «Eseuri de ieri și de azi», Institutul European, Iași, 1993, p. 9. Traducere de Ani Bobocea.

4. Trimitere la titlul unui roman de Théophile Gautier, însemnat mai cu seamă pentru prefața-i autonimă cu rost de manifest parnasian și defensor al «artei pentru artă».

5. Subcomisia Poliedrelor ar putea, pînă la un punct, alcătui casă bună cu mirabilul Doctor Lacan, cu psihanaliticul de el, căci nu e mic rolul acordat de acesta din urmă imaginarului în analiza fenomenului uman al dragostei. Pornind de la relația lui Alcibiade cu Socrate în *Banchetul* platonic: *l'amant* caută în *l'aimé*, în *eromenos*, ceea ce îi lipsește lui ca *erastes*, însă «ceea ce-i lipsește unuia nu se află ascuns în celălalt». Nu-i mai rămîne iubitului, drăguțului de *eromenos*, decît să se schimbe din obiect în subiect al amorului, decît «să întoarcă dragostea». Clipa sublimă a iubirii lacanizate se descrie ca un *retournement* lautréamontian, ca o «inversare ce are loc atunci cînd obiectul iubirii începe să se salveze din impasul posturii sale, din neputința de a onora exigențele subiectului iubitor, îmbrățișînd el însuși postura de *erastes*, întinzînd mîna spre cel care-l iubește și răspunzînd în felul acesta dorinței [lipsei] aceluia cu propria sa dorință [lipsă], nu?». Vezi Slavoj Zizek: *Enjoy Your Symptom! Jacques Lacan in Hollywood and Out*, Routledge, New York, 1992, pp. 57-59: iluzia pe care se înalță amorul ar fi că întîlnirea celor două dorințe [lipsuri, *manques*, *lacks*] izbutește să recompună *a new harmony*.

6. Cf. Maurice Nadeau: *Histoire du surréalisme*, Seuil, coll. «Points», Paris, 1964, pp. 77-80: naiba o pune pe Rachilde, în cursul banchetului, să declare sus și destul de tare că o «franțuzoaică nu se poate mărita cu un neamț». Breton se ridică și-i atrage atenția că l-a injuriat pe prietenul său Max Ernst, prezent la petrecere. Se aruncă cu fructe în personagiile oficiale, suprarealiștii clamează în cor «Trăiască Germania!», începe caftul general, iar Philippe Soupault, atîrnat de o lustră, mătură cu picioarele farfuriile + steaclele de pe masă. Rachilde va pretinde mai tîrziu c-a primit un picior în burtă de la o namilă cu accent nemțălău, adecă de la însuși pictorul german ofensat. E chemată poliția să pună capăt «scandalului suprarealist». În vreme ce unii continuă să strige «Trăiască Germania! Trăiască și China!», Michel Leiris deschide geam pentru «Jos Franța!».

7. Vezi Rachilde: *Domnul Venus*, colecția «Epos & Eros», Casa editorială Moldova, Iași, 1991. Cu o prefață de Luca Pițu.

8. O dată înainte de Marele Rezbel Mundial, într-o versiune recomandată, în prezența noastră, de Alecu Paleologu, la Casa Scriitorilor, lui Virgil Mazilescu drept... «foarte sculativă», drept *extrêmement bandante*, drept cetibilă *d'une seule main*: din păcate, B.C.U. din Tîrgul Bahluvienilor nu mai posedă nici un exemplar din ea; a doua oară, la

Casa editorială Moldova, în 1991. Nu îi deloc exclus ca a treia învalahizare a capodopului respectiv să vizeze colecția «Maeștrii literaturii erotice» de la Institutul European.

9. Vezi Luca Pițu: *Hiasmul camaradului P.L.*, în *Naveta esențială*, Moldova, Iași, 1991, pp. 44-48.

10. Ceva mai tîrziu, adică în martie 1991, Opera din Lausanne va oferi, în premieră mondială, o dramă muzicală inspirată unui helvet din *La Femme et le Pantin*, întru nesfîrșita delectare postmortemă a lui Bizet, căruia nu-i prisoseau epigonii muzicali, dar și pentru desfătarea publicului mediu, consumator încă de Carmencite, Conchite, exotisme iberice, toreadori și peripeții andaluze.

11. Cf. Abdelwahab Bouhdiba: *La sexualité en Islam*, Presses Universitaires de France, coll. «Quadrige», Paris, 1986, paginile despre «orgasmul infinit» din capitolul VIII al Părții întîi. Eșantion grăitor ar fi și acesta: «Orice bărbat ce ține postul întregii luni de ramadan îi unit de Dumnezeu cu o hurie de soi special, *H'ûr al'ain* [ochi negru] și instalat într-un cort săpat dintr-o perlă albă. Fiece hurie îi înfășurată în șaptezeci de văluri. Fiece bărbat dispune de șaptezeci de alcovuri săpate în hiacinți roșii. Fiecare alcov conține șaptezeci de paturi, pe fiecare pat Alesul e așteptat de o femeie înconjurată de o mie de negrese ce țin în mîini cîte un bol spre a nutri soția și soțul. [...] Devii tot mai frumos pe zi ce trece. Pofta ți se însutește. Mănînci și bei cît vrei. Potența bărbatului este și ea supramultiplicată. Dragoste se face ca pe pămînt, doar că fiecare juisanță se prelungește, se prelungește și durează... optzeci de ani.»

12. Vezi Pierre Louÿs: *Les chansons de Bilitis + Pervigilium mortis avec divers textes inédits*, coll. «Poésie», Gallimard, Paris, 1990: ediție prezentată, stabilită și adnotată de Jean-Paul Goujon; *L'Oeuvre érotique*, coll. «Sortilèges», Les Belles Lettres et Jean-Jacques Pauvert, Paris, 1994: ediție stabilită și prezentată de Jean-Paul Goujon; *Aphrodite*, coll. «Folio», Gallimard, Paris, 1992: ediție prezentată, stabilită și adnotată de Jean-Paul Goujon; A.F. Herold & Pierre Louÿs: *Journal de Mervem*, Éditions du Limon, Paris, 1996: prezentat și adnotat de același. A lucrat mult – și bine – băiatul goujonic, nu?

13. «Dintre toate tiraniile, prietene Maeztu, pentru mine cea mai odioasă este tirania ideilor; nu există o *cratie* pe care s-o urăsc mai mult ca ideocrația, care aduce cu sine, ca o urmare obligatorie, ideofobia, persecuția, în numele unor idei, a altor idei, la fel de respectabile

sau nerespectabile precum cele dintîi. Urăsc orice etichetă; dar dacă ar fi să găsesc vreuna cît de cît suportabilă, aș alege-o pe aceea de *ideoclast*, distrugător de idei. Și cum aș vrea să le distrug? Ca pe niște cizme, purtîndu-le și uzîndu-le» [Miguel de Unamuno: *La ideocrácia*, in: *Obras completas*, t.I, Escelicer, Madrid, 1966, p. 954. Traducere de Ovidiu Drimba în *Eseiștii spanioli*, Editura Univers, București, 1988, p. 155].

14. Dovadă relativ recentă pentru respectiva alergie în controversele – dure, nemiloase, cu recurs la arbitrajul tribunalelor – dintre istoricii afirmaționiști + exterminaționiști, pe de o parte, și ăi revizioniști + negaționiști, pe de alta, relative la realitățile găsibile sub conceptele de *Holocaust*, *Șoa*, *genocid*, *camere de gazare*, *crematorii*, *Jurnalul* Annei Franck, *săpunul fabricat din cadavre umane*, *cifra de șase milioane*.

15. În prezența activiștilor, firește, care nu-s monștri oarecari [cu toate că nu li se poate bănui vreo profunzime dialogică], scăpînd încercărilor de circumscriere fenomenologică. Ei nu se pricep, teoretic grăind, la nimic. «Vin totuși la ședințe în instituțiile serioase, unde se discută lucruri de specialitate. Ascultă, notează, tac, veghează. Vorbesc doar într-un tîrziu, poate la sfîrșit, sau nu vorbesc deloc. Ei sînt astfel emblema ambulantă a puterii; sînt puterea *de față*, ubicuitatea ei, memoria ei. Prezența lor este suficientă; ea intimidează. Pot fi gravi, ursuzi, solemni; atmosfera e atunci încărcată. Pot fi bine dispuși, relaxați, glumeți chiar; atmosfera e atunci destinsă, oamenii rîd slugarnic. De cele mai multe ori „trag concluziile". Nu spun nimic, de fapt nu are importanță ce spun. Principalul e că se manifestă» [Gabriel Liiceanu: *Meditație despre activist*, în *Apel către lichele*, Humanitas, București, 1996, p. 8]. Traduși în idiolect lacanian, activiștii ce-ar putea da? Iaca... niște semnificanți fără semnificat, asemeni Numelui Tătînesc din care purced prin emanație mefitică.

16. Nu ignor, Doamne ferește, funcțiile pozitive ale ideologiei. Și eu voi fi meditat în marginea cărților lui Ernst Bloch, Mannheim, Paul Ricoeur. «Dacă fiecare din noi se identifică deja cu istoria pe care o poate povesti despre el însuși, același lucru este valabil pentru orice societate, cu deosebirea că trebuie să ne identificăm cu evenimente care nu mai sînt amintirea directă a cuiva și care nici nu au fost decît amintirea cercului limitat al părinților fondatori. Funcția ideologică este atunci tocmai aceea de a servi drept releu pentru memoria colectivă pentru ca valoarea inaugurală a evenimentelor fondatoare să devină

obiectul credinței întregului grup. Rezultă de aici că actul fondator nu poate fi retrăit și reactualizat decît prin intermediul unor interpretări care ulterior îl remodelează necontenit și că evenimentul fondator însuși se reprezintă ideologic conștiinței grupului... Orice grup durează, dobîndește consistență și permanență grație imaginii de sine stabile și durabile pe care și-o dă. Această imagine stabilă și durabilă exprimă nivelul cel mai profund al fenomenului ideologic» [Paul Ricoeur: *Eseuri de hermeneutică*, Humanitas, București, 1995, p. 280].

17. În *Originile intelectuale ale leninismului*, *Limba de lemn* și, respectiv, *Apelul către lichele*. Tancurile moscovite nu și-au impus hegemonia fără concursul unor *homines latrantes novi*, securicomuniștilor și activiștilor plămădiți la Academia lui Fane Gheorghiu ori nu, sofiști galonați, cărora li se va fi încredințat retorica discursului public, logocrația, travaliul de intimidare sau persuadare, cărora de multe ori le va fi reușit afacerea: am întîlnit, în voiajele mele trenuale, pensionari, mici funcționari + alți contabili, ce vehiculau în nume personal ideea religiei ca șiretlic exploatator de prostire a maselor împilate!

18. Fac aluzie la Iulian Mincu, medic privat al Tovarășului Nikolay I ot Scornicești, apoi sinistru ministru al Sănătății sub Ion Ilicescu ot Cotroceni, campion al merdofagiei cuțovlahe mediatizate.

19. Vezi încercările lui Althusser, ale strangulatorului nevesticesc, de a face din *Capitalul* marxian o practică științifică, o cunoaștere a «ideologiei»... din care ar fi ieșit prin «tăietură epistemologică» în senz bachelardian. Se știe cum a sfîrșit auctorul uxoricid, și nimeni nu-i invidiază trista carieră!

20. Ocheadă la doi corifei ai Catedrei de socialism scientific: Moș Neculce și Herșcovici.

21. Însă nu în accepția lui Habermas, din opul cu aceeași titulanță, pentru care, în epoca postmodernă a acționării comunicaționale, știința + tehnica se substituie ideologiei ca furnizoare de motivații și credințe colective sustrase criticii. Vezi și Ricoeur: *Op. cit.*, p. 281. În falacia de care ne ocupăm, în ea, Magistrului îi ia postul cine știm; așa: *Scientia dixit*.

22. Legenda studentină curge că, în plin avînt antidivin, pe cînd răzbise la al cincilea argument al neființei Atotputernicului, fu cît p-acilea să-i cază tabla-n cap lui Grigoraș, viitorului etician de serviciu, și că, în consecință, luat de fiorii superstiției, va fi transmis învățăcelului eliohimic făclia dezdumnezeirii.

23. Vezi mai la vale: *Un alt «homo pictus»: Religiologul.*

24. Soacra lui Georges Barthouil, agentul de influență... culturală al Bucurescilor totalitonți la Aix-en-Provence, și genitoarea Marinei Mureșanu, celebră printre bahluvieni ca secretară de pecerea și, mai cu seamă, ca interpretă a conceptului satrian de «angajare» drept invitație teoretică la intromitere în Partidul Unic al clasei muncitoare.

25. Chiar și în prestațiile constantinesciene, la televedenia posteverachiană, față cu liber-cugetătorul Ilici de la Cotroceni, sfîșiat între opțiunile «raționaliste» ale formării sale moscovite și practica ocazională a semnului crucii, aducătoare de voturi rurale improbabile. De fapt, cu Popa Tatu, diabolicul stareț de la Plumbuita, cu Petre Roman, ardeleanul prin alianță, cu Emilul prezidențios și cu Iliciul senatorial, reîntîlnim utilizanța ideologică a recuzitei ecleziale, afișajul zgomotos, nu adeziunea interioară, *confessio*, nu *fides*. Nu ne e dat nouă să reușim a-i dezbăra pe niște statornici cotcari ai statutului peceriu [care prevede *expressis verbis* însușirea concepției materialiste + dialectice despre lume & viață], înrăiți ședințomani și luători de cuvînt lemnos, să reușim a-i dezbăra de reflexele bezbojniciei multilateral implantate. *On n'apprend pas à de vieux singes la* perestroïka *de leurs grimaces.*

26. Da, da: între altele. Inclusiv îndepărtarea didacților incompetenți, gen Tetraru, ori propulsați în carieră pe considerente tovărășești, gen Agrigoroaie, *la mère phallique à tête de vautour*. Nu le-a mers, căci Săndel Călinescu avea obligații medicale față de sotul primeia, pecuniare față de a doua. Universitatea se schimba din Univer*secu*ritate în Univer*secumetrie*.

27. A cărui odraslă, Christiné, cu prenume atît de chicios, ornamentează prin prezența ei, impusă nu știm cum, echipa redacțională iașiotă a televiziunii Europa Nova. Estimp, manualele de română continuă a explica alumnilor din noile generații că *snob* = prost, iar *cosmopolit* = trădător de țară. Frați imagologi, dați iama-n manuale și restructurați-le cît de cît, măcar în părțile lor esențiale!

28. Prorect universitar al acelor ani, cu misia de a asigura aterizarea pe moale a nulităților + politrucilor din unitatea pe care o regenta cu talentu-i cunoscut. Ceea ce nu l-a împiedicat să pună mîna pe o viluță centrală ori să-și expedieze puradeii la studii în străinătate. Dimpotrivă.

29. *Vedi supra: Găinăremele ateistului științific.*

30. Un prieten frînc voia, cu ani în urmă numeroși, să-l cunoască pe Ateolog. Mult îl uimea existența la moldovalahi a disciplinei de neîncredere științifică în Dumnezeu. Era și el, occidentalul, ateu mistic și, în pruncie, dorise să slujească la altar. Cînd i-am pus față-n față, s-au întrebat unul pe altul: «Sînteți un ateist științific ortodox?» și, respectiv, «Sînteți un ateu catolic?»

31. Asemeni Religiologului, succesorul său la cîrma ateismului scientific universitar iașiot, responsabilizat de popi cu predarea istoriei religiilor chiar la Facultatea de Teologie a urbei bahluvioase. Da, da: se poate verifica la fața – și chiar la dosul – preacinstitului loc.

32. Democrației «originale», clădită pe mineriade și alte dezbinări etnice ori socio-profesionale, trebuia să-i facă ecou și un concept «original» de monoteism, uns cu toate alifiile ateist științifice, acomodat cu noile sosuri postdecembriste, nu? Ba da.

33. *Vedi infra: Sînt oare impotenți... ateii?* Vezi și *Barbaria cu față umană* a lui Bernard-Henri Lévy, în original sau învalahizată, pentru argumentarea că atotbiruitoarei învățături marxiene îi venea ca turnată descrierea în termeni de «opiu pentru popor». Calitatea de «opiu al intelectualilor» i-o decelase Raymond Aron cu decenii înaintea «noilor filozofi», într-o carte de referință. De aceea îl iubim noi, chiar mort, și ne repetăm în gînd: *Mieux vaut avoir raison avec Aron que tort avec Sartre.*

34. Ce ai cu mine, Ernesto Sábato? De ce îmi trimiți în întîmpinare pe *Abbadon Exterminatorul*?

35. Cf. Luca Pițu: *Don Miguel față cu metalepsa*, în *Sentimentul românesc al urii de sine*, col. «Eseuri de ieri și de azi», Institutul European, Iași, 1991, pp. 182-191.

36. Alde Pouillon, Todorov și Genette, nu alții!

37. Delicioasa expresie ne-a parvenit din orificiul bucal al unui militar imortalizat în filmul *Piața Universității*. Regăsind-o ceva mai tîrziu pe buzele unui ofițer hexagonal, într-o intervenție la televizia franceză, am priceput degrabă că sincronizarea lovinesciană cu structurile discursive ale Atlanticului de Nord avusese deja loc și că trebuia așteptată împlinirea procesului integrațional.

38. Ca să-i sparie, *n'est-ce pas*? Învățase șiretlicul din folclorul slav și teologia răsăriteană, unde sexul femeii face minuni apotropaice, fiindcă ghiavolii și descendenții lor securicomuniști vedeau în el nu un iad boccaccian, cît borta Infernului, *le trou de la Sibylle*; îl văd și o iau

la goană ca să nu fie înghițiți. În Vestul protestant îi de ajuns un pîrț tras la meserie pentru a obține efect similar. Luther însuși dă un exemplu, consemnat în *Tischreden*, cu o babă foarte descurcăreață în prezență satanică. *Similia similibus curantur*. Leac mai bun contra mefiticului Mefistofel nici că există.

39. O recenzie pertinentă la respectivul număr despre rezistența intelectuală în Iașii carnavalului ceaușiu, datorată penei unse în scîrnă a unui pretorian de serviciu ubucurestesc, a dezgropat Petre Mihai Băcanu cu a lui ceată, toți voinici cu fruntea neînmierdată, la Berevoieștii de tristă pomenire, totodată reproducînd-o facsimilic în hebdomadarul *Strict secret*, nr. 57/1991, p. 4.

40. Adică, pre vălăhie, bucal.

41. Ba i-a și prefațat *Începuturi și sfîrșituri*, în versiunea lui Emil Iordache de la Editura Institutului European, Iași, 1992, cu o textulă ce apăruse pe vremuri în *Opinia studențească*.

42. La o adică și pe valută botswaneză, al cărei semnificant, cu rezonanțe hiperobscene pentru cuțovlahi, nu pot să vi-l indic.

43. I-a vizitat, de altfel, pe aceștia din urmă, acum cîțiva ani – cu ocazia travaliului la o documentare filmică despre confreriile sufite.

44. Dovada: un personagiu din *Rămăienii* își tratează, la un moment dat, interlocutorul, disprețuitor, injurios chiar, de «peratolog». Noi am fi murmurat mai discret: *Espèce de pératologue, va, je ne te hais point, car, sans toi, le monde serait moins beau.*

45. La el va fi făcut aluzie Poetul cînd îngîna sibilinic: *De cîte ori deschid fereastra/De-atîtea ori o și închid.*

46. Vezi Serviciul Român de Informații: *Cartea albă a Securității*, Editura Presa Românească, București, 1996, pp. 383-384: «Securitatea județului Buzău [...] va insista, în cadrul pregătirii contra-informative ce i se va face la plecare, asupra necesității de a adopta o atitudine corectă în exterior. La ieșirea din țară i se va face un control temeinic, pentru a nu scoate materiale cu conținut necorespunzător. Avînd în vedere că mama acestuia...»

47. *Ce peu profond ruisseau, la mort* [Mallarmé: *Le Tombeau de Verlaine*]: asta îmi evocă pî?rîul sebasean deocamdată.

48. Adică secularului, ce în conflict nu intră cu teologemele Judecății de Apoi și rezurecției trupurilor.

49. Așa-l înscriam pe lista de cărți împrumutate!

50. Adică tutelat de Hermes, patronul mijlocirilor izbutite între oameni și zei, între zei și zei, între oameni și oameni, între oameni și texte, între texte și texte, culturi și culturi, natură și cultură, biosferă și noosferă ș.a.m.d.

51. Vezi *Panteon*, nr. 1/1996, Piatra Neamț, p. 24.

52. După *Furtunile memoriei*, *Biblioteca din Nord*, s-au ivitără, postum, *Tratatul de eretică* și *Mesagerul*, unde răsar tulburătoarele rînduri: «să știi, iubito,/cîinele tău doarme,/ în manuscrisele mele/și redactori fricoși/vor să-mi pună cătușe/la gene.»

53. Termenul îi sinonim cu acela de *operator*, carele, în senz matematic, însemnează «element al unei mulțimi asociat cu elementele altei mulțimi și definind o lege de compunere externă» [*Le Petit Robert*, Paris, 1978, *sub verbo*]. Restul îi extrapolare metaforică, translație logico-filozofică și tot ce doriți.

54. În accepția conferită termenului de Jacques Derrida în *La Dissémination* [Paris, Éditions du Seuil, 1972, pp. 319-399], pentru care împrăștierii înțelesului nici o lectură cu vocație unificatoare, globalizatoare, identificatoare și reductoare nu-i poate veni de hac.

55. Ierte-mi-se pleonasmul irepresibil!

56. Ierte-mi-se și perseverarea în eroare, căci e o *felix culpa*.

57. Anul 1968, nu?

58. Mi-am amintit cu ce prilej: ne dusese Sanda Stavrescu – pe Costel Popescu, Virgil Ghemaru și pe mine – să vedem ce e aia un Congres internațional de Lingvistică și Filologie romanică și cum arată Alain Guillermou, Antonio Badia Margarit, Alain Rey, László Gáldi, Carlo Tagliavini sau Alf Lombard. La întîlnirea, întîmplătoare, de la părinții asistentei noastre, Noica s-a întreținut preferențial cu Puiu Ghemaru... pentru că era din Cîmpulung Muscel și-i reamintea de... ceea ce ne restituie *Prigoana*, Editura Vremea, București, 1966, la paginile 11-13, 42-49, 72-74, 116-118, 131-138, 140-145, 147-167, 169-178, 207-216 etc.

59. Într-o pauză a seminarului său de literatură comparată.

60. Reproduse fidel de Editura Moldova din Iași... anțărț.

61. Cum rezultă din a noastră *Scrisoare despre superstițiile locului* [*La cafeneaua hermeneutică*, Moldova, Iași, 1991, pp. 9-16] și din răspunsul dat ei de Gabriel Liiceanu în *Cearta cu filozofia* [Humanitas, București, 1992, pp. 190-199]. Neincluderea misivei pituliene în *Epistolar*, unde inițial i se prevăzuse un locușor călduț, alături de dialogul

lui Sorin Antohi cu Dan Petrescu pe tema *Jurnalului de la Păltiniș*, e o altă istorioară pe care nu am de gînd s-o depăn acilea. Dialogul celor doi, agrementat cu un comentariu al lui Noica însuși, se poate consulta în Sorin Antohi: *Civitas imaginalis*, Litera, București, 1993, pp. 175-206: dă o idee bună despre ecourile nicasiene printre junii cercetori ieșeni ai deceniului trecut. La discipolii ce, descoperindu-i recent trecutul de extremă dreaptă și exaltarea idiomaticului, s-au dezis de Păltinișan cu ostentație televizuală, la ei, aluzionăm *supra*, în *Superioritatea lui Adrian Marino*.

62. Vezi *supra: Pelerinajul la Rohia*.

63. Cauza întîrzierii noastre nu era prea înaltă: ne încrucișasem pașii cu ai lui Marcoș, echinoxist faimos, între altele, pentru mariajul cu o tînără din Marea Britanie, stabilită în Ardeal de dragul lui, ce-i dăruise o fetiță pe care o hrănea cu lapte de la capra personală. Cornuta o hrănea femeia cu iarbă adusă la sac spinarial tocmai din Pădurea Mănăștiului. Soțul o exhiba adesea pe englezoaică și o dădea ca pildă... prietenilor apropiați, adăugînd sentențioase : «Iaca, așa s-a clădit Imperiul Englezesc!» Ne încrucișasem pașii cu el și mai sporovăirăm. Și el merita cunoscut.

64. În ciuda erorii de lătinie cu *toto pro pars*, *totum* și *pars* declinîndu-se altminteri, ori a definirii cam hegeliene a arhetipurilor.

65. Ori de «lista veselă» de la Casa Pătrată.

66. Aluzie perpetrez acilea la o mai veche întîmpinare critică a lui Dan Petrescu, reluată de acesta în *Tentațiile anonimatului*, Editura Cartea Românească, București, 1990.

67. Vezi Adrian Alui Gheorghe: *Dacă Dumnezeu ar scrie poezie*, în *Panteon*, iunie 1996, p. 29.

68. Plural pițulian de la *guru*!

69. Vezi *Dialoguri pițuliene*, în *Poesis*, nr. 8/1996, Satu Mare, p. 17.

70. Probabil că misiva deschisă către redactorul șefial al *Timpului* ne va fi dat s-o parcurgem, odată ș-odată, în *Convorbirile literare* abhorate pentru a fi găzduit un interviu cu Pan M. Vizirescu și critici la adresa disfuncțiilor universitare: imposibilul nu-i moldav, chiar de-și lipește zornăitoare titluri academice la coadă.

71. Depășind limitele imoralității, recazi oare în moralitate pură + simplă?

72. Vezi Luca Pițu: *Ultima noapte de dragoste și întîia noapte de filosofie*, Junimea, Iași, 1992, pp. 108 sq. Revezi și *Fragmente din-*

tr-un discurs in?comod: Institutul European, Iași, 1993, la paginile 198-199. Vezi, revezi + rerevezi și cearcă de te convinge că pe dogmatici – fie ei marxiști, sioniști ori catolici – îi țîștuie neplăcut la bulbul rahidian, la ideologicul dumnealor bulb rahidian, chiar simpla menționare, în context ironico-deconstructiv, a «numelor odioase», contraproductive pentru mitologiile veacului.

73. Cf. Luca Pițu: *Cogitații de soi discontinuu*, în *Vatra*, nr. 8/1996, pp. 63-64. Vezi și *supra: Disiecta membra.*

74. *Ghidi, ghidi, Nea Ion/Te vezi după barbișon/C-ai dat iama-n bulion!* Fără nici o aluzie obscenă. Ca și fără supărare, nu?

75. Unele din ele, precum acela de conducător doctoral, obținute prin încălcarea unor simple regulamente de funcționare universitară. Știu că maximul de fudulie îi, ca în cazul lui Dali ori al lui Bill Clinton, să nu mai adaugi nemica după grupul nominal, presupunîndu-te cunoscut de tot mapamondul, dar nu ignor nici complexele de inferioritate ale celor asemenea hoișienilor ceaușini, neprididitori cu zurgălăii aglutinabili la coada entității lor instituționale.

76. Sperăm să nu-i monteze ceva acestuia la Ministerul Învățămîntului, după ce i-a blocat avansarea pe plan local pe motiv că e secretar general de redacție la *Convorbiri literare* și, în această postură, îngăduie «denigrarea» nobilelor idealuri colaboraționiste.

77. Pentru că și-a publicat un op despre sufletul cărților la Editura Moldova a poeților Ștefanachi și Panaite, cam neprietenă cu internaționalismul proletcultural.

78. Ambasador itinerant ca și el, însă editor al unor documente, culese prin arhivele P.C.US. și K.G.B., ce pun într-o lumină cam nefavorabilă pe tovarășii Anna Pauker, Nikolski, Miron Constantinescu, Walter Roman, Leonte Răutu, Leonte Tismăneanu sau Pantiușa, mai vechii săi idoli, mai vechile sale idealuri de eu.

79. Editor al lui Petre Țuțea, al fugarului de la *Stînga* interbelicoasă, dar și al unor Nichifor Crainic și Marcel Petrișor.

80. *Vedi, supra*, «Ambasadorii itineranți», reluați din *Convorbiri literare*, nr. 4-5-6/1996.

81. Parcă Platon îi zice, dacă-mi amintesc bine de Gheorghele în cauză.

82. Regăsiți, la deal, «Conotațiile emanate din curul tancurilor sovietice», reluate tot din *Convorbiri literare*, nr. 4-5-6/1996.

83. În capitolul al cincilea, *Emmerdeurs et salauds*, din broșura sa despre *Les gros mots* [P.U.F., «Que sais-je?», Paris, 1975, pp. 77-78], ne luminează Paul Guiraud că *ressentir, c'est «éprouver vivement, sentir l'effet d'une cause extérieure»; et que le mot a signifié, au Moyen Age, «sentir les odeurs, avoir de l'odorat»*. Resentimentul îi, modern exprimîndu-ne, *le fait d'éprouver, de ressentir, de se souvenir des maux, des torts qu'on a subis, etc.*

84. Napoi la Dan Petrescu și Liviu Cangeopol, Minerva, București, 1990, p. 236: «Noutăți din Capitală: Sorin Dumitrescu dispare, indignat, de la o serată unde fusese invitat și Radu Filipescu – el vrea doar să circule, să vîndă, să nu fie compromis! Întîmplarea seamănă izbitor cu aceea deja cunoscută nouă: la institutul unde un prieten de-al nostru are o sinecură, s-a prezentat un străin, însoțit, cu acte în regulă, cît se poate de oficial; zărindu-l la institut, prietenul nostru a încuiat ușa biroului, clamînd: „Pe mine nu mă vor compromite!!!" Natural, străinul n-avea nici o treabă cu el personal»; natural, ajunsă instanța antonesiană pe post de redactor șefîal la *Convorbiri literare*, în 1990, nu a tolerat nici o aluzie scrisă la cartea antecitată a celor doi amici ai săi, pe care, după ce intraseră în opoziție cu Vechiul Regim, încetase de a-i frecventa. Vedeți și László Alexandru: *Între Icar și Anteu*, Dacia, Cluj, 1996, pp. 119 sq.: «Tăcerea își are vremea ei, și vorbirea își are vremea ei», clamează Ecleziastul. De ce să-i uităm pe colaboii de ieri și de alaltăieri, mai ales cînd îs la timona țării cîrduri de securicomuniști, putînd folosi chiar forța poliției ori uneltele de lucru ale SeRelriei? «Și atunci, de ce să legitimăm, prin uitarea noastră, folosirea imorală a persuasiunii? Riscul prea mare, pe care ni l-am asuma, ar fi să devenim complicii lor!» *Et ce serait du propre!*

85. Asupra lor nădăjduim să poposim în *Gogoașă, sinucigașul perlocuționar din closetul Profesorului Natansohn*. Vedeți *supra*, pînă una alta, «*Disiecta membra* și alte căcățișuri», fragmentul 12, că n-o să regretați deplasarea intratextuală.

86. Da, împotriva dînsei, căci, vorba cetitoriului grăbit al lui Radu Gyr, *doar flocarii și codoșiiJoacă-n hora Morții Roșii*. Pentru amănunte suplimentare, și delicioase, invităm la fragmentul 12 din aceleași *Disiecta membra* antemenționate.

87. Ambele lansate la apă de fugosul Samuel Tastet, cel cu Editura Est, în condiții hexagonale, că băiatul are cultură, gust, relații și simț al afacerii culturale, nu ca alții, secretari pecerii de la bahluvioasele

Uzine Tehnotonice au ba, reciclați în viteză, la diverse *publishing brothels*, ca proxeneți ai tranzientelor cărți de tranziție și tranzacție.

88. Poate-l cheamă Marin Soretele, într-o bună zi, pe Semionov la el, că s-ar descătușa frumușel energiile academico-universitare, zău! Și l-ar jeli aceleași pioase babe uteciste de ghenceană pomenire, nu? Poate s-o întoarce auctorele plurislujbal în locul de unde va fi purces înainte de Ultimul Rezbel, în situl numit și *Black Hole*, poate, măi nepoate, ce te-ntrebi și te socoți, scoțînd limba de trei coți... înspre gagademioți.

89. În accepția lui Kuhn din *Structura revoluțiilor științifice*, de pildă.

90. Cum se va fi întîmplat cu primele ediții ale *Cuvintelor și lucrurilor* de Michel Foucault, exhibate pe plajele Coastei de Azur, în anii șaizeci, de intelectualii plecați la agățat și nemaiștiind cu ce să impresioneze fătucile ahtiate după cultură demasificată!

91. Astfel: HAM! HAM! HAM! HAM! HAM! HAM! HAM!

FINIS CORONAT NOTULAS MORE CANINO!

TABLA DE MATERII

În loc de prefață: *Monstrum eruditionis*, 11

I. LA CAFENEAUA HERMENEUTICĂ

În Cafeneaua Hermeneuților, 21 – Reîntîlnire cu lumea lui «ca și cum», 23 – Cestiunea maternității și a paternității în autorlîcul literar, 31 – Masochismul nu iaște inversul sadismului, 52 – *Il potere della fica*, 55 – Despre dublul genitiv messalinian și *the basic instinct*, 61 – Sunt oare impotenți... ateii? 71 – Conotațiile emanate de tancurile sovietice, 76 – Superioritatea lui Adrian Marino, 81 – Encomion pentru Goma, nebunul-întru-adevăr, 88 – O hi Iți Știul Dezertoriul odraslă a lui Moș Nechifor Coțcariul? 91 – *Disiecta membra* și alte căcățișuri [Niscaiva cerceturi dezordonate], 95

II. FRAGMENTE DINTR-UN DISCURS DROMOLOGIC

În căutarea Europei, 135 – Escapada cu Părintele Calciu și cu Marcel Petrișor, 143 – Pelerinajul la Rohia, 152 – Ambasadorii itineranți, 159 – Calea uniației, 173 – *Homo viator*: mersul și demersul, 178

III. EXERCIȚII DE PORTRETIZARE NEOACADEMICĂ

Viața și isprăvile Doamnei Rachilde, 189 – Dosarul de cadre al camaradului P.L., 194 – Găinăremele ateistului științific, 199 – Un alt *homo pictus:* Religiologul, 206 – Dan Alexe, omul cu tălpi de vînt, 209 – Sincategorematicul înger Aurel Dumitrașcu, 215 – Neîntîlnirea cu Noica, 220 – *Du beau, du bon, Dubonnet*, 222 – *Suum Caesari tribuere*, 226 – Un ectoplasm mai puțin obișnuit: Luca Hoișie, 232 – Sinucigașul perlocuționar din closetul profesorului Natansohn, 235 – Sandu Mușina: universitarul nou și teoripracticianul paradigmatic, 242

NOTELE ȘI MULTE ALTE REFERINȚE, 247

Apariții recente în colecția
TOTEM:

Andrei Cornea
TURNIRUL KHAZAR
ÎMPOTRIVA RELATIVISMULUI CONTEMPORAN

Roger Caillois
OMUL SI SACRUL
Traducere din limba franceză de DAN PETRESCU

Gilbert Durand
FIGURI MITICE ȘI CHIPURI ALE OPEREI
DE LA MITOCRITICĂ LA MITANALIZĂ
Traducere din limba franceză de IRINA BĂDESCU

Roger Caillois
FLUVIUL ALFEU
Traducere din limba franceză de ADRIAN ISTRATE

Georges Bataille
EROTISMUL
Traducere din limba franceză de DAN PETRESCU

Următoarele apariții în colecția
TOTEM:

Michel Onfray
RAȚIUNEA GURMANDĂ
Traducere din limba franceză
de CLAUDIA DUMITRIU și LIDIA SIMION

Daniel Dubuisson
MITOLOGII ALE SECOLULUI XX
DUMÉZIL, LÉVI-STRAUSS, ELIADE
Traducere din limba franceză de LĂCRĂMIOARA PETRESCU
Postfață de SORIN ANTOHI

Raymond Ruyer
GNOZA DE LA PRINCETON
SAVANȚII ÎN CĂUTAREA UNEI RELIGII
Traducere din limba franceză de GINA ARGINTESCU-AMZA

René Girard
DESPRE CELE ASCUNSE DE LA ÎNTEMEIEREA LUMII
CERCETĂRI ÎNTREPRINSE ÎMPREUNĂ CU JEAN-MICHEL
OUGHOURLIAN ȘI GUY LEFORT
Traducere din limba franceză de MIRUNA RUNCAN

René Girard
ȚAPUL ISPĂȘITOR
Traducere din limba franceză de THEODOR ROGIN

Următoarele apariții în colecția
PURGATORIU:

Daniel Bănulescu
CEI ȘAPTE REGI AI ORAȘULUI BUCUREȘTI
(roman)

Petre Barbu
ULTIMA TRESĂRIRE A SUBMARINULUI LEGIONAR
(roman)

Sebastian A. Corn
SĂ MĂ TAI CU TĂIȘUL BISTURIULUI TĂU,
SCRISE JOSEPHINE
(roman)
Marele Premiu Nemira 1997

Ion Creangă
POVESTEA POVEȘTILOR
&
Mircea Nedelciu
POVESTEA POVEȘTILOR GEN. '80
(cu o prefață cinegetică de LUCA PIȚU și ilustrații de MIHAELA GABRIEL SIMON)
ediție bilingvă
(română/franceză,
în traducerea lui JEAN-PAUL și a MARIANEI GOUJON)

Paul Goma
SCRÌSURI. 1977–1997
Prefață de LUCA PIȚU

Editor: VALENTIN NICOLAU
Redactor: DAN PETRESCU
Tehnoredactare computerizată: GABRIELA TARȚA
Apărut 1998, București
Timbrul literar se varsă în contul Uniunii Scriitorilor
din România, nr. 45101032, BCR sector 1, București

Tipărit la Infopress s.a. Odobleiu Secuiesc

«Dar nu e vorba, aici, despre un scriitor. În Luca Pițu se manifestă întreita figură a eticianului, esteticianului și filozofului. E greu de spus care dintre ei predomină. Probabil că toți trei – autorul nefiind, în nici un caz, adeptul separației genurilor. Dimpotrivă, postmodernul concept de *impureté* îi vine ca o mănușă: o mînă parodică în care se află sublimul Excalibur al acelor spirite rare și delicate pe care le descoperi cu încîntată uimire.»

MIRCEA MIHĂIEȘ

ISBN 973-569-206-6